కాళేశ్వరరావు, అయ్యదేవర

ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయము

బెజవాడ, 1923

Record no. 757

Kāḷēśvararāvu, Ayyadēvara

Phreñci svātantryavijayamu

Bejavāḍa, 1923

Record no. 757

కాళేశ్వరరావు, అయ్యదేవర, 1880-1962.
ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయము / గ్రంథకర్త అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు.-
బెజవాడ : ఆంధ్రగ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల, 1923.
v. <1 > ; 18 cm.
Record no. 757

Kāḷēśvararāvu, Ayyadēvara, 1880-1962.
Phreñci svātantryavijayamu / granthakarta Ayyadēvara Kāḷēśvararāvu.- Bejavāḍa : Āṃdhragranthālaya Mudrākṣaraśāla, 1923.
v. <1 > ; 18 cm.
Record no. 757

విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాల. 32.

ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్య విజయము

గ్రంథకర్త:

అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు.

విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాల 32.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్యవిజయము

మొదటి సంపుటము

గ్రంథకర్త:

అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు

బెజవాడ:

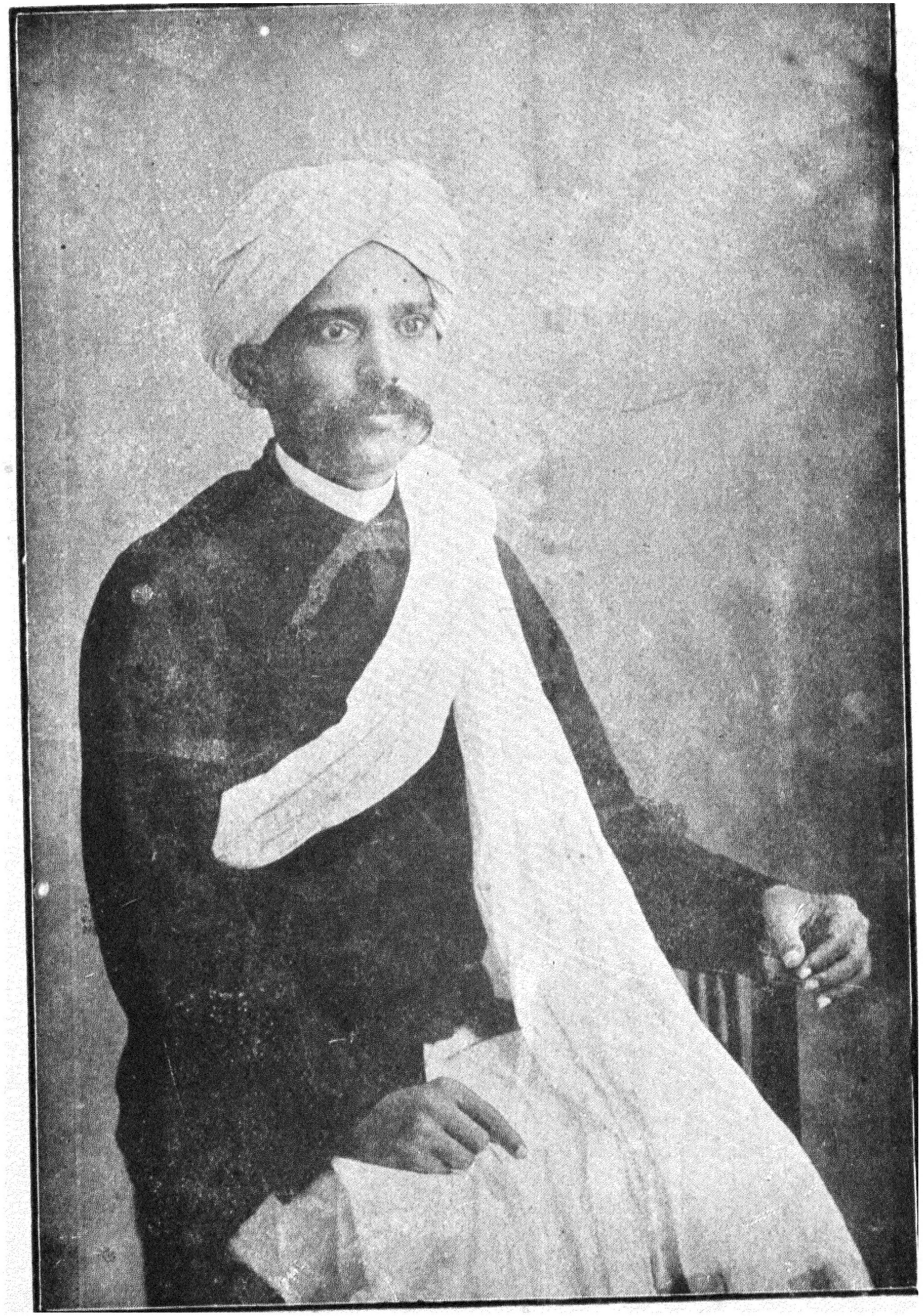
ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల (లిమిటెడ్) యందు

క. కోదండరామయ్యగారిచే ముద్రింపఁబడియె.

1923

చందాదారులకు

[వెల రు 1-4-0.
ఇతరులకు రు 1-8-0.

కీర్తిశేషులయిన

శ్రీయుత కొమర్రాజు లక్ష్మణరావు గారు ఎం, ఏ.

పూతచరితులు, దేశాభిమానులు,

మాతృభాషాసేవకులు, నాయనుంగుమిత్రులు,

కీర్తిశేషులు నగు

శ్రీయుత

కొమర్రాజు లక్ష్మణరావుగారికి

ఈ దేశచరిత్రమును అంకితమిచ్చుచున్నాను.

—గ్రంథకర్త.

ఉపోద్ఘాతము

విజ్ఞానచంద్రికామండలి స్థాపించబడిన 1906 వ సంవత్సరమునుండియు నేదేని దేశచరిత్రమును తెనుగులో వ్రాసి యించుక మాతృభాషాసేవ చేయవలెనని నాకు కోరికయుండెను. కాని అట్టిభాగ్యము నాకిదివరకు లభించలేదు. ఇప్పుడు భగవదనుగ్రహమువలన నాకట్టి వీలు కలిగి ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయమను దేశచరిత్రను ఆంధ్రభాషామతల్లియొక్క యడుగుదమ్ముల కర్పించుకొనుచున్నాను. ఫ్రాన్సుదేశము యూరపుఖండమునకు హృదయమువంటిది. ఫ్రాన్సుదేశచరిత్ర తెలిసికొనుట వలన యూరపులో బయలుదేరిన మత సాంఘిక రాజకీయోద్యమముల తత్వము తెలియగలదు. గ్రంథవిస్తరభీతిచే నీచరిత్రను రెండు సంపుటములుగ విభజించి ప్రథమసంపుటములో చరిత్ర ప్రారంభమునుండియు ఫ్రెంచివిప్లవమువరకును వ్రాసితిని. ఫ్రెంచిచరిత్ర మీగ్రంథములో ప్రధానముగానున్నను యూరపుఖండస్థితికూడ సంగ్రహముగా చూపుచువచ్చితిని.

నేనాంధ్రమున విద్వాంసుడను కాను. గ్రంథమువ్రాయుట కిదే ప్రథమప్రయత్నము. ఈగ్రంథములో ననేక తప్పులున్నవి. సదయహృదయులై పండితులు నాతప్పులను క్షమింతురుగాక!

ఆంగ్లభాషలో వ్రాయబడిన డ్యూరే రచియించిన ఫ్రాన్సుదేశచరిత్ర రెండుసంపుటములు, మీనేవ్రాసిన ఫ్రెంచి విప్లవము, గార్డినరుసతి వ్రాసిన ఫ్రెంచివిప్లవము, హెచ్. జి. వెల్సు రచియించిన ప్రపంచచరిత్రము, గ్రాంటు వ్రాసిన యూరపుచరిత్రము, గ్రీనువ్రాసిన ఆంగ్లేయచరిత్రము, విన్సెంటుస్మిత్తు వ్రాసిన ప్రాచీనహిందూదేశచరిత్రము వీని యాధారమున నీచరిత్రను వ్రాసితిని. వీనిలో గ్రాంటుగాక తక్కిన యన్నిటిని బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు నన్ను కడలూరుచెరసాలకు గొనిపోయి విశ్రాంతి నొసగినపుడు పఠించితిని. ఈగ్రంథకర్తలకు నేను కృతజ్ఞుడను.

నా కెట్టిశ్రమయు కలుగనీయక ప్రూఫులన్నియు తామే దిద్దించి త్వరితముగ నీ గ్రంథమును తయారుజేసిన ఆంధ్రగ్రంథాలయమువారికి నావందనములు.

—గ్రంథకర్త.

విషయసూచిక

ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయము

మొదటిఅధ్యాయము

ఫ్రాన్సుదేశ మనుపేరు

ఉపోద్ఘాతము.

ప్రస్తుతకాలమున మానవసంఘములను మహత్కార్యములకు పురిగొలుపుచున్న భావములలో ముఖ్యమగునవి మూడు. మొదటిదిజాతీయ భావము. ప్రతిదేశములోని ప్రజలందరును వారిలోవారి కెన్ని భేదములున్నను ఒకేజాతియనియు, ప్రతిజాతియుతన యదృష్టమును తన యభివృద్ధిని తన బాగోగులను తానే నిర్ణయించుకొనవలెననియు నను భావము. ఇది మొదటిది. రెండవది ప్రజాపాలనము. ప్రతిదేశములోని ప్రజలును ఆదేశమును పరిపాలించుకొనుటకు హక్కుదారులనియు, ఆప్రజల యిష్టములేనిది వారిపై రాజ్యాధికారము చలాయించుట కెవరికిని హక్కులేదనియు రెండవ భావము. మూడవది మానవ సమానత్వము. మానవులందరును పుట్టుకవలన సమానులని

యు, రంగువలనగాని, కులమువలనగాని, ధనమువలనగాని, వృత్తివలనగాని, మతమువలనగాని ఎవరును తక్కినవారికన్న నధికులు కాజాలరనియు, సమర్థత, యోగ్యతలు మాత్రమే గౌరవార్హమయినవనియు ననుభావము మూడవది. నూట ఏబదియేండ్ల క్రిందట ప్రపంచము నిరంకుశత్వములోను స్వార్థపరత్వములోను, మతదుస్సహనములోను మగ్నమై యుండినపుడు ఫ్రాన్సుదేశము పైమూడుభావములను లోకమునకు ప్రబోధించి వాని స్థాపనకొరకై గొప్ప త్యాగములు చేసినది. ఫ్రాన్సుదేశమునుండియే యీభావములు ఇతరదేశములకు వ్యాపించి యిపుడు మానవకోటిని ఉద్రేకించుచున్న ప్రధానభావములుగ నిలచినవి. ప్రయత్నములు చేయుటలోను, కార్యాచరణలో పెట్టుటలోను ఫ్రాన్సుదేశీయు లనేక పొరబాటులు, తప్పులు చేసిరనుట నిర్వివాదాంశము. వానిని సవరించుకొనుటకుగూడ ప్రయత్నించిరి. తప్పులు చేసినపుడు నష్టములను, సవరించుకొనినపుడు అభివృద్ధిని, సౌఖ్యమును పొందిరి. ఉదారభావములచే ప్రేరేపింపబడి, కష్టపరంపరలను ధైర్యముతో నెదుర్కొని, మహత్కార్యములను సాధించిన యొకజాతి యొక్క అనుభవము లిందు కొంతవరకు విశదపరచబడినవి.

గాలు దేశము.

ఫ్రాన్సుదేశమునకు పూర్వకాలమున 'గాలుదేశ'మని పేరుండెను. పశ్చిమమునను ఉత్తరమునను అట్లాంటిక మహాసముద్రము, దక్షిణమున మధ్యధరాసముద్రము, నైరుతిమూల పెరినీసు కొండలు, ఇవి ఫ్రాన్సుదేశమునకు నైసర్గికమగు ఎల్లలు. పూర్వ

కాలమున 'గాలుదేశము' తూర్పుదిక్కున రైనునదివరకును ఆల్ప్సుపర్వతములవరకును వ్యాపించి ఇప్పటి ఫ్రాన్సుకన్న నయిదవవంతు పెద్దదిగ నుండెను. ఇటుతరువాత తూర్పున కొంతదేశమును ఫ్రాన్సు పోగొట్టుకొనినది. ఫ్రాన్సుదేశము తక్కిన యూరపుఖండములోని దేశములవలెనే నవీనముగ వృద్ధిజెందినది. కాని హిందూదేశము, ఈజిప్టు, చైనా, అరేబియా దేశములవలె ప్రాచీననాగరికతగలదికాదు. క్రీస్తుశక ప్రారంభమున హిందూదేశము ప్రపంచకములోకెల్ల మిగుల నుత్కృష్టమగు నాగరికతచే విరాజిల్లుచుండెను. ఆకాలమున "గాలుదేశము"న స్వల్పనాగరికతగల నాలుగువందల జాతులు నివసించి యొకరితోనొకరు కలహించుచుండిరి. వారి గురువులకు డ్రూయిడులని పేరు. వారు తమ దేవతలకు సాధారణముగ నరబలుల నిచ్చుచుండిరి. మతగురువుల సలహాతోడ రాజులు పాలించుచుండిరి. రాజులక్రింద ప్రభువులను జాతియుండెను. దేశమంతఃకలహములకును రక్తపాతమునకు లోనై యుండెను. వ్యవసాయము కొంతవరకును, బట్టలు నేయుటయు, రంగులు వేయుటయు కొన్ని లోహములు వాడుటయు "గాలు" దేశీయులకు తెలియును. వ్రాతవ్రాయుట తెలియదు. శత్రువులతో పోరాడి వారినోడించి పట్టుకొనినపుడు వారి శిరములను ఖండించి యిండ్లకు తీసికొనిపోవుదురు. గొప్పవారైన శత్రువుయొక్క తల దొరికినచో దానిని నూనెలోవేసి దాచియుంచెదరు. "గాలు"లోని గొప్పవాడు మరణించినచో అతడు ప్రేమించిన జంతువులను నౌకరులను అతనితోగూడ పాతిపెట్టెదరు. ప్రతిపురుషు

నికిని తన భార్యను పిల్లలను చంపుటకుగూడ హక్కుగలదు. గాలుదేశీయులు మిగుల ధైర్యశాలురై గుఱ్ఱములమీద తండాలుగా వెళ్ళి ప్రక్కనున్న దేశములను దోచుకొని వచ్చుచుండెడివారు. ఒక్కొకపుడు వీరు నూతనప్రదేశముల నాక్రమించి యచట నివసించుచుండెడివారు. ఆకాలమున నింగ్లాండుదేశము గాలుదేశమునకన్నగూడ మిగుల మోటుస్థితియందును హీనస్థితియందును నుండెను.

రోమనులు గాలును జయించుట.

ఇట్టిస్థితిలో గాలులున్నపుడు క్రీస్తుకుపూర్వము 125 సంవత్సరము మొదలు 50 సంవత్సరము వరకును గాలుపై రోమనులు దండెత్తిరి. రోమకసామ్రాజ్యమునకు "ఇటలీ" దేశములోని "రోము" ముఖ్యపట్టణము. అప్పుడు రోమకరాజ్యము యూరపు ఖండములో ప్రసిద్ధికెక్కియున్నది. రోమకరాజ్యముయొక్క సర్వసేనాధిపతియగు జూలియసుసీజరు గాలుదేశమును జయించుట కేడుసారులు దండయాత్రలు సలిపెను. రోమనులకును గాలులకును ఘోరయుద్ధములు జరిగెను. తుదకు గాలుదేశమంతయు రోమనులచే జయించబడినది. గాలుదేశము రోమనుల పాలనము క్రింద క్రీస్తు తరువాత 395 సంవత్సరమువరకును నుండెను. ఆదేశమును రోమను ప్రభువులు పదునేడు రాష్ట్రములుగను నూటయిరువది పట్టణములుగను విభజించిరి. పట్టణములలో మ్యునిసిపాలిటీలను నెలకొలిపిరి. పాఠశాలలను స్థాపించి కళలను చేతిపనులను వాణిజ్యమును కొంతవరకు ప్రోత్సహించిరి. గొప్ప అందమైన కట్టడములను నిర్మించిరి. రోమనులు నాగరికులగావున కొంతవరకు గాలుదేశములోని ప్రజలకును నాగరికతను నేర్పిరి. రోమనుల భాషయగు లాటినును పాఠశాలలలో నేర్పిరి. లాటిను భాషలో పండితులు కవులు చరిత్రకారులు వక్తలు గాలులనుండి బయలుదేరిరి. రోమనుల ఆచారవ్యవహారములను గాలులు నేర్చుకొనిరి.

మతము నణచుట.

కాని రోమనులు గాలుల మతము నణచివేసి తమ మతమును వ్యాపించుటకు యత్నించిరి. రోమకచక్రవర్తులు గాలుల మతగురువులగు డ్రూయిడులను మతబోధ చేయగూడదని శాసించిరి. డ్రూయిడులమతము నవలంబించువారికి మరణశిక్ష విధించెదమని కూడ శాసించిరి. డ్రూయిడు మతస్థులకు ఘోరశిక్షలు విధించి ఆమతమును రూపుమాపుటకు యత్నించిరి. ఇంతలో క్రైస్తవమతబోధ గాలులలోకూడ బయలుదేరెను. రోమకచక్రవర్తులప్పటికి క్రైస్తవులు గారు. క్రైస్తవమతమును స్వీకరించినవారికి ఘోరశిక్షలు విధించుచుండిరి. క్రీస్తుశకము 177 సంవత్సరమున లయన్సు పట్టణములోని నలుబదియెనిమిదిమంది క్రైస్తవులను సింహముల కాహారముగ నర్పించిరి. ఒక స్త్రీని శిశువుతోకూడ నురిదీసిరి. ఇంతటితో క్రైస్తవమతబోధ ఆగెను. తిరిగి క్రీస్తుశకము 250 వ సంవత్సరమున నేడుగురు మతాచార్యులు గాలులలో క్రైస్తవమతబోధను ప్రారంభించిరి. వీరినందరను రోమక ఉద్యోగస్థులు ఘోరహత్యలపాలు చేసిరి. ఒకరిని ఆంబోతుచేత చంపించిరి, కొందరిని బావులలో పడద్రోసిరి. మరియొకరిని ఎఱ్ఱగాకాలిన యినుపగొలుసులచే బంధించి,

తాత్కాలికముగా క్రైస్తవబోధ యణచివేయబడినది. కాని పవిత్రమయిన క్రైస్తవమతబోధ నిర్బంధములచే చిరకాల మణచివేయుట దుస్సాధ్యమయ్యెను.

మతసహనము లేకుండుట.

తుదకు క్రీస్తుశకము 330 వ సంవత్సరమున రోమక చక్రవర్తియగు కాన్‌స్టాంటైన్ క్రైస్తవమతమును స్వీకరించెను. దీనితో క్రైస్తవమతమునకు గొప్ప రాజపోషణము కలిగెను. కాని క్రైస్తవమతమును స్వీకరించకపూర్వము రోమకరాజు లేదుష్టశాసనములచే క్రైస్తవమతము నణచయత్నించిరో ఆదుష్టశాసనములవలననే క్రైస్తవమతమును స్వీకరించిన రోమకరాజులు క్రైస్తవమతము కానియితరమతములను నాశనము చేయయత్నించిరి. క్రీస్తుశకము 381వ సంవత్సరమున థియోడోసి యను చక్రవర్తి తనరాజ్యములో క్రైస్తవమతముతప్ప నేయితరమతము నవలంబించినను యజ్ఞములు చేసినను మరణశిక్ష విధించబడునని శాసించెను. రోములో చిరకాలమునుండి యారాధించబడుచున్న దేవతలయారాధనను బలవంతముగా నాపుచేయించెను. రోమకరాజ్యములోని క్రైస్తవులుకానివారి సుందరమగు దేవాలయములన్నియు పడగొట్టించి యాచలువరాళ్ళతో క్రైస్తవదేవాలయములను నిర్మించెను. కొన్ని దేవాలయములలోని విగ్రహములను పీకివైచి వానిలో క్రైస్తవారాధనను నెలకొలిపెను. ఇతరమతస్థులు వ్రాసిన కవిత్వము, చరిత్రలు, తత్వశాస్త్రము, మొదలగు గ్రంథములను క్రైస్తవచక్రవర్తి నాశనము చేయించెను.

ఫ్రాన్కులు.

రోమక సామ్రాజ్యముక్రిందనుండి గాలులు కొంత నాగరికతను నేర్చుకొనిరి. కాని తమస్వాతంత్ర్యశక్తిని ధైర్యసాహసములను గోల్పోయిరి. రోమక చక్రవర్తులు గాలులను తుపాకి, కత్తి మొదలగు నాయుధములను ధరించగూడదని ఆయుధచట్టము నొకదానిని చేసిరి. తమ మీద తిరుగబడి గాలులు తిరిగి స్వాతంత్ర్యమును పొందకుండ నుండుటకై యిట్టి శాసనము చేయబడెను. నాలుగవ శతాబ్దములో రోమనురాజ్యము మిగుల బలహీనమై అనాగరికులగు జర్మనుజాతులచే ముట్టడించబడి ఇటలీదేశమునే రక్షించుకొనలేని స్థితియందుండెను: గాలు మొదలగు రాష్ట్రములకు తగిన సంరక్షణ నీయలేకపోయెను. అప్పుడు గాలు మీదికి జర్మనుజాతులగు ఫ్రాన్కులు దండెత్తుచు దోచుకొనుచుండిరి. ఇంతలో కాన్‌స్టాంటిన్ చక్రవర్తి ఫ్రాన్కుల నోడించి కొంతవరకు గాలులను సంరక్షించెను.

ఫ్రాన్కుల రాజ్యస్థాపన.

కాని కొలది వత్సరములలోపలనే రోమకరాజ్యము నలువైపులనుండియు ననాగరికులగుజాతులచే దండెత్తబడి విచ్ఛిన్నము చేయబడినది. గాలు మొదలగు రాష్ట్రములలోని సైన్యములను ఉద్యోగస్థులను రోమునకు పిలిపించుకొనిరి. రోమక రాజ్యముచే చేయబడిన ఆయుధచట్టమువలన నాలుగువందల సంవత్సరములు ఆయుధములు ధరించుటకు వీలులేక, గాలులు స్వసంరక్షణ చేసికొనజాలని నిస్సహాయస్థితియందుండిరి. రోమనులు దేశమును వదలగనే గాలుదేశముపైకి ఫ్రాన్కులరాజగు

క్లోవిసు దండెత్తి దేశమునంతను నాక్రమించుకొనెను. ఈయన క్రైస్తవమతమును స్వీకరించెను. ఫ్రాన్కులు గాలును జయించి ఆక్రమించుకొనుటవలన గాలునకు ఇంతటినుండియు ఫ్రాన్సు దేశమని పేరు వచ్చెను.

మేయర్లు.

క్లోవిసు మరణించిన తరువాత ఫ్రాన్కులరాజ్యవైభవము క్షీణించెను. నూరు సంవత్సరముల వరకును రాజకుటుంబము అంతఃకలహములతోను చెప్పనలవిగాని కల్లోలములతోను నిండియుండెను. క్లోవిసుయొక్క వంశమువారు ఆయన సామర్థ్యమును కలిగియుండనందున కొలదికాలములోనే పలుకుబడిని పోగొట్టుకొనిరి. వీరితాజేదార్లగు (మేయర్సు ఆఫ్ ది పాలస్) రాజనగరపాలకులను ఉద్యోగస్థులు క్రమముగా రాజ్యాధికారమును చలాయించసాగిరి. వీరు ప్రథమమున రాజనగరుకు సంబంధించిన ఉద్యోగస్థులు. రాజులు బలహీనులైన కొలదియు వీరు బలవంతులై రాజులపేర యావత్తు అధికారమును చలాయించుచువచ్చిరి. శివాజిఛత్రపతియొక్క వంశీకులపేర పేష్వాలు మహారాష్ట్రసామ్రాజ్యము నేలినటుల ఫ్రాన్సుదేశమును రాజులపేర మేయర్లు పరిపాలించిరి. రాజుల హక్కులు వంశపారంపర్యముగ నున్నటులే ఈమేయర్ల హక్కులుకూడ వంశపారంపర్యముగ స్థిరపడినవి. ఈయుద్యోగమునకు 687 వ సంవత్సరమున పిప్పిన్ అనునాయనవచ్చెను. ఈయన బహుసమర్థుడు. ఈయన రైనునదీప్రాంతముననున్న ఫ్రాన్కులను జయించి రాజ్యమును విస్తరింపజేసెను. పిప్పిన్ చనిపోయినతరు

వాత ఆయన అధికారము కుమారుడగు ఛార్లెసు మార్టిలుకు సంక్రమించెను. నామమాత్రావశిష్టుడగు రాజుపేర ఛార్లెసు మార్టిలు యావత్తురాజ్యాధికారమును వహించి మిగుల సుప్రసిద్ధుడై ఫ్రాన్సుదేశపు సరిహద్దులను రైనునదికి తూర్పున కొంతదూరమువరకు విస్తరింపజేయుటయే గాక తనరాజ్యములోని ప్రభువులను సామంతరాజులను అణచి రాజుయొక్క అధికారమును బలపరచెను. క్రైస్తవమతమునకును రోములోని క్రైస్తవ ప్రధానమతాచార్యునికిని (పోపుకును) చేయూత నొసగెను.

మహమ్మదీయులతో యుద్ధము.

732 వ సంవత్సరమున ఛార్లెసు మార్టెలు మహమ్మదీయులను టూర్సుయుద్ధములో నోడించెను. మహమ్మదీయులు 640 వ సంవత్సరమున ఈజిప్టును జయించిరి. 695 సంవత్సరమున కార్తేజిని స్వాధీనమును పొంది ఉత్తరఆఫ్రికానంతను ఆక్రమించుకొనిరి. 711 వ సంవత్సరమున స్పెయిన్ దేశమును జయించి రాజ్యమును స్థాపించియుండిరి. కొలదికాలములో పిరనీసు పర్వతములను దాటి ఫ్రాన్సులో ప్రవేశించి కొన్నిపట్టణముల స్వాధీనమును పొందిరి. ఇందుమీద క్రైస్తవ ప్రపంచములో సంక్షోభము జనించెను. మహమ్మదీయులు ఫ్రాన్సును జయించి క్రైస్తవనాగరికతను నాశనముచేయుదురనుభయము పుట్టెను. ఫ్రాన్సులోని ఆక్విటైన్ మండలములో మహమ్మదీయులు ప్రవేశించగ ఆమండలప్రభువు పారిపోయెను. అంతట ముసల్మానులు లాయిరునదీప్రాంతము నాక్రమించిరి. ఆమండలప్రభువు ఛార్లెసుమార్టిలు

యొక్క సహాయము కోరగ నాయన ఫ్రాన్కులసైన్యములను 732 వ సంవత్సరమున ముసల్మానులపైకి నడపెను. టూర్సువద్దక్రైస్తవసేనలును ముసల్మానుసేనలును తారసిల్లెను. దినమంతయు యుద్ధము బహు తీవ్రముగా జరిగెను. ఉభయపక్షములవారును మతావేశముతో పోరాడిరి. కాని ముసల్మానుల కెక్కువనష్టము కలిగినందున ఆరాత్రి ముసల్మానులు యుద్ధభూమినివిడిచి వెనుకకు మరలిపోయిరి. ఛార్లెసు మార్టిలు వారిని వెంబడించి వారు స్వాధీనమును పొందిన ప్రతిపట్టణమును తిరిగి స్వాధీనముపొంది ఫ్రాన్సుయొక్క నైరుతి సరిహద్దగు పెరిన్నీసుపర్వతములవరకును దేశమంతను తిరిగి జయించెను. మహమ్మదీయులు పెరిన్నీసుకొండలుదాటి తిరిగి స్పెయినులో ప్రవేశించిరి. ఈవిధముగా ఛార్లెసుమార్టెలు ఫ్రాన్సుదేశమును కాపాడెను. 741 వ సంవత్సరమున ఆయన చనిపోయెను. ఆయన కుమారులగు కార్లొమాన్, పిప్పిన్లు ఫ్రాన్సును పంచుకొనిరి. ఫ్రాన్సుయొక్క ఐక్యత చెడునట్లు కనబడెను. కొలదికాలములో కార్లొమాను తన భాగమును త్యజించి తన ఆత్మాభివృద్ధికొరకై క్రైస్తవమతప్రవేశము చేసెను. 747 వ సంవత్సరమునుండియు పిప్పిన్ ఒకడే యావత్తు దేశముయొక్క రాజ్యాధికారమును చలాయించెను.

మేయర్లు రాజులగుట.

రోములోనున్న క్రైస్తవప్రధానమతాచార్యులగు పోపుకు పిప్పిన్ చాలసహాయము చేయుచుండెను. పిప్పిన్ పదిసంవత్సరముల కాలము మేయరుగ దేశమును పాలించెను. ఇంతలో నీతనికి తానేలరాజు

కాగూడదను ఆశపుట్టెను. తాను రాజు కాగలడు. అడ్డము వచ్చువారులేరు. కాని రాజుయొక్క బిరుదము ఒకవిధముగు ప్రత్యేకగౌరవముగ చూడబడుచు వచ్చినది. అందువలన క్రైస్తవ ప్రధానమతాచార్యుని అనుజ్ఞను పొందనెంచెను. తాను రాజబిరుదమును ధరింతునాయని సలహా నడిగెను. ప్రధానమతాచార్యుడు నిజమైన అధికారము చలాయించువాడే రాజుగాన పిప్పిన్ రాజబిరుదము ధరించుట న్యాయమేనని చెప్పెను. వెంటనే రాజగు మూడవ ఛిల్డరిక్కును తీసివేసి క్రైస్తవమఠములో ప్రవేశపెట్టి పిప్పిన్ రాజుగా పట్టాభిషిక్తుడయ్యెను. రెండుసంవత్సరముల తరువాత పోపు స్వయముగా పారిసునకు వచ్చి పిప్పిన్‌కు తనహస్తములతో కిరీటధారణగావించెను. పిప్పిన్ వంశమువారు అడ్డులేకుండ ఫ్రాన్సునకు రాజులుగ పాలించిరి. 768 సంవత్సరమున పిప్పిన్ చనిపోయెను.

ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయము

రెండవ అధ్యాయము.

షార్లమేను చక్రవర్తి

షార్లమేను.

ఫ్రాన్సు దేశముయొక్క పూర్వరాజులలో షార్లమేను చక్రవర్తికన్న సుప్రసిద్ధులు లేరు. షార్లమేను ఫ్రెంచివారికెంత ముఖ్యుడో జర్మనులకుకూడ నంతే ముఖ్యుడు. ఈయన పిప్పిన్ రాజుయొక్క కుమారుడు. పిప్పిన్ చనిపోయిన తరువాత రాజ్యభారమును వహించెను. షార్లమేనుకూడ తక్కిన ఫ్రాంకులవలెనే జర్మనుభాష మాటలాడువాడు. మధ్యమ యుగములో యూరపుచరిత్రలో నీయన పాలనము మిగుల ప్రాముఖ్యతను వహించినది. తన రాజ్యములో జర్మనీని చేర్చుకొని జర్మనీ కైక్యతను కలుగ చేసెను. ఇటలీని జయించి స్పెయినులో కొంతభాగ మాక్ర

మించెను. ఈ అన్ని దేశములలోను ఆయనచేసిన పనులు, ఏర్పరచినవిధానములు కొన్నితరములవరకును నిలిచినవి. ఆయన పండితపోషకుడు. క్రైస్తవమతమునకు పట్టుకొమ్మ. ఆయన యొక్క గొప్పతనమునకుగాను పోపు ఆయనకు చక్రవర్తియను బిరుదము నొసంగెను. ఈయన పాలనముతో యూరపు ఖండమున ప్రాచీనయుగమంతమై రోమకరాజ్యము పడిపోయిన తరువాత నేర్పడిన అరాజకమంతరించి నూతనశకము ప్రారంభమయినది.

శాంతిస్థాపన.

ప్రతి గొప్పరాజ్యమును బలవంతమయినదై తనయేలుబడిలోని ప్రజలలో కట్టుదిట్టముల నేర్పరచి శాంతిని స్థాపించును. శాంతిస్థాపన రాజ్యము సాగుటకు మిక్కిలి ఆవశ్యకము. అరాజకములో ఏరాజుయొక్క పాలనమును సాగదు. పన్నులు వసూలగుటకును రాజ్యలాభములను పొందుటకును వీలుండదు. ఎల్లప్పుడును అరాజకులవలనను బందిపోటు దొంగలవలనను ప్రభుత్వపు బొక్కసములకును ప్రభుత్వోద్యోగులకును భయముండును. కావున శాంతిస్థాపనము ప్రజలకన్న నెక్కుడుగ ప్రభుత్వముల కావశ్యకము. ప్రతి గొప్పరాజ్యమును తాను స్థిరముగ నిలుచుటకై ముందుగ శాంతిస్థాపనను చేయును. కాని ఆరాజ్యము పడిపోగనే కొంతకాలము కట్టుదిట్టములన్నియుపోయి దేశములో నరాజకము ప్రబలును. హిందూదేశమును 1526 మొదలు 1707 వరకును మొగలాయి చక్రవర్తులు రాజ్యముచేసి మిగుల నాగరికమైన కట్టుదిట్టములనుచేసి శాంతిని స్థాపించిరి. ఒంట

రిగా ఎంత సొమ్ముతో ప్రయాణముచేసినను అపాయము లేనంత నిర్భయముగ నుండెను. విదేశీయులు హిందూదేశముపై దండెత్తుటకు వెఱచిరి. ఆకాలమున హిందూదేశము లోకములో కెల్ల నగ్రస్థానము వహించినది. యూరపు ఖండవాసుల నిచటి కాకర్షించినది. 1707 సంవత్సరమున మొగలాయి రాజ్య మస్తమించెను. వెంటనే హిందూదేశములో కొంత కాల మరాజకము ప్రబలెను. ఈ అరాజకకాలములో ఫ్రెంచివారును ఇంగ్లీషువారును స్వదేశరాజుల అంతఃకలహములలో ప్రవేశించి తమరాజ్యమును స్థాపించుటకు పోటీగ కృషిసలిపిరి. కాని ఫ్రెంచివారి సంకల్పము విఫలమై ఆంగ్లేయులు సామ్రాజ్యమును స్థాపించిరి. తమరాజ్యస్థిరతకొరకు కొన్ని కట్టుదిట్టములనుచేసి అరాజకమును పోగొట్టి శాంతిస్థాపనను చేసిరి. అటులనే రోమకరాజ్యము కొన్ని శతాబ్దములు యూరపులో నాగరికతకు శాంతికి కట్టుదిట్టములకు తోడ్పడినది. అది అయిదవశతాబ్దములో కూలిపోయినది. మూడువందల సంవత్సరములకాలము యూరపుఖండమంతయు అరాజకముగను అశాంతిగను ధర్మము, న్యాయము లేక బలవంతులదే హక్కుగను ఉండి వివిధజాతుల పోరాటములలో మునిగియుండెను. తుదకు 770 వ సంవత్సమున బలవంతుడగు షార్లమేనురాజు బయలుదేరి ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, ఇటలీ, స్పెయిను దేశములను లోబరచుకొని శాంతిస్థాపనచేసెను. ఈయన ఏర్పరచిన పద్ధతులు కొంతకాలము బాగుగాసాగి ఈయన మరణించగనే తిరిగి అరాజక మేర్పడెను.

అరాజకమునకు సిద్ధౌషధము.

నిరంకుశరాజ్యముల రహస్యమేమనగా పాలకులు బలవంతులుగ నున్నంతకాలము మాత్రమే సాగును. వారిబలము క్షీణించగనే రాజ్యము కూలిపోయి అరాజక మేర్పడును. కాని దేశములోని ప్రజలలో జాతీయభావమేర్పడి ప్రజాపాలన ముండినచో దేశములోని నిరంకుశరాజ్యములు పుట్టుటయు, కూలిపోవుటయు, తిరిగి అరాజకము ప్రబలుటయు తటస్థించనేరదు. ప్రజాపాలనమే అరాజకము రాకుండుటకు సిద్ధౌషధము. శాశ్వతశాంతికి పునాదియగు ప్రజాపాలనముకొరకే ప్రస్తుతప్రపంచము పరితపించుచున్నది.

షార్లమేను జయములు.

షార్లమేను ఆజానుబాహువు, కడుధైర్యశాలి. ఈదుటలోను, గుఱ్ఱపుసవారి చేయుటలోను, వేటాడుటలోను మిగుల నేర్పరి. తినుటలోను, త్రాగుటలోను మితమైన అలవాటులు గలవాడు. అనేక భాషలు నేర్చినవాడు. పండితపోషకుడు. ఉదారస్వభావుడు. రాజ్యమును బాగుచేయుటకు దీక్షవహించినవాడు. ఆయన అనేక ప్రదేశములను జయించి కీర్తివడసెను. ఫ్రాన్సుదేశములో స్వతంత్రముగ నుండిన అక్విటైనును తన రాజ్యములో కలుపుకొనెను. పిదప స్పెయిను దేశములోని మహమ్మదీయులపై దండెత్తి కొన్ని జయములను బడసెను. స్పెయినులోని మహమ్మదీయులలో కలిగిన అంతఃకలహముల యవకాశమును తీసికొని షార్లమేనురాజు పెరిన్నీసు పర్వతములను దాటి స్పెయిన్ లో ప్రవేశించి 797 వ సంవత్సరమున వార్సిలోనా పట్టణమును

ఆచుట్టు ప్రాంతమును జయించి యచట క్రైస్తవరాజ్యమును స్థిరముగ స్థాపించెను. ఈప్రాంతమునుండి క్రైస్తవులు మహమ్మదీయులను ముట్టడించుచు తుదకు చాలకాలమయిన తరువాత స్పెయిన్‌నుండి మహమ్మదీయులను వెడలగొట్ట గలిగిరి. తరువాత షార్లమేనురాజు శాక్సనీపై దాడివెడలెను. శాక్సనీప్రజలు క్రైస్తవమతమును స్వీకరించలేదు. క్రైస్తవ మతబోధకులను వారిసహాయముగవెళ్ళిన క్రైస్తవసేనలను వెడలగొట్టిరి. తమ స్వమతమును దీక్షగా నవలంబించియుండిరి. అట్టి శాక్సను ప్రజలపై షార్లమేను దండెత్తి ప్రథమమున వారిచే నోడింపబడెను. ఉభయుల మధ్యను తీవ్రమగు పోరుజరిగెను. తుదకు షార్లమేను జయమొందెను. వారినాయకుడగు విడుకండుచే బలవంతముగ క్రైస్తవమత స్వీకారమును చేయించెను. కొలదికాలములో శాక్సనులు మరల తిరుగబాటు చేసిరి. షార్లమేను తిరుగబాటును మిగుల క్రూరముగనణచి నాలుగువేలమంది తిరుగబాటుదార్లను శిరచ్ఛేదము గావించెను. శాక్సనీలో కత్తిబట్టి బలవంతముగ ప్రజలను క్రైస్తవులుగ గావించెను. ఆరాష్ట్రమునందంతట క్రైస్తవ మందిరములను నిర్మించెను. ఈవిధముగా కఠినమగు పద్ధతులతో ఫ్రాన్కులరాజ్యమును క్రైస్తవమతమును శాశ్వతముగ శాక్సనీలో స్థాపించెను. అటుతరువాత షార్లమేనురాజు బవేరియారాష్ట్రమును, మూవత్తు జర్మనుదేశమును, అటుపైవ బొహిమియా దేశమును జయించెను. అక్కడనుండి ఇపుడు ఆస్ట్రియాహంగెరీయని పిలువబడు దేశమునగలను అపుడచట నివసించియున్న అవారులను

జాతులనుండి జయించి, అవారుల ముఖ్యనాయకులను క్రైస్తవ మతమును స్వీకరించునటుల చేసెను.

పోపునకు సహాయము.

పోపు (రోములోని క్రైస్తవ ప్రధానమతాచార్యు) నకును ఇటలీలోని లంబార్డిరాజునకును విరోధము ప్రబలియుండెను. పోపు షార్లమేను యొక్క సహాయ మపేక్షింపగ 773 వ సంవత్సరమున షార్లమేను ఇటలీపై దండెత్తి లంబార్డినంతను జయించి తన రాజ్యములో కలుపుకొనెను. 797 వ సంవత్సరమున చనిపోయిన పోపుయొక్క బంధువులకును క్రొత్తగావచ్చిన పోపు మూడవలియోకును కలహములు కలిగి వారు పోపు లియోను ముట్టడించి పోపుయొక్క ఒకకన్ను పొడిచివైచి ఆయనను ఖయిదు చేసిరి. కాని పోపులియో తప్పించుకొని పారిపోయి షార్లమేను రాజువద్దచేరెను. 800 వ సంవత్సరమున షార్లమేనురాజు రోముపై దండెత్తి పోపుయొక్క శత్రువులను వెడలగొట్టి పోపులియోను ప్రధానక్రైస్తవపీఠ మలంకరింపజేసెను. పోపు షార్లమేనుకు మిగుల కృతజ్ఞుడై యుండెను.

షార్లమేను చక్రవర్తియగుట.

800 వ సంవత్సరము క్రిస్టమసు పండుగనాడు రోములోని సెంటుపీటర్సు దేవాలయమునకు షార్లమేను రాజువెళ్ళెను. క్రైస్తవప్రార్థన లయిన తరువాత పోపు మూడవలియో లేచివెళ్ళి షార్లమేను తలపైన కిరీటమునుంచి యాశీర్వదించి చక్రవర్తియను బిరుదము నిచ్చెను. రోమకసామ్రాజ్యము పడిపోయిన తరువాత యూరపుఖండమున చక్రవర్తి బిరుదాంకితులులేరు. ఇపుడు

షార్లమేను రోమునగరముననే చక్రవర్తియయ్యెను. దీనివలన షార్లమేనుయొక్క రాజ్యమునకుగాని అధికారమునకుగాని గలిగిన యాధిక్యతలేదు. కాని షార్లమేను సంతతివారు ఈ చక్రవర్తి బిరుదము మిగుల గొప్పదని భావించి, ఇందువలన తాము యూరపు ఖండములోకెల్ల అధికులమని తలంచుచుండిరి. ఈ బిరుదము కలిగియుండుటవలన తాము షార్లమేను చక్రవర్తియొక్క వారసులేగాక, రోమకసామ్రాజ్య చక్రవర్తులగు జూలియసు సీజరు, అగస్టసు, కాన్‌స్టాంటైన్, మొదలగు సుప్రసిద్ధ చక్రవర్తులకును వారసులమని గర్వపడుచుండిరి. మధ్యమయుగచరిత్రలో నీచక్రవర్తిత్వము చాల ప్రముఖ్యతను వహించెను.

రాజ్యపాలనము. షార్లమేను చక్రవర్తి రాజ్యపాలనమునందు సమర్థుడని ప్రసిద్ధిని బడసెను. తన రాజ్యము విశాలమయినది. ఆయా ప్రాంతములలోని ప్రభువులును ప్రజలును ఎప్పుడైనను తిరుగబాటు చేయవచ్చును. అట్టివి జరుగకుండ చేయుటకై తాను తఱచుగా సంచారము చేయుచుండెను. తన యుత్తరువులను అమలు జరుపుటకు రాజప్రతినిధుల నేర్పఱచెను. సంవత్సరమునకు రెండుసారులు—వేసవికాలమున నొకసారియు, ఆకురాలు కాలమున నొకసారియు—తన రాజ్యపాలనమునుగూర్చి ముఖ్యవిషయములలో ప్రజాభిప్రాయము కనుగొనుటకు గొప్ప సభలను సమావేశము చేయుచుండెను. ఆసభలలో మతగురువులు వేరుగను, ప్రభువులు వేరుగను, సామాన్యప్రజలలోని ముఖ్యులు వేరుగను, సమా

వేశమగుచు తమతమ యభిప్రాయములను వెలిబుచ్చుచుండిరి. ఈసమావేశములతోబాటు తనసేనలన్నిటిని సమావేశపఱచి తన బలమునుకూడ ప్రదర్శించుచుండెను. తరువాత ఫ్రాన్సు దేశపురాజులు సమావేశపఱచిన స్టేట్సుజనరలు కిది పునాది. రాజ్యమునంతయును జిల్లాలుగా విభజించి జిల్లాపైన సివిలు, క్రిమినలు, సైనిక అధికారములను చలాయించు కౌంటు (ప్రభువు)లను నియమించెను. పాఠశాలలను స్థాపించి విద్యావ్యాపకము చేసెను. గ్రంథకర్తలకు ప్రోత్సాహము కలుగజేసెను. మంచి కట్టడములను కట్టించెను. రైను, డాన్యూబు నదులను కలుపుటకై గొప్ప కాలువను త్రవ్వించెను. ఈగొప్ప చక్రవర్తి 814 సంవత్సరము జనవరి నెల 28 వ తేదీని చనిపోయెను.

నాగ్మనులు. షార్లమేను చనిపోయినతరువాత ఆయనమనుమలు రాజ్యముయొక్క పంపిణీకొరకై తమలో తాము యుద్ధములు గావించికొనిరి. తుదకు 843 వ సం॥మున వెర్డన్ వద్ద జరిగిన సంధివలన జర్మనీ యొకమనుమనికిని, ఫ్రాన్సు మరియొకరికిని, ఇటలీస్విట్జర్లాండులు మూడవవానికిని పంపకములో వచ్చెను. ఇటలీదేశమును పాలించువారికే చక్రవర్తిబిరుదము చెందెను. చార్లెసు ది బాల్డు ఫ్రాన్సు దేశమునకు రాజయ్యెను. ఫ్రాన్సుదేశము చాలకాలము వఱకును మిగుల బలహీనులగు రాజులచే పాలించబడెను. నార్వే మొదలగు నుత్తరదేశములనుండి మిగుల క్రూరులగు ఓడదొంగలు ఫరాసురేవులకువచ్చి దోచుకొనుచుండిరి. రాజులేమియు చేయజాలకుండిరి. ప్రజలు నిస్సహాయులుగ నుండిరి. ఈయోడదొంగల

బాధ క్రమముగా ఎక్కువయినది. వీరు తండోపతండములుగ ఫ్రాన్సుదేశములో ప్రవేశించి ప్రజలను హింసించియు దోచుకొనియు పైరుపంటలను నాశనము చేసియు పోవుచుండిరి. వారినెదిరించిన వారిని క్రూరముగ వధించుచుండిరి. ఈ యోధదొంగలకు నార్మనులని పేరు. వీరికి కొంతకాలము ఫ్రెంచిరాజులువిశేషధనమిచ్చి పంపివేయుచుండిరి. లంచమిచ్చినకొలదియు మరలవచ్చి బాధించుచుండిరి. 885 వ సంవత్సరమున వీరు ఫ్రెంచిరాజధాని యగు పారిసు పట్టణమును ముట్టడించిరి.

పారిసుప్రజలును,ప్రభువులును మిగుల ధైర్యముతో పోరాడి నార్మనుల నోడించి తరిమివేసిరి. కాని ఇంతటితో నార్మనుల దండయాత్రలాగలేదు. ఫ్రెంచి దేశములోని ప్రభువులందరును తమతమ కోటలను బాగుచేసికొని క్రొత్తకోటలనుగూడ నిర్మించవలసినదని పరాసురాజు ఉత్తరువుచేసెను. నార్మనులనుండి దేశసంరక్షణము గావించుకొనుటకు ప్రభువులు ప్రతిచోటను కోటలను గట్టిరి. తాత్కాలికముగా పరాసు ప్రభువులు నార్మనుల నోడించుచు వచ్చిరి. 912 వ సంవత్సరమున పరాసురాజు నార్మనులతో సంధిచేసికొని ఫ్రాన్సుదేశములోని నార్మండీరాష్ట్రమును వారికిచ్చెను. నార్మనుల దోపిడులు ఆగిపోయెను. నార్మను ప్రభువులును నార్మను ప్రజలును ఫ్రాన్సులో కాపురమేర్పరచుకొని ఫ్రెంచిభాషను నేర్చుకొని తక్కిన ఫ్రెంచి ప్రభువులతోను ప్రజలతోను కలసిపోయిరి. నార్మండీరాష్ట్రము కొలదికాలములో మిగుల శాంతియుతమైనటియు భాగ్యవంతమయినట్టియు రాష్ట్రమయ్యెను.

ఫ్రెంచి
స్వాతంత్ర్య విజయము

మూడవఅధ్యాయము

మొఖాసా ప్రభుపరంపర

మొఖాసా ప్రభుపరంపర.

క్రీస్తుశకము తొమ్మిదవ శతాబ్దమునుండియు యూరపులోని తక్కిన దేశములలో వలెనే ఫ్రాన్సుదేశమునందు గూడ మొఖాసాప్రభుపరంపరాపద్ధతి స్థాపించబడెను. రాజులు బలహీనులగుటచేత నీపద్ధతి త్వరితముగ వ్యాపించెను. పదవ శతాబ్దమున నీపద్ధతి పరాసు జర్మనీ దేశములలో పూర్తిగ విజృంభించెను. 1066 వ సంవత్సరమున నార్మండీ రాష్ట్రప్రభువగు విల్లియం ఆంగ్లేయ దేశమును జయించి పాలనము నెలకొలిపెను. ఆయన ఆంగ్లేయ దేశమునందుగూడ నీ మొఖాసాపద్ధతిని పూర్తిగ స్థాపించెను. ఈపద్ధతివలన నేర్పడిన రాజకీయసాంఘికపరిస్థితులు

యూరపుఖండములోని అన్ని దేశములలోను పదునెనిమిదవ శతాబ్దాంతమువఱకును నిలిచియుండెను. ఈపరిస్థితులపై తిరుగబాటుచేసి నాశనముచేయుటకు 1789 వ సంవత్సరమున ఫరాసు దేశములోప్రజాస్వాతంత్ర్యవిప్లవము జరిగెను. ఈ ప్రభుపరంపరాపద్ధతి ఇంకను ఇంగ్లాండులో పూర్తిగచావక ఆంగ్లేయ పార్లమెంటులోని ప్రభువులసభరూపమునను, ఇంగ్లాండులోని భూఖామందు రయితులమధ్య హక్కులతో కొంతవఱకును, నిలిచియున్నది. ఇప్పటికిని ఇంగ్లాండులోని ప్రభువులు సామాన్య ప్రజలతో కలియక వేరుగ క్లబ్బులను స్థాపించుకొనియున్నారు. సామాన్యప్రజలను తమకన్న తక్కువవారిగ చూచుచున్నారు. ఫరాసు విప్లవముతరువాత ఫ్రాన్సుదేశములోను అమెరికాలోను ప్రభువులు లేరు.

ఆకాలపు ప్రజల అవసరములను బట్టియు అభి
రాజుల బల ప్రాయములను బట్టియు నీ ప్రభు పరంపరా
హీనత. పద్ధతి ఏర్పడినది. దీనియొక్క ప్రధానలక్షణము రాజుయొక్క అధికారము మిగుల బలహీనమై సామంతరాజులయొక్కయు వారి క్రింది ప్రభువుల యొక్కయు అధికారము మిగుల బలముగానుండుట. తొమ్మిది, పది శతాబ్దములలో యూరపులోని రాజులు బలహీనులుగనుండిరి. రోమక సామ్రాజ్యము కూలిపోయెను. దానితరువాత వచ్చిన షార్లమేనుయొక్క సామ్రాజ్యము ఆయన మరణముతోనే విచ్ఛిన్నమయ్యెను. ఫ్రాన్సులోని బలహీనులగు రాజులు నార్మనులనుండియు జర్మనీలోని రాజులు మాగియారులనుండియు తమ ప్రజలను సంర

క్షించ లేకపోయిరి. అందువలన రాజులు తమ అధికారమును సామంత రాజులకును ప్రభువులకును పంచి యియ్యవలసి వచ్చెను. నార్మనులనుండి ఫరాసుదేశమును కాపాడుటకై ప్రభువులను కోటలు కట్టుకొమ్మని రాజు లుత్తరువులిచ్చుట చూచియున్నాము. ప్రభువులను సామంత రాజులను బలవంతులుగ చేయవలసివచ్చెను. సంఘ మరాజకముగ నుండెను. బలవంతులు బలహీనులను ఒత్తిడి చేయుచుండిరి. పశుబలమే రాజ్యము చేయుచుండెను. ప్రతివారును స్వసంరక్షణకొరకై కత్తి పట్టవలసియుండెను. సామాన్యజనులు తమ్ము తాము రక్షించుకొనలేక తమ స్వాతంత్ర్యతను పోగొట్టుకొని బలవంతులగు ప్రభువులయొండను జేరిరి. ప్రభువులు ప్రజలను సంరక్షించుచుండిరి. ఈ విధముగా ప్రభుపరంపరయొక్క యావశ్యకత ఏర్పడినది.

ముఖాసాప్రభుపరంపరాపద్ధతిలోగల ప్రధానసూత్ర
స్వంతముగ నౌకరీ మేమసగా స్వయముగా నౌకరీచేయుట. ఒకరి
చేయుట. యొద్ద మరియొకరు భూమినికౌలుకుతీసికొనినచో ఈకాలమున ద్రవ్యరూపకముగ శిస్తు నిచ్చెను. ఆకాలమందు భూఖామందుకు స్వయముగా నౌకరీ చేయవలెను. యూరపుఖండమున మధ్యమయుగములో తగినన్నినాణెములులేవు. కాగితపు ద్రవ్యమును (నోట్లను) వారెరుగనేయెరుగరు. ఆకాలమున మూలధనముకూడ తక్కువ. మరియునీపద్ధతిలో మనుష్యులుచేసిన చట్టములకన్న ఆచారమే ప్రధానముగ నుండెను.

మొఖాసాపద్ధతిలో గల మరియొక సూత్రము దేశము

భూమినిచ్చుట: లోని భూమియంతయు రాజుది అనునది.

భక్తిప్రమాణము. రాజు కొద్దిభూమిని తనక్రింద నుంచుకొని మిగత యావత్తు భూమిని తనక్రింది సామంతరాజులకు పంచియిచ్చెను. ఆభూమిని పుచ్చుకొనినందుకుగాను రాజునకు సామంతరాజులు రాజభక్తిప్రమాణమును చేసిరి. రాజునొద్దకు సామంతరాజు తలకు టోపీలేకుండను, చేతిలో నాయుధము లేకుండను వచ్చి మోకరించి "నేను మీమనిషిని" అని ప్రమాణము చేయును. రాజు సామంతరాజును ముద్దాడి చేతులతో లేవనెత్తును. సామంతరాజుకు భూమిని స్వాధీనము చేసితినని చెప్పి అందుకు చిహ్నముగ నొకచెట్టుకొమ్మ నిచ్చును. ఇటులనే సామంతరాజు కొంతభూమి తన స్వంతముక్రింద నుంచుకొని మిగిలినదాని నంతను కొందరు ప్రభువులకు పంచియిచ్చెను. సామంతరాజుకు ప్రభువులు మోకరించి 'నేను మీమనిషిని' లను ప్రమాణముచేసిరి. సామంతరాజు ప్రభువులను ముద్దాడి లేవనెత్తి భూమిని స్వాధీనము చేసితినని చెప్పి చెట్టుకొమ్మ నిచ్చెను. తిరిగి ప్రభువులు తమ క్రిందనున్న భూమిని చిన్న ప్రభువులకును, వారు తమభూమిని ఇంకా కొద్ది ప్రభువులకును, వారు మరికొద్ది ప్రభువులకును పంచియిచ్చిరి. పైవారికి క్రిందివారు భక్తిసూచకమైన ప్రమాణము చేయుటయు, క్రిందివారిని పైవారు లేవనెత్తి భూమినిచ్చితినని చెప్పి చెట్టుకొమ్మ నిచ్చుటయు జరిగెను. రాజు సామంతరాజును, సామంతరాజు ప్రభువును, ప్రభువు తనక్రింది ప్రభువును, అతడు తన

క్రింది చిన్న ప్రభువును, ఈవిధముగా పైవాడు తనక్రింది వానిని శత్రువులనుండి రక్షించెదనని వాగ్దత్తముచేయును. భూమినిచ్చినందునకు పైవానికి క్రిందివాడు భక్తిప్రమాణము గావించుటయేగాక సైన్యములతో సహాయము చేయవలెను. రాజు యుద్ధమునకు వెడలగనే సామంతరాజు, సామంతరాజు వెడలగనే ప్రభువు, ప్రభువు వెడలగనే క్రిందప్రభువు, ఈవిధముగ ప్రతిక్రిందివాడును తనపైవానికి సహాయముగ సైన్యములను తీసికొని వెళ్ళవలెను. ఇటుల భూమినిచ్చుట, భక్తిప్రమాణము, శత్రువులనుండి రక్షణ, సైనికసేవ, ఇవి మొఖాసాపద్ధతిలో పైవానిని క్రిందివానిని బంధించు ముఖ్యనిబంధనలు. రాజ్యమంతయు భూస్వాములగు సామంతరాజులతోడను గొప్ప ప్రభువులతోడను చిన్న ప్రభువులతోడను నిండెను. ఈ ప్రభువు లెప్పుడును ఆయుధములను ధరించి సైన్యములను తయారుచేసికొని కోటలను నిర్మించుకొని యుద్ధములకు సంసిద్ధులుగనుండిరి. ప్రభువులు చిన్నతనమునుండియు యుద్ధమున కౌశలముచూపి పేరు పొందవలెనని శిక్షను పొందుచుండిరి. ప్రతిదానికిని కత్తిదూయుట సామాన్యమయ్యెను. ప్రభువులకు యుద్ధము ప్రధానవృత్తియయ్యెను.

రాజు మొదలగు పైవారిని ప్రభువులనియు క్రిందివారిని సామంతులనియు పిలుతము. ప్రభువునకు సామంతుడు సంవత్సరమునకు నలుబది దినములు మాత్రము సైనిక

ప్రభువునకు చేయుపనులు. సహాయముచేసి తీరవలెననియు, తాను పొందిన భూమినుండి కొంతదూరముకన్న నెక్కువ దూరము సామం

తుడు ప్రభుసహాయమునకై పోవక్కరలేదనియు క్రమముగా నాచారమేర్పడినది. ఒక సైనికసహాయమేగాక ప్రభువునకు సామంతుడు కొన్ని ఇతర సహాయములును చేసితీరవలెను. సామంతుడు చనిపోయినప్పుడాతని వారసులు ప్రభువునకు కొంత ద్రవ్యమిచ్చినగాని భూమిలో ప్రవేశించవీలులేదు. దూరవారసునకు భూమి సంక్రమించినపుడు ప్రభువునకెక్కువ సొమ్ము నియ్యవలెను. ఇయ్యవలసిన సొమ్ము ఆచారమువలన స్థిరపడినది. ప్రభువు ప్రయాణము చేయుచున్నపుడును, వేటాడుటకు బయలుదేరినపుడును ఆయనకును ఆయన అనుచరులకును సామంతుడు ఆతిథ్య మీయవలయును. ప్రభువు యుద్ధములో శత్రువులచే జిక్కినపుడు సామంతుడు ఎంతధనమైనను ఇచ్చి ప్రభువును విడిపించుకొని రావలెను. ప్రభువుయొక్క ప్రథమపుత్రికయొక్క వివాహమునకును ఆతని ప్రథమకుమారుడు ఆయుధధారణము గావించినపుడును సామంతుడు కొంతసొమ్ము నియ్యవలెను. ప్రభువు కోరినపుడెల్ల సామంతుడు సలహా నీయవలెను. భూమి వారసత్వముగా జ్యేష్ఠకుమారునికి మాత్రమే సంక్రమించును. వారసు లెవరును లేనపుడును, సామంతుడు ప్రభువుపై తిరుగబాటు చేసినపుడును సామంతుడు షరతులకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించినపుడును భూమిని ప్రభువు తీసికొనును.

వ్యవసాయక బానిసలు.

రాజుగాని సామంతరాజుగాని ప్రభువులుగాని తమ క్రిందివారికి స్వాధీనపరుపక తమ స్వంతకమతము క్రింద నుంచుకొనిన భూములను వ్యవసాయక బానిసలచే (సర్ఫ్స) సేద్యము చేయించుకొనిరి. కొంత

కాలమువరకు ఫరాసుదేశములో రాజుయొక్క స్వంతకమతము క్రింద నుంచుకొనిన భూమి స్వల్పమై సామంతరాజులును, ప్రభువులును దేశములో రాజునకన్న ఎక్కువ బలవంతులుగ నుండిరి. ఆకాలమున రాజు వేరుగ పన్నులు వసూలుచేయు పద్ధతి లేనేలేదు. 987 వ సంవత్సరమున ఫరాసుదేశమునకు హ్యూజుకాపటు రాజయ్యెను. ఈకాపటు వంశీకులగు రాజులు తమ స్వంతకమతపు భూములను వృద్ధిచేసికొని క్రమముగా బలవంతులైరి. ఏదో సాకుబెట్టి సామంతులనుండి భూమిని లాగుకొని స్వంతకమతములో జేర్చుకొనిరి. స్వంతకమతపు భూములలోని వ్యవసాయక బానిసల స్థితి దుర్భరముగ నుండెను. భూములనువిడిచి ఇష్టమువచ్చినచోటికి పోయి జీవించుటకు వీలులేదు. వీరిని తమ భూఖామందులగు ప్రభువు లెట్టిశిక్షవిధించినను ఖైదులో వేసినను కొరడాదెబ్బలు కొట్టినను భూమిలోనుంచి వెడలగొట్టినను ప్రభువు నడుగువారులేరు. వీరు ప్రభువు చెప్పిన అన్నిపనులును చేసితీరవలెను. భూమి అమ్మబడినపుడు భూమితోకూడ వీరు నూతనప్రభువుక్రిందికి పోవుదురు. వీరు చనిపోగనే వీరి ఆస్తిఅంతయు తమ భూఖామందునకు చెందును. ఇట్టివారుగాక భూఖామందులగు ప్రభువుల భూములను వ్యవసాయముచేయుచు వారికి నియమితమైన సేవను శిస్తును అర్పించెడి వ్యవసాయకులుగూడ కొందరుగలరు. వీరు సాధారణముగ పండినపంటలో కొంతభాగము చెల్లింతురు. భూఖామందుయొక్క ఇతర భూములమీదను దొడ్లతోటలలోను పనిచేయవలెను. ఆయన కోటను బాగుచేయవలెను.

సామానులను బండ్లను నాగళ్లను భాగముచేయవలెను. భూఖామందుయొక్క రోడ్లను వేయవలెను. వీరి ఆస్తి వీరిపిల్లలకు చెందును. వీరిపై విచారణహక్కు భూఖామందులకే గలదు. భూఖామందుల తీర్పుపై వ్యవసాయకులకు మరెక్కడను చెప్పుకొనుటకు హక్కులేదు.

జాతిభేదములు.

మధ్యమయుగమున యూరపుఖండములోని దేశములన్నిటిలోను సంఘము మూడుజాతులుగ విభజింపబడి యుండినది.

మొదటిజాతి ప్రభువులు.

మొదటిజాతియగుప్రభువులకుశిరస్సురాజు. సామంతరాజులు, పెద్దప్రభువులు, చిన్నప్రభువులు మొదలగు ప్రభువులందరును ఈజాతిలోనివారు. వీరందరును భూఖామందులు. వీరిలోవీరు వివాహమాడుచుండిరి. సామంతరాజులునుగొప్ప ప్రభువులును సాధారణముగ రాజబంధువులుగ నుండిరి. సామాన్యప్రజలకన్న పుట్టుకవలన అధికులమని భావించుచునీప్రభువులజాతి సామాన్యప్రజలమీద గొప్పగొప్ప అధికారములను గలిగియుండెను. ప్రభువులకు తమ భూములలోని వ్యవసాయకులమీదను, వ్యవసాయబానిసలమీదను, కాపురముండు ఇతర ప్రజలమీదను నిరంకుశమగు న్యాయవిచారణాధికారహక్కులు గలవు. ఖైదు, దెబ్బలశిక్ష మొదలగునవి వేయవచ్చును. గొప్పప్రభువులకు మరణశిక్ష విధించు హక్కుకూడ నుండెను. ప్రభువులందరును తమంతటతాము యుద్ధము చేయవచ్చును. సంధి చేసికొనవచ్చును. ఇష్టము వచ్చినంతసైన్యము నుంచుకొనవచ్చును. ఇష్టమువచ్చిన ఆయు

ధములను ధరించవచ్చును. కోటలు నిర్మించుకొనవచ్చును. కొందరు నాణెములుకూడ వేసికొనవచ్చును. వీరిక్రింద నుండిన భూములకు పైవారికి సైనికకొలువుతప్ప చెల్లించవలసిన పన్నులు లేవు. క్రమముగా నీప్రభువులు తమలోతాము యుద్ధములుచేయుచు చుట్టుపట్టుప్రాంతములలోని ప్రజలను దోచుకొనుచు దేశములోని అరాజకమునకును, క్షామమునకును కారకులైరి. పదకొండవశతాబ్దమున యూరపుఖండమున మితిలేని అరాజకము, దోపిళ్ళు, హత్యలు ప్రబలి మహాక్షామము కలిగెను. ప్రజలు మానవకళేబరములను తినిరి. ప్రభువులు ప్రతివారిమీదికిని కత్తిదూయుటకు సిద్ధముగా నున్నను స్వాతంత్ర్యప్రియులై ఆత్మగౌరవముగలవారై యుండిరి. స్త్రీల, అనాథల, శరణాగతుల సంరక్షణ తమప్రధాన ధర్మమని తలచిరి. వీరు కవిత్వమును చిత్రలేఖనమును కొంతవరకుప్రోత్సహించిరి.

రెండవజాతి మతగురువులు.

రెండవ జాతిమతగురువులలో రెండు రకములవారుగలరు. బిషపులు మొదలగు పెద్దగురువులు, చిన్నగురువులు. వీరువివాహమాడుటకువీలులేదు. ప్రభువుల ఆస్తి జ్యేష్ఠపుత్రులకుమాత్రమే సంక్రమించుచుండినందున తక్కిన పుత్రులలో కొందరు సన్యాసాశ్రమమును స్వీకరించి బిషపులు మొదలగు పెద్దగురువులగుచుండెడివారు. పెద్దగురువులలో చాలవఱకు ప్రభువంశీకులుగ నుండిరి. చిన్నగురువులు సాధారణముగ సామాన్య ప్రజలలోనుండి ఆశ్రమమును స్వీకరించినవారు. మతగురువులందరును రోములోని క్రైస్తవప్రధానాచార్యుడగు

పోపులలో బడియుండిరి. స్త్రీలుగూడ సన్యాసినులగుచుండిరి. ఈ గురువులజాతివారు దేవుని కెక్కువసాన్నిధ్యమందున్నారని భావింపబడుచు సామాన్య ప్రజలకంటె నధికులుగ భావింపబడుచుండిరి. వీరికిగూడ చాల ఆస్తులుండెను. భక్తులు విశేషముగ ఆస్తుల నిచ్చుచుండిరి. క్రీస్తుశకము 1000 వ సంవత్సరాంతమునకు ప్రళయముకలిగి ప్రపంచమంతయు తప్పక నాశనమగునను దృఢనమ్మకము క్రైస్తవ ప్రపంచమునందలి యందరిజనులకును గలిగెను. యూరపుఖండమంతయు నాప్రళయమునకై మిగుల నాతురతతో సిద్ధపడెను. ఆ సంవత్సము యూరపులోని ప్రతివారును మతగురువులకు గొప్పగొప్ప ఆస్తి దానములను చేసిరి. ప్రతివారును పాపములకొరకు పశ్చాత్తాపపడి ముందులోకమునకై సిద్ధపడియుండిరి. కాని నూతనసంవత్సర ప్రారంభపురోజున సూర్యుడు చక్కగా ప్రకాశించెను. ప్రళయమురాకనే ప్రపంచము యథాప్రకారముగనే నడుచుచుండెను. ప్రజలభయము భ్రమ తొలగిపోయెను. దేశములోని అయిదవవంతు భూమి మతగురువులక్రిందికి వచ్చెను. మతగురువులఆస్తికి సంబంధించినమట్టుకు వారును ప్రభువులై తమభూములను రాజులనుండిగాని ప్రభువులనుండిగానిసామంతులుగ మొఖాసా షరతులకు లోబడి గ్రహించుటయు తమకు సామంతులుగ ప్రభువులకుగాని ఇతర మతగురువులకుగాని అదేప్రకార మిచ్చుటయు జరుగుచుండెను. వీరు స్వయముగాయుద్ధమునకు పోగూడదు కావున ప్రతినిధులను బంపుచుండిరి. వీరికి భూఖామందులుగ ప్రభువులతోబాటు న్యాయవిచారణాధికారము మొదలగు సమస్తహక్కులుండెను.

కాని మతగురువులు తమ మఠములలోను దేవాలయములలోను పాఠశాలలనుబెట్టి కొంతవరకు సామాన్యజనులలో విద్యావ్యాపకము చేయుచుండిరి. అనేకమంది మతగురువులు గొప్ప పండితులై కవిత్వము తత్త్వశాస్త్రము మొదలగునవి వ్రాసి ప్రసిద్ధికెక్కిరి. క్రమముగా వ్యవసాయకబానిసలను దేవునిపేర బానిసత్వమునుండి విముక్తిగావించిరి.

మూడవజాతి సామాన్య ప్రజలు.

సామాన్యప్రజలుమతగురువులచే హీనముగచూడబడి, ప్రభువులనిరంకుశత్వమునకును వత్తిడికిని లోబడి, వారుకోరిన నౌకరిని చేసితీరవలసి, చెమటకార్చి కష్టించు వ్యవసాయకులువ్యవసాయబానిసలు ఇతర చేతిపనులు చేయుప్రజలు ఈ మూడవజాతిలో చేరియుండిరి.

న్యాయవిచారణ.

ఒక రాజుక్రిందనున్న సామంతరాజు లందరును సమానులు. అటులనే ఒక దర్జాగల సామంతరాజుక్రిందగాని ప్రభువుక్రిందగాని యుండిన ప్రభువులందరును సమానులు. సమానులగు ప్రభువులలో తగువులు కలిగినచో తమయొక్కపై ప్రభువువద్ద చెప్పుకొనెదరు. ఆయన ఉభయులను పిలిపించి రాజీగా పరిష్కరించుటకు యత్నించును. అటుల కుదరనిచో ఇద్దరు కక్షిదార్లను ఒక నియమిత ప్రదేశమున స్వయముగా నొకరితో నొకరు పోరాడవలెను. పోరాటములో జయమొందినవారిపక్షమున న్యాయమున్నటుల ఆయన తీర్మానించును. ఒక కక్షిదారు స్త్రీగాని వృద్ధుగాని శిశువుగాని మతగురువుగాని అయినచో సీపోరాటమునకు ప్రతినిధిని బంపవచ్చును. ఆప్రతినిధి పోరులో గెల్చిన యజమాని

పక్షమున న్యాయముగలదనియు నోడినచో యజమాని పక్షమున న్యాయములేదనియు తీర్పు చెప్పబడును. కాని పైప్రభువుతో చెప్పుకొని అక్కడ పోరుసలుపుటకు బదులుగా ప్రభువులు తమకెవరయిన అపకారము గావించినచో ప్రతికక్షికి ముందుగా తెలిపి స్థలనిర్ణయము చేసికొని వారిమీదికి తామే పోరాటమునకు బయులుదేరసాగిరి. ఇట్లు ప్రభువులు తమలో తాము తరుచుగా పోరాడుచుండిరి. ఈ పోరాటపుపద్ధతి ప్రభువులు కానిసామాన్యప్రజలకుగూడ వ్యాపింపజేయబడెను. ఒకరిమీద నేరారోపణ జరిగినపుడు నేరమారోపింపబడిన ముద్దాయి తాను నిర్దోషినని ఋజువుచేసికొనుటకు మండుచున్న నిప్పులలో నుండి నడుచుటగాని మసలుచున్న నీటిలో చేతినుంచుటగాని ఎఱ్ఱగాకాలిన ఇనుపకడ్డీని చేతితో పట్టుకొనుటగాని చేయవలెను. నిర్ణీతమైన దినములలో కాలినదేహము స్వస్థత చెందినచో నాతడు నిర్దోషియనియు బాగుకానిచో దోషియనియు తీర్పు చెప్పబడును. ఈ విధమయిన విచారణాపద్ధతి యూరపుఖండములోని యన్నిదేశములలోను కొన్ని వందల సంవత్సరము లమలులో నుండెను.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్యవిజయము

నాలుగవ అధ్యాయము

ముసల్మానులకును క్రైస్తవులకును యుద్ధములు

(1)

ముసల్మానులపై క్రైస్తవుల మత యుద్ధము.

పదునొకొండవ శతాబ్దమున మతగురువుల ప్రాముఖ్యమెక్కువయినది. క్రైస్తవప్రధానమతాచార్యుని (పోపు) మాట యూరపుఖండమంతయు శిరసావహించినది. అంతకు పూర్వము కొంతకాలమునుండియు ప్రజలలో మతవిశ్వాస మెక్కువై యాత్రలుచేయు నభ్యాసము ప్రబలినది. ముఖ్యముగ ఏసుక్రీస్తుప్రభువుయొక్క సమాధిగల జెరూసలేముకు యాత్రసలుపుట మిగుల పుణ్యకార్యమని తలచిరి. యూరపుఖండమునుండి యనేక లక్షలమంది క్రైస్తవులు ప్రతిసంవత్సరమును ప్రభువుయొక్క

సమాధిని దర్శించి వచ్చుచుండెడివారు. జెరూసలేము పట్టణము చాలకాలమునుండియు ముసల్మానులవశమం దుండెను. కాని బాగ్దాదు, కైరో ఖలీఫాలు మతసహనము గలవారు. క్రైస్తవులకేమియు నిబ్బందులు కలిగించలేదు. యాత్రికులకు అడ్డులేకుండనుండెను. కాని 1055 వ సంవత్సరమున నీఖలీఫాల యధికారము పడిపోయినది. సెల్జూకి యను జాతికి చెందిన తురుష్కులు బాగ్దాదును జయించిరి. కొలదికాలములో సిరియా, పాలెస్టైన్ దేశములు వీరి స్వాధీనమయ్యెను. జెరూసలేమును దర్శించుటకు వెళ్ళిన క్రైస్తవయాత్రికులకు వీరు చాల ఇబ్బందుల కలుగచేసిరి. ఈయాత్రికులను ముసల్మానులు చాల బాధలు పెట్టుచున్నారని యూరపుఖండములోని ప్రతిదేశములోను చెప్పకొనసాగిరి. ఇంతలో తురుష్కులు ఆసియా మైనరులో ప్రవేశించి 1071 వ సంవత్సరమున కాన్స్టాంటినోపిలునుండి వచ్చిన క్రైస్తవసేనల నోడించి గ్రీకుచక్రవర్తిని ఖైదుచేసిరి. యూరపుకు తూర్పుననేగాక పశ్చిమమునగూడ ముసల్మానులు చెలరేగిరి. 1086 వ సంవత్సరమున స్పెయిన్ దేశమున జెల్లకావద్ద క్రైస్తవులకును ముసల్మానులకును జరిగిన గొప్పయుద్ధములో ముసల్మానులే పూర్తిగ జయమందిరి. "క్రైస్తవమతము, క్రైస్తవనాగరికత, అపాయకరమగు స్థితియం దున్నవి; వెంటనే రక్షింపుడు," అను సందేశమును రోములో నున్న క్రైస్తవప్రధానాచార్యుడగు పోపు ఏడవ గ్రెగరీ యూరపుఖండమున కంతకును పంపెను. పీటర్ ది హెర్మిటు ఫ్రాన్సుదేశ మంతటను సంచారముచేసి క్రైస్తవ

యాత్రికులు పడుచున్న కష్టములనుగూర్చి బోధసలిపి, మహమ్మదీయులపై యుద్ధముచేసి ఏసుక్రీస్తుయొక్క సమాధిని జయించుటకు ప్రజలను పురికొలిపెను. ప్రతిచోటను ప్రజలు ముసల్మానులపైకి వెడలుటకు ఆయుధపాణులైరి. 1096 వ సంవత్సరమున పోపు ఒక గొప్ప క్రైస్తవసమావేశమును చేసి "నాస్తికులగు" మహమ్మదీయులపైన పవిత్రమైన యుద్ధము చేయవలసినదని బోధించెను. కొలదికాలములో పదలక్షలమంది క్రైస్తవులు తమవస్త్రములపై నెఱ్ఱనిగుడ్డతో శిలువలను కుట్టుకొని ఈ 'పవిత్రమగు' ఉద్యమములో జేరిరి. 1095 వ సంవత్సరమున క్రైస్తవభక్తులు జెరూసలేము దండయాత్రకు బయలుదేరిరి. ఫ్రాన్సునుండియు జర్మనీనుండియు లక్షయేబదివేల పురుషులు, స్త్రీలు, పిల్లలు, వృద్ధులు పీటర్ ది హెర్మిటుయొక్క నాయకత్వముక్రింద మతావేశముతో బయలుదేరిరి. అందరి కొద్దను ఆయుధములులేవు. భగవంతుడు తమ్ము ప్రత్యేకముగ సంరక్షించుననియు ప్రతిచోటను అద్భుతములు చేయుననియు నమ్మి బయలుదేరిరి. జర్మనీగుండ పోవునపుడు యూదులను నరికివైచిరి. భోజనముకొరకు త్రోవలో ప్రజలను దోచుకొనుచు అనేక దుష్కార్యములను చేయుచుండిరి. హంగెరీ దేశములో నీక్రైస్తవభక్తుల దుండగము లెక్కువైనందున అచటి క్రైస్తవప్రజలు వీరిపై తిరుగబడి పెక్కుమందిని చంపి తమ దేశములోనుండి వెడలగొట్టిరి. చావగ మిగిలినక్రైస్తవభక్తులు కాన్స్టాంటినోపిలు చేరగ చక్రవర్తి వారి అల్లరులనుండి తప్పించుకొనుటకు త్వరగ ఆసియామైనరుకు పంపెను.

అచటివారి నందరిని తురుష్కసేనలు నరికివేసిరి. పీటర్ ది హెర్మిటు తప్పించుకొని పోయెను.

ఈలోపున యూరపుఖండమునుండి ప్రభువుల క్రింద గొప్ప క్రైస్తవ సైన్యములు బయలుదేరి నలువైపుల నుండియు కాన్‌స్టాంటినోపిలును చేరిరి. వీరిలో ఇతరదేశీయులకన్న పరాసుప్రభువు లెక్కువమంది యుండిరి. తురుష్కసేనలనుండి జయించెడి దేశములను గ్రీకు చక్రవర్తికి సామంతరాజులుగ మాత్రమే స్వాధీనమును పొందెదమని ప్రమాణము గైకొని వీరు ఆసియామైనరులో ప్రవేశించి, త్రోవలో అడ్డగించిన తురుష్కసేన నోడించి, తుదకు జెరూసలేమును చేరిరి. పీటర్ ది హెర్మిటుయొక్క నాయకత్వము క్రింద ఈక్రైస్తవ సేనలన్నియు జెరూసలేము పట్టణముచుట్టును ప్రదక్షిణముచేసి పట్టణమును ముట్టడించిరి. ముట్టడి అనేక దినములు పట్టెను. తురుష్కులు జాగ్రత్తగా పట్టణమును సంరక్షించుచుండిరి. తుదకు 1099 వ సంవత్సరము 15 వ జులై తేదీన క్రైస్తవులు మతావేశముతో గోడలనెక్కిరి. పట్టణములో ప్రవేశించిరి. క్రైస్తవులకు జయము కలిగెను. ముసల్మానులను చంపుట భగవత్ప్రీతియగు కార్యమని నమ్మి క్రైస్తవులు ముసల్మానుల నందరిని హత్యగావించిరి. "భగవంతుని యనుగ్రహమువలన" నడుములోతున పారుచున్న ముసల్మానుల రక్తప్రవాహముగుండ క్రైస్తవ భక్తులు వెళ్ళి "ఒకచెంప మీదకొట్టినచో రెండవ చెంపనుకూడ నిమ్ము," "నీశత్రువులను ద్వేషింపక ప్రేమింపుము" అను ప్రేమా సందే

జెరూసలేమును జయించుట.

శమును లోకమునకు ప్రసాదించిన ఏసుక్రీస్తు ప్రభువుయొక్క సమాధిని స్వాధీనమును పొందిరి. జెరూసలేములో క్రైస్తవ రాజ్యము స్థాపించబడెను.

[2]

రెండవ యుద్ధము.

ముసల్మానులనుండి జయించిన చుట్టుపట్టుదేశము నాల్గు రాష్ట్రములుగ విభజించబడి క్రైస్తవప్రభువులచే పాలించబడుచుండెను. వీరు నలుగురును జెరూసలేములోని క్రైస్తవ ప్రభువుకు సామంతరాజులైరి. వీరు కాన్‌స్టాంటినోపిలులోని గ్రీకుచక్రవర్తికి చేసిన భక్తిప్రమాణమునకు వ్యతిరేకముగ స్వతంత్రరాజ్యమును స్థాపించుకొనినందున గ్రీకుచక్రవర్తి వీరియందు ద్వేషమువహించి తురుష్కులతో కుట్రలు సలిపెను. కొలదికాలములో ఈ నాలుగు క్రైస్తవ రాష్ట్రముల మధ్యనుకూడ భేదాభిప్రాయములు, మనస్పర్ధలు కలిగెను. ముసల్మానులీ సంగతి కనిపెట్టి వీరిపైదండెత్తి 1144 వ సంవత్సరములో ఎడెస్సా పట్టణమును పట్టుకొనిరి. దీనివలన యూరపుఖండమున భయముకలిగెను. పోపు ముసల్మానులపై యుద్ధమును ప్రకటించెను. పరాసుదేశపు రాజగు ఏడవ లూయి కొన్నిసైన్యములతో ముసల్మానులపైకి దాడివెడలెను. జర్మనీనుండియు కొన్నిసైన్యములు బయలుదేరెను. కాని యూరపుఖండము వెనుకటి యుత్సాహమును చూపలేదు. ఫ్రెంచి సైన్యములును జర్మనులును ఆసియామైనరులో చేరిరి. జర్మనులను క్రైస్తవులగు గ్రీకులు మోసపుచ్చి ముసల్మానులకు నొప్పగించివేసిరి. జర్మనులు తురుష్కులచే వధించబడిరి. పరాసురాజగు లూయికూడ తురుష్కులచే నోడించబడెను. అతని

సామంతరాజులు వధింపబడి సైన్యములు చెల్లాచెదరయ్యెను. ఆతడు తనతోనున్న వేలకొలది క్రైస్తవయాత్రికులను వదలి గ్రీకుల పడవలలో నెక్కి కొలదిసైన్యముతోను, సామంత ప్రభువులతోడను ఆంటియోకు చేరెను. వెనుక విడచిపెట్టబడిన యాత్రికులు తురుష్కులచే చంపబడిరి. మూడువేలమంది యేసుక్రీస్తు తమ్ము మోసముచేసెనని నిందించి, తమ ప్రాణ సంరక్షణముకొరకు ముసల్మానులైరి. ఆంటియోకునుండి లూయీరాజు యాత్రకై జెరూసలేము వెళ్ళి యాత్ర పూర్తిచేసికొని డెమాస్కసు పట్టణమును ముట్టడించెను. ఇచట ముసల్మానులచే నోడింపబడి చాలవరకు జనమును పోగొట్టుకొని తన దేశమునకు మరలి వచ్చెను. ఇటుల రెండవ దండయాత్ర వలన క్రైస్తవు లనేకవేలమంది వృథగా చంపంబడిరి. ముసల్మానుల బలము హెచ్చెను.

మూడవ యుద్ధము.

ఇంతలో గొప్ప ముసల్మానురాజొకడు బయలుదేరెను. ఈజిప్టు రాజగు సాలడిను శూరుడు. ఔదార్యవంతుడు. దయాదాక్షిణ్యములకు ప్రసిద్ధికెక్కినవాడు. ఈయన ముసల్మానురాజ్యము విస్తరింపజేయుటకై బయలుదేరి, సిరియాను జయించి, క్రైస్తవుల నోడించి, 1187 సం॥న జెరూసలేమును, చుట్టుపట్ల క్రైస్తవరాష్ట్రములను ఆక్రమించుకొనెను. కాని ఆయన క్రైస్తవులను ఔదార్యముతో చూచి మతస్వేచ్ఛ నొసంగెను. జెరూసలేము ముసల్మానుచేతులలో పడుటవలన యూరపుఖండములో సంక్షోభము పుట్టెను. ఇంగ్లాండుయొక్కయు ఫ్రాన్సుయొక్కయు రాజులు, గ్రీకుచక్రవర్తి, అనేక

ప్రభువులు గొప్పసైన్యములతో బయలుదేరిరి. కాని వీరిలో నైకమత్యము లేకపోయెను. గ్రీకురాజు త్రోవలో మరణించెను. ఇంగ్లీషురాజును ఫ్రెంచిరాజును కలిసి సాలడిన్ చక్రవర్తియొక్క సైన్యముల నోడించి ఏకరును పట్టుకొనిరి. అంతట వీరిలో కలహములు గలిగి పరాసురాజు తన దేశమునకు వెడలిపోయెను. ఇంగ్లీషురాజు కొంతకాలముండి ఏమియు చేయజాలక మరలిపోయెను. ఇంగ్లీషురాజు తాను పట్టుకొనిన ముసల్మాను ఖయిదీలనందరిని చంపెను. సాలడీను తాను పట్టుకొనిన క్రైస్తవఖైదీలను విడిచిపెట్టెను.

(3)

నాలుగవ యుద్ధము.

పోపు మూడవ యిన్నోసెంటు క్రైస్తవప్రపంచమునకంతకును ఐక్యత గలిగించి ముసల్మానుల నోడింపదలచి తిరిగి యుద్ధమును ప్రకటించెను. ఈ పర్యాయము రాజు లెవరును చేరలేదు. అనేకులు ప్రభువులు క్రైస్తవసైన్యములతో ముసల్మానులపైకి బయలుదేరిరి. త్రోవలో నీ క్రైస్తవసేనలు ఇటలీదేశములోని వెనీసుపట్టణమున దిగెను. సిరియాపైకి వెడలుటకు పడవలనిమ్మని వెనీసుపట్టణము యొక్క ప్రజాప్రతినిధిసంఘమును కోరిరి. వెనీసువారు క్రైస్తవులు. ఆకాలమున ఆసియాకును యూరపునకును మధ్య జరుగుచుండిన వర్తకమునకు వెనీసు ప్రధానస్థానముగ నుండెను. వెనీసువారికి మతయుద్ధములవలన వర్తకలాభము కలుగుచుండెను. వెనీసునకు ఏడ్రియాటికు సముద్రముయొక్క తూర్పుతీరముననున్న జారాయను క్రైస్తవపట్టణము వర్తకములో చాలపోటీగ నుండెను. ముసల్మానులపై వెడలుటకు

పడవలు కావలెనని కోరగ, క్రైస్తవభక్తులగు సేనలన్నియు ముందుగా తమకు శత్రువగు జారాపట్టణమును ముట్టడించినచో పడవల నిచ్చెదమని వెనీసుప్రభుత్వమువారు చెప్పిరి క్రైస్తవసేన యొప్పుకొనెను. వెనీసువారును క్రైస్తవసేనలును పడవలలో వెడలి క్రైస్తవప్రజలదగు జారాను ముట్టడించిరి. జారాను జయించి వెనీసువారివశము చేసిరి. ఇక్కడనుండియైన క్రైస్తవసేనలు ముసల్మానులపైకి పోలేదు. కాన్‌స్టాంటినోపిలు చక్రవర్తియొక్క అన్నకుమారుడగు అలెక్షియసు జారాకువచ్చి, తనకు తండ్రినుండి సంక్రమించిన రాజ్యము నక్రమముగా తన పినతండ్రి అపహరించెను గావున తనకు సహాయము చేయవలసినదని కోరెను. కాన్‌స్టాంటినోపిలుకూడ వెనీసునకు వర్తకములో పోటీగనున్నది. వెనీసువారి ప్రోత్సాహమున క్రైస్తవసేనలు ముసల్మానులను యూరపులో ప్రవేశింపకుండ చిరకాలమునుండి ఆపుచున్న ప్రధాన క్రైస్తవ రాజ్యమగు కాన్‌స్టాంటినోపిలుపై దండెత్తిరి. అచట రాజ్యమేలుచున్న చక్రవర్తినోడించి అలెక్షియసును చక్రవర్తిగా చేసిరి. కాని త్వరలోనే అచటి ప్రజలు తిరుగబడి అలెక్షియసును చంపివేసిరి. దీనిమీద క్రైస్తవసైనికులు కాన్‌స్టాంటినోపిలు ప్రజలను ముట్టడించి వారిసి దోచుకొని ఘోర హత్యలపాలు చేసిరి. వచ్చిన క్రైస్తవ సైనికుల నాయకులలో నొకడగు పరాసుప్రభువు బాల్డ్విను చక్రవర్తిగా

చేసిరి. కొంత భాగమును వెనీసువారికిచ్చిరి. ఈవిధముగా ముసల్మానులపై యుద్ధముకొరకు బయలుదేరిన క్రైస్తవసేనలు క్రైస్తవ పట్టణమగు జారాను ముట్టడించి క్రైస్తవ రాజ్యమగు కాన్‌స్టాంటినోపిలును మిగులబలహీనముగ గావించిరి. క్రైస్తవప్రజలను దోచుకొని వధించిరి. కాన్‌స్టాంటునోపిలులో వీరు స్థాపించిన క్రొత్తచక్రవర్తిని రాజ్యములోని చాలభాగము లంగీకరించక స్వతంత్రమును ప్రకటించెను. ఈక్రొత్తచక్రవర్తి యొక్క వంశమువారు మిగుల బలహీనులైరి. 1262 సం॥ న నీవంశముపై ప్రజలు తిరుగుబాటు జేసి తిరిగి గ్రీకువంశమును నిలువబెట్టిరి. కాని కాన్‌స్టాంటునోపిలు తన పూర్వబలమును కోలుకొనలేదు. తుదకు 1453 సం॥ న ముసల్మానుల స్వాధీనమాయెను.

(4)

తర్వాత 'పోపులు' ఇంకను కొన్ని దండయాత్రలు సలిపిరి. ముసల్మానులపైకి అయినను గాకున్నను "పోపులు" మతము పేర తర్వాత జరుపు దండయాత్రలకన్నిటికిని క్రైస్తవమత యుద్ధములు. యుద్ధములనియే పేరిడిరి. 1218 సం॥న ఈజిప్టులోని ముసల్మానురాజుపై యుద్ధము ప్రకటింపబడెను. "పోపు" యొక్క ప్రతినిధియే స్వయముగా క్రైస్తవులను నడపెను. "నైలు" నది ముఖద్వారముననున్న డెమియట్టాను క్రైస్తవులు జయించిరి. దానిని తమకు విడిచిపెట్టినచో జెరూసలేమును క్రైస్తవులవశము చేసెదనని ఈజిప్టు సుల్తాను

సంధిరాయబార మంపెను. క్రైస్తవు లొప్పుకొనలేదు. ఈజిప్టు నంతను జయించి సుల్తానును క్రైస్తవునిగా జేయవలెనని వారి యాశ. సుల్తాను తనసేనలతో క్రైస్తవులపైకి వచ్చి వారి నోడించి డెమియట్టానుండి విడలగొట్టెను. క్రైస్తవులు ఈజిప్టు నువదలి పారిపోయిరి. 1229 సం॥న సిసిలీరాజు రెండవ ఫ్రెడరిక్కు క్రైస్తవసేనలతో పాలస్తైనులో ప్రవేశించెను. ఈజిప్టు సుల్తాను సంధికివచ్చి జెరూసలేముకు క్రైస్తవయాత్రికులు స్వేచ్ఛగా రాకపోకలు చేయునట్లు సంధి చేసికొనెను. ముసల్మానులలో కొన్ని అంతఃకలహములు కలిగినపుడు జెరూసలేమును క్రైస్తవులు స్వాధీనమును పొందిరి. కాని 1244 సం॥ ఈజిప్టుసుల్తాను తిరిగి బలవంతుడై సిరియా, పాలస్తైను మొదలగు ఆసియామైనరుప్రాంతము లన్నిటిని వశపరచుకొని అక్కడ నెచటను క్రైస్తవరాజ్యము లేకుండచేసెను. తదాది జెరూసలేము ముసల్మానులవశమందే యున్నది.

1235 సం॥న పరాసుదేశములో మతయుద్ధము ప్రకటింపబడెను. జెరూసలేముకు పోవుమార్గములో యేసుక్రీస్తు ప్రభువును సిలువకువేసినవారివంశ్యులగు యూదుల నందరిని హత్యగావించి క్రైస్తవమతములో కొన్ని సంస్కరణములను గావింప యత్నించుచుండిన నూటయెనుబదిముగ్గురు క్రైస్తవులను మంటలలో పడవేసి చంపి, క్రైస్తవసేనలు పాలస్తైనులో

చేరిరి. అచట గాజావద్ద తురుష్కులచే నోడింపబడి మరలి వచ్చిరి. 1244 సం॥న పరాసురాజగు సెంటులూయికి చాల జబ్బుచేసెను. అపుడు తనకు వ్యాధి నెమ్మదించినచో ముసల్మానుల పైకి యుద్ధమునకు వెళ్ళెదనని దేవునికి మొక్కుకొనెను. శరీరము నెమ్మదిఅయినది. 1249 సం॥న ఆయన 1800 పడవలలో సేనలుతీసికొని ఈజిప్టుమీదికి వెళ్ళెను గాని మహమ్మదీయులు వీరినోడించి సెంటులూయిని కొన్నిసేనలతో పట్టుకొని ఖైదుజేసిరి. విశేషముగు ధనముపుచ్చుకొని విడిచి పెట్టిరి. వెంటనే పరాసురాజు పాలస్తైనుకుపోయి మూడుసం॥లు యాత్రిలలో గడపెను. రాజు ముసల్మానులచే పట్టుకొనబడిన సంగతి తెలియగనే పరాసుదేశములోని ప్రభువు లూరకొనిరి. వ్యవసాయకూలీలు, వ్యవసాయకులు మొదలగు బీదవారు సముద్రముదాటి వెళ్ళి రాజును విడిపించి తెచ్చెదమని బయలుదేరిరిగాని త్రోవలో వీరు పరాసుప్రజలను దోచుకొనుటవలనను, హత్యలు గావించుటవలనను వీరిని ప్రజలు ప్రతిచోట నుండియు తరిమివేసిరి. అందువలన నేమియు చేయజాలక గృహములకు చేరిరి. సెంటులూయిరాజు 1254 సం॥న పరాసు దేశమునకు వచ్చెను. ఈరాజు 1270 సం॥న మరియొక మతయుద్ధముచేయ యత్నించి ట్యూనిసుపట్టణముపై దండెత్తి అచట తనసైనికులతో గూడ ప్లేగువలన మరణించెను.

ఈ మతయుద్ధములవలన గలిగిన ఫలితములేమి? మునల్మానుల బలముతగ్గకపోగా వృద్ధిఅయినది. ఆసియా మైనరు, పాలస్తైను, జెరూసలేము, మొదలగు ప్రాంతములన్నియు మునల్మానుల వశమందేయున్నవి. మునల్మానులను తూర్పునుండి యూరపుఖండములో ప్రవేశించకుండ అరికట్టుచున్న కాన్‌స్టాంటునోపిలుసామ్రాజ్యము బలహీనమైనది. క్రైస్తవులకేమియు లాభము గలుగలేదు. కాని యూరపులోని క్రైస్తవులు తమ ప్రభువగు నేసుక్రీస్తువలెను, ఆయన యొక్క గొప్ప శిష్యులవలెను, ధర్మసంస్థాపనకొరకు తాము ఇతరులచే బాధల ననుభవించు పద్ధతినివిడిచి, మతముపేర నితరులపై కత్తిదూయు అలవాటును నేర్చుకొనిరి. మత సహనమును బొత్తుగా మరచిపోయి యితరమతస్థులను చంపివేయు దురభ్యాసముల కలవాటుపడిరి.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్యవిజయము

అయిదవ అధ్యాయము

నూరు సంవత్సరముల యుద్ధము

(1)

హ్యూజికాపటు 987 సం॥ న ఫరాసుదేశమునకు రాజగుట చూచియున్నాము. ఫ్రాన్సు దేశములోని ప్రజలు రాజు కాపటు లను తీసివేయువరకును ఈకాపటు వంశ్యులే వంశపురాజులు. ఫ్రాన్సును పాలించిరి. మొఖాసాప్రభుపరంపరాపద్ధతివలన రాజులకు పోయిన బలమును తిరిగి సంపాదించుటకు కాపటు వంశ రాజులు ప్రయత్నించిరి. కాలక్రమమున ప్రభువుల బలమును తగ్గించి రాజులు నిరంకుశత్వమును పొందుటకు యత్నించిరి. రాజులు నిరంకుశులగుటకు కొన్ని శతాబ్దములు పట్టెను. 1060 సం॥న మొదటి ఫిలిప్పు రాజయ్యెను. 1066 సం॥ న యీతనకు సామంతరాజగు నార్మండీరాష్ట్రప్రభువు

విలియము ఇంగ్లాండును జయించి యాదేశమునకు రాజయ్యెను. 1180 సం॥న పరాసుదేశమునకు రెండవ ఫిలిప్పు రాజయ్యెను. ఈయన పెక్కు యుద్ధములుచేసి తన సామంతరాజులనుండి చాల భూములను లాగికొని తన స్వంత భూములుగ చేసికొని మిగుల బలవంతుడయ్యెను. 1215 సం॥న జాన్ అను బలహీనుడగు రాజు ఇంగ్లాండును పాలించుచుండెను. పరాసు రాజుకు సామంతముగ అతనికి పరాసుదేశములో నార్మండీ అంజూవిన్ రాష్ట్రములుండెను. రెండవ ఫిలిప్పురాజు ఇంగ్లీషురాజుపై యుద్ధముచేసి యోడించి నార్మండీ అంజూవిన్ రాష్ట్రములను స్వాధీనము పొందెను. రెండవ ఫిలిప్పురాజు పరాసుదేశములోని అనేక పట్టణములకు స్వతంత్రపాలనాహక్కుల నిచ్చెను. వర్తకసంఘములకు కొంతవరకు ప్రత్యేక స్వపరిపాలనాసౌకర్యములను కలుగజేసి ప్రోత్సహించెను. పట్టణములును, వర్తకమును ఎక్కువయిన కొలదియు, ప్రభువులకు సంబంధములేని భాగ్యవంతులయినట్టియు, తెలివితేటలు గలిగినట్టియు, హక్కులకై రాజుల నాశ్రయించునట్టియు ప్రజలు పరాసుదేశమునందంతటను వృద్ధిజెందిరి. ఈపట్టణము లన్నియు సమయము వచ్చినపుడు రాజునకు పట్టుకొమ్మగా నిలిచినవి. రెండవ ఫిలిప్పు తన నౌకరీలోనుండి ప్రభువులను తీసివేసి, మధ్యమతరగతి ప్రజలనుండి నౌకరుల నేర్పఱచుకొనెను. పట్టణములనుండియు వర్తకులనుండియు కొన్నిపన్నులు వసూలుచేసెను. సామంతరాజులు తనకుజేయు కొన్ని స్వంతనౌకరీలను మాన్పించి వానికి బదులు సొమ్ము పుచ్చుకొనెను. స్వంత

భూములనుండియు చాలసొమ్ము వచ్చుచుండెను. వీలైనంత వరకు ఆయన తన స్వంత పటాలములను జీతమిచ్చి పెట్టుకొనెను. తన సామంతప్రభువులమీద ఆధారపడలేదు. ఆయన కాలమున రాజగౌరవము హెచ్చెను. ప్రభువులు రాజునకు భయపడుచుండిరి. ఈయన మనుమడగు సెంటులూయియొక్క పాలనమున 1242 సం॥న పరాసుదేశములోని సామంతరాజులేకమై రాజుమీద తిరుగబడగ రాజు వారినోడించి శిక్షించెను. ఇంతటినుండియు పరాసుదేశములోని ప్రభువులు రాజును ధిక్కరించెడి స్థితిలోలేరని చెప్పవచ్చును. సెంటులూయి రాజుకాలమున టూలోనురాష్ట్రమున కలతలుగలిగి యారాష్ట్రము సెంటులూయికి చేరెను. ఇందువలన విశాలమైనట్టియు భాగ్యవంతమైనట్టియు భాగములు రాజుయొక్క స్వంతభూములలో చేరెను.

ప్రథమస్టేట్సు జనరలు.

ఈయన మనుమడగు నాల్గవ ఫిలిప్పుకాలమునకు రాజుయొక్క స్వంతభూములు పరాసుదేశములో మూడింట రెండు భాగము లుండెను. ఈయనకును క్రైస్తవ ప్రధాన మతాచార్యుడగు పోపునకును కలహము కలిగెను. పోపు ఈయనను వెలివేసితినని ఆజ్ఞాపత్రమును పంపెను. ఆజ్ఞాపత్రమును ఈయన తగులబెట్టివేసెను. పరాసుదేశమును తనపక్షమున నుంచుకొనుటకై 1302 వ సంవత్సరమున స్టేట్సుజనరలు అను దేశప్రతినిధిసభను సమావేశపరచెను. మతగురువుల నొకసభగాను, ప్రభువుల నొకసభగాను, ప్రజాప్రతినిధు లొకసభగాను కూడునట్లు చేసెను. ఆసభలో

"ఫిలిప్పురాజుగారిని ప్రజలమైన మేము ఈ దేశవ్యవహారములలో భగవంతునితప్ప మీరెవరియొక్క అధికారమును అంగీకరించవద్దని ప్రార్థించుచున్నాము," అని ప్రజాప్రతినిధులు చెప్పిరి. దీని నాధారముచేసికొని ఆయన పోపును నిర్లక్ష్యము చేయగలిగెను. ఆసంవత్సరముననే పారిసునగరమున ప్రధాన న్యాయస్థానము నొకదానిని ఏర్పరచెను. దీనికి పారిసు పార్లమెంటు అని పేరు. ఈన్యాయస్థానములో పేరుపడసిన న్యాయవాదులను న్యాయాధిపతులుగ నియమించెను. వీరు రాజుయొక్క స్వంతభూములలోని ప్రజలపైనను, రాజుక్రిందనుండిన దేశములోని యావత్తుపట్టణముల ప్రజలపైనను, రాజునకును క్రింది ప్రభువులకును గల తగాదాల విషయములోను విచారించి తీర్పుచెప్పుచుండిరి. ఇది క్రమముగా దేశమునకంతకును ప్రధానన్యాయస్థానమయ్యెను. అన్ని తగవులను రాజు విచారించవచ్చు నను నాచారము బయలుదేరెను. నాలుగవ ఫిలిప్పుకుమారుడగు పదియవలూయి కాలమున ప్రభువులు రాజుయొక్క మంత్రులను చంపి తమ కదివరకుగల హక్కులను తిరిగి చలాయించిరి. నాలుగవ ఫిలిప్పును, ఆయన కుమారుడును కొంతసొమ్ము పుచ్చుకొని చాలమంది వ్యవసాయకూలీలకు స్వేచ్ఛనొసంగిరి.

(2)

ఇంగ్లీషు పరాసు దేశములమధ్య నూరుసంవత్సరములయుద్ధము.

ఆ కాలమున, యూరపుఖండమున ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు దేశములు ప్రధానములుగనుండెను. 1337 సం॥ నుండియు ఈ రెండు దేశములకును మధ్యమధ్య కొద్ది విరామములతో నూరు సంవత్సరముల

కాలము యుద్ధము జరిగెను. పరాసురాజగు నాలుగవ ఫిలిప్పుయొక్క ముగ్గురు కొమాళ్ళును సిస్సంతతిగా చనిపోయిరి. ఇంగ్లాండుదేశపురాజగు మూడవ ఎడ్వర్డు నాలుగవ ఫిలిప్పురాజుయొక్క కూతురి కుమారుడు గావున ఫ్రాన్సు రాజ్యము తనకు రావలె ననెను. ఫ్రాన్సుదేశపు రాజుల ఆచారప్రకారము స్త్రీలగుండ సింహాసనసంక్రమణ లేదని చెప్పి నాలుగవ ఫిలిప్పుయొక్క తమ్మునికుమారుడగు ఆరవఫిలిప్పు ఫ్రాన్సుసింహాసనము నధిష్ఠించెను. ఇంగ్లాండురాజగు ఎడ్వర్డు ఫ్రాన్సుపై దండెత్తెను. విదేశీయుడగు ఇంగ్లాండురాజును తమపై పాలనము చేయకుండ చేయవలెనని ఫ్రెంచివారి యుద్దేశ్యము. ప్రథమమున కొంతకాల మింగ్లీషువారికి జయములు కలిగెను. 1846 సంవత్సరమున క్రెస్సీవద్ద జరిగిన గొప్పయుద్ధములో ఇంగ్లీషువారు సంపూర్ణముగ జయమొందిరి. కెలేయను రేవుపట్టణము ఇంగ్లీషువారికి స్వాధీనమయ్యెను. ఇంగ్లాండులో ఘోరమగుప్లేగు వ్యాపించినందున కొంతకాలము యుద్ధము ఆగినది. తిరిగి 1356 సంవత్సరమున ఇంగ్లీషురాజుకుమారుడు ఫ్రాన్సులో గొప్ప సేనలతో ప్రవేశించి పాయిటీర్సువద్ద ఫ్రెంచిసేనల నోడించి అప్పటి పరాసురాజగు "జాన్"ను ఖయిదీగ పట్టుకొనెను. 1360 సంవత్సరమున సంధిజరిగెను. ఎడ్వర్డురాజునకు సంపూర్ణహక్కులతో పరాసుదేశములోని అక్విటైను రాష్ట్రమును, కెలేపట్టణమును ఇచ్చిరి. ఎడ్వర్డు పరాసుదేశపు రాజ్యమునకు హక్కును వదలుకొనెను.

పరాసురాజు "జాన్" చనిపోయినందున ఆయన కుమారుడగు అయిదవ చార్లెసు రాజ్యమునకు వచ్చెను. తిరిగి యుద్ధమును ప్రారంభించెను. 1372 సంవత్సరమున లారోషీలువద్ద నింగ్లీషునౌకలను పరాసునౌకాదళ మోడించెను. 1377 సంవత్సరమున ఇంగ్లాండులో మూడవ ఎడ్వర్డురాజు చనిపోయెను. అప్పటికి ఫ్రాన్సులో కెలే మొదలగు కొన్ని పట్టణములు తప్ప మిగిలిన ఆంగ్లేయరాజునకుండిన రాజ్యమంతయు పరాసురాజు తిరిగి స్వాధీనపఱచుకొనెను. యుద్ధమువలన పరాసుదేశమునకు మితిలేని నష్టముగలిగెను. యుద్ధకాలమున ఆంగ్లేయసేనలు పరాసు ప్రజలను దోచుకొని, ఇండ్లు తగులబెట్టి, దేశమును నాశనము చేయుచుండెను. పరాసు రాజులు, ప్రభువులు సైన్యములు చాలక జీతములిచ్చి సైనికదళముల నేర్పరచుకొనిరి. యుద్ధములేనపుడీ సైనికులు దేశములో దోపిళ్ళు, హత్యలు జరుపుచుండిరి.

అయిదవ చార్లెసు చనిపోవునరికి ఆయన కుమారుడగు ఆరవ చార్లెసుకు పదునొకొండు సంవత్సరముల వయసుండెను. ఫ్రాన్సులో ఎటులనో రాజునకు యుక్తవయస్సు వచ్చువరకును అంతర్యుద్ధము. పాలనము జరిగెను. యుక్తవయస్సురాగనే రాజుకు పిచ్చియెత్తెను. ఆయనపేరట పరాసుదేశము నెవరుపాలించవలెనను విషయమున రాజబంధువులగు పరాసు ప్రభువులమధ్య కలతలేర్పడెను. బర్గండీప్రభువు తాను పాలించవలెననియు, ఆర్మగునాకు ప్రభువు తాను పాలించవలెననియు తగవులుపడి వారు కొందఱిని, వీరు కొందరిని చేర్చుకొని దేశమును

రెండుకక్షలుగా విభజించి యుద్ధములు చేయుచుండిరి. ఈస్థితిని కనిపెట్టి 1413 సంవత్సరమున ఆంగ్లేయరాజగు అయిదవ హెన్రీ పరాసుదేశముపై దండెత్తెను. 1415 వ సంవత్సరమున ఎజినుకోర్టువద్ద జరిగిన గొప్పయుద్ధములో ఆంగ్లేయులచే పరాసుసేనలు పూర్తిగ నోడించబడెను. ఫ్రాన్సులోని అంతర్యుద్ధ మెక్కువయ్యెను. ఒక కక్షిదారగు బర్గండీప్రభువు ఆంగ్లేయరాజుతో చేరెను. ఆంగ్లేయరాజుపని మంచిదయ్యెను. 1418 వ సంవత్సరమున ఆంగ్లేయరాజు నార్మండీరాష్ట్రమును జయించెను. పరాసురాజపక్షమువారు చేయునదిలేక ఆంగ్లేయరాజగు హెన్రీతో సంధిచేసికొనిరి. హెన్రీ పరాసురాజుయొక్క కూతురిని వివాహమాడునట్లును, రాజుయొక్క జీవితకాలములో పరాసుదేశము నాయనపేరున పాలించునట్లును 1420 సంవత్సరమున సంధిచేసికొనిరి. మరుసటి సంవత్సరము హెన్రీ పారిసుపట్టణమున ప్రవేశించెను. కాని 1422 సంవత్సరమున హెన్రీ చనిపోయెను. ఆసంవత్సరమే పరాసుదేశపు పిచ్చిరాజుకూడ మరణించెను. ఆయన కుమారుడగు ఏడవచార్లెసు పరాసుదేశమునకు రాజయ్యెను.

ఆర్లియన్సు ముట్టడి.

ఇంగ్లీషువారితో యుద్ధము జరుగుచునేయుండెను. ఇంగ్లీషువారే జయముల నొందుచుండిరి. పరాసుదేశములో ఉత్తరభాగము నంతను ఆక్రమించుకొనిరి. 1428 సంవత్సరమున ఆంగ్లేయసేనలును, బర్గండిప్రభుసేనలును కలిసి పరాసుదేశములోని దక్షిణభాగమునకు ముఖ్యమయినదగు ఆర్లియన్సుపట్టణమును ముట్టడించిరి. ఈపట్టణము

శత్రువులచేతిలో పడిపోవుటకు సిద్ధమగుచుండెను. ఇది పడినచో పరాసురాజు పరాసుదేశమును విడిచి పారిపోవలసినదే.

(3)

జోన్ ఆఫ్ ఆర్క్.

ఇట్టిస్థితిలో విదేశీయులగు ఆంగ్లేయులనుండియు, దేశద్రోహులగు బర్గండీయులనుండియు పరాసుదేశమును రక్షించుటకు ఒక యువతి బయలుదేరెను. ఈమెపేరు జోన్ ఆఫ్ ఆర్కు. ఆమె డెమ్రీ అను గ్రామములోని యొక వ్యవసాయకునికూతురు. ఆమె కప్పటికి పందొమ్మిది సంవత్సరముల వయస్సు. మిగుల సాధువు. పవిత్రహృదయురాలు. గొప్పభక్తురాలు. విదేశీయులు తన దేశీయులను గావించుచున్న హత్యలకథలను వినుచుండుట వలన ఆమెకు హృదయవేదన కలిగెను. తన దేశపురాజగు పదవచార్లెసుయొక్క దీనస్థితిని వినినకొలదియు ఆమెవేదన హెచ్చెను. ఎల్లప్పుడును దేవాలయములోను, అడవులలోను, తోటలలోను నొంటరిగా ఆమె తన దేశవిముక్తికొరకును, తన రాజునకు జయము కలుగవలెననియు ప్రార్థించుచుండెను. క్రైస్తవమహాత్ములు ధర్మయుద్ధములో పరాసుసేనలకు జయముకలుగజేయుదురను ఆశ ఆమెమనసులో నుండెను. పగలును రాత్రియు ఆమె కిదియే పరితాపము. ఆమెహృదయము దేశాభిమానముతోడను, హింసింపబడుచున్నవారియందు కరుణారసముతోడను నిండియుండెను. ఒక్కరోజు మధ్యాహ్నమున దివ్యస్వరూప మామెకు గనబడి "జోన్! బయలుదేరుము. పరాసుదేశపురాజును రక్షింపుము. ఆతనిరాజ్యము నాయనకిమ్ము." అని చెప్పినట్లు వినబడెను. ఆమె భయపడి "అయ్యా! నేను బీదదానసగు యువతిని. యుద్ధములను నడిపించుట నాకెట్టుల సాధ్యమగును?" అని జబాబుచెప్పెను. "మహాత్ములగు సెంటు కాథరిన్, సెంటు మార్గరెటులు నీకు సహాయము చేతురు లెమ్ము." అని యాదివ్యస్వరూపము అదృశ్యమయ్యెను. ఇటుల అనేకసార్లు ఆమెకు మహాత్ములు ప్రత్యక్షమగుటయు "లెమ్ము, దేశమును సంరక్షింపుము. విదేశీయులను వెడలగొట్టుము. నీ రాజునకు జయమిమ్ము" అని చెప్పుటయు ఆమె వినుచుండెను. ఆమెయొక్క పరితాపము హెచ్చెను. ఈ మహత్కార్యమును చేయుటకే తాను జన్మించెనని ఆమెకు తోచుచుండెను. ఆమెతండ్రికీసంగతి తెలుపగా ఆమె సైనికులతో కూడ వెళ్లుట కాయన సమ్మతించలేదు. ఆమె పినతండ్రియింటికి వెళ్ళినది. ఈయుదంతమంతయు చెప్పినది. ఆయన అచటి సైనికాధికారి కీవృత్తాంతమెరింగించెను. సైనికాధికారి యిట్టి ఉన్మత్తురాలిని తనయొద్దకు పంపవలదని చెప్పెను. ఆమె తాను నడచియైన పోయి రాజదర్శనము చేసితీరవలెనని నిశ్చయించెను. ప్రజ లామెపట్టుదలకు ఆశ్చర్యమును పొందిరి. ఆమె రాజదర్శనము చేయుటకు సైనికాధికారి అంగీకరించునటుల చేసిరి. ఆమె వెంట్రుకలను కత్తిరించి పురుషవేషమును ధరించి గుఱ్ఱము నెక్కి కత్తిని చేతిధరించి బయలుదేరెను. ఆరుగురు చక్రరక్షకులతో రాజదర్శనమునకై శత్రువులున్న ప్రదేశములను దాటిపోవలసి వచ్చెను. కూడనున్నవారి కామె ధైర్యమును చెప్పుచుండెను. "భయపడవలదు. భగవంతుడు నన్నీకార్యమునకై నియో

గించినాడు" అని చెప్పెను. 24 ఫిబ్రవరి తేదిన రాజుండిన షినాన్ పట్టణమును చేరెను. రెండుదినములామెకు దర్శన మియ్యవలెనా లేదాయని రాజు ఆలోచించెను. తుదకు దర్శన మిచ్చుటకు నిశ్చయించెను. ఆమె నిర్భయముగా రాజునొద్దకు వెళ్ళినది. మోకరించినది. "రాజకుమారుడా! నన్నేల విశ్వసింపవు? భగవంతునికి నీపైనను నీప్రజలపైనను జాలికలిగినది. నామాట నమ్ముము. నీపూర్వులగు సెంటులూయి, సెంటు షార్లమేనులు నీకొరకు భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు. నీవు నాకు సైనికుల నిమ్ము. నేను ఆర్లియన్సుముట్టడిని వదలించి శత్రువులను వెళ్లగొట్టి బర్గండీరాష్ట్రములోని రైమ్సువద్ద నీకు కిరీటధారణము చేయించెదను. శత్రువులగు ఆంగ్లేయులు నీదేశమును వదలిపోవుట భగవదుద్దేశ్యమై యున్నది," అని రాజుతో చెప్పినది. రాజుగాని, ఆయనతోకూడ నుండిన మతగురువులుగాని ఆమెమాటలు విశ్వసించలేదు. అనేకప్రశ్నలు వేసిరి. ఆమె అన్నిటికిని సమాధానము చెప్పినది. అద్భుతములుచేసి చూపమని వారు కోరిరి. "నాచేతకాదు. నేను ఒక అద్భుతముమాత్రము చేసి చూపించెదను. నాకు సైన్యముల నిచ్చినచో ఆర్లియన్సునుండి శత్రువులను వెడలగొట్టెదను," అని ఆమె చెప్పెను. ప్రజలు విశ్వసించిరి. ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించి, రాజు ఆమె చెప్పినచొప్పున ఆమెతోకూడ సేనలను పంపుట కొప్పుకొనెను. 1429 సం॥న ఏప్రిల్ 29 వ తేదిన జోన్ ఆఫ్ ఆర్కు సేనలను వెంటగొని ఆర్లియన్సుపైకి వెడలెను. పరాసుసేనలు ప్రార్థనము సలిపిరి. తాము భగవ

దనుగ్రహమువలన జయించితీరెదమను దృఢవిశ్వాసము గలిగియుండిరి. ఆమెపేరు విని దయ్యాలపోతనియు సైతానుయొక్క బలముచే తమ్మును నాశనముచేయుటకే వచ్చెనదనియు ఆంగ్లేయ సైనికులు మిగుల భీతిజెందిరి. పరాసుసేనలు ఆమెయొక్క ప్రోత్సాహమువలన బహుసాహసముతో పోరాడి ఆంగ్లసేనల నోడించి ఆర్లియన్సులో ప్రవేశించిరి. లోపలనున్న ప్రజలుకూడ బయటికివచ్చి ఆంగ్లేయులను ముట్టడించిరి. మే నెల 8 వ తేదిన వారి సేనాధిపతులును చాలవరకు సైన్యములును హతులుకాగ ఆంగ్లేయులును, బర్గండీయులును మందుగుండుసామగ్రిని వదలి పారిపోయిరి. సేనలును ప్రజలును వారి వెంటనంటి చంపదలచిరిగాని, "వారిని పోనిండు; వారివెంటబడి చంపవలదు. ఈదినము సబ్బాతుదినము," అని జోను చెప్పినందున మానివైచిరి. మే 13 వ తేదిన ఆమె తిరిగి రాజును దర్శించి రైమ్సునకువచ్చి కిరీటధారణము గావింపుమని కోరెను. రైమ్సునకు రాజు బయలువెడలెను. త్రోవలో పేటేయివద్ద ఇంగ్లీషుసైన్యముల నోడించెను. ఇంగ్లీషుసైనికులలో చాలమంది హతులైరి. వారి సేనానులు పరాసువారిచే ఖయిదుచేయబడిరి. ఆప్రాంతములన్నియు పరాసురాజుస్వాధీన మయ్యెను. ట్రాయిసు, షాలాన్సు పట్టణములు పరాసురాజువశ మయ్యెను. ప్రతిచోటను ప్రజ లాయనను ఆదరించిరి. తుదకు జులై 13 వ తేదిన జయప్రదముగా రాజు రైమ్సునుచేరెను. అది బర్గండిరాష్ట్రములోనిది. అచటి ప్రజలుకూడ పరాసురాజుకు లొంగిరి. జులై 17 వ తేదిన పరాసురాజగు ఏడవచార్లెసు పట్టాభిషిక్తుడై

కిరీటధారణము గావించెను. జోను తనకు భగవంతునిచే నియమింపబడిన కార్యమును ముగించెను. తన స్వగ్రామము నకుపోయి తన తండ్రియొక్క మేకలమందలను కాచుకొనెద నని చెప్పెను. కాని ఇంకను పరాసుదేశములో చాలభాగము ఆంగ్లేయులక్రింద నున్నదిగావున ఇంకను కొంతకాల మాగవల యునని రాజుకోరెను. ఆమె తక్షణమే పారిసుమీదికి వెడలు మని చెప్పెను. కాని రాజుయొక్క సలహాదారు లట్టిపని చేయుటకు ధైర్యముచాలక పారిసు చుట్టుపట్లనున్న చిన్నప్రదేశములను ముందుగా జయించ నిశ్చయించిరి. ఈప్రాంతములన్నియు పరాసువారికి లోబడెను. పారిసును వీరు చేరుసరికి శత్రువులు పారిసులో బాగుగా స్థావరమేర్పఱచుకొని పారిసు ప్రజలను తమవైపుకు త్రిప్పుకొనిరి. పరాసుసైన్యములు పారిసును ముట్టడిసల్పెను గాని నిష్ప్రయోజకమయ్యెను. బర్గండీ ప్రభువు కాంపైన్‌ను ముట్టడించెను. దీనిని జోను సంరక్షింప యత్నించెను. 1430 వ సంవత్సరము మే నెల 30 వ తేదీన ఆమె దీని దర్వాజాబయటకు వచ్చి యుద్ధము చేయించుచుండెను. ఇంతలో దర్వాజా లోపలనుండి మూయబడెను. ఆమె శత్రువులమధ్య చిక్కెను. బర్గండీవా రామెను పట్టుకొనిపోయి పదివేలఫ్రాన్కులకు ఇంగ్లీషువారి కమ్మివేసిరి. ఇంగ్లీషువా రామెను ఖైదులోవేసి తమకు లోబడిన ముగ్గురు పరాసుమత గురువులచేత విచారణచేయించిరి. పురుషులబట్టలు ధరించుటయు, తల్లిదండ్రుల అనుమతిలేక యుద్ధమునకు వెడలుటయు, మహాత్ముల దర్శనమయినదని చెప్పుటయు, మతమునకు వ్యతి

రేకమని నేరారోపణచేసిరి. ఆమె నిర్దోషిసని చూపుటకు అవకాశమియ్యలేదు. పోపుకు అప్పీలుచేసికొనుటకు అవకాశమియ్యలేదు. ఆమె పురుషవేషము ధరించినది, ఆమె సైనికులనుండి మానమును గాపాడుకొనుటకై యుండెను. తక్కినసంగతులన్నిటికిని ఆమె సమాధానముచెప్పెను. న్యాయాధిపతు లామెను ఎటులైనను శిక్షించుటకొరకయియే నామకః విచారణను జరిపిరి. ఆమెను క్రైస్తవమతములో వదలిపెట్టెదమని వాగ్దత్తముచేసి, ఇంతటినుండియు పురుషవేషము వేయననియు, తాను యుద్ధములో ప్రవేశించననియు ఆమెచేత వ్రాయించుకొని, యావజ్జీవ మామె ఖయిదులో నుండునట్లు న్యాయాధిపతులు శిక్షవిధించిరి. ఆంగ్లేయులఖయిదులో ఆమె యుండెను. ఆంగ్లేయులు యుద్ధములలో ఓడిపోవుచుండిరి. ఆమె బ్రతికియుండుట ఆంగ్లేయుల కిష్టములేదు. ఆంగ్లేయసైనికు లామెకు చెరసాలలో పురుషవస్త్రముల నిచ్చి బలవంతముగ స్త్రీవస్త్రములను లాగికొనిరి. ఆమె యెంతచెప్పినను వినలేదు. నిస్సహాయురాలగు ఆయబల పురుషవేషము వేయకతప్పినదిగాదు. ఏబట్టలు లేకుండ నాయువతి ఎటులుండగలదు? విధిలేక పురుషవస్త్రముల ధరించినది. పురుషవస్త్రములు తిరిగి ధరించినదని ఆమెమీద నాంగ్లేయులు నేరారోపణచేసిరి. యథార్థము న్యాయాధిపతులకు తెలియునుగాని శిక్షించకుండ న్యాయాధిపతు లెటులు విడిచిపెట్టగలరు? తిరిగి మతద్రోహి అయినది గావున ఆమెను మంటలలోవేసి తగులబెట్టవలసినదని శిక్ష విధించిరి. ఈఘోరశిక్ష వినగానే తనవలన నెట్టిలోపము లేనిదే ఇట్టి మతద్రోహియొక్క

నీచమైనమంటలలో మరణించుశిక్ష తనకియ్యబడినదని ఆదిక్కులేని పందొమ్మిదివత్సరముల ప్రాయముగల ఆడుబిడ్డ వెక్కి వెక్కి యేడ్చెను. తనకు శిరచ్ఛేదముచేసిన చాల మేలని రోదనము చేసెను. ఆమెకు దిక్కెవ్వరు? ఆమెను బండిలో వేసికొని 800 మంది ఆంగ్లేయ సైనికులు ఆయుధపాణులై ఇరుప్రక్కలను నడువగ చేపలబజారునకు తీసికొనిపోయిరి. అచట నెత్తుగా పేరుపబడియున్న కట్టెలపై యామెను బడవేసి బంధించి నిప్పంటించిరి. ఆమె దైవమును ఏసుక్రీస్తు ప్రభువును ప్రార్థించుచు తన శత్రువులను క్షమించుచు మంటలోకాలి ఘోరమరణమును పొందెను.

(4)

ఇంగ్లీషు వారి అపజయములు.

ఆమెను చంపినతర్వాత ఆంగ్లేయులపజయముల వెంట నపజయముల నొందిరి. పరాసువారిలో ప్రతిచోటను విదేశీయులగు నాంగ్లేయులనుండి తమదేశమును సంరక్షించవలెనను దేశాభిమానము పుట్టెను. జోన్ ఆఫ్ ఆర్కును పరాసుప్రజలు దేశముకొరకై ఘోరమరణము నొందిన మహాత్మురాలిగ జ్ఞాపకముంచుకొనిరి. బర్గండీప్రభువు ఆంగ్లేయ రాజునుండి చీలివచ్చి పరాసురాజుతో సంధిచేసికొనెను. ఆంగ్లేయులబలము క్షీణించెను. 1436 వ సంవత్సరమున ఏడవచార్లెసు (పరాసురాజు) పారిసుపట్టణము నాక్రమించెను. 1439 వ సంవత్సరమున నార్మండీరాష్ట్రము ఆంగ్లేయులపై తిరుగబడగా పరాసురాజు తిరుగుబాటును ప్రోత్సహించెను. క్రమముగా పరాసుదేశములోని ఉత్తరభాగము నంతను పరాసువారు స్వాధీనముచేసికొనిరి. గ్వయానీరాష్ట్రము

కూడ పరాసురాజుకు వశమయ్యెను. తుదకు 1453 సంవత్సరమున కాస్టిలానునొద్ద జరిగిన యుద్ధముతో నూరు సంవత్సరముల యుద్ధము ముగిసినది. ఈ యుద్ధములో పరాసురాజు సంపూర్ణముగా జయమొందెను. కెలే అను రేవుపట్టణముతప్ప మిగిలినయావత్తు ఫ్రాన్సు దేశమునుండియు ఆంగ్లేయులు వెళ్లగొట్టబడిరి. ఫ్రాన్సుదేశమంతయు పరాసురాజగు ఏడవచార్లెసు రాజుక్రిందికి వచ్చెను. ఈ నూరుసంవత్సరముల యుద్ధము అంతరించుసరికి పరాసుదేశములో రాజు బలవంతుడయ్యెను. దేశమునకంతయు ఆయన ముఖ్యుడయ్యెను. దేశములోని వర్తకులును ప్రజలును రాజుపక్షమున చేరిరి. ప్రజలయొక్క యిండ్లమీదను భూములమీదను టాలీయను పన్ను వేసి రాజు స్వంతపటాలములను సమకూర్చుకొనెను. ఈయుద్ధములలో అనేకులగు ప్రభువులు చనిపోయి కొన్ని ప్రభువంశము లంతరించెను. ప్రభువులబలము తగ్గెను.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్య విజయము

ఆఱవ అధ్యాయము

యూరపియనులు హిందూ దేశమునకు వచ్చుట

(1)

పదుమూడవ శతాబ్దమున ముసల్మానులలో ఆటోమాను తురుష్కులు ప్రాముఖ్యమును వహించిరి. వారి నాయకులు 1398 సంవత్సరమున సర్బియాను జయించి యూరపుఖండములో స్థావర మేర్పఱచుకొనిరి. 1453 సంవత్సరమున ముసల్మాను సుల్తానగు రెండవ మహమ్మదు కాన్‌స్టాంటినోపిలుపై ధండెత్తెను. కాన్‌స్టాంటినోపిలు 4 వ క్రైస్తవ మతయుద్ధమునాటి నుండియు బలహీనముగనుండుట చూచియున్నాము. అప్పుడు

తురుష్కులు కాన్‌స్టాంటినోపిలును వశపఱచుకొనుట.

కాన్‌స్టాంటినోపిలును కాన్‌స్టాంటైను అను చక్రవర్తి పాలించుచుండెను. తురుష్కులు లక్ష యేబదివేలమంది సైనికులతో ముట్టడిసలిపిరి. కాన్‌స్టాంటైను చక్రవర్తియొద్ద పదివేలకన్న సైన్యములేదు. ముసల్మానులు ఫిరంగులతో గోడలను పడగొట్టి పట్టణములో ప్రవేశించిరి. మే 29 వ తేదిన యుద్ధములో కాన్‌స్టాంటైను చక్రవర్తి మరణించెను. కాన్‌స్టాంటినోపిలు తురుష్కులవశ మయ్యెను. అచటి సెంటుసోఫియా యను క్రైస్తవ దేవాలయము స్వాధీనముచేసికొని దానిలో ముసల్మానులు మహమ్మదీయమతప్రకారము ప్రార్థనలు సలిపిరి.

(2)

పదునేనవ శతాబ్దముతో మధ్యమయుగము ముగిసి యూరపుఖండమున నవీనయుగము ప్రారంభమయినదని చరిత్రకారులు వ్రాసియున్నారు. ఆ శతాబ్దములో యూరపులో నవీన యుగప్రారంభము. యూరపుఖండములోని అన్ని దేశములలోను విద్యావ్యాపకము బాగుగా జరిగెను. అచ్చువేయుట కనిపెట్టబడినది. ఒక్కొక్క గ్రంథమునకు ఎన్ని వేలప్రతులైనను, బహు తేలికగను త్వరితముగను అచ్చువలన తయారుచేయుటకు వీలయ్యెను. ఇది జ్ఞానవ్యాపకమునకు మిగుల తోడ్పడినది. ప్రాచీననాగరికత కాలవాలమగు గ్రీసుదేశము ముసల్మానులచే. జయించబడుటవలన నాదేశములోని చాలమంది పండితులును, తత్వశాస్త్రజ్ఞులును ముసల్మానుల పాలనము క్రింద నుండుటకిష్టములేక ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, ఇంగ్లాండు, స్పెయిన్ మొదలగు క్రైస్తవదేశముల కనేక ప్రాచీన

గ్రీకుగ్రంథరాజములతోఁగూడ వెళ్లి పాఠశాలలను స్థాపించిరి. కళాశాలలలో కొందరాచార్యత్వమును వహించిరి. యూరపుఖండములోని చాలదేశములలో ప్రాచీనగ్రీకులయొక్క విజ్ఞానమును పఠించసాగిరి. క్రీస్తు పుట్టకపూర్వము గ్రీసుదేశములో ప్రాచీనహిందూదేశములోవలె, స్వతంత్రమైన భావములతో నిండిన వాఙ్మయము, నాగరికత, ప్రకృతిశాస్త్రములు ప్రబలియుండెను. క్రైస్తవమతము వచ్చినతర్వాత మతగురువుల ప్రాబల్య మధికమై స్వతంత్రభావములను నిర్మూలింపజేసిరి. ప్రకృతిశాస్త్రములు సైతానుయొక్క విద్యయని క్రైస్తవమతగురువులు నిరుత్సాహపఱచిరి. గొప్ప ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులను మతగురువులు కారాగృహములలో పడవేయించిరి. మతగురువుల యాధిక్యతక్రింద మధ్యమయుగములో యూరపుఖండము మూఢమైననమ్మికలలోను, అంధకారములోను మునిగియుండెను. పదునేనవ శతాబ్దములో ప్రాచీన గ్రీకులనాగరికత, విజ్ఞానము వ్యాపించినకొలదియు యూరపుఖండమునకు మానసికవికాసము కలిగెను. మూఢవిశ్వాసములు కొంతవరకు తొలగనారంభించెను. హేతువాదన, యథార్థమును కనుగొనవలెనను సంకల్పము కలిగెను. మతస్వేచ్ఛను, క్రైస్తవమతములో సంస్కరణమును కొందరు వాంఛించిరి. ప్రకృతిశాస్త్రశోధనలు ప్రారంభమయ్యెను. స్వాతంత్ర్యాంకురములు మొలకలెత్తసాగెను. పదునేనవశతాబ్దమున నిటలీదేశమున సుప్రసిద్ధులగు చిత్రలేఖకులు బయలుదేరి కళలకును, చిత్తరువులకును, రంగులు

వేయుటకును నూతనజీవమును కలుగజేసిరి. వీరిలో ముఖ్యులు మైకల్ ఏంజిలో, రాఫేల్ లు.

(3)

ఇదివరకనేకశతాబ్దములనుండియు యూరపుఖండమునకు ఆసియాఖండముతో వర్తకము సాగుచుండెను. హిందూ హిందూదేశమునకు దేశములో, చైనాదేశములో తయారుచేయ త్రోవలయత్నము. బడిన దూది, ఉన్ని, పట్టు వస్త్రములును నితర పారిశ్రామికసరుకులును యూరపుఖండములోని వివిధదేశములకు నెగుమతియగుచుండెను. ఆసియామైనరు, ఈజిప్టు, బాల్కన్ రాష్ట్రములు, గ్రీసుదేశములగుండ నీసరుకులు యూరపునకు రవానాయగుచుండెను. తురుష్కులీప్రదేశముల నన్నిటిని స్వాధీనమును పొందినతర్వాత క్రైస్తవులగు యూరపుదేశములవారికి తమ శత్రువులగు ముసల్మాను రాజ్యముగుండ వ్యాపారము సాగించుట దుర్భరమయ్యెను. తురుష్క సుల్తానుగారి యనుగ్రహమును పొందుట కష్టతరమయ్యెను. కావున ఆసియాఖండములోని తూర్పుప్రాంతమునకు, ముఖ్యముగా హిందూదేశమునకు సముద్రములమీద ప్రయాణముచేయుటకు త్రోవలు కనిపెట్టుటకై యూరపులోని వివిధదేశములవారును యత్నములు సలిపిరి. ఆకాలమున హిందూదేశము వ్యవసాయమునకును, పరిశ్రమలకును, కళలకును, శాస్త్రములకును, వర్తకవ్యాపారములకును, నాగరికతకును ప్రసిద్ధిజెంది మిగుల నైశ్వర్యవంతమైనదై లోకములోకెల్ల నగ్రస్థానము వహించియున్నది. "భూతలస్వర్గ"మని

ఊంచబడినట్టియు, "సువర్ణమయ"మైనట్టియు; "రత్నగర్భ" అయినట్టియు, "వరహాల వృక్షములు" కలిగినట్టియు హిందూదేశముతో వర్తకము చేసికొనుట గొప్ప యదృష్టమని యూరపువారు భావించిరి. హిందూదేశముయొక్క చెప్పనలవిగాని యైశ్వర్యము యూరపియన్ జాతుల నాకర్షించినది. ఎట్లైన హిందూదేశమునకు నూతనమైన త్రోవలు కనుగొనవలెనని యూరపుజాతులవారు గొప్ప ప్రయత్నములను చేసిరి. హిందూదేశమును దరిద్రస్థితినుండి బాగుచేయుటకుగాని, అనాగరికస్థితినుండి యుద్ధరించుటకుగాని యీదేశమునకు యూరపుఖండవాసులు రాలేదు. తమకన్న నెక్కువ నాగరికతను చెంది మిగుల భాగ్యవంతముగనున్న యీదేశముతో వ్యాపారము చేసికొని, తాము బాగుపడి, తమ దేశములకు సొమ్ము తీసికొనిపోవుటకయియే యూరపియను (తెల్లవార) లిచటికి విచ్చేసిరి. ఇప్పుడు హిందూదేశము లోకములో కెల్ల దరిద్రవంతమైనదై క్షామదేవతకు శాశ్వతనివాసమైనది. పరిశ్రమలన్నియు నశించినవి. కళలు రూపుమాసినవి. పౌరుషము పూజ్యమైనది. ప్రకృతిశాస్త్రములు మంటగలిసినవి. విజ్ఞానము అడుగంటినది. హిందూదేశీయులు ప్రపంచములో ప్రతిచోటను నీచముగ చూడబడుచున్నారు. హిందూదేశముయొక్క "ఐశ్వర్యము," "రత్నములు," "సువర్ణము," "వరహాలు" పరదేశీయుల పాలైనవి.

సముద్రములమీఁద ఆసియాకు చేరుటకు త్రోవలకై తెల్లజాతులవారు ఆరువైపులనుండి వెదకిరి. హెన్రిరాకుమారుని నాయకత్వముక్రింద పోర్చుగీసువారు ఆఫ్రికాఖండముయొక్క పశ్చిమతీరమున దక్షిణముగ చాలవరకు ప్రయాణముచేసిరి. కొంచెము కొంచెముగా ఆఫ్రికాఖండముయొక్క సంగతి వీరికి తెలియసాగెను. తుదకు 1486 సం॥మున డయ్యాజు అనువాడు ఆఫ్రికాఖండమునకు దక్షిణాగ్రమున నున్న గుడ్‌హోప్ అగ్రమును చేరెను. ఇంకను ఆపైన కనుగొనవలసినది చాలగలదని తెలిసికొని వెనుకకు వెళ్ళెను.

ఆఫ్రికాను కనుగొనుట.

ఇటలీలోని జినోవాకాపురస్థుఁడగు క్రిస్టఫరు కొలంబసు సూటిగ అట్లాంటికు మహాసముద్రముగుండ పడమరగా ప్రయాణముచేసినచో ఆసియాకు చేరవచ్చునని నిశ్చయించెను. భూమి గుండ్రముగా నున్నదని కొలంబసునకు తెలియును. కాని యూరపుఖండమునుండి పడమరగా పోయినచో ఆసియాకును యూరపునకును మధ్య అమెరికా యున్నదని అప్పటి కెవరికిని తెలియదు. కొలంబసు చాలమార్లు అట్లాంటికుమహాసముద్రములో ప్రయాణము చేసి కొంతదూరముపోయి తిరిగి వచ్చుచుండెను. ఒకసారి ఐస్‌లాండుద్వీపమును జేరి మరలివచ్చెను. ఇతనియొద్ద దూరప్రయాణముచేయుటకు ద్రవ్యములేక చాలకాల మాగవలసివచ్చెను. తుదకు స్పెయినుదేశములోని రాజపోషణవలనను, కొందరు వర్తకులసహాయమువలనను 1492వ సంవత్సరమున కొలం

అమెరికాను కనుగొనుట.

బసు మూడునౌకలతోడను, ఎనుబదియెనిమిదిమంది సహచరుల తోడను బయలుదేరి అట్లాంటికుమహాసముద్రమున సూటిగా పడమరగా రెండునెలలతొమ్మిదిరోజు లాకేవైపున నడిసముద్రములో ప్రయాణముచేసి అక్టోబరు 12 తేది యుదయమున స్పెయిన్ ప్రభుత్వపుపతాకములతో నౌక నూతనప్రపంచమున దిగెను. కాని అది హిందూదేశమువలె లేదు. హిందూదేశము నుగూర్చి తాను వినినలక్షణము లేవియు నచట కానరావు. తాను దిగినది ద్వీపములు. అక్కడ మోటువారు నివసించి యుండిరి. హిందూదేశములో నున్నటుల ఉత్కృష్టమగు నాగరికతచెందిన ప్రజ లచట లేరు. కావున నీ నూతనప్రదేశము నకు పశ్చిమయిండియా ద్వీపములని పేరిడెను. అచటిప్రజలు తామ్రవర్ణము గలవారు. వారికి నెఱ్ఱయిండియనులని పేరు వచ్చెను. ఇండియా (భరతవర్షము) కొరకు అన్వేషించుటలో నీ ప్రదేశమునకు చేరుటవలన దీనికి పశ్చిమఇండియా అనియు, ఇచటి ప్రజలకు నెఱ్ఱయిండియనులనియు పేర్లు పెట్టబడెను. కొలంబసు ఆద్వీపములను స్పెయిన్ రాజునకు ప్రతినిధిగా పాలించెను. ఇదియే అమెరికాఖండమునకు ప్రథమమున యూరపుఖండవాసులు చేరుట. పశ్చిమఇండియాద్వీపములు అమెరికా ఖండములో చేరిన ద్వీపములు. స్పెయిన్ దేశమునుండి అనేకు లీద్వీపములలో నేగాక అమెరికాఖండమునకును వలసవచ్చి నివసించిరి. అమెరికాయొక్క నూతనభాగములలో చేరుచు నాక్రమించుచు వచ్చిరి.

ఇంతలో పోర్చుగీసువాడగు వాస్కో డిగామా 1498 వ సంవత్సరమున ఆఫ్రికాఖండముయొక్క దక్షిణభాగమునుచుట్టి
హిందూదేశము చేరుట హిందూదేశములోని పశ్చిమతీరముననున్న కళ్ళికోట చేరెను. ఈజిప్టు కుత్తరమున సూయజు కాలువ త్రవ్వబడువరకును యూరపుఖండమునుండి ఆసియాకు వచ్చుటకు ఆఫ్రికాఖండమును చుట్టివచ్చుటయే ప్రధానమైన త్రోవగ నుండెను.

ఆసియానుచేరుటకు ఇంకను కొన్ని త్రోవలు కనుగొనుటకు మరికొందరు ప్రయత్నించిరి. రుష్యాలోని యుత్తరభాగముగుండ ఆసియాయొక్క యుత్తరభాగము చేరుటకు యత్నించిరి. ఇది అతిశీతలప్రదేశమై మంచుగడ్డలతో కప్పబడి ప్రయోజనకారి కాలేదు. కొందరు ఉత్తరఅమెరికాకు పడమరగా బయలుదేరి కొంతవరకువచ్చి మరలిపోయిరి. ఇతరులు దక్షిణ అమెరికానుండియు, మరికొందరు పనామా జలసంధిగుండను పోవ యత్నించిరి. ఈ ప్రయత్నములు జయప్రదములు కాకపోయినను ఆఫ్రికా అమెరికా ఖండములలో చాలభాగము యూరపియనుజాతులకు బాగుగా తెలిసెను. పదునారవ శతాబ్దాంతమువరకును ఆస్ట్రేలియాతప్ప మిగిలిన అన్నిఖండములును యూరపియనులకు తెలిసెను.

(4)

యూరపియనుజాతులలో నూతనప్రదేశములను కనుగొనుటలోను, ఆక్రమించుటలోను వర్తకము చేసికొను
యూరపియను జాతుల వ్యాపకము. టలోను ముందంజవేసినవారు స్పెయినువారును, పోర్చుగీసువారును. వర్తకలాభముకొరకును, రాజ్యస్థాపనకొరకును వీరుభయులలో పోరాటములు కలి

గెను. ప్రథాన క్రైస్తవ మతాచార్యుడగు పోపు ఒక కాగితముమీద గీతగీచి అమెరికాలోని కేపువర్డీలంకలకు పశ్చిమమంతయు స్పెయినువారికిని, తూర్పుననున్న ప్రపంచమంతయు పోర్చుగలువారికిని పంచి యిచ్చెను. అమెరికా ఆఫ్రికాఖండములు కనుగొనబడినవి. ఆసియాఖండముతో సులభముగ వర్తకము చేయుటకు త్రోవలు కనుగొనబడినవి. ఆసియాలోని స్వదేశ రాజుల నాశ్రయించి కొన్ని సముద్రరేవులలో గిడ్డంగులు కట్టుకొని వ్యాపారము సాగించుచుండిరి. ఆసియాఖండముతో వర్తకమువలన చాలలాభము వచ్చుచుండెను. అమెరికా శీతోష్ణస్థితి యూరపియనులకు మిగుల అనుకూలముగ నుండెను. అమెరికాలోని భూములు, గనులు, అడవులు వీరి వశమయ్యెను. అక్కడ అడ్డులేక వీరు దేశము నాక్రమించుచుండిరి. అనేకులు వలసవెళ్ళి సౌఖ్యముగా నివసించుచుండిరి. బంగారముతోడను, మేలయిన సరకులతోడను నిండిన పడవలతో తమ దేశములకు వచ్చుచుండిరి. ఆఫ్రికాఖండములోని నల్లజాతులవారిని పట్టుకొని బానిసలుగా విక్రయించుచు, బానిసవ్యాపారమువలన చాల ద్రవ్యమును సంపాదించుచుండిరి. ఇటుల స్పెయినువారును పోర్చుగీసువారును ముందు ప్రారంభించగ వారి యైశ్వర్యాభివృద్ధిని చూచి యేబదిసంవత్సరములలోపలనే డచ్చివారును, ఫరాసువారును, ఆంగ్లేయులును, నింక నితర యూరపియనజాతులవారందరును బయలుదేరి వారి మార్గములనే యవలంబించిరి. పోపుగీచిన కాగితపుపంపిణీని గౌరవించినవారెవరును లేరు. ఆసియాఖండముతో జరుగు వర్తక

లాభముకొరకును, సముద్రములమీద ప్రయాణముచేయుటకు త్రోవలకొరకును, అమెరికా, ఆఫ్రికాఖండముల ఆక్రమణకొరకును వివిధయూరపుజాతులవారికిని పోటీలుగలిగి అనేక యుద్ధములు జరిగినవి. ఈయుద్ధములలో నోడిపోయినవారికి నూతనఖండములను కనిపెట్టుటవలన కలిగిన లాభములలో తక్కువగ లభించెను. గెలిచినవారి కెక్కువగ లభించెను. వీరి మధ్య సైనికబలముతప్ప ధర్మనిర్ణయముచేయుటకు వేరుఉపాయము లేదయ్యెను. అమెరికా ఆఫ్రికాఖండములు పూర్తిగా యూరపియనుజాతులచే నాక్రమింపబడినవి. ఆఫ్రికాకు నుత్తరమున నాగరికతనుచెందిన ముసల్మానుప్రజలు గలరు. వీరుగూడ స్వతంత్రమును గోల్పోయి యూరపియనుజాతులచే పాలించబడుచున్నారు. ఇదిగాక మిగిలిన యావత్తుఆఫ్రికాఖండములోను, యావత్తుఅమెరికాఖండములోను యూరపియను జాతులు వలసవచ్చి కాపురముండిరి. ఆప్రదేశములలో నదివరకు నివసించుచుండిన నల్లజాతులు చాలవరకు యూరపియనులచే నాశనముచేయబడిరి. చావగ మిగిలిన కొద్దిమందిని యూరపియనులు తమక్రింద బానిసలుగ చేసికొనిరి. పందొమ్మిదవ శతాబ్దమున బానిసత్వము రద్దుపరచబడెను. అటుతరువాత నీ నల్లవారు యూరపియనుల వ్యవసాయకభూములలోను, తేయాకు, కాఫీ, రబ్బరు, చెఱకుతోటలలోను, గనులలోను పనిచేయు కూలీలుగ నున్నారు. ప్రపంచముయొక్క వర్తకమంతయు క్రమముగా యూరపియనులవశ మయినది. యూరపుఖండములో తయారగు సరకులుప్రపంచములోనిమ కా

ణములను నింపివేయుచున్నవి. ఆసియాఖండములోని బౌద్ధదేశములు స్వతంత్రమును గోల్పోవక నిలిచియున్నవి. ముసల్మాను దేశములు చాలకాలము స్వతంత్రముగ నున్నవిగాని 1919 వ సంవత్సరములో జరిగిన సంధివలన ముసల్మాను దేశములలో కొన్ని యూరపియనుల యాజమాన్యము క్రిందికి వచ్చి స్వాతంత్ర్యముకొఱకై పోరాడుచున్నవి. ఆసియాలోని మధ్యదేశమగు హిందూదేశముమాత్రము మొగలాయిరాజ్యమస్తమించగనే కలిగిన అరాజకమువలన యూరపియనుల పాలనముక్రిందికి వచ్చినది. కొలదిసంవత్సరములనుండియు మేల్కొని స్వరాజ్యమునకై కృషిసలుపుచున్నది. ఆఫ్రికా దేశములోని ఈజిప్టుదేశముకూడ తెల్లవారి ప్రభుత్వమునుండి స్వాతంత్ర్యమును బొందుటకు ప్రయత్నించి కొంతవరకు జయమును బొందినది.

ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయము

ఏడవ అధ్యాయము

ప్రొటెస్టెంటు మతస్థాపనము

(1)

రాజుయొక్క అధికారము.

ఫ్రాన్సుదేశపురాజగు పదునొకండవ లూయిరాజు క్రింద పట్టణములు వృద్ధియయ్యెను. పరిశ్రమలు హెచ్చి ధనము అధికమయ్యెను. అచ్చువేయుటను రాజు ప్రోత్సహించెను. విద్య వ్యాపించెను. తెలివిగలిగినట్టియు, స్వతంత్రజీవనములు కలిగినట్టియు మధ్యమతరగతిప్రజాసంఘము వృద్ధిచెందెను. వీరు ప్రభువులయధికారమునందు విముఖులై రాజుయొక్క అధికారవృద్ధికి తోడ్పడిరి. రాష్ట్రము లన్నిటిలోను రాజుయొక్క అధికారముక్రింద న్యాయస్థానములు స్థాపించబడెను. ప్రజలందరును వీనిలో తమ కష్టములను చెప్పుకొనవచ్చునను ఆచారము ఏర్పడెను.

పదునొకొండవలూయి తరువాత 8 వ హెన్రీ రాజ్యమునకు వచ్చెను. అప్పుడు ఇటలీదేశములోనున్న రాష్ట్రములు తమలో తాము పోరాడుచు, నొక రాష్ట్రమువారు ఫ్రెంచిరాజుయొక్క సహాయమును కోరిరి.

ఇటలీలో యుద్ధములు.

ఎనిమిదవ హెన్రీ ఫ్రెంచిసేనలతో ఇటలీదేశముపై దండెత్తి కొన్ని రాష్ట్రముల నాక్రమించెను. ఫ్రెంచివారు బలవంతులగుట కిష్టములేక ఫ్రాన్సుకు వ్యతిరేకముగ స్పెయిన్ దేశపు రాజును, ఆస్ట్రియాచక్రవర్తియు బయలుదేరి వచ్చిరి. ఫ్రాన్సు రాజులగు ఎనిమిదవ హెన్రీ, పండ్రెండవలూయి, మొదటి ఫ్రాన్సిసు రాజులకాలమున ఇటలీలో ఫ్రాన్సుకును, ఆస్ట్రియా చక్రవర్తికిని, స్పెయిన్ రాజునకును యుద్ధములు జరిగెను. కొన్ని జయములపుడపుడు పొందినను ఫ్రెంచిరాజులే మొత్తముమీద నోడిపోయిరి. 1494 మొదలు 1559 సంవత్సరమువరకు నీయుద్ధములు కొద్ది విరామములతో జరుగుచుండెను. 1558 వ సంవత్సరమున పరాసుదేశములో ఇంగ్లీషువారికుండిన "కలే" పట్టణమును ఫ్రెంచివారు లాగికొనిరి. 1559 వ సంవత్సరమున ఇటలీలోని యుద్ధములు కాటుకేంబ్రిసిసుసంధివలన ముగిసెను. ఇందువలన ఫ్రాన్సునకు ఈశాన్యముననున్న మెట్జు, టూలు, వర్డన్ ప్రాంతములు వశముచేయబడెను. ఇటలీదేశము విదేశీయులపాలనముక్రిందికి వచ్చెను. స్పెయిన్ రాజునకు ఇటలీలోని కొన్ని ముఖ్యరాష్ట్రములు స్వాధీనమయ్యెను. కాని స్పెయినుకును, ఫ్రాన్సుకును మధ్య శాంతి కుదురలేదు. రెండువందల సంవత్సరములవరకును స్పెయిన్ ఫ్రాన్సు దేశములు కలహించుచునే యుండెను.

(2)

మహామహుడగు మార్టిను లూథరు జర్మనీలో ప్రొటెస్టెంటు మతమును స్థాపించెను. యూరపుఖండములోని క్రైస్తవమతమున కంతకును రోములోనున్న పోపు ప్రధానమతాచార్యుడుగా నుండెను.

ప్రొటెస్టెంటు మతస్థాపన.

పోపులేమి, మతగురువులేమి శాశ్వతబ్రహ్మచారులుగా నుండిరి. పోపులలో కొందరింద్రియవ్యసనములలో చిక్కి మిగుల అవినీతిపరులుగ నుండిరి. తమ బంధువులకు విశేషముగ సహాయము చేయుచుండిరి. 1517 సంవత్సరమున పోపు పదియవలియో రోములో నొక గొప్ప దేవాలయము కట్టించుచుండెను. దానికి సొమ్ము కావలసియుండెను. పోపు, పాపములు క్షమించబడెననియు, స్వర్గద్వారములు తెరువబడుననియు వ్రాసి దస్కతు చేసి కాగితములు అమ్మకమునకై పంపెను. జర్మనీలో నీపాపక్షమాపణటిక్కెట్లు నమ్ముచుండగా మార్టిన్ లూథరను జర్మన్ సర్వకళాశాలలోని పండితు డాక్షేపించి ఖండనమును వ్రాసెను. ఈటిక్కెట్లు కొనినవారు ఎట్టిపాపములు చేసినను నరకభయములేదని భావించసాగిరి. ఇట్టి అవినీతికరమైన మూఢాభిప్రాయములను ప్రజలలో వ్యాపింపజేయుట పోపుయొక్క గొప్పతప్పిదమని వ్రాసెను. అప్పటికి క్రైస్తవమతములో ప్రబలియున్న ఇంకను కొన్ని మూఢనమ్మకములను, మతగురువులలో ప్రబలియున్న అవినీతినికూడ మార్టిన్ లూథరు ఖండించెను. పోపు మార్టిన్ లూథరును క్రైస్తవమతమునుండి వెలివేసెను. పోపుపంపిన బహిష్కారపత్రికను లూథరు తగులబెట్టెను.

లూథరు పోపుయొక్క అధికారమును తిరస్కారముచేసి క్రైస్తవమతములో సంస్కారమును బోధింపసాగెను. క్రైస్తవవేదమగు బైబిలును జర్మనుభాషలోనికి తర్జుమాచేసెను. అదివరకు దానిని లాటిన్ భాషలోనే ఉంచవలెననియు, ప్రజలు చదువుటకు హక్కులేదనియు నను నమ్మికలు వ్యాపించియుండెను. మతగురువులు మాత్రమే చదివి ప్రజలకు నర్థమును, వ్యాఖ్యానమును చెప్పుచుండిరి. లూథరు బైబిలును ప్రజలభాషలోనికి మార్చి ప్రతివారును దానిని స్వయముగా చదువుకొనవచ్చునని ప్రకటించెను. జర్మనుప్రజలు విదేశీయులగు పోపులయొక్క అధికారమును త్రోసివేసి తమ యిచ్చవచ్చిన యోగ్యతగలగురువుల నెన్నుకొనవలెనని బోధించెను. గురువులు వివాహమాడవచ్చునని శాసించెను. బైబిలులోనున్న వాక్యములే ప్రమాణములుగాని పోపులు వ్రాసినగ్రంథములును, వారు జారీచేసినయుత్తరువులును ప్రమాణములుకావని చెప్పెను. విగ్రహారాధన బైబిలుకు వ్యతిరేకమని ఖండించెను. ఈ బోధలు జర్మనీలో దేశాభిమానమును స్వాతంత్ర్యేచ్ఛను పురిగొలిపెను. మూఢవిశ్వాసములను బంధనములను త్రెంచివైచి ఆత్మస్వాతంత్ర్యమును స్థాపించెను. అనేకులు మార్టిన్ లూథరుయొక్క ప్రొటెస్టెంటుమతమును స్వీకరించుచువచ్చిరి. అపుడు జర్మనురాష్ట్రములను నిరంకుశముగ పాలించుచున్న అయిదవ చార్లెసుచక్రవర్తికీనూతనమతసంస్కరణమును, స్వతంత్రభావవ్యాపకమును కంటకముగ నుండెను. మార్టిన్లూథరును చంప యత్నించెను. లూథరు చాలకాలము తనస్నేహితులగు

జర్మనీలోని శాక్సనీరాష్ట్రాధిపతియొక్క కోటలో ప్రాణసంరక్షణార్థము దాగుకొనెను.

(3)

ఇంతటినుండియు క్రైస్తవమతములో రెండుశాఖ లేర్పడెను. ప్రాతదానికి రోమన్ కాథలిక్కుమతమనియు, నూతనసంస్కరణమునకు ప్రొటెస్టెంటుమతమనియు బేర్లువచ్చెను. 1542 వ సంవత్సరమున చార్లెసురాజు స్పెయిన్ దేశములో ప్రారంభమున ఇన్క్విజిషన్ అని మతవిచారణశాఖ నేర్పరచెను. ఇట్టి మతవిచారణశాఖలు పోపుయొక్క యుత్తర్వుల ప్రకారము రోమనుకాథలిక్కు దేశములన్నిటిలో స్థాపించబడెను. ప్రొటెస్టెంటులను విచారణచేసి ఖండించి యెఱ్ఱగాకాలిన యినుపస్తంభమునకు కట్టివేసిగాని, మంటలో పడవేసిగాని, శిరచ్ఛేదము జేసిగాని చంపుచుండిరి. అనేకులు తమ మనస్సాక్షి కొఱకై యిట్టి ఘోరమరణములను పొందుటకు సిద్ధపడిరి. ప్రొటెస్టెంటుమతము వ్యాపించినకొలదియు ప్రొటెస్టెంటులగు రాజులుకూడ తమ దేశములలోని రోమనుకాథలిక్కులగు ప్రజలను ఘోరశిక్షలకే పాలుచేసిరి. "ఈశ్వరుని నారాధించుటకు అనేకమార్గము లున్నవి; ఎవరిబుద్ధికి బాగుగనున్న మార్గమున వా రారాధించవచ్చును," అను ధర్మమును యూరపుఖండవాసులు చిరకాలమువఱకును గ్రహించలేదు. దేశములోని మతగురువులయొక్కయు రాజుయొక్కయు మతము గాక ఇతరమతము నవలంబించినవారికి మరణశిక్ష విధించుచు వచ్చిరి. రోమనుకాథలిక్కులు ప్రొటెస్టెంటులను, ప్రొటెస్టెంటులు రోమనుకాథలిక్కులను మతముపేరిట చంపుకొనిరి.

వీరి యుభయులమధ్యను అనేకయుద్ధములు జరిగెను. ప్రేమా స్వరూపుడును సాత్వికమూర్తియు నగు ఏసుక్రీస్తుపేర యూరపు ఖండములో మానవరక్తము వెల్లువలుగా పారెను.

స్పెయిన్ స్వాతంత్ర్యము

స్పెయిన్ దేశము మహమ్మదీయులగు మూరుజాతివారిచే జయింపబడి పాలింపబడుట చూచియున్నాము. ఈమహమ్మదీయ రాజులు దేశములో శాంతిని నెలకొలిపి తమపాలనలోని క్రైస్తవప్రజలకు మతస్వేచ్ఛ నొసంగి కళలను, విద్యలను, ప్రకృతిశాస్త్రములను వృద్ధిచేసి గొప్పనాగరికతను స్థాపించిరి. కాని స్పెయిన్ దేశములోని క్రైస్తవులు మతావేశముచేతను, దేశాభిమానముచేతను విదేశీయులును, ఇతరమతస్థులును నగు మహమ్మదీయులను స్పెయిన్‌నుండి వెళ్లగొట్టుటకు ప్రయత్నించిరి. 732 వ సంవత్సరము మొదలు 1492 వ సంవత్సరము వఱకును క్రైస్తవులకును మహమ్మదీయులకును పోరాటములు జరిగి క్రమముగా దేశము క్రైస్తవుల వశమయ్యెను. 1492 వ సంవత్సరములో జరిగిన యుద్ధములో ముసల్మానులు పూర్తిగనోడిపోయి స్పెయిన్ దేశమునుండి వెడలగొట్టబడిరి. స్పెయిన్ దేశమున కంతకును ఇజబెల్లా రాణి యయ్యెను. ఈమెమనుమడగు అయిదవ చార్లెసురాజు ఆస్ట్రియాకు చక్రవర్తియై యూరపుఖండమున ప్రధానుడగు రాజుగ నుండెను.

(౪)

హాలెండు స్వాతంత్ర్య పోరాటము.

ఈయనపాలనలోనున్న హాలెండు దేశములో ప్రొటెస్టెంటుమతము కడుశీఘ్రముగా వ్యాపించెను. దాదాపుగా ప్రజలందరును ప్రొటెస్టెంటుమతము నవలంబించిరి. ఈయనకుమారుడగు రెండవఫిలిప్పు రోమను కాథలిక్కుమతస్థుడై హాలెండులోని ప్రొటెస్టెంటుమతమును మిగుల క్రూరమగు పద్ధతులచే నిర్మూలముచేయుటకు యత్నించెను. ఆయన విధించిన కారాగృహశిక్షలకు మరణశిక్షలకు మితిలేదు. హాలెండుప్రజలు మతస్వేచ్ఛకును దేశస్వాతంత్ర్యమునకును 1572 వ సంవత్సరమున విలియం ఆఫ్ ఆరెంజ్ అను ధీరుని నాయకత్వముక్రింద స్పెయిన్ రాజుపై తిరుగుబాటుచేసిరి. ఈ స్వాతంత్ర్యకలహము నలువదివత్సరములు జరిగెను. ప్రథమభాగములో ప్రతికోటను స్పెయిను వారే గెలుచుచువచ్చిరి. వారోడించిన ప్రొటెస్టెంటు ప్రజలపై చూపిన క్రౌర్యమునకు మేరలేదు. నాలుకలు పీకించియు, కండ్లు పొడిచియు, చర్మము నొలిచియు, మంటలలో పడవైచియు ఇంకనేకవిధములగు వర్ణనాతీతములగు చిత్రవధలను చేసిరి. హాలెండుప్రజలనాయకుడగు విలియం ఆఫ్ ఆరెంజియొక్క ప్రాణమును తీసినవానికి గొప్ప బహుమానమిత్తునని స్పెయినురాజు ప్రకటించెను. ఆయనను చంపుటకనేక ప్రయత్నములు జరిగి తుదకు 1584 వ సంవత్సరమున నొకడు తాను ప్రొటెస్టెంటునని నమ్మించి ఆయన దరిజేరి, ఆయనను

పొడిచి చంపెను. హాలెండుప్రజ లిన్ని కష్టములమధ్య సహనముతో పోరును సాగించిరి. విలియంయొక్క కుమారుడగు మారిసు హాలెండుప్రజలకు నాయకత్వమును వహించెను. కొంతకాలమునకు స్పెయినుకు శత్రువులగు ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండు రాజులు హాలెండుప్రజల సహాయమునకు వచ్చిరి. స్పెయినువారోడిపోయిరి. 1609 వ సంవత్సరమున స్పెయినురాజు హాలెండు ప్రజలస్వాతంత్ర్యము నంగీకరించి సంధి చేసికొనెను. ఈపోరాటములో హాలెండుప్రజలు స్పెయినువారికి పోటీగ పడవలను నిర్మించి సముద్రములమీద ప్రయాణములు చేసి ఆసియాతోను అమెరికాతోను వర్తకమునందు ప్రధానస్థానమును పొందిరి. స్పెయినునుండి స్వాతంత్ర్యమును పొందిన తరువాత హాలండులో రాజరికపుకక్షియు ప్రజాస్వామ్యకక్షియు నను రెండు కక్షలు కొంతకాలమువరకు తగవులాడి రాజరికపుకక్షవారు ప్రాబల్యమునుపొంది, విలియం ఆఫ్ ఆరెంజి వంశ్యులు స్టాట్‌హోల్డరుఅనుపేరుతో నొకవిధమగు రాజులయిరి.

(5)

ఫ్రాన్సు దేశములో మత కలహములు.

ఫ్రాన్సు దేశమున రెండవ హెన్రీరాజు ప్రొటెస్టెంటు మతముపై నిర్బంధవిధాన మవలంబించి ప్రొటెస్టెంటులయిన వారిని చంపివేయుచు, ఆ మతము తన దేశములో వ్యాపించకుండజేసెను. కాని ఫ్రాన్సు దేశములోనే కాల్విను అను మతసంస్కర్త బయలుదేరి ఫ్రెంచి భాషలోగ్రంథములను వ్రాసెను. ఫ్రెంచి ప్రజలలో సంస్కరణము వ్యాపించజొచ్చెను. పరాసుప్రభువులలో ననేకులీమతములో

జేరిరి. పరాసు దేశములోని దక్షిణపశ్చిమభాగములు రోమను కాథలిక్కుమతమును విడిచి నూతన మతము నవలంబించెను. ఇదికూడ ప్రొటెస్టెంటుమతములో శాఖయే. ప్రొటెస్టెంటుమతములో నెన్నియో శాఖలుగలవు. పరాసు దేశములో ప్రొటెస్టెంటుమత మింకను వ్యాపించియుండును గాని రోమనుకాథలిక్కు మతములో ననేకసంస్కరణలు జరిగి, వారి యారాధన, జీవితము ఎక్కువ స్వచ్ఛమయినదిగ చేయబడి, మూఢనమ్మికలు తోసివేయబడి ప్రజలను ప్రొటెస్టెంటు మతమునవలంబించకుండ నాకర్షించిరి. ఫ్రాన్సుదేశములోని యధిక సంఖ్యాకులగు ప్రజలు రోమనుకాథలిక్కులుగనే యుండిరి. రోమనుకాథలిక్కు లిప్పటికిని రోములోని పోపుయొక్క పీఠమునకు లోబడి విగ్రహారాధకులై యున్నారు. ప్రొటెస్టెంటుల నమ్మికలను బలవంతముగా నణచివేయు ప్రయత్నములవలన మనస్సాక్షికొరకు బాధల నొందువారియందు ప్రజలలో గౌరవముకలిగి ప్రొటెస్టెంటుమతము ఎక్కువగా వ్యాపించెను. ఇందుకుమారుగ రోమనుకాథలిక్కుమతములో సంస్కరణమునుగావించి యారాధనను, జీవితమును ఎక్కువయుత్కృష్టమయినదిగా చేయుటవలన మాత్రమే రోమనుకాథలిక్కుమతము సంరక్షింపబడి ప్రొటెస్టెంటుమతవ్యాపన యూరపుఖండములో నరికట్టబడినది.

రెండవ హెన్రీ చనిపోయినతరువాత తొమ్మిదవ చార్లెసు రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఈయన చిన్నవాడైనందున రాజమాతయగు కాథరిన్ డి మెడిసి పాలనముచేసెను. ఈ కాల

మున బోర్బాన్ ప్రభువులు కాల్విన్ మతస్థులుగను, గైజుప్రభువులు రోమనుకాథలిక్కులుగను నుండిరి. రాజుయొక్క ప్రధానమంత్రియగు లహాపిటలు మతసహనమును వహించి కొన్ని నిర్బంధములకులోబడి ప్రొటెస్టెంటులఆరాధన జరుగవచ్చునని శాసించెను. ఇది గైజుప్రభువున కిష్టములేదు. 1562 సంవత్సరము మార్చినెలలో తన సేనలతో బయలుదేరి వాసీయను చిన్న పట్టణమున జరుగుచున్న కాల్విన్ మతస్థుల యారాధనను బలవంతముగా చెదరగొట్టి అనేకుల ప్రొటెస్టెంటులను వధించెను. అందుమీద ప్రొటెస్టెంటుల పక్షమున బోర్బాన్ ప్రభువులు కత్తిదూసిరి. ఇంక ననేకులు ప్రభువులిరుపక్షములను చేరిరి. ముప్పదిసంవత్సరముల వరకును పరాసుదేశములో రోమనుకాథలిక్కులకును ప్రొటెస్టెంటులకును యుద్ధములు జరిగెను. చాలవరకు రోమనుకాథలిక్కులకే జయములుకలిగెను. ఇంగ్లండు, జర్మనీ, స్విడ్జర్లెండుదేశముల పాలకులు ప్రొటెస్టెంటులకు సహాయమునంపగ స్పెయినురాజు రోమనుకాథలిక్కులకు సహాయముచేసెను. 1570 సంవత్సరమున నొకసంధి జరిగెను. ప్రొటెస్టెంటుమతము నిచ్చవచ్చినవా రవలంబించవచ్చునని సంధివలన నిర్ణయించబడెను. తొమ్మిదవ చార్లెసురాజు యుక్తవయస్కుడై ఈ అంతర్యుద్ధమువలన తన దేశము క్షీణించిపోవుచున్నదనియు తన శత్రువగు స్పెయిను అభివృద్ధి చెందుచున్నదనియు గ్రహించి తాను రోమను కాథలిక్కు మతస్థుడయ్యును ప్రొటెస్టెంటులగు ఇంగ్లాండురాణితోను హాలెండుప్రజలతోను స్నేహముచేసి స్పెయినుయొక్క

వ్యాపకమున కడ్డుకలుగ జేయ యత్నించెను. ఈసంగతి రాజమాత కిష్టములేక తిరిగి మతయుద్ధము కల్పించు తలంపుతో కొందరు రోమనుకాథలిక్కుప్రభువుల సహాయమున నామె 1572 సంవత్సరము ,24 వ ఆగస్టు తేదిన రోమనుకాథలిక్కుప్రజల నావేశపరచి వారిచే పరాసుదేశములోని పదివేలమంది ప్రొటెస్టెంటులను హత్యగావించినది. పరాసుదేశములోని ప్రొటెస్టెంటులకు "హ్యూజినాట్లు" అని పేరు. ప్రొటెస్టెంట్లు ఆత్మసంరక్షణకొఱకై తిరిగి యుద్ధము ప్రారంభించిరి. యుద్ధములు సాగుచుండెను. తొమ్మిదవ చార్లెసు చనిపోయెను. మూడవహెన్రీ రాజ్యము చేయుచుండెను. ఈయనకు సంతతి లేదు. ఈయనతర్వాతవారసు ప్రొటెస్టెంటుకక్షికి నాయకుడగు నావరుప్రభువగు హెన్రీ అయియుండెను. హెన్రీ వారసుగాకుండ నుండుటకై రోమనుకాథలిక్కుకక్షివారు పట్టుపట్టిరి. ఇందువలన యుద్ధము తీవ్రమయ్యెను. మూడవహెన్రీ రాజు నొకమతగురువు పొడిచిచంపెను. తర్వాతవారసును, నావరుప్రభువును నగు హెన్రీ నాలుగవహెన్రీరాజను బిరుదమును ధరించెను. ఈయన ప్రొటెస్టెంటుమతస్థుడగుటవలన రోమనుకాథలిక్కుఫ్రాన్సు ఈయనను రాజుగ నంగీకరించలేదు. రెండు సంవత్సరములు తన సైన్యములతో రోమను కాథలిక్కులను జయించి లోబరచుకొనన యత్నించెను. రోమనుకాథలిక్కులకు స్పెయినురాజు సహాయము చేయుచుండెను. స్పెయినురాజు పరాసురాజ్యము నాశించెను. ఇంతలో 1593 సంవత్సరమున నాలుగవ హెన్రీ ప్రొటెస్టెంటుమతమును వదలి

రోమను కాథలిక్కు మతమును స్వీకరించెను. క్రమక్రమముగా ఫ్రాన్సు దేశమంతయు నీయనకు లోబడి ఈయనను రాజుగా గ్రహించెను. కాని పోపు అంగీకరించనిది ప్రయోజనములేదు. 1595 సంవత్సరమున నాలుగవ హెన్రీ రోమునకు పోయి పోపుగారు విధించిన ప్రాయశ్చిత్తమును చేసికొని పోపుగారిచే రోమను కాథలిక్కుగ నంగీకరించబడెను. నాలుగవ హెన్రీ రోమనుకాథలిక్కగు స్పెయినురాజుతో సంధి చేసికొనెను. ఫరాసుదేశములోని ప్రొటెస్టెంటు లందరును ప్రభుమందిరములలోను కొన్ని పట్టణములలోను ఆరాధనను సలుపుకొనవచ్చుననియు, సర్వకళాశాలలలో చదువుకొనుటకును ప్రభుత్వోద్యోగములలో ప్రవేశించుటకును అర్హులనియు, 1598 సంవత్సరమున నాంటిసు ఈడిక్టు అను శాసనము గావించెను. ఇది శాశ్వతముగ నుండవలెననికూడ శాసించెను. ఇందువలన రోమనుకాథలిక్కుమతగురువులలో నసంతృప్తిగలిగి కొందరీయనను చంపయత్నించిరి. అట్టివారినీయన దేశములోనుండి వెడలగొట్టెను. 1610 వ సంవత్సరమున జర్మనీలో ప్రొటెస్టెంటులకును రోమను కాథలిక్కులకును పోరాటము కలిగెను. ఈయన ప్రొటెస్టెంటులపక్షమున సైన్యములతో బయలుదేరి వెళ్లుచుండగా నొక రోమను కాథలిక్కుమతస్థుడీయనను పొడిచి చంపెను.

తరువాత పదునాలుగవలూయిరాజు 1685 వ సంవత్సరమున నాంటిసుశాసనమును రద్దుపరచి ప్రొటెస్టెంటుల దేవాలయములను పడగొట్టెను. వారి యాస్తులను స్వాధీన

ము చేసికొనెను. వారు ఎచటను ఆరాధన జరుపుకొనుటకు వీలులేదని శాసించెను. నయముననో భయముననో చాల మందిని రోమను కాథలిక్కు మతములో చేర్చెను. మిగిలిన వేలకొలది ప్రొటెస్టెంటులు ఇంగ్లాండు, హాలండు, జర్మనీదేశములకు పారిపోయిరి. ఫ్రాన్సుదేశములో ప్రొటెస్టెంటుమతము లేకుండ చేయబడెను.

(6)

జర్మనీలో ముప్పది సం॥ల యుద్ధము.

జర్మనీలో కొందరురాష్ట్రాధిపతులు ప్రొటెస్టెంటులును, తక్కినవారు రోమను కాథలిక్కులును నయిరి. చక్రవర్తి రోమను కాథలిక్కు మతస్థుడై ప్రొటెస్టెంటు రాష్ట్రాధిపతులతో యుద్ధముచేయుచు వచ్చెను. కొంతకాలమువరకు సంధి జరిగెను. తిరిగి 1594 మొదలు 1624 వరకు ముప్పది సంవత్సరముల కాలము ఎడతెగక రోమను కాథలిక్కులకును ప్రొటెస్టెంటులకును తీవ్రమైన యుద్ధము జరిగెను. ఒకరినొకరు ఘోరవధలను గావించుకొనిరి. జర్మనీదేశ మీయంతఃకలహములవలన మిగుల క్షీణించెను. (ఈ ముప్పది వత్సరముల యుద్ధమునుగూర్చి కొంచెము విస్తారముగా రెండవ సంపుటములో జర్మనీనిగూర్చిన అధ్యాయమున వ్రాయబడినది.)

(7)

ఇంగ్లాండులో మత స్వేచ్ఛ లేకుండుట.

మతసంస్కరణమునందు ఇంగ్లాండుదేశము మూడవ త్రోవత్రొక్కినది. ఎనిమిదవ హెన్రీరాజు ప్రథమమున లూథరుయొక్క సంస్కరణములను ఖండించుచు వ్రాయగా పోపు రాజును మెచ్చుకొనెను.

కాని కొలదికాలములో హెన్రీరాజుకు పోపుతో కలహము గలిగెను. హెన్రీరాజు తనభార్యయగు కాథరిన్‌ను విసర్జించి వేరుస్త్రీని వివాహమాడదలచెను. కాథరిన్‌తోడ జరిగిన వివాహము విచ్ఛేదముచేయుమని పోపును కోరెను. పోపు సమ్మతించలేదు. అందుపై రాజు పోపునెదిరించి తనదేశముమీద పోపుకు అధికారము లేదనెను. రాజు తనదేశములోని క్రైస్తవ దేవాలయములలోని ఆరాధనలో కొన్ని సంస్కరణములను గావించెను. ఇంగ్లాండులోని మతగురువు లెవరును పోపుకు లోబడగూడదనియు, ఐహికవిషయములలోవలె మతవిషయములలోగూడ రాజే సర్వాధికారియనియు శాసించెను. తనదేశములోని ప్రధానమతాచార్యునిచే కాథరిన్ వివాహము విచ్ఛేదము గావించుకొనెను. ఇంగ్లాండులోని అనేకములగు రోమన్‌కాథలిక్ మఠములను దోచుకొని వానిని నాశనము చేసెను. గొప్ప విద్వాంసులగు మూరు, ఫిషరు మొదలగు వారును పెక్కుమంది రోమన్‌కాథలిక్‌లును పోపుకు బములుగా రాజుయొక్క నిరంకుశాధికారమును మతవిషయములలో నంగీకరించనందున మరణశిక్షలకు లోనైరి. రాజు రోమన్‌కాథలిక్ మతమునుండి మారెనేగాని తనదేశములోని నూతన సంస్కరణములను లూథరుకాల్విన్‌గార్ల సిద్ధాంతములతో పాటు చేయలేదు. 1539 వ సంవత్సరమున రాజు ఆరు సిద్ధాంతములను నందరును నమ్మితీరవలెననియు, అవి నమ్మనివారు మంటలలో పడవేసి చంపబడుదురనియు శాసించెను. అనేకులు మంటలకాహుతియైరి. మత గురువులు వివాహ మా

డగాదనికూడ శాసించెను. బైబిలుకు నింగ్లీషుతర్జుమా చేయించెను. ఈయన చేసినయేర్పాటులు రోమన్‌కాథలిక్కులకును ప్రొటెస్టెంటులకును అసంతృప్తి కలుగజేసెను.

ఈయనకుమారుడగు ఆరవ ఎడ్వర్డురాజుకాలమున ప్రొటెస్టెంటుమతము బాగుగ వ్యాపించినది. చాలవరకు తక్కిన దేశములలోని ప్రొటెస్టెంటుసిద్ధాంతము లమలులో పెట్టబడెను.

తరువాత రాణియైన మేరి దృఢమైన రోమన్‌కాథలిక్కు అయి స్పెయిన్‌రాజగు రెండవ ఫిలిప్పును వివాహమాడి ప్రొటెస్టెంటులను తండోపతండములుగ మంటలలో పడవేయించి చంపివేయించెను. ఈమెతరువాత రాజ్యమునకు వచ్చిన ఎలిజబెత్తు ప్రొటెస్టెంటు అయ్యెను. లూథరు, కాల్విన్ సిద్ధాంతములను పూర్తిగ నవలంబించని ప్రొటెస్టెంటుమతము యింగ్లాండులో స్థాపించబడినది. దీనికి చర్చి ఆఫ్ ఇంగ్లాండు అని పేరు. రాణిచేసిన యేర్పాట్లప్రకారముతప్ప వేఱువిధమైన యెట్టి ఆరాధనయు నింగ్లాండులో జరుగరాదని 1558 వ సంవత్సరమున శాసించినది. రాణిచే స్థాపించబడిన దేవాలయములకు రానివారికి గొప్ప జుల్మానాలు వేయబడెను. అనేకమంది రోమన్‌కాథలిక్కులు చంపబడిరి. ఎవరినైనను రోమనుకాథలికుమతములోనికి చేర్చుకొనినవారికి మరణశిక్ష విధింపబడెను. కొంతకాలమయిన తరువాత తీవ్రమగు ప్రొటెస్టెంటులుకూడ మరణశిక్షలకు లోనయిరి. ఐర్లాండులోని రోమను కాథలిక్కులను ఎలిజబెత్తురాణి పెట్టిన హింసలు, విధించిన

ఘోరశిక్షలు వర్ణనాతీతములు. ఎలిజబెత్తురాణి ఐర్లండులోని విశాలవంతమగు ప్రదేశములను అందలి ప్రజలను వెడలగొట్టి స్వాధీనమును పొంది, ఇంగ్లీషుప్రముఖులకు కాపురముండుట కిచ్చెను. ఈమె 1603 వ సంవత్సరమున చనిపోయెను.

తరువాత రాజ్యమునకు వచ్చిన జేమ్సు, చార్లెసు రాజులకాలములో తీవ్రమగు సంస్కరణములు కోరిన ప్యూరిటనుశాఖ ఇంగ్లాండుదేశమునందు విశేషముగ వ్యాపించెను. కాని యీరాజులు ఆ మతశాఖ నణచివేయ యత్నించినందున కొంతమంది దేశమునువిడిచి పారిపోయిరి. కొంతకాలమునకు ప్రజలు చార్లెసురాజుపై తిరుగుబాటుచేసి యాయనను శిరచ్ఛేదము గావించిరి. తరువాత స్థాపింపబడిన ప్యూరిటను ప్రజాస్వామ్యమువారు రోమనుకాథలిక్కులను హింసించిరి. కొంతకాలమునకు తిరిగి రెండవ చార్లెసు రాజై ప్యూరిటను మతగురువుల నందఱను తీసివేసి రోమను కాథలిక్కులకు స్వేచ్ఛ నియ్య యత్నించెను. కాని పార్లమెంటువారు రోమను కాథలిక్కుగురువులు దేశమును వదలిపోవలెనని శాసించిరి. చర్చి ఆఫ్ ఇంగ్లాండు శాఖయొక్క ఆరాధనకు భిన్నమగు ఆరాధనను ఐదుగురికన్న నెక్కువమంది సలిపినచో వారిని ఖైదులో వేసెదమనికూడ శాసించిరి. అనేకమంది ప్రొటెస్టెంట్లు తమ మనస్సాక్షికొఱకు కారాగృహములకు జనిరి. కొందరు చెరసాలలలో మరణించిరి. ఎల్లిను అను సుప్రసిద్ధగ్రంథకర్త టాంటన్ జైలులో పడిన బాధలవలన మరణించెను. జాన్ బనియను అను గొప్పగ్రంథకర్త పండ్రెండుసంవత్సరములు చెరసాలలో

నుండెను. ఆయన వెళ్ళినజైలు ఇట్టి మతబోధలుచేసినవారితో నిండెను. ఆయనభార్యయు పిల్లలు విశేషమగు దరిద్రబాధకు లోనైరి. ఆంగ్లేయభాషలో మిగుల సుప్రసిద్ధగ్రంథరాజమగు "పిలిగ్రిమ్సు ప్రోగ్రెస్సు"ను ఆయన చెరసాలలోనే వ్రాసెను. 1672 వ సంవత్సరమున రెండవ చార్లెసు రాజు చెరసాలలలో నున్నవారి నందరను విడుదలచేసి కొంత మతస్వేచ్ఛ కలుగ చేసెను. కాని ఆంగ్లేయపార్లమెంటువారు సర్కారుద్యోగములలోనుండు ప్రతివారును సర్వకళాశాలలో పట్టపరీక్షకు వెళ్లువారును చర్చి ఆఫ్ ఇంగ్లాండుశాఖకు చెందినట్లు ప్రమాణము చేయవలెనని శాసించిరి. ఇందువలన చాలమంది యుద్యోగములను పోగొట్టుకొనిరి. రోమనుకాథలిక్కులు ఆంగ్లేయ పార్లమెంటులో సభ్యులుగా నుండగూడదనియు, బహిరంగముగా ఆరాధనను జరుపగూడదనియు చట్టములు చేయబడెను. 1678 వ సంవత్సరమున కుట్రలు చేయుచున్నటుల నేర మారోపింపబడి ఇంగ్లాండులోని రోమనుకాథలిక్కులందరును అరెస్టు చేయబడిరి. వారిలో చాలమందిని విచారించి మరణశిక్ష విధించిరి. రెండవ జేమ్సురాజు రోమనుకాథలిక్కుల కుద్యోగములిచ్చి వారిని బహిరంగముగా ఆరాధనను జరుపుకొననిచ్చినందున పార్లమెంటువారు ఆయనమీద తిరుగుబాటుచేసి దేశభ్రష్టునిగావించి హాలెండుదేశమునుండి విల్లియము అను ప్రొటెస్టెంటుమతస్థుని రాజుగా తెచ్చుకొనిరి. ఐర్లాండుదేశపు కాపురస్థులలో నూటికి ఎనుబదిమంది రోమనుకాథలిక్కులైనను, ఐర్లాండు దేశము ఆంగ్లేయులక్రిందికి వచ్చినది మొదలు

రోమను కాథలిక్కులకు ప్రభుత్వోద్యోగములు చేయుటకుగాని న్యాయవాదివృత్తి నవలంబించుటకుగాని పార్లమెంటుకు సభ్యుల నెన్నుకొనుటకుగాని పార్లమెంటుకు సభ్యులగుటకుగాని హక్కులులేకుండ చేయబడెను. 1868 వ సంవత్సరమున రోమను కాథలిక్కులు మొదలగువారిమీద గల నిర్బంధములన్నియు తీసివేయబడి ఆంగ్లేయరాజ్యములో సంపూర్ణమగు మతస్వేచ్ఛ నెలకొలుపబడెను. కాని ఇప్పటికిని ఆంగ్లేయ రాజు మాత్రము చర్చి ఆఫ్ ఇంగ్లాండు శాఖకు చెందిన ప్రొటెస్టెంటు క్రైస్తవుడుగా నుండితీరవలెను. హిందూదేశములో బ్రిటిషు ప్రభుత్వము స్థాపింపబడుసరికి యూరపుఖండమున మతయుద్ధములాగిపోయి మతస్వేచ్ఛ బాగుగ నెలకొలుపబడినది. ప్రభుత్వములు పౌరులమతవిశ్వాసములతోను ఆరాధనాపద్ధతులతోను జోక్యము కలుగజేసికొనుట మానివేసిరి.

(౪)

హిందూదేశమున మతస్వాతంత్ర్యము.

అనాదికాలమునుండియు హిందూదేశమున సంపూర్ణమగు మతస్వేచ్ఛ యుండెను. "ఏకం సత్ విప్రా బహుధా వదంతి" అనగ "భగవంతు డొక్కడు; ఆయనను పండితులు అనేకనామముల పిలిచెదరు," అనియు "ఆకాశా త్పతితం తోయం యథాగచ్ఛతి సాగరం, సర్వదేవనమస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతి" అనగ "ఆకాశము నుండిపడిన యుదకమంతయు సముద్రముననే చేరునటుల, నేపేరున నారాధించినను ఆ యారాధనము ఒక్కడగు పరమాత్మనే చెందును," అనియు మొదలగు సిద్ధాంతములు హిందూదేశము

నందు అనాదికాలమునుండియు నేటివఱకును స్థిరముగా నాటుకొనియున్నవి. కావున హిందూదేశచరిత్రలో నెప్పుడును మతముకొఱకైగాని మతముపేరగాని యెట్టియుద్ధములును జరిగియుండలేదు. అన్యమతావలంబులను యెట్టిహింసలకు నెప్పుడును లోబఱచియుండలేదు. ఎప్పుడును సమస్తమతనమ్మకలందును సహనమే చూపబడెను. విదేశములనుండి యే యన్యమతస్థులు వచ్చినను హిందూదేశవాసులు ఆతిథ్యము నిచ్చిరి. తమతమ దేశములలో మతస్వేచ్ఛలేక కష్టములపాలై ఇచట శరణుజొచ్చిన యూదులకును పారసీలకును హిందూమాతల్లి సంరక్షణనిచ్చి తన బిడ్డలనుగా స్వీకరించియున్నది. క్రీస్తుశకము ప్రథమశతాబ్దములో హిందూదేశమునకు వచ్చిన క్రైస్తవులు పశ్చిమసముద్రతీరమున స్థిరనివాస మేర్పఱచుకొనిరి. శాంతముగను చుట్టుపట్టునున్న వారితో స్నేహముగను కాలము గడపుచు తమమతమును కూడ వ్యాపింపజేసికొని యున్నారు. ప్రాచీనహిందూదేశములోని మతస్వేచ్ఛను గూర్చి హిందూదేశచరిత్రను వ్రాసిన విన్సెంటుస్మిత్తు "పూర్వకాలమున హిందూదేశమునందు మతనమ్మకలకొఱకై మనుష్యులను బాధలుపెట్టి యెఱుగరు. వివిధమతావలంబకులు స్నేహముగా కాపురముండుటయేగాక రాజులందరిని నిష్పక్షపాతముగా చూచి ఉద్యోగముల నిచ్చుచుండిరి" అని వ్రాసియున్నాడు. క్రీస్తుకుపూర్వము మూడువందలసంవత్సరములక్రిందట హిందూదేశమును పాలించిన చంద్రగుప్తచక్రవర్తి కాలమున వ్రాయబడిన అర్థశాస్త్రములో "రాజు క్రొత్తదేశమును సంపాదించినచో, అచటి

ప్రజలయొక్క మతనమ్మకలను ఆచారములను గౌరవించి వారి మతసంబంధమయిన పండుగలలో "ప్రాగ్దానవివాన" అని వ్రాయబడినది. క్రీస్తుపూర్వము 273 మొదలు 232 వరకు భరతవర్షమును పాలించిన అశోకచక్రవర్తి ఇతరుల మతనమ్మకలతో సానుభూతియు సహనమును చూపుట మానవుని కుండవలసిన సద్గుణములలో నొకటియని చెప్పుచుండెడివాడు. తన రాజ్యమందంతటను తన పండ్రెండవఆజ్ఞను "మాప్రజ లెవరును తమ యిరుగుపొరుగువారి మతమునుగూర్చి నీచముగా మాట్లాడగూడదు. మతములలోని తిప్పీళ్ళలో నెట్టి భేదాభిప్రాయములున్నను, అన్నిమతములును మానవులు ఇంద్రియనిగ్రహమును, మనోనైర్మల్యమును పొందుట యను పరమావధిని గలిగియుండి ముఖ్యోద్దేశ్యములలో నేకీభవించుచున్న వనుసంగతి జ్ఞాపకముంచుకొనవలెను" అని వ్రాయించి శిలాశాసనములమీద చెక్కించెను. హిందూరాజులేమి, బౌద్ధరాజులేమి అన్నిమతములవారికిని దానధర్మములు చేయుచుండిరి. "ఆకాలమున హిందూదేశములోని రాజులు తమ ప్రజలలో వ్యాపించియున్న మతవిశ్వాసముల నన్నిటిని గౌరవించుచుండెడివారు" అని 'బుల్లరు'అను చరిత్రకారుడు వ్రాసియున్నాడు. "ఇదియే ప్రాచీనహిందూరాజుల పద్ధతి" అని విన్సెంటుస్మిత్తు వ్రాసియున్నాడు. చైనాదేశమునుండి ఫాహియాను అను బౌద్ధయాత్రికుడు హిందూదేశమును దర్శించుటకు వచ్చినపుడు పాటలీపుత్రమునందు విక్రమాదిత్యుడను హిందూరాజు పాలించుచుండెను. "బౌద్ధులును జైనులును హిందువులలోని శైవ

వైష్ణవ, సౌర, శాక్తేయ, గాణాపత్యాది వివిధశాఖలవారును మిగుల స్నేహభావముతో మెలగుచుండిరి. పూర్తియగు మతస్వేచ్ఛ మతసహనములు ప్రబలియుండెను" అని ఫాహియాను వ్రాసెను. క్రీస్తుశకప్రారంభమున హిందూదేశములోని చాలభాగము నేలినఆంధ్రరాజులు హిందువులైనను బౌద్ధమతమునుగూడ మిగులగౌరవించి బౌద్ధమత ప్రతిష్ఠాపనలకును చాల సహాయము జేసిరి. తరువాత రాజ్యమునకు వచ్చిన గుప్తరాజులు వైష్ణవులగు హిందువులయినను ఆకాలమునందుండిన హిందూ, బౌద్ధ, జైనమతములను సమానముగా జూచిరి. 606 వ సంవత్సరమున రాజ్యమునకువచ్చిన హర్షచక్రవర్తి బ్రాహ్మణులను, బౌద్ధభిక్షులను గూడ తన రాజ్యములోని పాఠశాలల కుపాధ్యాయులుగా నియమించెను. ఈయన బౌద్ధమఠములను హిందూదేవాలయములనుగూడ కట్టించెను. హర్షునితాత శివుని పూజించెను. హర్షునితండ్రి సూర్యుని పూజించెను. హర్షుడు శివుని, సూర్యుని, బుద్ధునిగూడ పూజించెను. అప్పటికే పౌరాణికహిందూమతము దేశమున బాగుగ వ్యాపించెను. ప్రతిమానవుడును తన యిచ్చవచ్చినమతమును స్వీకరించి తన యిచ్చవచ్చినదైవము నారాధించుచుండెను. అందఱును సోదరభావముతో మెలగుచుండిరి. ఈరాజు పాలించుచుండగా చైనాదేశమునుండి హుయాను త్సాంగను మఱియొక బౌద్ధయాత్రికుడు హిందూదేశమును దర్శించుటకు వచ్చెను. ఈరాజు క్రీస్తుశకము 643 వ సంవత్సరమున ప్రయాగలో నొక గొప్పమతసమావేశమును గావించి

అన్నిమతముల ప్రతినిధులను గౌరవించి హిందువులకును బౌద్ధులకును జైనులకును సమానముగ ధర్మములు చేయుటనుగూర్చియు ఆకాలమునందుండిన పూర్తియగు మతస్వేచ్ఛనుగూర్చియు హుయానుత్సాంగు వర్ణించియున్నాడు. “హిందూదేశములో బౌద్ధమతము క్షీణించుటకు కారణము, హిందూరాజులు బౌద్ధులను హింసించి వెళ్లగొట్టుటవలన కాదనియు అట్టివి యేమియు హిందూదేశములో నెన్నడును జరుగనే లేదనియు హిందూమతములోనికి ముఖ్యమగు బౌద్ధమతసిద్ధాంతముల నన్నిటిని జేర్చుకొని హిందూమతమునకు నూతనవికాసమునిచ్చి బోధించుటవలననే బౌద్ధమతము క్రమముగ హిందూదేశమునందు క్షీణించి చాలవరకు బౌద్ధులు నూతన హిందూమతమును స్వీకరించి” రనియు విన్సెంటుస్మిత్తు వ్రాసియున్నాడు. బౌద్ధమతమునుగూర్చి పెక్కుగ్రంథములు వ్రాసిన రైసుడేవిడు “హిందూదేశములోని బౌద్ధులను హిందువులు బాధపెట్టిరనునది యథార్థముకాదు” అని వ్రాసియున్నాడు. క్రీస్తుశకము 6 వ శతాబ్దములో మధ్యఆసియానుండి ‘హూను’లను జాతివారు దండెత్తివచ్చి ఘూర్జరరాష్ట్రములోను, మధ్యహిందూదేశములోను రాజ్యములను స్థాపించగా వారి సంతతిని హిందూమతములోనికి చేర్చుకొని రాజపుత్రులనుగా జేసిరి. వీరు సూర్యవంశమునుండియు, చంద్రవంశమునుండియు పుట్టినటుల కట్టుకథలనుగూడ నల్లిరి. ఇపుడు రాజపుత్రస్థానము నేలు రాజపుత్రులయొక్క పూర్వులు వీరే.

పూర్వకాలమున హిందూదేశములో పూర్తియగు **మతస్వేచ్ఛ యుండినటుల** హిందూదేశచరిత్రనుండి ప్రబల నిదర్శనములు చూపియున్నాము. ఇక మహమ్మదీయులకాలమున ఎటులనుండెనో నిష్పక్షపాతబుద్ధితో చూడవలసియున్నది. మహమ్మదీయపాలనము హిందూదేశములో స్థాపించబడకపూర్వము హిందూదేశముపై దండెత్తి దోచుకొనిపోయిన మహమ్మదు గజనీనిబట్టియు, మొగలాయిరాజ్యము పడిపోయినతరువాత దండెత్తి హిందూముసల్మానులను హింసలుగావించి దోచుకొనిపోయిన నాదర్షానుబట్టియు, మహమ్మదీయపాలనమును విమర్శించగూడదు. ఇటులనే అరాజకకాలమున దేశమును దోచుకొన్న మరాటాదండులనుబట్టి శ్రీ శివాజీఛత్రపతి స్థాపించిన మహారాష్ట్రరాజ్యమును విమర్శించగూడదు. మహమ్మదు గజనీయు, నాదర్షాయు కేవలము దోపిడిగాండ్రు. రాజ్యస్థాపకులు కారు. మహమ్మదీయులు హిందూదేశములో పాలన మేర్పరచుకొనిన తరువాత హిందువుల మతవిశ్వాసములతోను, ఆరాధనలతోను జోక్యము పుచ్చుకొనలేదని గట్టిగా చెప్పవచ్చును. యూరపులోవలె మతముపేర నిర్బంధములుగాని, హత్యలుగాని, యుద్ధములుగాని ముసల్మానులపాలనమున జరుగలేదు. జరిగిన యుద్ధములు స్వమతవ్యాపకముకొఱకును పరమతనాశనముకొఱకును గాక, కేవలము రాజ్య

మహమ్మదీయపాలనమున మతస్వేచ్ఛ

సంపాదనకొఱకు జరిగినవి. తరుచుగా తమ యుద్ధములలో మహమ్మదీయరాజులు కొందరు హిందువుల సహాయముల గూడ పొందుచుండిరి. ముఖ్యముగా మొగలాయిరాజ్యము స్థాపించబడినతరువాత మతవిషయములలో అసహనము బొత్తుగాలేదు. యూరపుఖండము క్రైస్తవమతముపేర ఘోరమగు రక్తపాతములో మునిగియున్న పదునారు, పదునేడుశతాబ్దములలో హిందూదేశము మిగుల నాగరికమైనట్టియు, ఔదార్యశోభితమైనట్టియు నీమొగలాయిచక్రవర్తులచే పాలింపబడి పూర్తియగు మతస్వేచ్ఛను కలిగియుండెను. హిందువులును ముసల్మానులును యెట్టిద్వేషములేక నైకమత్యముతో నివసించిరి. హిందువులకును మహమ్మదీయులతోపాటు గొప్ప యుద్యోగములన్నియు నియ్యబడెను. మొదటి మొగలాయిరాజగు బేబరుచక్రవర్తి హిందూమహమ్మదీయుల యైకమత్యమే తన రాజ్యముయొక్క పునాదియని మరణశాసనములో వ్రాసెను. రెండవరాజగు హుమాయూనుచక్రవర్తి తనరాజ్యములో గోవులను చంపకూడదని శాసించెను. మరియు నొక హిందూరాజపుత్రస్త్రీయొక్క సంరక్షణకొఱకు తోడిముసల్మానురాజుతో యుద్ధముచేసెను. మూడవరాజగు అక్బరుచక్రవర్తి హిందూరాజులతో వివాహబాంధవ్యము లేర్పఱచుకొనెను. ఆయన సకలసద్గుణసంపన్నుడును, సమస్తమతములను సమదృష్టితో చూచువాడును, ప్రజలకు తండ్రియు నైయుండెను. తరువాత

వచ్చిన జహంగీరు రాజపుత్రస్త్రీయొక్క కుమారుడు. ఈయన హిందువులను ద్వేషించుట అసంభవము. అయిదవచక్రవర్తియగు షాజహాను మిగుల విశాలహృదయుడు. హిందువులను మహమ్మదీయులను కన్నబిడ్డలవలె ప్రేమించి మిగుల శాంతిముగ పాలించెను. లోకములోకెల్ల సుప్రసిద్ధమగు తాజమహాలును నిర్మించిన దీయనయే. ఈయన పెద్దకుమారుడును, పెద్దకుమార్తెయు హిందూవేదాంతశాస్త్రమునందు గొప్ప విద్వాంసులు. 1668 మొదలు 1707 వఱకు రాజ్యపాలనముచేసిన ఔరంగజేబుచక్రవర్తిమాత్రము కొంతవఱకు హిందూమతమునందసహనమును జూపెను. హిందువులను కొన్ని చోటుల క్రొత్తదేవాలయములను కట్టుకొననీయలేదు. హిందువులమీద 'జిజియా'యను పన్ను విధించెను. అక్కడక్కడ కొన్ని దేవాలయములనుగూడ పడగొట్టించినటుల కనుపడుచున్నది. గొప్ప యుద్యోగములలోనుండి హిందువులను తీసివేసెను. ఆకాలమున యూరపుఖండములోని రాజు లితరమతస్థులపై జరుపుచున్న నిర్బంధములు, చెఱసాలలలో నుంచుట, దేశభ్రష్టులనుచేయుట, మరణశిక్షలు, మంటలలో పడవేయుట మొదలగు ఘోరకృత్యములతో పోల్చిచూచినచో ఔరంగజేబుచక్రవర్తి చూపిన అసహన మొకలెక్కలోనిది కాదు. ఔరంగజేబుచక్రవర్తి ఒక్క హిందువునిగూడ ఆరాధనము జరుపకూడదని యుత్తరువుచేసి గాని, మతముకొఱకయి చెఱసాలలో పెట్టిగాని యుండలేదు.

ఔరంగజేబుచక్రవర్తి చేసిన పొరబాటులకు ఫలితముగ ఛత్రపతిశివాజి, రాజపుత్రులు మొదలగు హిందూరాజులు తిరుగుబాటులు ప్రారంభించగా ఔరంగజేబుచక్రవర్తికాలములో బలహీనమయి ఆయన మరణించగనే మొగలాయిరాజ్య మస్తమించెను.

మొగలాయిరాజులకాలమున హిందూదేశము మతస్వేచ్ఛను శాంతిని ఐశ్వర్యమును అనుభవించి లోకములోకెల్ల నగ్రస్థానము వహించియుండెను. ఆకాలమున నీదేశములో ప్రబలియున్న పరిశ్రమలు, వర్తకము, ఐశ్వర్యము, సురక్షితము ధనార్జనముకొరకై యూరపుఖండవాసుల నిచటికి కాకర్షించెను. మఱియు హిందూమహమ్మదీయమతముల రెంటిలోను గల యుత్కృష్టమగు సిద్ధాంతములను సమన్వయముచేసి నూతనోద్యమములను ప్రతిష్ఠించిన కబీరు, నానకు, తుకారాం, చైతన్యుడు మొదలగు సంస్కర్తలు పెక్కుమంది బయలుదేరిరి. హిందూమహమ్మదీయనాగరికతలు గంగాయమునల విశుద్ధ ప్రవాహములవలె సమ్మేళనముచెంది భరతవర్షముయొక్క ఇతిహాసమునకు నూతనశోభను కలుగజేసెను.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్యవిజయము

ఎనిమిదవ అధ్యాయము

రాజుల నిరంకుశత్వము

(1)

రాజులు నిరంకుశులగుట.

ఫ్రాన్సుదేశపురాజగు నాల్గవహెన్రీ సమర్థుడు. ఫ్రాన్సులో గలిగిన అంతర్యుద్ధములు రాజులయొక్క అధికారమును బలపరచినవి. స్టేట్సుజనరలు (దేశప్రతినిధిసభ) ను తిరిగి సమకూర్చనేలేదు. దేశప్రముఖుల నప్పుడప్పుడు పిలిచి రాజు సలహా నందుచుండెను. ప్యారిసుపట్టణములోని (పార్లమెంటు) న్యాయాధిపతుల సంఘసభ్యులమీద నొక పన్ను వేయబడి వారియధికారము వంశపారంపర్యమైనదిగా చేయబడెను. ఇందువలన వారు తమపదవికి రాజానుగ్రహమునకు లోబడక కొంతవఱకు స్వతంత్రులైరి. నాల్గవహెన్రీకి మంత్రియగు సల్లీ ఆర్థికవిషయములలో బహుసమర్థుడై రాజునకు సర్వవిధములను తోడుపడెను.

1610 వ సంవత్సరమున నాల్గవ హెన్రీ చంపబడినందున ఆయన కుమారుడగు పదునొకొండువత్సరముల వయస్సుగల్ల పదుమూడవ లూయి రాజయ్యెను. రాజమాతయగు మేరి-డి-మెడిసి రాజ్యభారమును వహించెను. ఆమెపాలనము ప్రథమమున ప్రజానురంజకముగ లేదు. కాని 1624 వ సంవత్సరమున అదృష్టవశమున గొప్ప మేధావియగు కార్డినల్ రిచ్లూ ఆమెకు మంత్రిగా లభియించెను. ఇంతటినుండియు ఫరాసుదేశము యూరపుఖండములో ప్రధానస్థానమును వహించెను.

పదుమూడవ లూయి

1524 మొదలు 1642వ సంవత్సరమున ఆయన చనిపోవువరకును రిచ్లూమంత్రిపుంగవుడు యూరపుఖండపు రాజ్యాంగవ్యవహారములలో ముఖ్యుడుగ నుండెను. ఈయనయుద్దేశ్యములు రెండు: ఫ్రాన్సులో ప్రభువులయొక్కయు, న్యాయాధిపతులయొక్కయు, హ్యూజినాట్లయొక్కయు అధికారములను, పలుకుబడిని అణచివైచి రాజును నిరంకుశునిగ చేయుట ఒకయుద్దేశ్యము. ఫ్రాన్సుకు పోటిగనున్న ఆస్ట్రియా, స్పెయిన్ దేశములకు నష్టము కలుగజేసి ఫ్రాన్సుదేశమును యూరపుఖండములోకెల్ల నుత్కృష్టమైనదిగ జేయుట రెండవ యుద్దేశ్యము. ఈయన ఫ్రాన్సులోని ప్రాటెస్టెంటులగు హ్యూజినాట్ల నోడించి వారిని రాజునకు లోబఱచి పిదప వారికి మతస్వేచ్ఛ నొసంగుట మనము పైన చూచియున్నాము.

రిచ్లూమంత్రి

ఫ్రాన్సులోని ప్రభువులతో నెప్పుడును రిచ్లూ పోరాటములు సలుపుచునే యుండెను. వారిహక్కులను కొంతవఱకు లాగికొనుటకు ప్రయత్నించెను. కాని ప్రభువులు కొంతవఱకైనను నిలువబడి తమ హక్కులను నిలువబెట్టుకొనిరి. ఫరాసుదేశములో తుదివఱకును రాజుతో హక్కులలో పోటీపడగలిగినవారు ప్రభువులే. పెక్కుమార్లు రిచ్లూమంత్రిని చంపుటకు కుట్రలు జరిగెను. రిచ్లూమంత్రి రాజప్రతినిధులుగను రాజుయొక్క పెద్ద యుద్యోగులుగను ప్రభువులకు మారుగ సామాన్యప్రజలనుండి యేర్పరచెను.

స్టేట్సు జనరలు (దేశప్రతినిధి సభ)ను రిచ్లూ పిలువనేలేదు. వీలయినపుడెల్ల రాష్ట్రములలోని ప్రతినిధిసభలను దీసివేసెను. న్యాయాధిపతులను (పార్లమెంటు) న్యాయవిచారణ విషయములలోతప్ప మరి యేవిషయములలోను జోక్యము పుచ్చుకొనకుండచేసెను. అప్పుడప్పుడు రాజ్యములోని కొందరు ప్రముఖులతో మాత్రము రాజు సంప్రదించునట్లు చేసెను. రాజుయొక్క కార్యనిర్వాహకవర్గము బలపరచబడి అదియే రాజ్యభారమును వహించెను. రాజు నిరంకుశు డయ్యెను.

జర్మనీలో రోమను కాథలిక్కు మతస్థుడగు ఆస్ట్రియా చక్రవర్తికిని ప్రాటెస్టెంటుమతస్థులకును జరుగుచున్న ముప్పది సంవత్సరముల యుద్ధములో రిచ్లూమంత్రి రోమనుకాథలిక్కు మతస్థుడయ్యును ఆస్ట్రియాకు వ్యతిరేకముగ ప్రాటెస్టెంటులతో చేరెను. జర్మనీలో ప్రాటెస్టెంటుమతము నిలుచుటకు రిచ్లూ ముఖ్యకారకు డయ్యెను. రిచ్లూమంత్రికి మత

భేదములకన్న దేశమే ప్రధానముగ నుండెను. పోర్చుగలువారు స్పెయినురాజుపై తిరుగబడునట్లుచేసి రిష్లూ పోర్చుగలుకు సహాయముచేసెను. ఈ యుద్ధములన్నిటిలోను పరాసువారే జయము పొందుచుండిరి. 1642 వ సంవత్సరమున రిష్లూ మరణించెను. అదివరకు రిష్లూక్రింద పనిచేయుచున్న కార్డినలు మెజరీను ప్రధానమంత్రి యయ్యెను. ఈయనయును రిష్లూవంటి మేధావియు సుప్రసిద్ధరాజ్యాంగవేత్తయు నైయుండెను. విదేశవ్యవహారములలో రిష్లూయొక్క అడుగుజాడలనే నడచెను. తరువాత ఆరు నెలలకే పదుమూడవలూయిరాజు మరణించెను. ఆయనకుమారుడగు పదునాల్గవలూయి రాజ్యమునకు వచ్చెను.

(2)

పదునాలుగవలూయి రాజగుసరికి ఐదుసంవత్సరముల యీడుగలదు. ఈయనకు యుక్తవయస్సు వచ్చువరకును

మెజరీను. (1643-1661)

తల్లియగు ఆని ప్రభుత్వమును వహించెను. కార్డినలు మెజరీను ప్రభుత్వమును నడపెను.

ఇదివరకు జరుగుచుండిన ముప్పదిసంవత్సరముల యుద్ధము యథాప్రకారము జరుపబడెను. ఇరువదియొక్క సంవత్సరముల యీడుగల కాండి సేనాని పరాసు సేనలను నిపుణతతో నడిపి 1643 సంవత్సరమున స్పెయిను వారి ననేక యుద్ధములలో నోడించి, జర్మను, ఆస్ట్రియను సైన్యములను తరిమివేసి, ఫ్లాండర్సును జయించి, డన్కర్కునాక్రమించి, ఫ్రాన్సునకు ఘనతను చేకూర్చెను. 1648 మే నెలలో పరాసుసేనలు ఆస్ట్రియా రాజధానియగు వియన్నాపట్టణమున ప్రవేశించగనే ఆస్ట్రియావారు సంధినికోరిరి. 1648 సం॥ అక్టోబరు 24 వ తేదీన వెస్టుఫాలియాసంధి జరిగి ముప్పదిసంవత్సరములయుద్ధము అంతరించినది. ఈ సంధివలన ఆస్ట్రియాచక్రవర్తియొక్క ప్రాముఖ్యత తగ్గిపోయి యూరపుఖండములోకెల్ల పరాసు దేశము మిగుల ప్రాముఖ్యతను పొందినది. ప్రొటెస్టెంటుమతస్థులకు మతస్వేచ్ఛ కలుగచేయబడెను. పరాసుదేశము ఇదివరకే స్వాధీనమునఁబొందియున్న లోరెను, అల్సేసు రాష్ట్రములందు హక్కును సంపాదించినది. రైనునదిని దాటి తూర్పున జర్మనీలోనికిని, ఆల్ప్సు పర్వతములను దాటి ఆగ్నేయమున ఇటలీలోనికిని పరాసుదేశపు సరహద్దులు విస్తరింపచేయబడినవి. జర్మనురాష్ట్రముల వ్యవహారములలో ఫ్రాన్సునకు ప్రవేశము గలిగినది.

స్పెయిన్‌వారు వెస్టుఫాలియాసంధిలో చేరలేదు. మెజరీను ఇంగ్లాండులో నూతనముగ స్థాపించబడిన ప్రజాస్వామ్యమున కధ్యక్షుడగు క్రాంవెలుతో నొడంబడిక చేసికొనెను. ఆంగ్లో పరాసు సేనలు స్పెయిను వారి నోడించెను. 1658 నవంబరు నెలలో స్పెయిను దేశము సంధిని చేసికొనెను. పదునాలుగవ లూయి రాజు స్పెయిన్ రాజకుమార్తె ఇన్‌ఫాంటా మేరియా థెరీజాను వివాహమాడెను. ఆమె అయిదులక్షల క్రౌనుల కట్నమును తెచ్చెను. ఇందుకు ప్రతిఫలముగ తండ్రియొక్క స్పెయిను రాజ్యపు వారసత్వపుహక్కును వదలుకొనెను. స్పెయిన్ రాజు పూర్తిగా కట్నమును చెల్లించనందున ఆమె వారసత్వపుహక్కును వదలుకొనిన ఒడంబడిక చెల్లదని 1659 సంవత్సరమున మెజరీను తెలియపరచెను.

స్పెయిన్ రాజ్యమును ఫ్రాన్సునకు సంక్రమింపచేయవలెనను సంకల్పముతోనే యీ వివాహమును జరిపెను. 1657 వ సంవత్సరమున ఆస్ట్రియాచక్రవర్తి మూడవ ఫెర్డినాండు మరణించెను. పదునాలుగవలూయిని ఆపదవికి ఎన్నుకొనెదరేమో ననుఆశ మెజరీనుకుండెనుగాని అట్లు జరుగక మొదటి లియోపాల్డు చక్రవర్తిగ నెన్నుకొనబడెను. జర్మనురాష్ట్రాధిపతులను చాలమందిని చేర్చి పరాసురాజుసంరక్షణక్రింద నుండునట్లు (లీగ్ ఆఫ్ ది రైను) రైనుసంఘము నేర్పాటుచేసెను. ఇందువలన జర్మనీలోను, ఆస్ట్రియారాజ్యములోను పరాసుదేశమునకు మంచి పలుకుబడి యేర్పడినది.

మెజరీను రాజుపేర నిరంకుశముగ పాలించెను. లూయి రాజునకు నిరంకుశత్వమును నేర్పెను. దేశప్రతినిధిసభ (స్టేట్సు జనరలు) నెప్పుడును సమావేశపరచనేలేదు. ప్రభువుల కుద్యోగము లిచ్చియు గౌరవములిచ్చియు లోబరచుకొనెను. ప్యారిసులోని పార్లమెంటను పేరుగల న్యాయాధిపతులసంఘము వారు కొంత స్వతంత్రముగ పనిచేయ యత్నించగ మెజరీను వారిలో ముఖ్యులను చెరసాలకంపెను. న్యాయాధిపతులును, కొందరు ప్రభువులును తిరుగబాటుచేసిరి. 1649 లో రాజమాత పిల్లలతోకూడ ప్యారిసును వదలి పారిపోవలసివచ్చెను. కొంతకాలము తిరుగబాటుదారులు జయమును బొందిరి. మెజరీను దేశభ్రష్టుడయ్యెను. కాని కొలదికాలములో తిరుగబాటుదార్లలో నైకమత్యము చెడి మెజరీను దేశములోనికి తిరుగ వచ్చెను. తిరుగబాటును పూర్తిగ నణచెను. రాజుయొక్క నిరంకుశత్వమును

స్థిరపరచెను. తిరిగి యెట్టి అడ్డులేకుండ రాజుయొక్క నిరంకుశాధికారము 1789 వ సంవత్సరపు విప్లవమువరకును అప్రతిహతముగ సాగెను.

మెజరీను విదేశవ్యవహారములలో సమర్థత చూపెనే గాని పరాసుదేశపుప్రభుత్వముయొక్క ఆర్థికస్థితిని బాగుచేయలేదు. ఈయన మరణించుసరికి పరాసుదేశము నలువదిమూడుకోట్లఋణములో నుండెను. అవివాహితుడగు మతగురువయినను ఈయన విశేషముగ ధనము నపహరించి, చనిపోవునపుడు పదికోట్లధనమును తనబంధువులకు విడిచిపెట్టెను. ఈయనకాలమున నొక గొప్పగ్రంథాలయమును నొక సర్వకళాశాలయు, శిల్పము, చిత్తరువులు, చిత్రలేఖనము నేర్పు కళాశాలను స్థాపించెను. ఈయన 1661 సంవత్సరమున చనిపోయెను.

(3)

పదునాలుగవ లూయి రాజ్యభారమును వహించుట

1661 సంవత్సరమున లూయిరాజు స్వయముగ రాజ్యభారమును వహించినపుడు ఇరువదిమూడుసంవత్సరముల వయసు గలదు. మెజరీను మరణించగనే మంత్రులీయనవద్దకు వచ్చి ఇంతటనుంచి యెవరికి జవాబు చెప్పవలసియుండునని యడుగగా తనకేనని యీయనప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. దినమునకు ఎనిమిది గంటలకాలము రాజ్యపాలనసంబంధమగు కార్యములలో వినియోగించిప్రతిపనిని తాను స్వయముగ చేయుచువచ్చెను. రాజే ముప్పదిసంవత్సరములవరకు ప్రధానమంత్రిగ నుండెను.

కాల్బర్టుమంత్రి

కాల్బర్టు 1619 సంవత్సరమున నొకగొప్ప వర్తకులయింట జన్మించెను. పరాసుప్రభుత్వపుకొలువులో ప్రవేశించి మెజరీను క్రింద పనిచేయుచుండెను. మెజరీను కాల్బర్టు యొక్క సమర్థతను బాగుగ గ్రహించి చనిపోక ముందు రాజునకతనిని మిగులసమర్థుడని వప్పగించెను. కాల్బర్టును రాజు 1661వ సంవత్సరముననే ముఖ్యమంత్రిగ జేసెను. కాల్బర్టు గొప్ప విద్వాంసుడు, బహుయోగ్యుడు. మిగులకష్టపడి పనిచేయువాడు, ఆర్థికవిషయములలో మిగులసమర్థుడు. కాల్బర్టునందు రాజునకుగూడ విశేషమగు సమ్మానము గౌరవము గలవు. ప్రభుత్వముయొక్క యార్థికదుస్థితిని తొలగించుటకు కాల్బర్టు కృషిసలిపెను. ప్రతిసంవత్సరమును ముందుగనే ప్రభుత్వముయొక్క ఆదాయవ్యయపట్టికను తయారుచేసి ఆదాయమునకు తగినట్లులే ఖర్చుచేయుచువచ్చెను. కాల్బర్టు మంత్రియైన 1661 వ సంవత్సరమున ఆదాయము 8½ కోట్లు. వ్యయము పదకొండుకోట్లు. ఈయన మరణించిన 1683 సంవత్సరమున ఆదాయము పదకొండుకోట్లు; వ్యయము తొమ్మిదికోట్లు నయ్యెను. పరాసుదేశముయొక్క వ్యవసాయాభివృద్ధికిని పారిశ్రామికాభివృద్ధికిని కాల్బర్టు విశేషముగ తోడ్పడెను. విదేశములనుండి దిగుమతియగు సరుకులమీద పన్నులువేసియు, దేశములోని నూతనపరిశ్రమలకు ధనసహాయముచేసియు, నిపుణులైన పారిశ్రామికులను పరాసుదేశమునకాకర్షించియు, పారిశ్రామికులమధ్య తగాదాలను పరిష్కరించుటకు పంచాయితీల నేర్పరచియు పెక్కువిధముల దేశీయపరిశ్రమలను సంరక్షించెను. రోడ్లు, కాలువలు నిర్మించెను. రేవు

లను కట్టించెను. పరాసుదేశముయొక్క ఉన్నిపరిశ్రమ, లోహపుపనులు, చర్మపుసరుకులు, జరీపనులు, తివాచీలు, పట్టు, గ్లాసు, పింగాణీసామాను మొదలగు ననేకవిధములగు పరిశ్రమలు మిక్కిలి వృద్ధియయ్యెను.

దేశములోని వర్తకమునేగాక సముద్రముమీద విదేశవర్తకమునుకూడ పెంపొందించెను. 1665 సంవత్సరమున సముద్రములమీద వర్తకమును వృద్ధిచేయుట కొక యువ సంఘమును నియమించెను. దానికి ప్రతి పదునైదుదినములకు రాజు స్వయముగ నధ్యక్షతను వహించుచుండెను. ఆకాలమున డచ్చి (హలాండా) వారు సముద్రవర్తకమునందు మిక్కిలి ఖ్యాతి వహించియుండిరి. వారికి పదునారువేలనావ లుండెను. వాని మీద ప్రపంచములోని వివిధదేశములతోను వర్తకముచేయుచు మిగుల ధనికులైయుండిరి. పరాసుదేశమునకు ఆరువందలకన్న నెక్కువ ఓడలులేవు. డచ్చివారితో పరాసులు తులదూగునట్లు చేయవలెనని రాజును, కాల్బర్టును నిశ్చయించిరి. శీఘ్రముగ పెక్కుపడవలను నిర్మాణము గావించిరి. పరాసురేవులకు వచ్చు విదేశపడవలమీద పన్నులను విధించిరి. సముద్రములమీద వర్తకముచేయు పరాసువర్తకులకు సహాయముచేసిరి. విదేశములతో వర్తకముచేయుట కైదు వర్తకసంఘముల నేర్పరచి వానికి వర్తకపుహక్కుల నిచ్చియు ఋణములనిచ్చియు ప్రోత్సహించిరి. హిందూదేశప్రాంతములతో వర్తకముచేయుటకు ఫ్రెంచిఈస్టుఇండియాకంపెనీని, అమెరికాతో వర్తకము చేయుటకు ఫ్రెంచివెస్టిండియా

కంపెనీని, ఉత్తరదేశములతో వర్తకముచేయుట కొరకు సంఘమును, లివాంటు, సెనిగలు అను మరి రెండుసంఘములను స్థాపించిరి. ఈస్టుఇండియాకంపెనీకి అరువదిలక్షలు ఋణమునిచ్చిరి. ఈవిధముగనే ఇతరసంఘములకును ఋణములనిచ్చిరి. పరాసుదేశముయొక్క వలసరాజ్యములనుకూడ వృద్ధిచేయుటకు ప్రయత్నించిరి. కయేనిలోను, కనడాలోను రాజ్యమును విస్తరింపజేసిరి. ఉత్తరఅమెరికాలోని ఒరాన్నోవ నాక్రమించుకొనిరి. 1680 వ సంవత్సరమున ఉత్తరఅమెరికాలోని మిసిసిపిచుట్టునున్న ప్రాంతములో పరాసులు వలస నేర్పరచిరి. ఆఫ్రికాలో 1665 వ సంవత్సరమున సెనెగలును, మడగాస్కరుయొక్క తూర్పుతీరమును స్వాధీనపరచుకొనిరి. తూర్పుఇండియావర్తకసంఘము వారు హిందూదేశములోని సూరతు, చందనాగూరు, పుదుచ్చేరి పట్టణములను సంపాదించిరి. రాజును మంత్రియు పరాసుదేశముయొక్క నావికాదళమును విశేషముగ వృద్ధిచేసిరి. బలమైన నావికాదళము లేనిది వలసరాజ్యములు నిలువనేరవని బాగుగ గ్రహించిరి. నౌకానిర్మాణశాలలను కట్టించి నూతననౌకలను నిర్మాణము గావించిరి. టూలూనురేవును విస్తరింపజేసి ప్రపంచములో మిక్కిలి సొగసైన రేవులలో నొకటిగ చేయించిరి.

లవ్వేమంత్రి యుద్ధమంత్రిగనుండి సైనికాభివృద్ధినిచేసి పరాసుకాల్బలమును గుఱ్ఱపుదళమును యూరపులోకెల్ల శ్రేష్ఠమైనవిగా గావించెను. వాబో అను సుప్రసిద్ధనిర్మాణకౌశలుడు పరాసుదేశపు సంరక్షణకై వివిధసరిహద్దులలోను బలమైన

కోటలను కట్టించెను. మరియు క్రొత్తరకపు యుద్ధపరికరములనుగూడ కనిపెట్టెను. ప్రజల కెక్కువన్యాయమును కలుగచేయుటకు దండశాస్త్రమునందును, న్యాయవిచారణపద్ధతులయందును మార్పులు కలుగజేసి వివిధములగు చట్టములను చేసిరి. జస్టినియను కాలమునకును, నెపోలియను కాలమునకును మధ్య పదునాల్గవ లూయీరాజును, కాల్బర్టుమంత్రియు కలిసి చేసిన చట్టములవంటివి పుట్టియుండలేదు.

1666 వ సంవత్సరమున ప్రకృతిశాస్త్ర పరిశోధనాలయమును, సంగీతకళాశాలను స్థాపించిరి. 1671 లో శిల్పమును చిత్రలేఖనమును గరపు కళాశాలలను, ప్రాగ్దేశభాషలను పరిశోధించు ప్రతిష్ఠాపనమును నెలకొల్పిరి. మెజరీను స్థాపించిన గ్రంథాలయమునకు పదివేలగ్రంథములను చేర్చి ప్రజలందరా గ్రంథాలయమును స్వేచ్ఛగా వాడుకొనుటకై తెరచిరి. లూయీరాజు విద్వాంసులకును గ్రంథకర్తలకును చిత్రలేఖకులకును ననేకవిధముల సహాయము చేయుచుండెను.

విదేశములలోకూడ లూయీరాజుయొక్క ఔదార్యము, విద్యాపోషణము, కీర్తిని బడసెను. విదేశములనుండి విద్వాంసులు, చిత్రకారులు మొదలగువారు పరాసుదేశమునకు వచ్చి లూయీరాజుయొక్క సత్కారమును బడయుచుండిరి. పదునాల్గవలూయియొక్క కాలము సాహిత్యముయొక్కయు కళలయొక్కయు అభివృద్ధికి పరాసుదేశచరిత్రలో ప్రఖ్యాతిచెందినకాలము. కాల్బర్టుమంత్రి 1683 వ సంవత్సరమున మరణించెను.

(4)

ఫ్రాన్సుయొక్క గొప్పస్థితి.

పదునాల్గవలూయికాలమునకు యూరపులోకెల్ల ఫ్రాన్సుదేశమే అత్యుత్తమస్థితియందున్నది. ఇంగ్లాండుదేశములో నాకాలమున ప్రజలకును రాజులకును గొప్ప పోరాటములు జరుగుచుండెను. 1649 వ సంవత్సరమున మొదటి చార్లెసురాజును ప్రజాప్రతినిధిసభవారు విచారించి మరణదండన విధించిరి. రాజును తీసివేసి సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యమును స్థాపించిరి. ప్రజానాయకుడగు ఆలివరు క్రాంవెలును సంరక్షకుడుగ నెన్నుకొనిరి. క్రాంవెలు 1658వ సంవత్సరమున చనిపోయినందున ఆంగ్లేయప్రజలను సరిగ నడుపు విశ్వాసపాత్రుడగు నాయకుడు లేకపోయెను. తుదకు శిరచ్ఛేదముగావింపబడిన మొదటి చార్లెసురాజుయొక్క కుమారుడగు రెండవచార్లెసును రాజుగా తెచ్చుకొనిరి. రెండవ చార్లెసునకును ఆంగ్లేయప్రజలకును కలహములే కలిగెను. రాజప్రతినిధిసభను సంప్రతించకయే తనయిచ్చవచ్చినటుల్ల నిరంకుశముగ పాలించెను. రాజునకును ప్రజాప్రతినిధులకును పోరాటములుజరుగుచుండగనే 1685 సంవత్సరమున చార్లెసు చనిపోయి, రెండవజేమ్సు రాజయ్యెను. జేమ్సునకును ఆంగ్లేయప్రజలకును స్నేహభావములు కుదురనే లేదు. ఉభయులమధ్యను కలహములు వృద్ధికాగా మూడుసంవత్సరముల లోపలనే ఆంగ్లప్రజలాయనను వెడలగొట్టి హాలెండు దేశమునుండి విలియమును తమకు రాజుగా తెచ్చుకొనిరి. ప్రజాప్రతినిధిసభయొక్క సమ్మతిలేనిది పన్నులు

వేయుననియు సైన్యములను పెట్టుకొనననియు విచారణలేకుండ నెవరిని శిక్షించననియు నీయన వాగ్దత్తముచేసి రాజయ్యెను. ఈ కల్లోలములమధ్య చిక్కుకొని ఇంగ్లాండుదేశము, యూరపు వ్యవహారములలో విశేషముగ జోక్యముపుచ్చుకొను స్థితిలో లేదు. స్పెయిను, ఆస్ట్రియా దేశములు మహాయుద్ధములవలన మిగుల బలహీనములయినవి. జర్మని ముప్పదిసంవత్సరముల మతయుద్ధమువలన క్షీణించుటయేగాక యనేకఖండములుగ చీలియున్నది. కావున పదునాల్గవ లూయి యూరపువ్యవహారములలో ప్రవేశించి ఫ్రాన్సుకు ఇంక నెక్కువ గౌరవము తేవలెననియు తాను విదేశములలో రాజ్యమును సంపాదించవలెననియు తలచి, అనేకయుద్ధములలోనికి దిగెను. విశేషభాగము జయములనంది కొంతప్రదేశమును సంపాదించెను, గాని ఈయుద్ధములవలనను దంభముగాను వైభవముతోను విశేషభోగపరాయణత్వములోను తాను సంచరించుటలో కలిగిన దుర్వ్యయములవలనను ఫ్రాన్సుదేశమును మితిలేని ఋణములలో ముంచివేసెను. ఆదాయముకన్న ఖర్చులెక్కువై ఋణము లపరిమితముగ పెరిగెను. కాని, గొప్ప విద్యాపోషకుడనియు యూరపుఖండములోకెల్ల కళలను, సాహిత్యమును, శాస్త్రములను, చిత్తరువులను వృద్ధిచేసినవాడనియు కీర్తిని సంపాదించెను. ప్రజాప్రతినిధిసభలను పిలువక తనదేశమును నిరంకుశముగా పాలించినను దేశములో శాంతిని, అభివృద్ధిని నెలకొలిపి ఎచటచూచినను ఫ్రాన్సుదేశపు గొప్పదనమును స్థాపించినవాడని పేరువడసెను.

స్పెయిన్‌తో యుద్ధము.

ఆయనచేసిన మొదటియుద్ధము స్పెయిన్ దేశముతోనై యున్నది. 1665 వ సంవత్సరమున స్పెయిన్ రాజగు నాలుగవ ఫిలిపు చనిపోయెను. ఫిలిపుకు మొదటికొమార్తె కూతురు పదునాలుగవ లూయియా భార్య. రెండవ భార్యకుమారుడు రెండవచార్లెసు. పదునాలుగవ లూయియా తనభార్యకు అచట చట్టములప్రకారము స్పెయిన్ రాజ్యము క్రిందనుండిన నెదరులాండ్సు రావలెననెను. రెండవ చార్లెసు కుమారుడు యావత్తును తనకే రావలెననెను. రెండవ చార్లెసుకును ఫ్రాన్సురాజునకును యుద్ధము జరిగెను. స్పెయిన్ రాజు మిగుల బలహీనుడుగనుండెను. ఫ్రెంచిసైన్యములు, నెదర్లాండ్సులో అడ్డులేక జొరబడెను. విశేషభాగము నాక్రమించెను. ఒకనెలపదునైదుదినములలో ఫ్రెంచికౌంటీ స్వాధీనమయ్యెను. దీనితో తక్కిన దేశములవారికి కన్నుకుట్టెను. ఇంగ్లాండు, స్వీడను, హాలెండు దేశములవారు జోక్యముకలుగజేసికొని సంధికుదిర్చిరి. స్పెయిన్ రాజగు రెండవ చార్లెసు విశేషముగ వ్యాధిగ్రస్తుడై యుండెను. ఆయనచనిపోయినతర్వాత ఆరాజ్యమంతయు వారసత్వముగ దనభార్యకే వచ్చునని పదునాలుగవ లూయియా తలచెను. తాను జయించినదానిలో కొంత యుంచుకొని తక్కిన దానిని వదలి లూయి సంధి కంగీకరించెను. యుద్ధము ముగిసెను.

హాలండుతో యుద్ధము.

హాలెండువారు తనకు వ్యతిరేకముగ నింగ్లాండులో కలిసివచ్చుటను పదునాలుగవలూయి సహించలేకుండెను. మరియు హాలెండువారు ఫ్రెంచివారికి విదేశ వర్తకములో ముఖ్యముగ పోటీగనుండిరి. ఫ్రెంచి

దేశములో నిరంకుశత్వముండగా హాలండులో ప్రజాపాలనముండెను. ఫ్రెంచి రాజుయొక్క నిరంకుశత్వమును ఖండించుచు వ్రాయబడినగ్రంథములు హాలండులో ప్రచురించబడెను. కావున 1672 వ సంవత్సరమున పదునాల్గవ లూయీరాజు హాలండుమీదికి యుద్ధము ప్రకటించెను. ఇంగ్లాండు స్వీడెన్ రాజులకు లంచమిచ్చి హాలండునుంచి విడదీసెను. ప్రతిసాలున నిరువదిలక్షల లివరీలు ఇంగ్లాండుయొక్క రాజునకు నిచ్చెను. జరిగిన యుద్ధములో ప్రతిచోటను ఫ్రెంచివారికి జయమును డచ్చివారికి (హాలెండు) అపజయమును కలిగెను. ఇంతలో డచ్చివారికి విలియమ్ ఆఫ్ ఆరెంజి నాయకుడయ్యెను. వారు సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యమును తీసివేసి ఆయనను స్టాడ్టుహోల్డరుగ చేసికొనిరి. ఆయన యూరపులోని రాజులనందరిని నాశ్రయించి ఆస్ట్రియా, స్పెయిను, జర్మన్, ప్రభువులు మొదలగువారు ఫ్రాన్సుకు వ్యతిరేకముగా నొక మాదిరిగా చేరునట్లు చేయగలిగెను. కొంతకాలము యుద్ధముజరిగి యిరుపక్షములవారికిని విసుగుపుట్టి 1678 వ సంవత్సరమున నిం-వే-గన్ సంధితో యుద్ధము ముగిసెను. ఈ సంధివలన ఫ్రెంచి కౌంటిప్రదేశము ఫ్రాన్సులో చేర్చుకొనబడెను. ఇంకను కొంతప్రదేశము ఫ్రాన్సుకు దక్కెను. ఫ్రాన్సుయొక్క ప్రతిష్ఠ అనేకమడుంగులు హెచ్చెను. 1688 వ సంవత్సరమున నింగ్లాండులోని ప్రజలు రెండవజేమ్సురాజును వెడలగొట్టి హాలండుస్టాడ్టుహోల్డరగు విలియం ఆఫ్ ఆరెంజిని రాజుగా చేసికొనిరి. పదునాల్గవ లూయీ రెండవ జేమ్సును దగ్గరకుతీసెను.

ఇంగ్లాండు, స్పెయిను, హాలండు, ఆస్ట్రియా, సావాయ్, డెన్మార్కు, స్వీడెన్ యొకటిగాజేరెను. యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. తొమ్మిది సంవత్సరములవరకు జరిగెను. భూమిమీదను సముద్రముమీదను కూడ ఫ్రాన్సుకే జయముకలిగెనుగాని యిందరితో పోరాడుటవలన ఫ్రాన్సునకు అపరిమితమైన ధనవ్యయము కలిగెను. తుదకు 1697 వ సంవత్సరమున రెస్విక్ వద్ద సంధిజరిగెను. విలియమును నింగ్లాండునకు రాజుగా పదునాల్గవ లూయీ అంగీకరించెను. ఫ్రాన్సు దేశము జయించిన దానిలో కొంతభాగమువదలివేసెను. యూరపులోకెల్ల సైనికబలమువందు ఫ్రాన్సుప్రథమస్థానము వహించినదని స్థిరపడినది.

స్పెయిన్ దేశపురాజగు రెండవచార్లెసు మూడుసంవత్సరములు వ్యాధిగ్రస్తుడుగ నుండెను. ఆయనకు పిల్లలులేరు. స్పెయిన్ ఆయన చనిపోయిన తరువాత వారసులెవ్వరు? వారసత్వమునకు, పదునాల్గవ లూయీరాజుయొక్క కుమారుడును, ఆస్ట్రియాచక్రవర్తియగు లియోపాల్డును, బవేరియా రాష్ట్రాధిపతియు నీముగ్గురును వారసులమని తలచుచుండిరి. స్పెయినురాజుక్రిందనుండిన రాజ్యమంతయు ఫ్రాన్సురాజకుమారునకుగాని ఆస్ట్రియాచక్రవర్తికిగాని వచ్చినచో వారు యూరపులోకెల్ల బలవంతులగుదురను భయమువలన నింగ్లాండు మొదలగు దేశములరాజులు స్పెయిన్ రాజ్యమును యీవివిధవారసులకు పంపిణీచేసికొనునటుల రెండు పంపిణీ యేర్పాటులను చేయించిరి. ఇందుకు పదునాల్గవలూయీ కూడ సమ్మతించెను. కాని యీపంపకము లేవియు స్పెయిన్

రాజుయొక్క అనుమతితో జరుగలేదు. ఇంతలో స్పెయిన్ రాజు చనిపోయెను. ఒక (వుయిల్లు) మరణశాసనమును వ్రాసెను. దానిప్రకారము రాజ్యమంతయు పదునాల్గవలూయీయొక్క రెండవమనుమడగు ఫిలిప్పునకు సంక్రమింపజేసెను. పదునాల్గవలూయీ మరణశాసనముప్రకారము యావత్తు రాజ్యమును తన మనుమనికి కోరునా? లేక పంపకపు యేర్పాటులపక్షమున నిలుచునా? పదునాల్గవలూయీరాజు తన మనుమనికి యావత్తురాజ్యమును వశపరచెను. ఫిలిప్పు స్పెయిన్ దేశమునకు రాజయ్యెను. వెంటనే యింగ్లాండు, హాలండు, ఆస్ట్రియా, జర్మనీ ప్రభువులు, పోర్చుగల్ దేశపురాజు లొక్కటై యుద్ధమునకు వెడలిరి. ప్రథమమున ఫ్రాన్సునకు జయము కలిగెను. తరువాత అపజయము లుకలుగనారంభించెను. పదునాల్గవలూయీ సంధికోరెను. మిత్రమండలివారు తిరస్కరించిరి. వెంటనే లూయీ ఫ్రాన్సుదేశప్రజల నుద్బోధించి గొప్ప సేనలను తయారుచేసి శత్రువుల నోడించెను. 1713 వ సంవత్సరమున ఉట్రెక్టువద్ద జరిగిన సంధివలన ఆల్సేసు, ఫ్రెంచికంటి మొదలగు ప్రదేశముల నన్నిటిని ఫ్రాన్సు దక్కించుకొనెను. ఖైదులోనున్న ప్రొటెస్టెంటులను లూయీ విడుదలజేసెను. స్పెయిన్ రాజ్యము లూయీరాజుయొక్క మనుమడగు ఫిలిప్పునకు స్థిరపడెనుగాని ఆతడు ఫ్రాన్సురాజ్యపు హక్కును త్యజించెను.

పదునాల్గవలూయీరాజు డెబ్బదిరెండు సంవత్సరములు రాజుగానుండి, 1715 వ సంవత్సరమున చనిపోయెను.

ఆయనకన్న ముందే ఆయనకుమాళ్లును, మనుమలును మరణించినందున ఆయనతరువాత మునిమనుమడు, అయిదు సంవత్సరముల యీడుగల పదునేనవలూయియీ రాజ్యమునకు వచ్చెను.

(5)

పదునాల్గవలూయియీరాజు ఫ్రాన్సుదేశమును నిరంకుశముగ పాలించెను. "నావిష్ణుః పృథివీపతిః" అనగా "రాజు దైవాంశ సంభూతుడు" అను సిద్ధాంతము నాయన నమ్మెను. ప్రజలను పాలించుటకు తనకు దైవము ప్రసాదించెననియు తాను దైవమునకుతప్ప మనుష్యులకెవరికిని జవాబుదారుడను కాననియు ఆయన తలంచెను. ఆయనకాలమున స్టేట్సు జనరలు (దేశప్రతినిధిసభ) ను సమావేశపఱచనేలేదు. "రాజుయొక్క చిత్తమే చట్టము," "రాజునకు సర్వాధికారము గలదు," "రాజునకడ్డుచెప్పువా రుండగూడదు" అని ఆయన తలంపు. ఇట్టి అభిప్రాయములనే యింగ్లాండునుపాలించిన మొదటిజేమ్సురాజు కలిగియుండెను. ఆంగ్లేయప్రజ లెదిరించిరి. తమ ప్రతినిధిసభయొక్క అనుమతి లేనిది తమమీద పన్నులువేయుటకు వీలులేదనిరి. రాజు ఒప్పుకొనలేదు. ఆయన కుమారుడగు మొదటిచార్లెసు కాలమున నీపోరాటము హెచ్చెను. చార్లెసు తన యిచ్చవచ్చిన పన్నులనువేసి వసూలుచేయదలచెను. ప్రజ లెదిరించిరి. తిరుగబడిరి. రాజును దేశద్రోహపు నేరముక్రింద విచారించిరి. శిరచ్ఛేదము గావించిరి. ఇట్టుల ఇంగ్లాండుప్రజలు రాజుయొక్క నిరంకుశత్వముతో పోరాడుచున్నకాలమున యూరపుఖండమంతయు రాజుల నిరంకుశత్వముక్రింద పాలింపబడుచుండెను.

నావిష్ణుః పృథివీపతిః.

లూయియీరాజు తనక్రిందిప్రభువులును సామంతురాజులును తన చుట్టును చేరి తన్ను స్తోత్రపాఠములు చేయుచు తనతోపాటువిలాసములలోను క్రీడలలోను నింద్రియవ్యసనములలోను రాజమందిరములో కాలముగడపునటులు చేసెను. రాజునకు దూరముగనున్న ప్రభువును ఏదోపేరుపెట్టి రాజు శిక్షించెను. రాజుచుట్టు చేరిన ప్రభువులకు బిరుదములిచ్చి సంతోషపరచెను. ప్రభువులు తమ భూములమీదవచ్చు ఐవజును తెచ్చుకొని రాజసమ్ముఖమున ఖర్చుచేసికొని ఋణగ్రస్తులైరి. రాజు మునిసిపాలిటీలహక్కులను తగ్గించెను. వర్తకులు ప్రతివిషయమునను రాజుమీద ఆధారపడునట్లు చేసెను. సామాన్యప్రజలు ప్రభువులయొత్తిడినుండి సంరక్షణకొరకు రాజుమీదనే ఆధారపడిరి. రోమనుకాథలిక్కు మతగురువులు, రాజు రాజ్యవ్యవహారములకేగాక మతమునకు గూడ దైవాంశసంభూతుడగు నిరంకుశప్రభువని తీర్మానించిరి. ఇందుకు ప్రతిఫలముగ రాజు ప్రొటెస్టెంటుమతావలంబులను ఘోరశిక్షలపాలుచేసి రోమనుకాథలిక్కు మతగురువులను సంతోషపెట్టెను. ఈవిధమున సమస్తవిషయములలోను రాజు నిరంకుశుడయ్యెను. పదునాలుగవలూయియొక్క అనుగ్రహమునుకోరి జయజయధ్వనులుచేయుచు అన్నిజాతులప్రజలు మెలంగిరి. ఆయనయొక్క పరిపాలనాసామర్థ్యము యుద్ధజయములు, వైదుష్యము, పేరు ప్రతిష్ఠలు—యివి ఆయనయొక్క యింద్రియలోలతను, దుర్వ్యయమును, ఆర్థికదుస్థితిని, నిరంకుశత్వమును తాత్కాలికముగా కప్పిపుచ్చినవి. ఆతనివారసులకాలమున ఈలోపములన్నియు బయటపడినవి.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్య విజయము

తొమ్మిదవ అధ్యాయము

ఫ్రాన్సు హైందవసామ్రాజ్యమును కోల్పోవుట

(1)

పదునేనవ లూయి చిన్నవాఁడైనందున రాజబంధువుడగు ఆర్లియన్సుప్రభువు రాజుయొక్క సంరక్షకుడుగ రాజ్యమును చేసెను. ఆర్లియన్సుప్రభువు విషయాసక్తుడు, భోగపరాయణుడు. పదునేనవలూయిరాజు కూడ ఇంద్రియవ్యసనములలోనే పెరిగెను. పదునాల్గవలూయీరాయొక్క సమర్థతగాని విద్యావ్యాసంగముగాని యుద్ధకౌశలముగాని వీరి కెవరికిని లేదు.

ఆర్లియన్సు ప్రభువు రాజ సంరక్షకుడు.

దుర్వ్యయములోను చెడుప్రవర్తనములోను నిరంకుశత్వములోను వీ రాయనను మించిరి. ఆర్లియన్సుప్రభువు, దుర్గుణ

ములకెల్ల ఖనియని చెప్పదగిన ఆబిద్యూబాయిచేతిలో పూర్తిగనుండెను. ఆబిద్యూబాయి విదేశరాజ్యాంగమంత్రిగ నుండెను. ఇంగ్లాండుతో సఖ్యముగ నుండి ఇంగ్లాండుకు లాభకరముగ బనిచేయుటకు ప్రతిసంవత్సరమును * ఆంగ్లేయప్రభుత్వమువారు ఆబిద్యూబాయికి ఏబదివేలు మొదలు పదిలక్షల వరకు క్రానులను లంచమిచ్చుచుండిరి. తనకు సముద్రముల మీద పోటీగనున్న స్పెయినుతోడ ఇంగ్లాండు యుద్ధము చేయుటలో ఫ్రాన్సుదేశము స్పెయిన్‌తో చేరక ఇంగ్లాండుపక్షమున చేరుట కీలంచము నిచ్చెను. ఫ్రాన్సుప్రభుత్వము ఇంగ్లాండు పక్షమున చేరెను. స్పెయిను ఓడిపోయెను. సముద్రముల మీద ఇంగ్లాండునకు మంచిబల మేర్పడెను. ఈసముద్రముల మీద బలమువలననే ఇంగ్లాండు ముందుముందు ఫ్రాన్సును అణగగొట్టనున్నది. ఆర్లియన్సుప్రభువును ఆబిద్యూబాయీయు, రోమనుకాథలిక్కు మతగురువులను సంతోషపరచుటకై ప్రొటెస్టెంటులను విశేషముగ నిర్బంధములకు లోబడజేసిరి.

పదుమూడవయేటనే ఫ్రాన్సురాజులకు మైనార్టి వెళ్లును గావున పదుమూడవయేట పదునేనవలూయి రాజ్యభారమును వహించెను. ఆర్లియన్సుప్రభువును ఆబిద్యూబాయియు మరణించిరి. మూడుసంవత్సరముల కాలము బోర్బన్‌ప్రభువు ప్రధానమంత్రిగా రాజ్యమును పాలించెను. ఈయనయు అవినీతిలోను దుర్వ్యయములోను ప్రొటెస్టెంటులను నొత్తిడిచేయుటలోను ఆర్లియన్సుప్రభువును మించెను.

బోర్బన్ ప్రభువు

* హ్యారియొక్క ఫ్రాన్సుచరిత్రమును జూడుము.

ఈయనయుంపుడుకత్తెయగు ప్రియువతికి, ఆంగ్లేయప్రభుత్వ మువారు ఆబిడ్యూబొయికిచ్చుచుండిన *లంచమునే ఇచ్చుచుండిరి. ఫ్రాన్సుప్రభుత్వము ఇంగ్లాండుతో సఖ్యముగా నుండెను.

1726 మొదలు 1743 వరకును ఫ్లూరి యను ముసలి మతగురువు రాజుయొక్క ప్రధానమంత్రి యయ్యెను. ఇతడు

పోలెండు. విశేషసమర్థుడు గాకపోయినను యోగ్యుడు. రాజు సమస్తమును మంత్రికి వదలి స్త్రీలోలుడై మెలంగుచుండెను. రాజుయొక్క మామగారగు స్టానిస్లాసు పోలెండు రాజ్యమునకు హక్కుదారుడయ్యెను. సాక్సనీప్రభువు పోలెండు రాజ్యము తనకు రావలెననెను. ఆస్ట్రియా, రుష్యాలు సాక్సనీ పక్షమునను, ఫ్రాన్సు, స్పెయిన్, సావాయి ప్రభుత్వములు స్టానిస్లాసుపక్షమునను చేరి యుద్ధము సలిపిరి. ఫ్రెంచిపక్షము విజయముగాంచెను. కొంతదేశము స్టానిస్లాసున కిప్పించి సంధి చేసికొనిరి. ఈయుద్ధమువలన ఫ్రాన్సు ఇంకను యూరోపులో కెల్ల బలవంతమయినదని తేలెను.

ఆస్ట్రియాచక్రవర్తియగు ఆరవచార్లెసు 1740 వ సంవత్సరమున మరణించెను. తన రాజ్యమంతయు తన కుమార్తె

ఆస్ట్రియా యుద్ధము — యగు మేరియా థెరీజాకు సంక్రమించవలెనని శాసనముచేసెను. కాని ఆయన మరణించగనే ఆస్ట్రియాసామ్రాజ్యమునకు అయిదుగురు హక్కుదారులు బయలుదేరిరి. యూరపురాజులమధ్య గొప్పయుద్ధము జరిగెను.

* డ్యూరయొక్క ఫ్రాన్సుచరిత్రను చూడుడు.

చనిపోయిన చక్రవర్తియొక్క కుమార్తె, ఇంగ్లాండురాజు ఒక పక్షమునను; ప్రష్యారాజగు ఫ్రెడరిక్ ది గ్రేటును, ఫ్రాన్సు ప్రభుత్వమును మరియొకపక్షమునను చేరి యుద్ధముసలిపిరి. యుద్ధము కొంతవరకు సాగగనే ఫ్లూరీమంత్రి చనిపోయెను. పదునేనవలూయీరాజే స్వయముగ రాజ్యపాలనము చేసెను. ఈయన తన ఉంపుడుకత్తెల చేతిలో కీలుబొమ్మవలె నాడించబడుచుండెను. వారిసలహా ననుసరించి మంత్రులను సేనాధిపతులను నియమించుచు, తిరిగి చపలచిత్తముతో తీసివేయుచునుండెను. ఈయనపాలనమున సమర్థులగు మంత్రులకుగాని సేనానులకు గాని ప్రోత్సాహము కలుగలేదు. పదునెనిమిది సంవత్సరములలో ఇరువదియైదుమంది మంత్రులు మారిరి. ఈయుద్ధము 1748 వరకును జరిగి ఏలాషేపిలువద్ద సంధిజరిగెను. సైలీషియా రాజ్యము ప్రష్యాకు దక్కెను. మేరియా థెరీజా ఆస్ట్రియాకు రాణియయ్యెను. ఫ్రాన్సుదేశము తనరాజుయొక్క స్త్రీలోలత్వమున యూరపుఖండములో నగ్రస్థానమును గోల్పోయినదని ఈయుద్ధములో బయటపడినది. ఫ్రాన్సుదేశపు సైన్యములు వెనుకటిపటుత్వమును చూపలేదు.

(2)

ఈకాలము ఫ్రాన్సునకు ప్రపంచకవర్తకములోను వలసరాజ్యములలోను మిగుల ముఖ్యమగుకాలము. పదునాలుగవ

రాజుయొక్క అవినీతి. — లూయికాలమునఫ్రెంచివర్తకసంఘములు ప్రోత్సహించబడి హిందూదేశములోను 'అమెరికాలో' ను స్థాపించబడుట చూచియున్నాము. ఉత్తర అమెరికాలోని

కనడా దేశములో ఫ్రెంచివలసరాజ్యము స్థాపించబడి పెరుగుచున్నది. అచట ఫ్రెంచివారికి విశేషలాభము కలిగినది. హిందూదేశములో ఫ్రెంచి వర్తకస్థానములు బాగుగ వృద్ధిచెందుచున్నవి. పుదుచ్చేరి గవర్నరగు డూప్లే అనునతడు, అప్పుడు హిందూదేశములోని స్వదేశ సంస్థానాధీశులలో ప్రబలుచున్న అంతఃకలహములలో ప్రవేశించియు, హిందూదేశీయులను ఫ్రెంచిసేనాధిపతులక్రింద సిపాయిలుగ శిక్షణమునిచ్చి ఉపయోగించియు, హిందూదేశములో గొప్ప ఫ్రెంచిసామ్రాజ్యమును స్థాపించవలెనని యత్నముచేయసాగెను. అమెరికాలోను హిందూదేశములోనుగూడ ఇంగ్లీషువర్తకసంఘములే ఫ్రెంచివారికి పోటీగనుండెను. హిందూదేశములో ఆంగ్లేయవర్తకులు గూడ స్వదేశరాజుల అంతఃకలహములలో ప్రవేశించియు, హిందూదేశీయులను ఆంగ్లేయసేనాధిపతులక్రింద సైనికులుగ తరిబీయతుచేసియు ఆంగ్లేయరాజ్యమును ఏర్పరచవలెనని తలచిరి. కాని ఫ్రెంచివారిస్థితియే ఆధిక్యతను పొందియుండెను. ఫ్రెంచిరాజుమాత్రము కొంతకాలము పాంపడారుయువతియొక్కయు, మిగతకాలము డుబెర్రియువతియొక్కయు చేతులలోనుండెను. ఈ యుంపుడుకత్తెలనిమిత్తము సాలుకు. నలుబది లక్షలు వరాసుప్రభుత్వబొక్కసములోనుండి ఖర్చగుచుండెను.

ఇట్టిస్థితిలో 1756 వ సంవత్సరమున ఏడు సంవత్సరముల యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. ఆస్ట్రియారాణి సైలీషియాను ప్రష్యారాజున కువదలివేయుట కిష్టములేకయుద్ధమునకు వెడలెను. ప్రష్యారాజుపక్షమున ఇంగ్లాండుచేరెను. ఆస్ట్రియారాణిపక్షమున ఫ్రాన్సుచేరెను. 1763 వరకు ఏడు సంవత్సరములు యుద్ధముజరిగెను. ఇంగ్లాండుయొక్కయు, ఫ్రాన్సుయొక్కయు చరిత్రలలో ఇంతప్రాముఖ్యమైన యుద్ధము మరియొకటిలేదు. ఆస్ట్రియాయు, ప్రష్యాయు, యూరోపులో నాధిక్యతకొరకు పోరాడుచుండ ప్రపంచరాజ్యముకొరకు ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండు దేశములు పోరాడుచుండెను. ఫ్రాన్సునకును ఇంగ్లాండునకును ముఖ్యయుద్ధములు ఉత్తర అమెరికాలోను హిందూదేశములోను జరిగినవి. ఇంగ్లాండుదేశపు ప్రధానమంత్రియగు విలియంపిట్ బహుసమర్థతతో కార్యభారమునువహించి సరిగా సైన్యములను నౌకాదళములను పంపి యుద్ధమును జాగ్రత్తగా నడిపెను. ఫ్రాన్సురాజగు పదునేనవలూయి చపలచిత్తులగు ఉంపుడుకత్తెలచే నడుపబడి సరిగా హిందూదేశమునకును అమెరికాకును ద్రవ్యమును సేనలను పంపక యుద్ధమును పాడుచేసెను. యూరపులో ప్రష్యా జయమంది ఆస్ట్రియాకన్న . ప్రాముఖ్యమైనది. హిందూదేశములో సమర్థుడగు డూప్లేను ఫ్రెంచిప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయకపోగా ఫ్రాన్సుకు పిలిపించుకొని అవమాన

హిందూదేశమును పోగొట్టుకొనుట.

పరచిరి. రణకౌశలుడగు ఫ్రెంచిసేనాని లాలీకి తగినసహాయము రాక ఆంగ్లేయసేనానియగు క్లైవుకు లొంగవలసివచ్చెను. అమెరికాలోను ఇటులనే ఫ్రాన్సునుండి సహాయమురాక సమర్థులగు ఫ్రెంచిసేనానులు ఆంగ్లేయులచేత నోడించబడిరి. 1763 వ సంవత్సరమున పారిసువద్ద సంధిజరిగెను. అమెరికా ఖండములోని కనడాదేశమును ఇంక కొన్ని ముఖ్యమగు ద్వీపములను, హిందూదేశసామ్రాజ్యమును ఫ్రెంచివారు ఇంగ్లీషువారికే వదలివేసిరి. ఫ్రెంచివారు హిందూదేశములోని రాజుల కలహములలో జోక్యముకలుగ జేసికొనకుండునట్లును హిందూదేశములో నెచటను కోటలు కట్టకుండునట్లును షరతులతో వర్తకముకొరకై మాత్రము పుదుచ్చేరి, చంద్రనగరం, మాహి, కారెకాలు, ఏనాం పట్టణములు ఫ్రెంచివారికి వశము చేయబడినవి. ఇంతటితో హిందూదేశసామ్రాజ్యమును, ప్రపంచరాజ్యమును ఫ్రాన్సు కోల్పోయి ఆంగ్లేయులకు సంక్రమించినది.

చెడు పరిపాలనము.

పదునేనవలూయికి ఆదాయముకన్న ఖర్చు లెక్కువయయ్యెను. ప్రభుత్వపుఋణములు చాల వృద్ధిచెందెను. ఋణములను తీర్చుమార్గము కనుపించలేదు. నిరంకుశముగ పన్నులను పెట్టింపుచేసెను. ఉద్యోగములను లంచమిచ్చువారి కిచ్చెను. ప్రజలు పన్నులబాధలచే కృంగిరి. అసంతృప్తి మిగుల వ్యాపించెను. పారిసులోని

పార్లమెంటు అనబడెడి న్యాయాధిపతులసంఘమువారు రాజు నెదిరించ ప్రారంభించిరి. ఒకరోజున ఆంగ్లేయులచే శిరచ్ఛేదము గావింపబడిన మొదటిచార్లెసు బొమ్మనుచూపి, "అటులనే మిమ్మునుగూడ నీపారిసుపార్లమెంటువారు చేయదలచుకొన్నారు. జాగ్రత్త," అని డుబెర్రియువతి లూయీరాజుకు చెప్పెను. లూయీ రాజు ఆ దుమీాద భయపడి న్యాయాధిపతులను అరెస్టుచేయించి దేశభ్రష్టులను గావించెను. న్యాయాధిపతులసంఘమును రద్దుపరచెను.

పదునేనవలూయీరాజు 1774 వ సంవత్సరమున మరణించెను ఆయనమనుమడగు ఇరువది సంవత్సరముల ఈడుగల పదునారవలూయీ సింహాసన మధిష్ఠించెను.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్యవిజయము

పదియవ అధ్యాయము

ఫ్రెంచి విప్లవకారణములు

(1)

పదునారవ లూయీరాజు నిష్కళంకచారిత్రుడు. కాని పిరికివాడు. సదుద్దేశ్యములు గలవాడుగాని తన యుద్దేశ్యములను తన చుట్టునున్నవారికి వ్యతిరేకముగా

పదునాఱవ లూయీరాజు.

నమలు జరుపుటకు ధైర్యము లేనివాడు. ఈయనభార్యయగు మేరిఆంటనెటు ఆస్ట్రియారాజుయొక్క కూతురు. ఈమె మిగుల సౌందర్యవతి. విలాసములయందను రాగము గలది. ఈమెకు భర్తమీద చాల పలుకుబడి గలిగి యుండెను. ఆమె దుర్వ్యయము చేయుచుండెను. దుర్గుణములు కలదని చెప్పుటకన్న, దూరాలోచన లేనిదని చెప్ప నొప్పును.

పదునాఱవలూయీరాజుకాలమున ప్రపంచచరిత్రము నందు మిగుల గొప్పదగు గాజకీయసాంఘికవిప్లవము జరిగి, ఆయన శిరచ్ఛేదము గావింపబడెను. ఆయనపూర్వుల పరిపాలనాలోపమువలన దేశమునం దేర్పడిన దుష్టమగు పరిస్థితులును, ఆకాలమునందు ఫరాసుదేశప్రజలలో వ్యాపించిన స్వతంత్రభావములును ఇందుకు కారణములు.

పదునాలుగవ లూయీరాజు మిగుల సమర్థుడై తన రాజరికమును సంపూర్ణముగ నిరంకుశముగా చేయుట చూచి

దుష్టమగు పాలనము.

యున్నాము. పదునేనవ లూయికాలమునగూడ రాజరికము పూర్తిగ నిరంకుశముగనే యున్నది. ప్రభువులు, మతగురువులుకూడ తమ మొఖాసాలలో నివసించు ప్రజలపై విచారణాధికారమును కలిగియుండిరి. రోజు అవసరములేకుండ విశేషసంఖ్యాకులగు ఉద్యోగస్థులను పెట్టుకొనెను. వీరి కందఱకును చేయదగినపనిలేక వంతులప్రకారము పనిచేయుచుండిరి. పదమూడు పార్లమెంటులును, నాలుగు రాష్ట్రీయసంఘములును సివిలు, క్రిమినల్ విచారణచేయుచుండెను. క్రిమినల్ కేసులలో ముద్దాయియగువాడు తప్పించుకొనుట కష్టము. నేరముచేసిన ట్లొప్పుకొనువరకును మిగుల ఘోరమగు హింసలకు లోబడజేసిరి. వకీలును పెట్టుకొని యెదుటిసాక్ష్యము క్రాసుపరీక్షచేయు హక్కులేదు. మరణశిక్షలేగాక అంగవైకల్యముచేయు శిక్షలును, శరీరములో కొంత భాగము కోసివేయు శిక్షలునుకూడ ఇచ్చుచుండిరి. న్యాయాధిపతి తీర్పులలో కారణముల వ్రాయ నవసరములేదు. విచా

ణ రహస్యముగా జరుగవచ్చును. బహిరంగవిచారణ జరుప నక్కరలేదు. చెఱసాలలోనికి మేజస్ట్రీటులు వచ్చి విచారించుచుండిరి. చెఱసాలలోపెట్టినవారి నేదోవిధముగా శిక్షించుటయే న్యాయాధిపతుల ముఖ్యకర్తవ్యము. యథార్థము కనుగొనుట కాదు. న్యాయాధిపతులకు స్వతంత్రత లేదు. పైప్రభుత్వోద్యోగులు చెప్పినప్రకారము శిక్షలు వేయుచుండిరి. ఒక క్రైస్తవదేవాలయమున కపచార మొనర్చినందున కొక పందొమ్మిదిసంవత్సరముల కుర్రవానినాలుకను, చేతిని కోసివేసి బ్రతికియుండగా మంటలలో బడవేసి చంపిరి. తఱుచుగా ఎట్టి విచారణ లేకుండగనే రాజు అనిర్దిష్టమగుకాలమువరకును ఖైదుశిక్షగాని, దేశాంతరవాసశిక్షనుగాని, ఇచ్చుచుండెను. మేజస్ట్రీటులకు జీతములు లేవు. ఇచ్చినచోటుల తక్కువజీతము లిచ్చుచుండిరి. వారు ఇష్టము వచ్చినవిధమున కక్షిదార్లయొద్ద డబ్బును వసూలు చేసిరి. రాజు ఉద్యోగముల ద్రవ్యమిచ్చినవారి కమ్ముచుండెను. ప్రభుత్వమున కాదాయవ్యయపట్టికలు లేవు. ప్రభుత్వబొక్కసములోనుంచి రాజు తన యిచ్చవచ్చినంత తీసికొనుచుండెను. రసీదుమాత్ర మిచ్చుచుండెను. రాజుయొక్క యుంపుడుకత్తెలకు సాలునకు నలుబదిలక్షలు ఖర్చగుచుండెను. ప్రభుత్వపు ఆదాయముకన్న వ్యయ మత్యధికముగ నుండెను. ప్రభుత్వపు ఋణము ఎంతయున్నదో చెప్పుటకు మంత్రులకుకూడ కష్టముగ నుండెను. సరియైన లెక్కలు లేవు. రాజు ఇంద్రియలోలుడై అత్యధికముగ దుర్వ్యయము చేయుచుండెను. ఆయన చుట్టును

దుర్వ్యసనములలో చిక్కి దుర్వ్యయముచేయుచు విలాసములలో కాలముగడుపు స్త్రీపురుషు లుండిరి. రాజమందిరము అవినీతిలోను కుట్రలోను మగ్నమై యుండెను. ప్రభుత్వమునకు ఋణములిచ్చువారు దొరకక నూటికి సంవత్సరమునకు ఇరువది చొప్పున వడ్డీకి తాకట్టులమీద ఋణములు తెచ్చుచుండిరి. ప్రభుత్వమువారు ప్రజలకు జేయు వాగ్దత్తముల నెప్పుడును చెల్లించకుండుటవలన ప్రజలకు ప్రభుత్వమం దెట్టివిశ్వాసము లేకుండనుండెను. పదునేనవలూయి ఒక్క సంవత్సరములోపల తన యింద్రియసౌఖ్యములకొఱకు పదునెనిమిదికోట్ల ద్రవ్యమును తీసికొనెను. కొన్ని పన్నులను పది సంవత్సరములకు ముందుగానే తాకట్టుపెట్టెను. కొన్ని పన్నులు ప్రభుత్వమువారు వసూలుచేయక ఇజారాకిచ్చుచుండిరి. ఇజారాదార్లు ప్రజలయొద్ద ఎక్కువ వసూలుచేసికొని కొంతమాత్రమే ప్రభుత్వమున కిచ్చుచుండిరి. ఇజారాదార్లు గొప్ప యుద్యోగస్థులకు లంచమిచ్చి తక్కువ ఇజారాకు పుచ్చుకొనుచుండిరి. పన్నులు బాకీయున్నవారిని ఖయిదులలో నుంచుచుండిరి. ప్రభుత్వఆదాయములో చాలభాగము వృథాగా పటాలములక్రింద ఖర్చు అగుచుండెను. అనవసరముగ పటాలములను రాజు పెట్టుకొని యుండెను. రాజుచిత్తమువచ్చినటుల పన్నులను వృద్ధిచేసెను. ఏమనుష్యునియొక్కయు ప్రాణమునకును, ఆస్తికిని, స్వేచ్ఛకును ప్రభుత్వముయొక్క నిరంకుశత్వమునుండి సురక్షితము లేదు. ఎవరి నెట్టి నిర్బంధములకు లోనుజేసినను అడుగువారు లేరు. చట్టములు సమానముగ లేవు. ఒక్కొక్క ప్రదేశములో

ఒక్కొక్క విధమగు శాసనములుండెను. మనుష్యులనుబట్టియు, జాతులను బట్టియు శిక్షలు వేయుచుండిరి.

ప్రభువులలో గొప్పవారు తమ మొఖాసాలను వదలి అందలి అయివజును తీసికొనిపోయి రాజమందిరముచుట్టు చేరి కేళీవిలాసములలో కాలముగడుపువారు. రెండవరకమువారు తమ మొఖాసాలలోనే కొద్ది ఆదాయములతో కాలము గడుపువారు. మతగురువులలో మొదటితరగతివారు మిగుల భాగ్యవంతులుగను, రెండవతరగతివారు మిగుల బీదవారుగను నుండిరి. సామాన్యజనులలో రాజునకు ద్రవ్యమిచ్చి, వంశపారంపర్యమగు మేజస్ట్రేటుపదవులను కొనుక్కొనిన ఏబదివేలకుటుంబములు గలవు. వీరికి సంఘములో నెక్కువ గౌరవముగలదు. మధ్యమతరగతి ప్రజలు కాయకష్టముచేసి జీవించువారిని హేయముగజూచిరి. అందరికి అడుగున చెమటకార్చి కష్టించుచు, పైసంఘము యావత్తుయొక్క బరువుక్రిందబడి నలుగుచున్న రయితులు దారిద్ర్యములోను అజ్ఞానములోను మునిగియుండిరి. వీరందఱి క్రిందను అడుగున వ్యవసాయబానిసలును, వారికన్న తక్కువగ ఎట్టి పౌరహక్కులును లేకుండ ప్రొటెస్టెంటు మతస్థులును, యూదులును ఉండిరి.

ప్రజల దుస్థితి.

ప్రభువులు పెద్దయుద్యోగము లన్నిటిని వశపఱచుకొని యుండిరి. సైనికోద్యోగములన్నియు ప్రభువులకు మాత్రమే యియ్యబడెను. ప్రభువులే న్యాయాధిపతులుగ నుండిరి. ప్రభువులలో ఆస్తి పెద్దకుమారునికి

పన్నుల బాధలు.

మాత్రమె సంక్రమించుచున్నందున చిన్నకుమారులును కుమార్తెలును తరుచుగా మతపీఠములలో మతగురువులుగను సన్యాసినులుగను చేరిరి. ఈవిధముగా గొప్ప మతపీఠములును మత ఉద్యోగములును ప్రభువులకే చెందెను. చిన్నమతగురువులుగనే సామాన్యజనులు ప్రవేశించిరి. మతగురువులకు దేశములోని ప్రతిభూమిమీదను పదవవంతు అయివజు యియ్యవలెను. ఇదిగాక మతగురువులకును మతపీఠములకును విశేషమగు ఆస్తులుగలవు. ఈ ఆస్తులన్నియు పన్నులనుండి మినహాయింపు కాబడినవి. ప్రభువులయొక్క భూములమీద పన్ను ఇయ్యవలసినపనిలేదు. దేశములోని రెండువంతులభూమి పన్నులులేకుండ ప్రభువులచేతిలోను మతగురువులచేతిలోను ఉండెను. మూడవవంతుభూమి మాత్రమే సామాన్యప్రజలచేతిలో నుండెను. దీనిమీదనే భూమిపన్ను (టాలి) తొమ్మిదికోట్లు; పైగా పండిన పంటలో కొంతభాగము చెల్లించుటవలన పదుమూడుకోట్లు; ఇతరపన్నులు అయిదుకోట్లున్నర వ్యవసాయకులచేత చెల్లించబడుచుండెను. ఒకే నేరమునకు ప్రభువునకు మిగుల దేలికయగు శిక్షయు, సామాన్యునకు మిగుల కఠినమగు శిక్షయు, ఇయ్యబడుచుండెను. ప్రభువుకు రెండు సంవత్సరముల శిక్ష వేయగ, సామాన్యుని కానేరమునకే మరణదండన విధించబడుచుండెను. కొన్ని రాష్ట్రములకు కొంత స్వతంత్రముండెను. మరికొన్ని రాష్ట్రములు రాజుయొక్క నిరంకుశత్వమునకు లోబడెను. కొందఱు వర్తకులును వర్తకసంఘములును రాజునకు ద్రవ్యమిచ్చి కొన్ని ప్రత్యేక వర్తకహక్కులను కొనుక్కొనిరి. కొన్ని

రాష్ట్రములు స్వేచ్ఛగా సరుకులను ఎగుమతి దిగుమతులు చేసికొనవచ్చును. మరికొన్ని రాష్ట్రములు మట్టును సుంకపుశాల లేర్పఱచి సరకులు పన్నులిచ్చిగాని రాకపోకలు చేయుటకు వీలులేకుండ చేసిరి. కొలపాత్రలు తూనికరాళ్ళును అన్ని రాష్ట్రములలో సమానముగ లేవు. ధాన్యము దేశములోని ఒకచోటనుండి మరియొకచోటికి ధారాళముగ పోవుటకు వీలు లేకుండ నిర్బంధములకు లోనయ్యెను. పరిశ్రమలు కొన్ని సంఘములకే యిచ్చియుండుటవలన అందరికిని అందుబాటులో లేక చాలమంది ప్రజలకు నష్టముగనుండెను. వ్యాపారస్వేచ్ఛ, పరిశ్రమలస్వేచ్ఛ అందఱికిని లేకుండెను.

వ్యవసాయము క్షీణించెను. రయితులు విశేషమగు పన్నులబాధచే కృశించుచుండిరి. రాజుయొక్క నిరంకుశత్వము ఉప్పుపన్ను. కన్నను ప్రభువులయొక్కయు మతగురువుల యొక్కయు నొత్తిడి ఎక్కువగనుండెను. భూమిపన్నులను ఇతర పన్నులను చెల్లించుచు, ధాన్యము ధారాళముగ రాకపోకలు చేయుటకు వీలులేక, ప్రభువుల విలాసార్థము పావురములను, వేటలును ఉంచవలసియుండి, ప్రభువుల ద్రాక్షపండ్లను గానుగలలో త్రిప్పుట, ప్రభువుల ధాన్యమును విసరుట, ప్రభువుల రోడ్లను మరమ్మతుచేయుట, ప్రభువుల పొలములలో పని చేయుట మొదలగు పనులను చేయవలసియుండియు, రైతులు గొప్ప భారమును బాధలను అనుభవించుచు పైగ మిగుల తక్కువవారుగ చూడబడుచుండిరి. వీరిక్రిందనుండిన వ్యవసాయ కూలీలసంగతి చెప్పనక్కఱలేదు. వీరు పశువులకన్న హీన

ముగ చూడబడిరి. భూమివిడిచి వెళ్ళుటకు వీలులేక ఎల్లప్పుడును స్త్రీలును పురుషులును అధికశ్రమతో పనిచేయుచున్నను, మిగుల ఘోరమగు దారిద్ర్యమునే యనుభవించుచుండిరి. ప్రభువు లెప్పుడుతలచిన నప్పుడు రయితులపొలములలో గూడ వేటాడుచు పోవచ్చును. పయిర్లనష్టమునకు పరిహారమియ్యనక్కఱలేదు. ప్రభువులు తమ న్యాయస్థానములలో రయితులను కూలీలను సామాన్యజనులను విచారించి శిక్షలు వేయవచ్చును. భూమిపన్నులుమాత్రమేగాక బీదలను పీడించుటకు ఉప్పుపన్నుకూడ గలదు. ప్రభుత్వమువారే ఉప్పును తయారుచేసి అమ్మవలెను. ఇతరులు తయారుచేసిన ఖయిదులో నుంచుచుండిరి. మతస్వేచ్ఛ బొత్తుగలేదు.

ప్రభుత్వము ప్రజలను రక్షించుటలేదు. దుష్టమగు పరిపాలనా పద్ధతులవలనను పన్నుల భారమువలనను ప్రజల ప్రభుత్వమునందు దౌర్భాగ్య మినుమడించుచుండెను. క్షామము ద్వేషము. దేశములో స్థాపన మేర్పఱచుకొనెను. రోగములు విశేషమయ్యెను. ప్రాణములకును ఆస్తులకును స్వేచ్ఛకును సురక్షితములేదు. ప్రజలలో మరణము లెక్కువయ్యెను. ఆయుష్యము క్షీణించుచుండెను. ఎక్కడచూచినను భోజనములేనట్టియు గృహములు లేనట్టియు బిచ్చగాండ్రగుంపులు కన్పించుచుండెను. తమయొక్క దుఃఖములకన్నిటికిని ప్రభుత్వమే కారణమనియు, దీనిని తలక్రిందుచేసి మరియొక ప్రజాహితకరమగు ప్రభుత్వమును స్థాపించుకొనినగాని తమ కష్టములు తొలగవనియు ప్రజలు తలచిరి. మరియు ప్రజలు తమ్ము నొత్తిడిచేయుచు

పుట్టుకవల్ల తమకన్న నధికులమని యెంచుచు తమ్ము నీచముగ చూచుచున్న ప్రభువులయందును ద్వేషమును గలిగియుండిరి. ప్రభువులలోకూడ కొందఱు నూతనస్వాతంత్ర్య భావములను పొందియుండిరి. చిన్న మతగురువులును చాలవరకు సామాన్య ప్రజలభావములనే కలిగియుండిరి. పట్టణములలో నూతన భావములు తీవ్రముగా వ్యాపించినవి. పదునేనవలూయిరాజు సుమారు అరువదిసంవత్సరములు రాజ్యముచేసెను. అంత దీర్ఘపాలనమున ప్రజానుకూలమగు ఎట్టి సంస్కరణములును జరుగకపోగా, రోజురోజుకు ప్రభుత్వము ప్రజలవిశ్వాసమును గోల్పోయి దేశములో తీవ్రమగు అసంతృప్తి, ఆందోళనము వ్యాపించియుండెను.

(2)

స్వాతంత్ర్యభావముల వ్యాపనము.

ఈదీర్ఘపాలనమున ప్రభుత్వపద్ధతులను సాంఘిక అసమానత్వమును విమర్శించుచు వ్రాసినగ్రంథకర్తలు పెక్కండ్రు బయలుదేరిరి. పదునేనవలూయిరాజుయొక్క పసితనమునందున్న సంరక్షకులును తరువాత నాలూయిరాజును దుర్వ్యసనములలో జిక్కుకొని మొత్తముమీద నితరవిషయములలో నుపేక్షాభావము వహించి యుండినందున, ఆకాలమున మానవస్వాతంత్ర్యమునుగూర్చియు, మత, సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ విషయములమీదను అనేక గ్రంథములును, ప్రకృతిశాస్త్రములును బయలువెడలి దేశము నందంతటను స్వతంత్రాభిలాషను వ్యాపింపజేసెను. కావున అప్పుడు నిలిచియున్న ప్రతిష్ఠాపనలకును, ఆచారములకును

ప్రజలలో వ్యాపించిన భావములకును సంబంధము లేకుండెను. దేశములో పదుమూడవశతాబ్దపు ప్రతిష్ఠాపనలు, ఆచారములు నిలిచియుండెను. ప్రజలలో పదునెనిమిదవ శతాబ్దపు కోరికలు, భావములు వ్యాపించియుండెను. కావున గొప్పవిప్లవము రాకతప్పదని తలచుచుండిరి. పదునేనవలూయిరాజు 'మాతరువాత ప్రళయము వచ్చు'నని చెప్పుచుండెను.

గ్రంథకర్తలు.

ఆకాలమున ఫ్రెంచివాఙ్మయము కవిత్వముతోడను భాషావిషయికగ్రంథములతోడను తృప్తిచెందక, సమస్తవిధములగుజ్ఞానవ్యాపకమునకు తోడ్పడినది. ప్రజాక్షేమముకొఱకు మిగులసమర్థులగువారు గ్రంథములను వ్రాసిరి. సంఘములోనిలోపములను వెక్కిరించుటకు మాఱుగ సంస్కరించు పద్ధతులను సూచించిరి. వాఙ్మయమును సాధనముగగొని విద్వాంసులు తమయభిప్రాయములను వ్యాపింప జేయ యత్నించిరి. చుట్టును వ్యాపించియున్న ఘోరమగు అక్రమములు, అనీతికరమగుప్రవర్తనలు, అమానుషమగు అసమానత్వము, విశేషమగు దౌర్భాగ్యము వీనింగూర్చి విమర్శించుటకు బూనుకొనిరి. రాజుయొక్క మంత్రులలోగూడ కొందఱు ప్రభుత్వమున గొప్పసంస్కరణములు కోరుచు గ్రంథములు వ్రాసిరి. 1739వ సంవత్సరముననే అర్గెన్సన్ ప్రభువు రాచకీయసంస్కరణములను కోరుచు నొకగ్రంథమును వ్రాసి "ఈ గ్రంథములోనిసిద్ధాంతములు ప్రజాపాలనమునకనుకూలముగానున్నవనియు, ప్రభుపరంపరయొక్క నాశనమునకుతోడ్పడునని

యు తలపవచ్చును. ఎట్టిసందేహమును పొందనక్కఱలేదు. ప్రభుత్వక్షేమమున కావశ్యకమగు రెండువిషయములు స్థాపించుటకు అడ్డమువచ్చు బుద్ధిహీనమగు విశ్వాసములను తొలగద్రోయవలెననియే నేను కోరునది. ఆ రెండువిషయము లేవన:—ఒకటి: అందఱు పౌరులును తమలో దాము సమానులుగ నుండుట; రెండవది: మనుష్యులు తాము కష్టపడి సంపాదించినదానిని అనుభవించుట. ప్రభువులు సోమరిపోతులు," అనివ్రాసెను. మఱియొక మంత్రియగు మషాల్టు అనునాయన టాలీ అను భూమిపన్నును తీసివేసి ప్రభువులు, మతగురువులు, సామాన్యజనులు మున్నగునందఱును తమ తమ భూములమీద సమానముగ చెల్లించునటుల నొకశిస్తును ఏర్పాటుచేయవలెనని వ్రాసెను. ఢాయిసెలు అను మంత్రికూడ సంస్కరణములు కావలెనని వ్రాసెను. మతపీఠములు చాల నెక్కుడుగనున్నవనియు వీనియన్నిటిమీదను సరిగా పన్నులు వేసినచో ప్రభుత్వముయొక్క ఆర్థికస్థితి బాగుపడుననియుగూడ ఈయన వ్రాసెను.

ఫరాసుదేశములో సంతంత్రవిప్లవమునకు కారకులగు గ్రంథకర్తలలో మిగులముఖ్యులు వాల్టేరు, రూసో అనువారు ఇద్దఱు.

వాల్టేరు 1694 గవ సంవత్సరమున పారిసునగరమున జన్మించెను. ఆయనతండ్రి యొక న్యాయాధిపతిగ నుండెను.

వాల్టేరు.

పదునాలుగవ లూయిరాజు ప్రొటెస్టెంటులను బాధించుటనుగూర్చి వాల్టేరు ఆక్షేపించెను. ప్రహసనములు వ్రాయుటలో వాల్టేరు అసమానప్రజ్ఞగల

వాడు. ఇరువదియొక్క సంవత్సరముల వయస్సున పదునాలుగవలూయిరాజును వెక్కిరించుచు ప్రహసనము వ్రాసినాడని ఈయనను బాస్టిల్ కోటలో కొంతకాలము ఖైదుచేసిరి. ఈయన తన కెప్పుడు అపాయము కలుగునని తోచిన నప్పుడు జర్మనీలోనికి లేచిపోవుటకు వీలుగ నుండుటకై ఫ్రాన్సుయొక్క సరిహద్దుననున్న ఫెర్నీపట్టణమున నివసించెను.

ఈయన కవిత్వము, నాటకములు, నవలలు, ప్రహసనములు, వ్యాసములు, చరిత్రలు, తత్త్వశాస్త్రము, రాజకీయశాస్త్రము, ప్రకృతిశాస్త్రములు మొదలగు నన్నివిషయములనుగూర్చియు నసంఖ్యాకములగు గ్రంథములు వ్రాసెను. ఏబదిసంవత్సరములకాలము ఎడతెగకుండ గ్రంథములు వ్రాయుటచే యూరపుఖండమునందంతటను ప్రభువులచేతను, ప్రజలచేతను గౌరవాశ్చర్యములతో నీయనగ్రంథములు చదువబడుచుండెను. ఈయన వ్రాసినగ్రంథములు ఎనుబదితొమ్మిది సంపుటములయ్యెను. సామాన్యజనులు చదువగలుగుటకై గ్రంథములు చౌకగ నమ్మించెను. గ్రంథవిక్రయమువలన విశేషధనమును సంపాదించెను. యూరపులోని పెక్కుమంది రాజులును, ప్రభువులును, రాజకీయవేత్తలు నీయనకు స్నేహితులుగ నుండిరి. పరిపాలనలోను, శాసనములలోను, రాజ్యాంగవిధానములోను గల లోపములను మిగుల కఠినముగ విమర్శించెను. సాంఘికదోషములను అసమానత్వమును తీవ్రముగ ఖండించెను. నీతియు న్యాయమును వర్ధిల్లవలెననియు, మానవులకు సమానత్వమును స్వాతంత్ర్యమును

కావలెననియు తన ప్రతిగ్రంథమునందును వ్రాసెను. అన్నితరగతులప్రజలును చదువుకొనుటకు వీలుగ ననేకవిధముల వ్రాసెను. ఆకాలమున మానవుల ఆస్తియందు మాన ప్రాణములయందు ప్రభుత్వములకుగాని, మతగురువులకుగాని ఎట్టిలక్ష్యమును లేకుండెను. ప్రభుత్వము చేసెడి అక్రమములను నిర్భయముగ చూపినందునకును, రాజకీయాభిప్రాయములు వెల్లడించినందునకును శిక్షించుట మిగుల దుర్మార్గమగు అనాగరిక పద్ధతియని వాల్టేరు వ్రాసెను. మతస్వేచ్ఛ లేకుండ జేయుట గొప్ప పాపకృత్యమనియు ఆయన వ్రాసెను. మానవజన్మము మిగుల ఘనమయినదనియు, అభిప్రాయములను వెల్లడించినందులకు మానవుని కష్టపెట్టుటకన్న అమానుషకృత్యము మరియొకటి యుండనేరదనియు ఆయన చూపెను. వాక్స్వాతంత్ర్యము, పత్రికాస్వాతంత్ర్యము, మతస్వేచ్ఛ—ఈమూడును సంపూర్ణముగ నుండవలెనని ఆయన తీవ్రముగ వ్రాసెను. ప్రభుత్వములును, మతగురువులును ప్రజలస్వేచ్ఛను, నీతిని వృద్ధిచేయుటకై పుట్టినవారుగాని, ప్రజలస్వాతంత్ర్యము నణచుటకును, ప్రజలను భయపెట్టి మనసులోని యభిప్రాయములకు వ్యతిరేకముగ మాటలాడు కపటవేషధారులను గావించుటకు పుట్టినవారుకారని ఆయన విమర్శించెను. ఏబదిసంవత్సరములు ఆయన ఫ్రాన్సుదేశమున గొప్ప జ్ఞానజ్యోతియై ప్రకాశించెను. మానవులు పోగొట్టుకొనిన స్వాతంత్ర్యమును తిరుగ సంపాదించుటకు సంతతము కృషిసలిపెను. తన దేశములో రెండుతరములవారి అభిప్రాయములను భావములను ఉద్రేక

ములను పూర్తిగ మార్చివేసెను. "మేము విప్లవమునకు విత్తులు వెదజల్లుచున్నాము. విప్లవము రాకతప్పదు" అని వాల్టేరుపండితుడు 1762 వ సంవత్సరమున వ్రాసెను. 1778 వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి నెలలో ఎనుబదియారు సంవత్సరముల వయస్సున నీ మానవస్వాతంత్ర్యవాది పారిసునగరమును దర్శించెను. అపుడు ప్రజలు గొప్ప యుత్సవముచేసిరి. ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగ నాయనదర్శనమునకై వచ్చి, యాయన యింటిముందట నాదినమంతయు వేచియుండిరి. "వాల్టేరు చిరజీవి యగుగాక!" అను ధ్వనులే ఏమూలజూచినను చెలరేగెను. దీనితో "రాజులు కూలిపోయెదరుగాక! తత్వజ్ఞులు ప్రబలుదురుగాక!" అను కేకలుకూడ మిళితములయ్యెను. అమెరికా స్వాతంత్ర్యవాదియగు బెంజమిన్ ఫ్రాంక్లిను తనమనుమని వాల్టేరు యొక్క యాశీర్వచనముకొఱకు గొనిపోయెను. ఆపిల్లవానిశిరమున తన హస్తముంచి "భగవంతుని యనుగ్రహమును, స్వాతంత్ర్యమును పొందుదువుగాక!" యని యా జగద్విఖ్యాతపురుషుడాశీర్వదించెను. మార్చి 30 తేదిని ప్యారిసునందలి యొక సుప్రసిద్ధనాటకశాలలో నాయన రచించిన "ఐరీన్" అను నాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఆయనశిరమున పుష్పకిరీటము నుంచిరి. స్త్రీలు తమ రెక్కలమీదనే యాయనను నాటకశాలనుండి బండిలోనికి గొనిపోయిరి. పురుషులాబండిని ఆయనయింటి కీడ్చుకొనిపోయిరి. ఆయనమీదపడిన పుష్పగుచ్ఛములకును విరిదండలకును మేరలేదు. "నాబిడ్డలారా! నన్ను గులాబిపుష్పములక్రింద నణచివేయదలచుకొన్నారా!" అని యాముదుసలి ప్రశ్నించెను

తరువాత రెండునెలలకే యీపండితోత్తముడు ప్యారిసునగరమున చనిపోయెను. ఆయనశవమును సమాధిచేయుటకు రోమనుకాథలిక్కుమతగురువులు రాలేదు. ఆయన మేనల్లుడగు నొకమతగురువు రహస్యముగా నాయనకళేబరమును గొనిపోయి తనయాజమాన్యముక్రిందనున్న దేవాలయపుదొడ్డిలో పాతిపెట్టెను. ఇందునకై యీ మతగురువు తనయుద్యోగమును గోల్పోయెను. మతిస్వేచ్ఛను బోధించినందులకై ఆయనశవముమీద మతగురువులు తీర్చికొనిన కసి యిది:

రూసో.

ఫ్రెంచివిప్లవమున కందరికన్న నధికకారకుడగు రూసో 1712 వ సంవత్సరమున జన్మించెను. అతడు స్విడ్జరులాండులోని జినీవాపట్టణమునందలి గడియారములుతయారు చేయు నొకకార్మికునికుమారుడు. చిన్నతనమున దిన్నగ చదువుకొనక, ఏపనియు నేర్చుకొనక కొంతకాలము చెడుసాంగత్యములతో దేశద్రిమ్మరిగా నుండెను. ఆయనజీవితమంతయు కడుపేదరికమున గడచెను. ఆరోగ్యముకూడ సరిగాలేక అనేకకష్టములకు లోనగుచు, సంతోషమనునది యెఱుంగక, మనోవ్యాకులము కలిగియుండెను. అప్పుడప్పు డాత్మహత్య గావించుకొన దలచుచువచ్చెను. కాని, యెవరినికూడ లక్ష్యపెట్టక అత్యధికమగు ఆత్మగౌరవము కలిగియుండెను. ఏప్రభువైనను, మఱి యే యితరులైనను దనకు సహాయముచేయ యత్నించినచో దానిని తిరస్కరించుచుండెను. అవసరములను తగ్గించుకొని తాను కష్టపడి సంపాదించుకొనినదానితోమాత్రమె ఆయన జీవించెను. తనపిల్లల నయిదుగురిని అనాథశర

ణాలయమున నప్పగించెను. కడు బీదలలోనే నీతిమంతమైన మనుష్యత్వము గలదనియు, నందువలన బీదలుగనే తనపిల్లలు పెరుగవలయుననియు, అట్లు పెరిగి స్వయముగ కష్టపడి సంపాదించుకొనుదానితోడనె బ్రతుకవలెననియు ఆయనతలంపు. ఆయన మిగుల స్వతంత్రుడును, స్వభావప్రతిపాదకుడు నగు గ్రంథకర్త. పదునెనిమిదవశతాబ్దములోని ఫ్రాన్సుదేశప్రజలను రూసోగ్రంథము ఉద్రేకపఱచినంతగ మఱి యేగ్రంథములు నుద్రేకపఱుపలేదు. ఈయనగ్రంథములు మిగుల తీవ్రభావములుగలిగి, యుద్రేకపూరితములై ప్రజాసమూహముల హృదయములను పూర్తిగ నాకర్షించెను. ఎల్లప్పుడును రాజులును ప్రభువులును నీయనయం దత్యంతద్వేషమును, ప్రజాసమూహము లీయనయం దత్యంతగౌరవమును గలిగియుండిరి. ఈయన విశేషముగ తోటలలోను కొండలలోను అడవులలోను సెలయేళ్ళయొద్దను పచ్చనిబయళ్ళమీదను కాలముగడపుచు సృష్టిసౌందర్యముల నత్యధికముగ ప్రేమించెను. మనుష్యుల సాంగత్యమునుండి దూరముగ నుండుటను ఒంటరితనమును కోరుచుండెను. మానవులను నాగరికత యనునది నైజధర్మములనుండి దూరముగజేసి మాలిన్యమును కలుగజేసినదనియు, నాగరికత యను విషవృక్షమును నరకివైచి మానవులు స్వచ్ఛమగు సహజస్వభావమును తిరిగి పొంది, సృష్టికర్తయొక్క యుద్దేశ్యములను నెరవేర్చవలెననియు నాయనముఖ్యసిద్ధాంతము. "సృష్టిలో అందఱు సమానులు. ఎక్కువ తక్కువలు లేవు. స్వభావముగ నీతిగలవారు, శరీర

దార్ఢ్యము, స్వేచ్ఛ గలవారు. నాగరికత యనునది అసమానత్వమును అనీతిని తెచ్చినది. శరీరదార్ఢ్యమునుకూడ పాడుచేసినది. కొద్దిమంది స్వార్థపరులు విశేషమందిని దాసులుగజేసికొనినారు. కావున నాగరికతను నిర్మూలముచేసి మనుష్యులలో స్వభావజన్యమగు నీతి, స్వాతంత్ర్యము, సమానత్వములను తిరిగి స్థాపించవలెను. విద్యగలవారికన్న విద్యలేనివారును, నాగరికులకన్న అనాగరికులును, భాగ్యవంతులకన్న బీదవారును ఎక్కువ నీతిమంతు" లని ఈయన వ్రాసెను. ఈయనయు, వాల్టేరును క్రైస్తవమతములోని మూఢనమ్మకలను తీవ్రముగ ఖండించిరి. మతసహనముకొఱకు వాదించిరి. వాల్టేరు దేవుని నమ్మని నాస్తికుడు. రూసో దయాస్వరూపుడగు సృష్టికర్త గలడని నమ్ము ఆస్తికుడు. దాదాపుగ ఆయన ఏబదిసంవత్సరములవయస్సు వచ్చువరకును మంచిగ్రంథములు వ్రాయలేదు. అప్పుడాయనకు తీవ్రమగు సంకల్పముగలిగి 'న్యూహెలాయిసా' యను నవలను ప్రథమమున వ్రాసెను. దానిని ఫ్రాన్సుదేశములోని స్త్రీలును పురుషులును అత్యుత్సాహముతో చదివిరి. రూసో నాగరికత లేనపుడున్న స్వభావస్థితిని వర్ణించుటలో అసమానుడు. దానిని చదివినవారు రూసోయొక్క యభిప్రాయములలో పరవశులైపోయిరి. ఎన్నిగ్రంథములైనను కొద్దిగంటలలో ఖర్చగుచుండెను. ఫ్రాన్సుదేశములోనేగాక జర్మనీలోకూడ నీయనకీర్తి యత్యంతముగ వ్యాపించెను. ఈయనస్వదస్తూరి గలకాగితమును ముద్దుపెట్టుకొననిచ్చినందునకును, ఈయన నీరుత్రాగినపాత్రలో త్రాగనిచ్చినందునకును

స్త్రీలు దుకాణదార్ల కెంతసొమ్మయిన నిచ్చిరి. ఆయన వ్రాసినమాటలు ఒక గొప్ప ప్రవక్తయొక్క సందేశములని ప్రజలు నమ్మిరి. సంఘములో గొప్పవారమని అనుకొనువారియొక్కయు, పుట్టుకవలన అధికులమని అనుకొనువారియొక్కయు, ధనికులయొక్కయు, బిరుదులు గలవారియొక్కయు దురాశ, మోసములు, దేశద్రోహములు హృదయాకర్షణముగ వర్ణించి సామాన్యప్రజలలో వారియందగౌరవమును గలుగజేసెను. "గ్రామములను విడువవద్దు. బస్తీలలో చేరవద్దు. బస్తీలలో చెడిపోవుటకు మార్గములనేకములు గలవు. పల్లెటూళ్లే స్వచ్ఛమయినవి, నీతిమంతమయినవి," అని ఆయన, వ్రాసెను. పల్లెటూళ్లలో కాయకష్టమువలన జీవించు పేదలయొక్క ఆడంబరములేక నీతిమంతమైనట్టియు, దురాశాప్రేరితములు కానట్టియు, మితవ్యయము గలిగినట్టియు, జీవితముగా సౌఖ్యవంతమయినవనియు ఈశ్వరునికి మిక్కిలి ప్రీతికరమనియు చూపెను. 1762 వ సంవత్సరమున ఆయన 'సోషల్ కంట్రాక్టు' అను గ్రంథమును వ్రాసెను. ఇది ఆయన వ్రాసిన గ్రంథములలోకెల్ల ముఖ్యమైనది. రాజులు దైవాంశసంభూతులనుసిద్ధాంతము స్వార్థపరులచే కల్పింపబడినదని వ్రాసెను. "దేశము ప్రజలది. ప్రజలు మొదట ప్రభుత్వములులేక ఎవరి యిష్టమువచ్చిన విధమున వారు ప్రవర్తింపుచు సంపూర్ణస్వేచ్ఛను గలిగియుండిరి. కాని కలహములు కలుగుచుండెను. శాంతి కలిగియుండుటకై ప్రజలందఱును కలిసి ప్రభుత్వము నేర్పఱచుకొనిరి. రాజులుగాని మరి యే ప్రభు

త్వమువారుగాని ప్రజ లేర్పఱచుకొనగ వచ్చినవారు. ప్రజలలాభమునకై యేర్పడినవారు. ప్రజలకు నౌకరులు. తమ్మును తాము పాలించుకొనుహక్కు ప్రజలది. ప్రజలచిత్తమే చట్టము. ఏప్రభుత్వమునందు ఎప్పుడు ప్రజల కిష్టము లేకపోయినను ఆప్రభుత్వమును కూలద్రోసి తమ యిచ్చవచ్చిన ప్రభుత్వమును ప్రజలు స్థాపించుకొనవచ్చును," అనునది ఆయన వ్రాసిన రాజకీయతత్వము. "ఏప్రభుత్వమును ప్రజల యిష్టమునకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించుటకు హక్కు లేదు. ప్రజల స్వాతంత్ర్యమును పాడుచేయుటకు అర్హత లేదు. స్వాతంత్ర్యము ప్రజల సహజధర్మము. ప్రజల స్వతంత్రతను కాపాడుకొనుటకును ప్రజలచిత్తమునకు లోబడి నడుచుకొనుటకును ప్రథమమున యొడంబడిక జరిగి ప్రజలు ప్రభుత్వముల నేర్పరచుకొన్నారు. కాలక్రమమున రాజులును ప్రభువులును ఇతర ప్రభుత్వములును మొదటి యొడంబడికకు భిన్నముగ ప్రజల స్వతంత్రతను హరించి ప్రజలను దాసులనుచేసికొని, నిరంకుశత్వమును స్థాపించియున్నారు. ప్రజలు తమహక్కులనుగూర్చి మరచిపోయి బాధలకు లోనయినారు. తిరిగి స్వతంత్రతను సంపాదించుకొనుట ప్రజలవిధియై యున్నది. దేశములోని ప్రజలందరును ఒకేజాతి. ఎక్కువ తక్కువలు లేవు. అందరికిని దేశాభిమానమును తిరిగి బోధించవలెను. దేశాభిమానము స్వభావసిద్ధమయినది. దానిని ప్రజలు ప్రభుత్వముల యొత్తిడి క్రిందను, ప్రభుత్వములు చూపించు తప్పుడుత్రోవలలో పడియు మరచిపోయినారు. దేశములోని ఎక్కువ సంఖ్యాకుల

యభిప్రాయప్రకారము దేశప్రభుత్వము సాగవలెను. ఎక్కువమందియభిప్రాయప్రకారము భిన్నాభిప్రాయమిచ్చిన తక్కువమంది నడుచుకొనవలెను. ప్రభుత్వమునకును, ఏమతమునకును సంబంధ ముండగూడదు. ప్రజలు తమయిచ్చవచ్చిన ఏమతమునయినను అవలంబించుటకు సంపూర్ణమగు స్వతంత్రత గలదు," అని ఆయన వ్రాసెను.

1762 వ సంవత్సరము మే నెలలో ఎమిలియాసు అను గ్రంథము నాయన రచించెను. ఈమూడుగ్రంథములును పరాసుప్రజలలో విశేషమగు దేశాభిమానమును పురిగొల్పి తీవ్రమగు స్వాతంత్ర్యభావములను కలుగజేసెను. అందరును ఈగ్రంథములనే చదువుచుండిరి. 1762 వ సంవత్సరము జూన్ నెలలో నీయన గ్రంథములను తగులబెట్టుటకును, ఈయనను ఖైదుచేయుటకును ఫ్రెంచిరాజుత్తరువుచేసెను. ఈయన పరాసుదేశమువిడిచి భార్యతో కూడ పారిపోయెను. యూరోపులో నేదేశమునకు పోయినను ఈయనను ఖైదుచేయుమని ఆప్రభుత్వమువా రుత్తరువిచ్చుచుండిరి. నిలుచుటకు నీడలేక ఎనిమిదిసంవత్సరము లీయన ఒకదేశమునుండి మఱియొకదేశమునకు తిరిగెను. హాలండుదేశములో నీయనగ్రంథము లచ్చుపడి పరాసుదేశములోనికి వేలకొలది దిగుమతియగుచుండెను. సమస్తజాతులవారును ఆత్రతతో చదువుచుండిరి. గ్రంథము లచ్చొత్తించువారు ధనమును సంపాదించుకొనిరి. దీనిని పరాసుప్రభుత్వమువా రాపజాలకపోయిరి. కొంతకాలమున కీయనకు ప్రష్యారాజగు ఫ్రెడరిక్ ది గ్రేటు తనరాజ్యములో నివసించుటకు అనుజ్ఞయిచ్చెను. ఫ్రెడరిక్ రాజు

ఉదారస్వభావుడు. విద్యాపోషకుడు. ఈగొప్పగ్రంథకర్త కవసరమైన గృహనిర్మాణముగావించి యిచ్చెదననియు, ఈయనపోషణ కగుఖర్చు తానే భరించెదననియు ఫ్రెడరిక్కు రాజు రూసోపండితునికి కబురుచేసెను. కాని రూసో ఎట్టిధనసహాయము పొందుటకును నిరాకరించెను. "ఆకలి యయినచో గడ్డినిగాని చెట్లవేళ్లనుగాని తిని బ్రతికెదను. కాని ఎవరికిని పనిచేయకుండ ద్రవ్యమును పుచ్చుకొనను. రాజులకు వ్యతిరేకుడను; వ్యతిరేకముగ వ్రాసినాను; ఇంకను వ్రాయదలచుకొన్నాను. రాజులనుండి బొత్తుగా ధనసహాయమును పుచ్చుకొనను" అని రూసో ప్రత్యుత్తరము వ్రాసెను. ఇక్కడ ఫ్రెడరిక్కు ది గ్రేటుయొక్క యౌదార్యమును రూసోపండితుని యొక్క ఆత్మగౌరవమును విశదమగుచున్నవి. ఆత్మగౌరవమును కాపాడుకొనుటకొరకు పేదరికమును స్వీకరించిన ఆంధ్రదేశపు మహాకవి బమ్మెర పోతనామాత్యుడు వ్రాసిన:

"బాలరసాలసాల నవపల్లవకోమల కావ్యకన్యకన్
గూళలకిచ్చి యప్పడుపుగూడు భుజించుటకన్న సత్కవుల్
హాలికులైననేమి గహనాంతరసీమల గందమూలకౌ
ద్దాలికులైన నేమి నిజదారసుతోదరపోషణార్థమై."

"ఇమ్మనుజేశ్వరాధములకిచ్చి పురంబులు వాహనంబులున్
సొమ్ములు గొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి శరీరము బాసి కాలుచే
సమ్మెట వ్రేటులం బడక సమ్మతి శ్రీహరికిచ్చి చెప్పె నీ
బమ్మెర పోతరాజొకడు భాగవతంబు జగద్ధితంబుగన్."

అను పద్యములలోని భావములనే ఫ్రాన్సుదేశపు మహాగ్రంథకర్తయగు రూసోకూడ తెలిపియున్నాడు. సుప్రసిద్ధుడగు గ్రంథకర్తను ఆతని యభిప్రాయములతో నేకీభవించనంతమాత్రముచేత కష్టములపాలు సేయుట అవినీతియని ఫ్రెడరిక్కురాజు తలంచి తనరాజ్యములో రూసోకు నిలువనీడ నిచ్చెను.

ప్రష్యాలోని యొక సరస్సుయొద్దనున్న మోటియర్సు అను నొక చిన్నగ్రామములో రూసో యొక చిన్నకుటీరమును నిర్మించుకొని తన భార్యతోగూడ కాపురముండెను. అచటి సృష్టిసౌందర్యములకు మిగుల సంతోషించెను. అచటి అడవులలోను కొండలలోను సంచరించుచుండెను. అచట తనకు ఆత్మశాంతి కలిగినదని ఆయన ఎంచెను. తన పుస్తకములు కొనినవర్తకుడు తనకు పంపుచున్న నెలకు పదునారు రూప్యముల రాబడితో ఆయన తృప్తినొందెను. మరియు ఆయనయు ఆయనభార్యయు చేతితో జరీనితయారుచేసి విక్రయించి నెలకు అయిదారురూప్యములను సంపాదించుచుండిరి. యూరపుయొక్క అన్నిజాతులకు చెందినప్రజలేమి, విద్వాంసులేమి, ఇన్ని ప్రభుత్వములవారిచే బహిష్కరింపబడిన ఈ ప్రఖ్యాతపురుషుని దర్శించుటకు వచ్చుచుండిరి. అనేకవిషయములలో ఆయనయభిప్రాయముల నరయుచుండిరి. తన నాలుగునెలలకుమార్తెను ఎటుల పెంచవలెనని వర్టెంబర్గుప్రభువు రూసోపండితునియభిప్రాయము కనుగొనెను. తమ ప్రభుత్వముపై తిరుగబడి ప్రజాస్వామ్యము నేర్పాటుచేసుకొనిన కార్సికను ప్రజలు తమ కొక రాజ్యాంగవిధా

నమును తయారుచేసి యియ్యవలెనని రూసోను కోరిరి. కాని కొలదికాలములో మోటియర్సునుండికూడ రూసో పారిపోవలసివచ్చెను. అచటిజనులు రోమనుకాథలిక్కు క్రైస్తవులు. మతగురువుల పలుకుబడిలో నుండిరి. రూసో 'ఎమిలియసు' అను గ్రంథములో క్రైస్తవమతములోని కొన్ని మూఢ విశ్వాసములను ఖండించి, క్రైస్తవమతగురువులు మతము పేర చేయుచున్న అక్రమములను తీవ్రముగా విమర్శించి, సర్వమతములకును సమానగౌరవస్వాతంత్ర్యములు కావలెనని వ్రాసెను. ఈగ్రంథమును తగులబెట్టవలెనని ప్యారిసులోని ప్రధానక్రైస్తవాచార్యు డాజ్ఞాపించెను. రూసో నాస్తికుడనియు క్రైస్తవమతమునుండి వెలివేసితిమనియు ప్రకటించెను. స్విట్జర్లాండులోని క్రైస్తవమతగురువులు రూసోపండితుని దూషించుచు వ్రాసిన కరపత్రములు మోటియర్సు గ్రామము చేరెను. మోటియర్సులోని రోమనుకాథలిక్కుమతగురువు "నాస్తికుడగు" రూసోపై ప్రజలలో నాగ్రహము కలిగించెను. రూసో నిజముగా నాస్తికుడు గాడు. త్రిత్వమును నమ్మక ఒక్కడగు భగవంతుని నమ్మువాడు. అయినను క్రైస్తవగురువు లీయనను నాస్తికుడనిరి. మోటియర్సుప్రజలు రూసోను చంపుటకు యత్నించిరి. రూసో తన భార్యతోగూడ అచటినుండి పారిపోయి, స్విట్జర్లండుదేశములోని బర్నిపట్టణపుపాలనలో చేరిన చాల కొద్దియిండ్లుగల యొక చిన్నద్వీపములో నివసించుటకు వెళ్లెను. కాని కొద్దిరోజులలో బర్నిప్రభుత్వమువారు అచటినుండి పదునైదుదినములలో లేచిపోవలసినదని రూసోకు ఉత్తర్వు

చేసిరి. "నన్ను వెళ్ళిపొమ్మను ఉత్తరువును దయచేసి రద్దుపరుపుడు. నాయావజ్జీవమును మీచెఱసాలలో నన్నుంచుడు. ఒకచోటనుండి మఱియొకచోటకు, అచటినుండి మఱియొకచోటకు పారిపోజాలను. నాస్వంతఖర్చుమీద నాస్వంతభోజనము చేసికొనుటకు అనుజ్ఞనిచ్చి నన్ను యావజ్జీవమును ఖైదులోనుంచిన అచట ఆత్మశాంతి గలిగియుండెదను" అని ఈమహాపురుషుడు వ్రాసిన యుత్తరము బెర్నిప్రభుత్వముయొక్క హృదయమును కరగించలేకపోయెను. అందుమీద రూసో యాప్రదేశము విడిచి భార్యతోకూడ నెచటకో పోనుద్దేశించి త్రోవలో ప్యారిసులో దిగెను. అచటిప్రజలలో గలిగిన ఉత్సాహము వర్ణనాతీతము. ఫ్రెంచిమంత్రులును ఈయనయందు విశేషగౌరవము గలిగియుండిరి. రహస్యముగా నీయనదర్శనము చేసిరి. దేశమంతయు నీయనను పూజించుచున్నందున ప్రభుత్వమువారు కూడ చూచిచూడనట్లూరకొనిరి. ఇరువది దినములలోనే యీయన ఆంగ్లేయపండితులఆహ్వానముమీద నొకరాత్రివేళ బయలుదేరి ఇంగ్లాండుకు వెళ్లెను. లండనులో దిగగానే ఆంగ్లేయప్రజలును ఆంగ్లేయపండితులును ఈయనకు అసమానమగుగౌరవము జూపిరి. ఇంగ్లాండులోని కొండలప్రదేశమున నొకగ్రామమున ఈయన స్థావరమేర్పఱచుకొని శాంతముగా కాలము గడపుచుండెను. ఇంతలో ఇంగ్లాండులోని కొందఱు పండితులకును రూసోకును కలహములుకలిగెను. అయిదునెలలలో ఇంగ్లాండును వదలిపెట్టి తిరిగి ఫ్రాన్సును చేరెను. ప్రజలకును ప్రజానాయకులకును ఈయనయందు

గల గౌరవముచేత ఫ్రెంచిరాజు ఈయనజోలికి రాలేదు. ఫ్రాన్సులో అనేక చోటులతిరిగి తుదకు ప్యారిసును చేరెను. ఇచట పదెనిమిది సంవత్సరములు నివసించెను. అనారోగ్యమువలనను పేదరికమువలనను విశేషముగ బాధపడి, 1778 సంవత్సరము జులైనెల 2 వ తేదీన ప్యారిసుకు సమీపముననున్న ఎర్మీనన్‌వెల్లి యనుగ్రామమున మరణించెను. ఈతనిశవమును పాతిపెట్టుటకు మతగురువులు రాలేదు. దాని నొక చిన్నసరసులోని ద్వీపమున మిత్రులు పాతిపెట్టిరి. తరువాత పదునారు సంవత్సరములకు, ఈయనసిద్ధాంతముల ననుసరించి ఫ్రాన్సులో విప్లవముకలిగి రాజులుపోయి ప్రజాప్రభుత్వ మేర్పడిన కాలమున, ప్రజాప్రభుత్వమువారు ఫిరంగుల మోతలతోను వాద్యములతోను, గొప్పయుత్సవముతోను నీయనఅస్థుల నీద్వీపమునుండి తెచ్చి ప్యారిసులోని గొప్పవారిసమాధు లుంచబడిన ప్రదేశములో ప్రజలజయజయధ్వనులమధ్య పాతిపెట్టిరి.

వాల్టేరు రూసోపండితులు మాత్రమేగాక మాంటెస్క్యూ మొదలగు పెక్కుగ్రంథకర్తలు సుప్రసిద్ధగ్రంథములను వ్రాసిరి. ఆకాలమున డిడరో మొదలగు గ్రంథకర్తలు ఫ్రెంచివిజ్ఞానసర్వస్వమును బయలుదేరదీసి అందులో సమస్త విషయములను గూర్చియు ప్రజలకు జ్ఞానమును కలుగజేసిరి. తత్వజ్ఞులని కొందరును, ఆర్థికశాస్త్రజ్ఞులని కొందరును, గ్రంథకర్తలు అనేకగ్రంథములను వ్రాసిరి. మొత్తముమీద ఆకాలపు అందరుగ్రంథకర్తలును ప్రజ లనుభవించుచున్న సమస్త కష్టములకును స్వతంత్రతను పొందుటకన్న వేరుతరుణోపాయము

లేదని వ్రాసిరి. సమానత్వము, సోదరత్వము, స్వతంత్రత అనునవి సర్వదుఃఖనాశనకరమగు మంత్రములుగ ప్రజలచే జపించబడెను.

(3)

యూరపుఖండములోని వివిధదేశములు వివిధరాజుల క్రిందనుండి వేరువేరు పరిపాలనలను గలిగి రాజకీయైక్యత లేకపోయినను యూరపుఖండమున కంతకును రెండు ప్రతిష్ఠాపనలు మతవిషయిక సాంఘిక ఐక్యతను కలుగచేసినవి. ఒకటి రోములోనున్న క్రైస్తవ ప్రధానమతాచార్యుడగు పోపుయొక్క పీఠము. రెండవది మొఖాసాప్రభుపరంపర. మధ్యమయుగమున ఈరెండు ప్రతిష్ఠాపనలకును యూరపుఖండమంతయు సంపూర్ణముగ లోబడినది. యూరపునందంతటను క్రైస్తవమతము అవలంబించబడినది. మహమ్మదీయమతముతో పోరాడి యూరపులో వ్యాపించకుండ చేసిరి. క్రైస్తవుల కందరకును పోపు ప్రధానగురువయ్యెను. యూరపుఖండములోని యన్ని దేశములలోని యందరు మతగురువులును, నందరు ప్రజలును పోపుయొక్క యధికారములకు ఆజ్ఞలకు లోబడియుండిరి. ప్రతిదేశములోను పోపుయొక్క ప్రతినిధులు ప్రబలిరి. పోపుయొక్క నిరంకుశరాజ్యము యూరపులో స్థాపించబడెను. పోపును ధిక్కరించువాడు ఘోరశిక్షలకు పాలయ్యెను. ఇటులనే రాజులును ప్రభువులును యూరపులోని అన్నిదేశములలోను ప్రజలపైన రాజ్యముచేసిరి. అన్నిదేశములలోని రాజు

నవీన యుగ ధర్మములు

లును ప్రభువులును కలిసి యొకేకులము. ఒకరి కొకరికి బంధుత్వము లుండెను. అన్ని దేశములలోనిమతగురువులును కలిసి మరి యొకకులము. దేశాభిమానముకంటె కులాభిమానము ప్రాముఖ్యముగ నుండెను. కాలక్రమమున పోపును, ఆయనఅనుచరులును ప్రజలకు నైతికాభివృద్ధిని కలుగజేయు ఆధ్యాత్మికగురువులుగ నుండుటమాని ప్రజలను అజ్ఞానములోను మూఢవిశ్వాసములలోను దాస్యములోను ముంచి ప్రజలనుండి సొమ్మును కాజేయుచుండిన దురాశాప్రేరితులైరి. దైవాజ్ఞలకంటె పోపులయాజ్ఞలు ప్రధానములయ్యెను. అటులనే రాజులును ప్రభువులును ప్రజలను సంరక్షించి చక్కగా పాలించి వారికి సౌఖ్యమును కలుగజేయుటకుమారుగా, ప్రజల స్వాతంత్ర్యములను ఆస్తులను హరించి వారిని నొత్తిడిచేయుచుండిరి. 1455 వ సంవత్సరమునుండియు యూరపుఖండములో ప్రాచీనగ్రీకుభాషలోని స్వతంత్రభావములు వ్యాపించుచుండుటయు అచ్చుకనిపెట్టబడి గ్రంథములు విరివిగా వ్యాపించుటయు చూచియున్నాము. మానవాత్మ ఎప్పుడును బంధములను త్రెంచుకొని స్వతంత్రమునుపొంద యత్నించును. యూరపులో మానసికవికాసము కలుగగనే హేతువాదము, విమర్శన, సత్యాన్వేషణము, విచక్షణాశక్తి ప్రబలెను. మతసంస్కరణము ప్రారంభమయ్యెను. పోపుయొక్కయు మతగురువులయొక్కయు నిరంకుశత్వముపై తిరుగుబాటు కలిగెను. ప్రతివారును స్వయముగా క్రైస్తవవేదమును చదువుకొని మతగురువుల మధ్యవర్తిత్వములేక ఈశ్వరుని ఆరాధించుటకై బైబిలును దేశభాషలలోనికి తర్జుమా చేసిరి.

విగ్రహారాధన ఖండించబడెను. పోపుకు లోబడి యుండనక్కర లేదు. బైబిలులోనున్న సంగతులే ప్రమాణములుగాని, పోపుయొక్క ఆజ్ఞలు ప్రమాణములుగావు. ఆత్మస్వాతంత్ర్యము ప్రకటింపబడెను. ఇట్లు ఆత్మస్వాతంత్ర్యమును స్థాపించినవారిలో ముఖ్యుడు మార్టినులూథరుమహామహుడు. ఈయన స్థాపించిన ప్రొటెస్టెంటుమతమును జర్మనీదేశీయులు ప్రథమమున అవలంబించిరి. జర్మనీ మతస్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు ప్రథమస్థానము వహించినది. పోపులును, వారి యనుచరులును, వారిస్నేహితులగు రాజులును, ప్రభువులును ప్రొటెస్టెంటులను ఘోరముగ శిక్షించి మరణములపాలు చేసినకొలదియు వీరు ధర్మసంస్థాపనకొరకుచేయుచున్న త్యాగములును, పొందుచున్న కష్టములును ప్రజలహృదయముల నాకర్షించిప్రొటెస్టెంటు మతము త్వరితముగ వ్యాపించెను. నిరంకుశత్వమునకును స్వతంత్రతకును కలిగిన పోరాటములో స్వతంత్రతయే తనయొక్క ఆత్మశక్తివలనను స్వార్థత్యాగమువలనను జయమందినది. నిరంకుశత్వముయొక్క చెరసాలలు, మరణశిక్షలు స్వతంత్రతనణపజాలకపోగ, స్వతంత్రతకు జయింపనలవిగాని శక్తిని కలుగజేసినవి. ఈ మతస్వతంత్రతలోనుండి యూరపులో రాజకీయస్వతంత్రత బయలుదేరినది. రాజులయొక్కయు ప్రభువులయొక్కయు నిరంకుశత్వమును నిర్మూలముచేసి రాజకీయస్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు ఫ్రాన్సుదేశము ముందుగ దారితీసినది. రాజకీయస్వాతంత్ర్యసంపాదనకు ముఖ్యులగు వారు వాల్టేరు, రూసోపండితులు. వికసించినఆత్మ ఎట్టి దాస్య

మునకును సహించనేరదు. ఒకవిషయమున స్వాతంత్ర్యము, మఱియొకవిషయమున దాస్య మనునది అస్వాభావికము. కావున మతస్వాతంత్ర్యపోరాటమున కలవాటుపడిన యూరపుఖండము రాజకీయస్వాతంత్ర్యపోరాటమును ప్రారంభించినది. నిరంకుశత్వమును కూలద్రోసి స్వాతంత్ర్యమును పొందుట నవీనయుగము యొక్క ప్రథమలక్షణము. మరియు మతాభిమానమును కులాభిమానమును అణచివైచి దేశాభిమానమును ప్రజ్వలిల్లజేయుట రెండవధర్మము. యూరపుఖండమున నవీనయుగము 1453 వ సంవత్సరముతో ప్రారంభమయినదని కొందరు చరిత్రకారులును, ఫ్రెంచివిప్లవముతో ప్రారంభమయినదని మఱికొందరు చరిత్రకారులును వ్రాసియున్నారు.

ఫ్రెంచి స్వాతంత్ర్యవిజయము

పదునొకండవ అధ్యాయము

పదునారవ లూయిరాజు

(1)

పదునారవ లూయిరాజు రాజ్యభారమును వహించుట తోడనే తుర్గోను ప్రధానమంత్రిగను, మాలెషెర్బ్సుని రెండవ మంత్రిగను ఏర్పఱచుకొనెను. వీ రుభయులును

తుర్గోమంత్రి.

దేశాభిమానులు. దేశములో వ్యాపించిన నూతనస్వాతంత్ర్యభావములు గలవారు. రాజ్యాంగములో మంచి సంస్కరణములు గావించి ప్రభుత్వమును ప్రజానురంజకముగ జేయ నుద్దేశించినవారు. పన్నులు వృద్ధిచేయకుండగను క్రొత్తఋణములు చేయకుండగను మితవ్యయమువలన పరిపాలనము సాగించవలెనని వీరు రాజునకు సలహానిచ్చిరి. వీరు మంత్రులుగ నేర్పడిన ఒకటిన్నరసంవత్సరములలో పది కోట్లఋణమును తీర్చిరి. దేశములో వ్యాపించిన అసంతృప్తిని

తగ్గించుటకు తుర్గోమంత్రిశేఖరుడు కొన్ని సంస్కరణములను ప్రారంభించెను. రిష్లూమంత్రికి పదుమూడవలూయిరాజును, కాల్బర్టుకు పదునాలుగవలూయిరాజును చేయూతనిచ్చి ప్రోత్సహించినట్లు తుర్గోమంత్రికి పదునారవ లూయిరాజు సహాయపడినచో బహుశః ఫ్రెంచివిప్లవము కలుగకనే యుండెడిది. కాని రాజుచుట్టును చెడుసలహాదారు లుండిరి. తుర్గోమంత్రి చేయుచుండిన మితవ్యయమునకు రాణి కసమ్మతిగలిగెను. రాణియొక్క విలాసములకు కోరిన ధనమియ్యనందున తుర్గోయం దామె కయిష్టము కలిగెను. పేదలను బాధించుచుండిన 'కర్వీ' అను పన్నును తీసివేసి ప్రభువులభూముల మీదకూడ పన్ను విధించవలెననియు రాజ్యములోని అందరి భూములను కొలిచి అన్నిభూములపైనను సమానముగ భూమిపన్ను విధించవలెననియు, తుర్గోమంత్రి యత్నించెను. మరియు రయితులచేత బలవంతముగా ప్రభువులు పనిచేయించకూడదని ఉత్తర్వుచేసెను. కావున ఆయనకు వ్యతిరేకముగ ప్రభువులు గొప్ప యాందోళనముచేసిరి. "ఈరోజున సామాన్యజనులతో పాటు మాభూములమీద పన్నులు వేయుచున్నారు. రేపటి రోజున సామాన్యజనులతోపాటు రోడ్లమీద కూలిపనిచేయించెదరు" అని ప్రభువులు చెప్పిరి. కొన్ని వర్తకసంఘములకును కొందరు వర్తకులకునుగల ప్రత్యేక వర్తకవుహక్కులను తీసివేసి తుర్గోమంత్రి దేశములో వర్తకస్వేచ్ఛను పరిశ్రముల స్వేచ్ఛను నెలకొలుప యత్నించెను. ఇది కూడదని ధనికులగునట్టియు ప్రత్యేకహక్కుల ననుభవించుచున్నట్టియు వర్త

కులు రాజుతో చెప్పుకొనిరి. మతస్వేచ్ఛను పూర్తిగ నెలకొలిపి దేశభ్రష్టులైన ప్రొటెస్టెంటులను తిరిగి దేశములోనికి రానియ్యవలెనని తుర్గో సలహానిచ్చెను. ఇందుకు రోమనుకాథలిక్కుమతగురువులు తుర్గోను ద్వేషించిరి. యావత్తుదేశములోను ఒకేచట్టము, ఒకేవిధమగు కొలపాత్రలు, తూనికరాళ్ళు అములులో పెట్టుటకు తుర్గో యుద్దేశించెను. ప్యారిసుపార్లమెంటులోని న్యాయాధిపతులును, ప్రభువులును, ధనికులును, రోమనుకాథలిక్కు మతగురువులును తుర్గోమంత్రికి వ్యతిరేకులైరి. రాజుయొక్క సలహాదారులు తుర్గోమంత్రికి వ్యతిరేకముగ కుట్రసలిపిరి. రాజు బలహీనుడై కుట్రకు లొంగెను. ముందుగ మాలెషెర్బ్సుని మంత్రిత్వమునుండి తీసివేసెను. 1776 సంవత్సరము మే నెల 12 వ తేదీన తుర్గోమంత్రినికూడ రాజు తీసివేసెను. అవసరమయిన సంస్కరణములను ధైర్యముగా జేసి రాజ్యమును కాపాడదలచిన తుర్గోవంటి పేరెన్నికగన్న రాజకీయధురంధరుని రాజు తీసివేసిన తరువాత ప్రజావిప్లవము తప్ప ఫ్రాన్సుదేశమునకు వేరుశరణ్యము లేదయ్యెను. దూరదృష్టిగల బుద్ధిశాలులందఱును విప్లవము రాకతప్పదని అనుకొనిరి.

తుర్గోమంత్రిని తీసివైచినతరువాత నాయన మూసివేయించిన ఏబది వర్తకసంఘములను తిరిగి తెరపించిరి. దెబ్బలుకొట్టి నిర్బంధముగా రాజబాటలలో

నెక్కరుమంత్రి.

రయితులచేత కూలిపని చేయించిరి. ఆయన స్థానమున 1776 సంవత్సరము అక్టోబరునెలలో లూయిరాజు నెక్కరును ప్రధానమంత్రిగా నియ

మించెను. ఈయన తుర్గోకు సాటియగు రాజ్యాంగవేత్తకాడు. ఈయనకు స్వాభిప్రాయములు లేవుగాని యోగ్యుడు. దయగలవాడు. ప్రజలకు మేలుచేయవలెనను కోరికగలవాడు. ఆర్థికవిషయములలో సమర్థుడు. 1778 వ సంవత్సరములో ఫ్రాన్సునకు ఇంగ్లాండుతో యుద్ధము సంభవించెను. ఇంగ్లాండుపై తిరుగుబాటుచేసి తమస్వాతంత్ర్యముకొరకు యుద్ధముగావించుచున్న అమెరికాప్రజలకు సహాయము చేయవలెనని ఫ్రెంచిప్రజలు కోరిరి. అందుమీద గత్యంతరములేక లూయిరాజు ఇంగ్లాండుతో యుద్ధమునకొప్పుకొనెను. యుద్ధపువ్యయమును భరించుటకు మార్గములు మూడే గలవు. క్రొత్తపన్నులను వైచుట, లేదా పరిపాలనాఖర్చులను తగ్గించుట, లేదా ఋణము తెచ్చుట. మొదటిమార్గ మప్పటిస్థితిలో నసంభవము. రెండవది కొంతవఱకే సాధ్యము. కావున మూడవమార్గమునే నెక్కరవలంబించెను. ఆయనకు కావలసిన ఋణము త్వరలోనే దొరకెను. మధ్యమతరగతిప్రజ లుత్సాహముతో ఋణముల నిచ్చిరి. కాని ఇందువలన ప్రభుత్వమువారి ఋణము విశేషముగా హెచ్చెను. నెక్కరుమంత్రిచే యత్నించిన కొన్ని సంస్కరణములను ప్యారిసులోను ఇతరచోట్లనుగల న్యాయాధిపతు లెదిరించగా రాజు తనకు సంపూర్ణమగు చేయూత నియ్యనందున నెక్కరు 1781 వ సంవత్సరములో మంత్రిపదవికి రాజీనామా నిచ్చెను. నెక్కరుయొక్క సామర్థ్యమును నమ్మి ప్రభుత్వమునకు ఋణమునిచ్చినవారి గుండెలకును ఆశాభంగము కలిగెను.

(2)

స్వతంత్రము: సమానత్వము.

యూరపుఖండమునందంతటను కొంతవఱకే నూతనాభిప్రాయములు వ్యాపించియే యున్నవి. వాల్టేరుగారి వ్రాతలకు ఫలితముగ రుష్యాలోని కాథరీమహారాణియును, ప్రష్యారాజు రెండవ ఫ్రెడరిక్కును, స్పెయిను, పోర్చుగలు, టస్కనీ, సావాయి, ఫ్రాన్సురాష్ట్రాధిపతులును ప్రజాభివృద్ధికరమగు కొన్నిసంస్కరణములు కావించిరి. కాని ఇతరదేశములలో కొంతమంది రాజ్యాంగవేత్తలు, విద్వాంసులు, ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలు, మొదలగువారిలో మాత్రమే నీనవీనభావములు ప్రబలెను. సామాన్యజను లజ్ఞానములో మునిగియుండిరి. ఒక్క ఫ్రాన్సుదేశములోమాత్రము సామాన్యప్రజలలో నసాధారణమగు చంచలనము గలిగినది. యూరపుఖండములోకెల్ల ఫ్రాన్సు విద్యావ్యాపకమునందును, నాగరికతయందును నగ్రస్థానము వహించి యుండెను. నూతనభావములు, నూతనాదర్శములు, నూతనాశలు ఫ్రాన్సుదేశములోని ప్రతిపట్టణమునందును ప్రతిపల్లెయందును వ్యాపించినవి. రాజకీయసంస్కరణపక్షమువారు పత్రికలను, పుస్తకములను, కరపత్రములను దేశమునందంతటను వెదజల్లిరి. "స్వాతంత్ర్యము, సమానత్వము" నను పదములు ప్రతిమానవునినోటను ఉత్సాహముతో నుచ్చరించబడుచుండెను. ఇవే ఫ్రెంచిప్రజ లారాధించు దేవతలయ్యెను. దేశముయొక్క పరిపాలనాహక్కు ప్రజలదేయని రూసోపండితుడు వ్రాసియుండెను. యోగ్యులగు మంత్రులను

లూయిరాజు పదభ్రష్టులను జేసినకొలదియు ప్రజాభిప్రాయమునను సరించి పాలించుటకు లూయి అసమర్థుడని ప్రజలకు బోధపడుచుండెను. రాజునందయిష్టము దినదినమునకు ప్రబలమగుచుండెను.

అమెరికా స్వాతంత్ర్య యుద్ధము.

ఇంగ్లాండున కప్పటివరకు లోబడియుండిన అమెరికా వలసరాష్ట్రములప్రజలపై నింగ్లీషు పార్లమెంటువారు నూతన పన్నులను విధించిరి. అమెరికావారు తమ ప్రతినిధులులేని ఇంగ్లీషుపార్లమెంటువారికి తమ మీాద పన్నులువేయుటకు హక్కులేదని చెప్పిరి. పన్నులిచ్చుటకు నిరాకరించిరి. ఏప్రజలమీాదనైనను వారిచే నెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులే పన్నులు విధించుటకు హక్కుగలదు గాని ప్రపంచములో మరియెవ్వరికిని హక్కులేదని ఖండితముగా తెలిపిరి. ఇంగ్లీషువారు బలవంతముగా పన్నులను వసూలుచేయుటకు యత్నించిరి. అమెరికావారికిని ఇంగ్లీషువారికిని యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. 1776వ సంవత్సరము జులై 4 వ తేదీన అమెరికాప్రజలు స్వాతంత్ర్యప్రకటనము గావించిరి. "అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రముల ప్రజలమైన మేము భగవదుద్దేశ్యమైనట్టియు, ప్రతిజాతికిని జన్మహక్కయినట్టియు, స్వాతంత్ర్యమును మాప్రతినిధిసభద్వారా లోకమునకు ప్రకటించుచున్నారము. మాపక్షమున ధర్మము గలదని నమ్మి, ధర్మస్వరూపుడగు భగవంతునిసహాయము నపేక్షించుచున్నాము" అని ప్రచురించిరి. రాజుగాని ప్రభువులుగాని లేని సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యము (రిపబ్లికు) ను స్థాపిం

చుకొనిరి. మనుష్యులందఱును సమానముగానే సృష్టింపబడినారనియు, దుర్మార్గమైన ప్రభుత్వమును నిర్మూలనము గావించుటకు స్వభావమగు హక్కు ప్రజలకు గలదనియు, ఈహక్కు అన్నికాలములలోను అన్ని జాతులకును గలదనియు రూసో "సోషల్ కంట్రాక్టు" అను గ్రంథములో వ్రాసిన ధర్మమునే, అమెరికావారనుష్ఠించినందున అమెరికా స్వాతంత్ర్యప్రకటనము ఫ్రెంచిప్రజలలో మితిలేని యుత్సాహము కలిగించెను. ప్రథమమున అమెరికావారపజయముల నొందిరి. బ్రూక్లిన్ వద్ద ఇంగ్లీషుసేనాధిపతి, హౌ, అమెరికనులను నోడించెను. అమెరికనుసేనాని వాషింగ్టను ఓడిపోయి న్యూయార్కు పట్టణము నింగ్లీషువారివశము చేయవలసివచ్చెను. 1777 సంవత్సరము వేసంగిలో వాషింగ్టనుసేనాని ఫిలడల్ఫియాను వదలవలసివచ్చెను. ఇంగ్లీషుసైన్యములు స్కూల్కిలువరకు అమెరికనుసేనలను నెట్టివేసెను. ప్రతిచోటను అమెరికావారోడిపోయి అమెరికాప్రజలలో నిరాశగలిగెను. ఇంగ్లీషువారితో నెటులయిన సంధిచేసికొనుట యుక్తమని కొందఱు చెప్పసాగిరి. కాని ఇంతలో 13 అక్టోబరు తేదీన సరటోగా మిట్టస్థలములలో ఇంగ్లీషుసైన్యములను అమెరికావారు సంపూర్ణముగ నోడించి బర్గాయిన్ సేనాధిపతిని సైన్యములతోకూడ ఖయిదుచేసిరి. 1778 సంవత్సరము ఫిబ్రవరినెలలో ఫ్రెంచివారు అమెరికావారసహాయమునకు వచ్చిరి. ఇప్పటినుంచియు అమెరికను పక్షము విజృంభించినది. ఇంగ్లీషువారు ఆగ్రహపరవశులై సమర్థులగు సేనానులక్రింద సైన్యములను పంపిరిగాని లాభము

లేకపోయెను. 1781 సంవత్సరములో ఇంగ్లీషు సేనాధిపతి కారన్‌వాలీసుప్రభువు నార్తుకారొలీనాను పట్టుకొనయత్నించి విఫలతనొంది యార్కుటౌనుమీదికి వచ్చెను. అమెరికనుల సేనాని జార్జివాషింగ్టన్ ముట్టడించెను. సముద్రముమీద ఫ్రెంచివారియోడసైన్యము క్రొత్తసైన్యము లింగ్లాండునుండి రాకుండ కాపాడెను. ఇంగ్లీషుసైన్యములు పూర్తిగ నోడింపబడినవి. కారన్‌వాలీసుప్రభువు అమెరికనులచేతిలో చిక్కెను. ఫ్రెంచినావికాసేనాధిపతి డి గ్రాసి ఇంగ్లీషువారియోడసైన్యము నోడించెను. ఇంగ్లాండులోని ప్రధానమంత్రి నార్తుప్రభువు "అంతా అయిపోయినది" అని చెప్పి రాజీనామా నిచ్చెను. 1782 సంవత్సరము నవంబరు నెలలో ఇంగ్లీషువారు సంధిచేసికొనిరి. ప్యారిసుసంధివలన అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రముల స్వాతంత్ర్యము సంపూర్ణముగ నంగీకరింపబడెను.

(3)

నెక్కరు రాజీనామానిచ్చినతరువాత ఫ్రెంచి రాజు, కలోనును ప్రధానమంత్రిగా నియమించుకొనెను. ఈయన కూడ ప్రభుత్వమునకై ఋణములు చేయసాగెను. ప్రత్యేకహక్కుల ననుభవించుచుండిన ప్రభువులుమొదలగు వారితో కలహించక నెటులనో కాలము గడపుచుండెను. రాణీగారు కోరిన ధనమును మంత్రి యామెకిచ్చుచు ఆమెయనుగ్రహమునకు పాత్రుడయ్యెను. కాని కలోనుమంత్రికి కొద్ది కాలము

స్టేట్సుజనరలును సమావేశపరచుట.

లోనే ఋణములు దొరకుటలేదు. ఆదాయముకన్న వ్యయమెక్కువయయ్యెను. యావత్తుపరిపాలనాపద్ధతిని, పన్నులను, ఆదాయవ్యయములను సంపూర్ణముగా సంస్కరించినగాని ప్రయోజనములేదని యాయన గ్రహించెను. కాని సంస్కరణమునకు యత్నించగానే ప్రభువులు మొదలగువారియాటంకములు గలిగెను. 1787 వ సంవత్సరములో కలోనుమంత్రి రాజీనామా నిచ్చెను. తరువాత రాణీగారి సిఫారసుమీద నేర్పఱుచబడిన మంత్రి బ్రియన్ కూడ ఏమియు చేయజాలకపోయెను. ఇట్టి తరుణములో (స్టేట్సుజనరల్) దేశప్రతినిధిసభను పిలువవలసినదని అన్నిపక్షములవారినుండియు గొప్ప యాందోళనము ప్రబలెను. రాజు అసమర్థుడనియు మంత్రులు నిస్సహాయులనియు అందరికిని తెలిసెను. ప్రతిసంవత్సరము ప్రభుత్వమువారి యాదాయముకంటె వ్యయము 20 లక్షల సవరను లెక్కువగుచుండెను. ఇదిగాక ప్రభుత్వమువారు తెచ్చిన ఋణములకు వడ్డియియ్యవలసియున్నది. దేశములో ధరలెక్కువయినవి. కరవు వ్యాపించినది. వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు క్షీణించినవి. ప్రజాభివృద్ధికరమగు పనిచేయుటకును ప్రభుత్వములో ద్రవ్యము లేదు. రాజకుటుంబముయొక్కయు వారిచుట్టుచేరు బృందముయొక్కయు పరిజనులయొక్కయు విలాసములు, వైభవములు, దుర్వ్యసనములు మొదలగువానికి కావలసినఖర్చుమాత్రమావంతయైన తగ్గలేదు. సైన్యములలో అసంతృప్తి ప్రబలెను. బీదరయితులు, పనివాండ్రు, కూలీలు, అక్కడక్కడ తిరుగుబాటులు ప్రారంభించిరి. ప్రతినిధిసభను 1664 సంవత్సరము

నుంచియు ఫ్రెంచిరాజులు కూర్చలేదు. ఇప్పుడు పదునారవ లూయిరాజు దేశములోని యాందోళనముబట్టి ప్రతినిధిసభ కూడునట్లాజ్ఞాపించెను. తాను ప్రజలవిశ్వాసమును బడయుటకై ప్రజానురంజకుడుగ నుండిన నెక్కరును తిరిగి ప్రధానమంత్రిగ నియమించెను. 1778 వ సంవత్సరం ఆగష్టులో బ్రియన్ రాజీనామా నిచ్చెను. కాని మరియొక గొప్పసమస్య బయలుదేరెను. తమ ప్రతినిధులసంఖ్యతో సమానముగనే మతగురువుల ప్రతినిధుల సంఖ్యయు సామాన్యప్రజలప్రతినిధులసంఖ్యయు నుండవలెనని ప్రభువులు కోరిరి. దేశములో ప్రభువులును మతగురువులును స్వల్పసంఖ్యాకులనియు, సామాన్యప్రజలు రెండున్నరకోట్లు గలరనియు, సామాన్యప్రజాప్రతినిధుల సంఖ్య, ప్రభువులప్రతినిధులు, గురువుల ప్రతినిధులు కలిసిన మొత్తముకంటె, తక్కువగా నుండుటకు వీలులేదనియు, ప్రజ లాందోళనము జరిపిరి. చిన్న మతగురువులు సామాన్యప్రజలలోనే చేరిరి. మరియొక తగాదా గలిగెను. ప్రభువుల సభ వేరుగాను మతగురువులసభ వేరుగాను ప్రజాప్రతినిధిసభ వేరుగాను నుండవలయుననియు నిర్ధారణచేయువిషయములో ఒక్కొక్కసభ కొక్కొక్క వోటుచొప్పున నుండవలెననియు ప్రభువులును గురువులును చెప్పిరి. ప్రభువులు, గురువులు, ప్రజలు అందఱుకలసి ఒకేసభలో చేరి చర్చించి విషయముల నన్నిటిని పరిష్కారము చేయవలెననియు, ఎక్కువసంఖ్యాకుల యభిప్రాయమునుబట్టి తీర్మానములు కావలెననియు, ప్రజలు చెప్పిరి. ఈ రెండువిషయములమీదను చర్చలు విశేషముగా

జరిగెను. వాదప్రతివాదములు ప్రబలెను. అక్కడక్కడ దెబ్బలాటలకు దిగెను. ప్రభువులను, వారిపక్షమువారిని ప్రజలు గేలిసేయసాగిరి. అప్పటివరకు, ప్రభువులయొక్కయు మతగురువులయొక్కయు ప్రత్యేకహక్కులన్నియు నాశనముచేసి, ప్రజలందఱికిని సమానహక్కులు సమానబాధ్యతలుగల ప్రభుత్వముగా చేయవలెననిమాత్రమే ప్రజలు కాంక్షించిరి. రాజునందు ప్రజలకు ద్వేషములేదు. రాజును తీసివేయవలెనని ప్రజలు తలచలేదు. కాని లూయిరాజునకు, ప్రజలకు నాయకుడగుటకుతగిన వివేచనగాని నైపుణ్యముగాని లేదు. ఆకాలపు నూతనాభిప్రాయముల తీవ్రతను గుర్తించలేకపోయెను. ప్రభువులయిష్టమును కోల్పోవుటకు భయపడి తుదకు ఆరాజు సింహాసనమును గోల్పోయెను. ఆబీసైసు అనునాయన వ్రాసిన కరపత్రములో ప్రజాపక్షమువారి యభిప్రాయములు స్పష్టీకరించబడెను. “ప్రజాప్రతినిధిసభ (మూడవశాఖ) అనగనేమి?” అని ఆయన ప్రశ్నించి, “అదే ఫ్రెంచిజాతి” యని జవాబు వ్రాసెను. “ప్రభువులు, మతాధిపతులు కలిసి 15 లక్షలులేరు. తక్కినప్రజలు2½కోట్లుగలరు. ప్రభువులు, మతాధిపతులు సోమరిపోతులు. ఇతరులు కష్టముచేయగా దాని ననుభవించు తిండిపోతులు. జాతియొక్క యభివృద్ధి కాటంకము గలుగజేయువారు. సామాన్యప్రజలను దాస్యములోను కష్టపరంపరలోను ముంచెడివారు. వీరు లేకపోవుటవలన ఫ్రెంచిజాతి కేమియు నష్టముగలదా? లేదు. లేకపోగా ఫ్రెంచిజాతి స్వేచ్ఛను సౌఖ్యమును పొందును. సామాన్యప్రజలే సమస్త ఉపయోగకర

నైన పనులను చేయువారు" అని ఆయన వ్రాసెను. మతగురువులలో మఠాధిపతులు ప్రభువుల పక్షమునను, చిన్నగురువులు సామాన్యప్రజల పక్షమునను చేరిరి. ఈవాద ప్రతివాదములమధ్య నెక్కరుమంత్రిసలహాపైన మొదటిశాఖయగు ప్రభువుల ప్రతినిధులసంఖ్యయును, రెండవశాఖయగు మతగురువుల ప్రతినిధులసంఖ్యయును కలిసినదానికంటె కొంచెమెక్కువగా మూడవశాఖయగు ప్రజలప్రతినిధుల సంఖ్యయుండునట్లు రాజు తీర్మానించెను. 25 సంవత్సరముల వయస్సుపైగలవారెల్లరు మూడవశాఖయొక్క సభ్యులను ఎన్నుకొనుట కర్హులని తీర్మానించబడెను. మూడు శాఖలును కలిసి కూర్చొనవలెనా లేక విడివిడిగా కూర్చొనవలెనా యను విషయము నిర్ధారణచేయక విడిచిపెట్టెను.

ఫ్రెంచి
స్వాతంత్ర్య విజయము

పండ్రెండవ అధ్యాయము

ఫ్రెంచి విప్లవము

(1)

1789 వ సంవత్సరము మేనెల 5 వ తేదీన వర్సేల్సు పట్టణమున దేశప్రతినిధిసభయగు స్టేట్సుజనరలు సమావేశమయ్యెను. అతివైభవముతో పదునారవ లూయిరాజు దానిని తెరచెను. 270 మంది ప్రభుప్రతినిధులును 291 మంది మతగురువులును 584 మంది ప్రజాప్రతినిధులును హాజరైరి. ప్రజాప్రతినిధులపక్షమున ఫ్రెంచిజాతి యుండెను. మూడుశాఖలును కలిసి యొకే సభగా చేరి చట్టములు చేయవలెనని ప్రజాప్రతినిధులు కోరిరి. కొద్దిమంది ప్రభుప్రతినిధులును మరికొంతమంది మతగురువులునుమాత్ర మిందుకు సమ్మతించిరి,

టెన్నిసుకోర్టు శపథము.

తక్కినవా రొప్పుకొనలేదు. లూయీరాజు ప్రజల ఆస్తికిని ప్రాణమునకును సురక్షితమునిచ్చు చట్టములు తాను చేయుటకేమి, కొంత అధికారమును ప్రజాప్రతినిధులవశము చేయుటకేమి సిద్ధముగ నుండెనేగాని, ప్రభువులు, ప్రజలు, మతగురువులు ననుభేదము నాశనమై అందరును ఫ్రెంచిజాతిలో చేరిపోవుట కొప్పుకొనలేదు. తన రాచరికముతోపాటు ప్రభువులు, గురువులు, ప్రజలు ననుభేదముకూడ నుండవలెననియే నిశ్చయించెను. రాణికిని ఇదే అభిప్రాయము. నెక్కరుమంత్రి ద్రవ్యసంబంధమయిన ఇబ్బందులనుండి ప్రభుత్వము తొలగిన తరువాత, ప్రభువులును మతగురువులును కలిసి యొకసభగాను, ప్రజాప్రతినిధులు వేరుసభగాను చేరుట యుక్తమని తలచెను. ముందుగా ప్రభుత్వముయొక్క ఆర్థికస్థితినిగూర్చి నెక్కరు గొప్ప యుపన్యాసమునుచేసి, మూడు శాఖ లేయేవిషయములను కలిసి చర్చించవలెనో, వేనిని విడిగా చర్చించవలెనో, నిర్ధారణచేయుటకు కమీషనరుల నేర్పాటుచేయవలసినదని సలహా నిచ్చెను. తమ్ము నెన్నుకొనిన ఫ్రెంచిప్రజలయుద్దేశ్య ప్రకారము, ప్రభువులును మతగురువులును అనుభవించుచుండిన ప్రత్యేకహక్కులును ప్రత్యేకలాభములును సంపూర్ణముగా రద్దుపరచనిది, మరియొకపని ప్రారంభించగూడదను దృఢనిశ్చయముతో ప్రజాప్రతినిధులు వచ్చిరి. తక్కిన రెండుశాఖలును తమతో చేరనిది, ఏపనియు తాము చేయమని ఖండితముగా చెప్పిరి. దినదినమున కీపోరాటము హెచ్చెను. ప్యారిసుపట్టణములోని బీదజనులకు తిండి ప్రియమై క్షుద్బాధ

హెచ్చుగా నుండెను. ప్రజాపక్షవాదులు తీవ్రమైన యుపన్యాసములు గావించుచుండిరి. ప్రజలలో నాగ్రహము హెచ్చెను. ప్రభువులు, మతగురువులు నాశనముగానిది తమకు కడుపునిండ భోజనము దొరకదని ప్రజలు తలచసాగిరి. ఒకేసభగా కూడుటకు వ్యతిరేకపక్షమువారినందరిని ప్రజలు తొందరచేయసాగిరి. రాజధానియొక్క ప్రజాభిప్రాయమువలన స్టేట్సుజనరల్‌లోని ప్రజాప్రతినిధులపట్టుదల హెచ్చెను. జూన్ 17 వ తేదీన ప్రజాప్రతినిధులు (నేషనల్ ఎస్సెంబ్లి) జాతీయసభ యను పేరును బెట్టుకొని, ప్రభువులును, మతగురువులును తమతో చేరినను, చేరకపోయినను తామే దేశముయొక్క నిజమయిన ప్రతినిధులమనియు, దేశముతరపున సర్వకార్యములను చేయుటకు తమకే సర్వాధికారము గలదనియు తీర్మానించిరి. కొంతమంది ప్రభువులును చాలమంది సామాన్యమతగురువులును వీరిలో చేరిరి. రాజునకును రాణికిని నాగ్రహముకలిగెను. జాతీయసభను సభచేయుచున్న మందిరములోనుండి, దానిని బాగుచేయవలసియున్నదనుమిషమీద వెడలగొట్టించిరి. ప్రజాప్రతినిధులందరును (టెన్నిసుకోర్టులో) బంతులాడుకొను ప్రదేశములో సమావేశమై, జాతీయప్రభుత్వమును స్థాపించువరకును తాము విడిపోమని జూన్ 20 వ తేదీన శపథములు చేసికొనిరి. బయట ప్రజలగుంపు లాతురతతో కనిపెట్టుకొని యుండిరి.

జూన్ 23వ తేదీన లూయీరాజు దర్బారుచేసెను. ప్రతినిధుల నందరిని సమావేశపరచెను. రాజుయొక్క చిత్త మును మంత్రులు వినిపించిరి. "మూడుశాఖ ప్రజాప్రతినిధులు లును విడిపిడిగనే కూడవలసినది. రాజుగారి రాజు నెదిరించుట యుత్తరువుపైన నైదైన ప్రత్యేకవిషయముల లో అందరును కలియవచ్చును. ముఖ్యముగా మతసాంఘిక రాజకీయవిషయములను ప్రత్యేకముగానే చర్చించవలెను. ఇది రాజుగారియాజ్ఞ. అందరుప్రతినిధులును వెంటనే వెళ్ళిపోయి రేపు ఎవరికి నిర్ణయమయిన ప్రదేశమున వారు ప్రత్యేకముగా కూడవలసినది. ఇట్లు చేయనిచో రాజుగారే తన ప్రజలసౌఖ్యమున కవసరమగు చర్యలు జరుపుదురు," అని మంత్రులు సెలవిచ్చిరి. దర్బారు చాలించగనే రాజును, చాలమంది ప్రభువులును, మతగురువులును వెడలిపోయిరి. మిగిలినవారును, ప్రజాప్రతినిధు లందరును తమ స్థానములను వదలలేదు. ప్రజాప్రతినిధి బైలి యాగ్రాసనాధిపత్యమును వహించెను. రాజుయొక్క యుద్యోగస్థుడగు డిబ్రెజి అచటకు వచ్చి రాజుగారియుత్తరువును వింటిరాయని యడిగెను. ప్రజాప్రతినిధులకునాయకుడుగానున్న మిరాబో రాజుగారినోట పలికించబడిన మాటలను వింటిమి. మేము లేచిపోము. మమ్ము ను వెడలగొట్టుమని మీ కుత్తరువులున్నచో, పటాలము లను తెచ్చి వెళ్ళగొట్టుడు" అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. రాజు చర్య పుచ్చుకొనుటకు శంకించెను. పటాలములను బంపినను సైనికభటులు కాల్చుటకు నిరాకరించెదరు. పైగా

రాజధానిలో తిరుగుబాటులు జరుగును. ఈవిధముగా రాజు యోచించి, లేచివచ్చిన ప్రభువులను మతగురువులను తిరుగ వెళ్ళి ప్రజాప్రతినిధులతోచేరి యొకేసభగా నేర్పడవలసినదని చెప్పిపంపెను. ప్రజాపక్షమునకు సంపూర్ణజయము కలిగెను. (జూన్ 26.)

(2)

ఈ కాలయాపనవలన ప్యారిసునగరవాసులలో నుద్రేకము హెచ్చెను. ప్రతిదినము వేలకువేలు ప్రజలు సభలు జరిపి వక్తలు గంభీరోపన్యాసముల గావించుచుండిరి. రాజుయొక్క బంధువుడగు ఆర్లియన్సుప్రభువు ప్రభుపక్షమునువదలి ప్రజాపక్షము చేరెను. ఆయననగరునకంటి యొక పెద్ద తోటగలదు. దానిచుట్టును పుస్తకములను కాఫీని పలహారములను అమ్ముదుకాణము లుండెను. ఆమధ్యనున్న విశాలమైనప్రదేశములో వేలకొలందిప్రజలు సమావేశమగుచు ఉపన్యాసములను వినుచుండిరి. అక్కడకు పోలీసువారుగాని ప్రభుపక్షవాదులుగాని వచ్చుటకు భయపడుచుండిరి.

బాస్టీలుకోట నేల మట్టము గావింపబడుట.

ప్రభుత్వమువారు శాంతిని నెలకొలుపవలె ననుమిష మీద ప్యారిసు,వర్సేల్సుపట్టణములయొద్ద స్విసు, జర్మను సైన్యముల నుంచిరి. ప్యారిసును ముట్టడించి సైనికశాసనమును ప్రవేశపెట్టుదురేమోయని ప్యారిసుప్రజలు భయపడుచుండిరి. ఈ సైన్యములను తీసివేసి ప్రజల యైచ్ఛికభటులను తయారుచేయవలసినదని జాతీయప్రతినిధులు కోరిరి. కాని రాజు సమ్మతించ

లేదు. నెక్కరుమంత్రి రాజున కేవిషయములలో సహాయము చేయుటలేదు. కాని జులై 11 వ తేదీన రాజు నెక్కరుమంత్రిని పదభ్రష్టుని జేసి ఫ్రాన్సుదేశము నుండి వెంటనే లేచిపోవలసినదని యాజ్ఞాపించెను. నెక్కరును తీసివేసినందుకు జాతీయసభ వారు ఖండితముగా తమ అసమ్మతిని రాజునకు తెలిపిరి. కాని ప్రయోజనము లేదయ్యె. నెక్కరుండగా రాజు పటాలములను జాతీయసభపైనగాని రాజధానిమీదగాని ప్రయోగించ డనునమ్మకము ప్రజల కుండెడిది. నెక్కరును వెళ్ళగొట్టి రనువార్త మరునటియుదయమున ప్యారిసుపట్టణములో వ్యాపించెను. ప్రజలలో కలిగిన యాందోళనమునకు మేరలేదు. రాజు వెంటనే సైన్యములను ప్రయోగించి ప్రజావిప్లవమును బలవంతముగా నణచి వేయునని భయము హెచ్చెను. సభావేదికపై కామిల్ డెమొలిన్ అను యువకు డెక్కి "పౌరులారా! నెక్కరును వెళ్ళగొట్టినారు. దేశాభిమానుల నందఱిని నరకివైచుటకు యత్నించుచున్నారు. లేవండి! తుపాకులు తీసికొని లేవండి! ప్రతివాడు నొక పచ్చనియాకులుగల కొమ్మను గుర్తుగా పుచ్చుకొని బయలుదేరుడు!" అని హెచ్చరించెను. చెట్లకొమ్మలు తీసికొని ప్రజలు బయలుదేరిరి. నెక్కరుయొక్క పటమును తీసికొని ప్రజలు ఊరేగింపుతో వచ్చుచుండగా, రాజుయొక్క జర్మనుగుఱ్ఱముదళము ప్రజలపై బడి త్రొక్కి గుంపులను చెదరగొట్టినది. ప్రజలయాగ్రహమునకు మేరలేదు. మూడు వేల అయిదువందలమంది ఫ్రెంచిసైనికులు ప్రజలపక్షమునకు వచ్చిచేరిరి. తుపాకులు, కత్తులు, గొడ్డళ్ళు మొదలగు

నవి తీసికొని ప్రజలు బయలుదేరిరి. ప్రభుత్వమువారి సైనికసామగ్రిగల యింటిపైబడి ఆయుధసామగ్రిని తీసికొనిపోయిరి. రాజసైన్యము లేనిమిషమునవచ్చి తమ్ము ముట్టడించునో యనుభీతితో ముఖ్యస్థలములలో ఫిరంగులను బెట్టి ప్యారిసునగరసంరక్షణమునకు వలయు సన్నాహముల నెల్ల గావించిరి.

జూలై నెల 13 వ తేదీయంతయు విప్లవము జరిగెను. ప్రజలు సుంకపుశాలలను తగులబెట్టిరి. చెరసాలలను తెరచి ఖైదీలను విడుదల చేసిరి. రొట్టెల అంగళ్లను కల్లుదుకాణములను దోచుకొనిరి. రాజు వెర్సేల్సులో నుండెను. ప్యారిసులోని యధికారు లెవరును ఆటంకపరచలేదు. ఆటంకపఱచుటకు భయపడిరి. మ్యునిసిపలు సభ్యులు హోటలు డివెల్లి అను నగరులో కూర్చొని ప్రజలకు సలహానిచ్చుచుండిరి. ప్రజలను సాయుధులగు జాతీయ సైనికులుగ తయారుచేయుచుండిరి. ఇంతలో బాస్టిలుకోటలోని రాజసైన్యములు కోటమీద ఫిరంగుల నెక్కించిరి. ఇట్టి ముఖ్యమగు ప్రదేశము శత్రువుల స్వాధీనమందుండుట అపాయకరమని తలచి జులైనెల 14 వ తేదీన ప్రజాసైన్యము బాస్టిలు కోటను ముట్టడించ నిశ్చయించెను. లండనులోని 'టవరు' వలె ఫ్రెంచిప్రభుత్వవిరోధులను తరచుగా విచారణలేకుండ నీకోటలో పడవేయుదురు. బాస్టిలుకోట ప్రభుత్వవిద్వేషుల కారాగృహము. లోపల కొద్దిసైన్యములు గలవు. సేనాధిపతి యాకోటను వదలుటకు సమ్మతించక పోరాడెను. అయిదు

గంటలు యుద్ధము జరిగిన తరువాత ప్రజాసైన్యములు బాస్టిలు కోటను పట్టుకొని లోన జొరబడిరి. ప్రభుత్వసైన్యాధిపతి సేనలతో లొంగెను. సైన్యాధిపతిని ప్రజలు చంపిరి. ప్రభుత్వ సైనికులకు క్షమాపణ నొసంగిరి. బాస్టిలుకోటలోని ఖైదీలను విడుదలచేసి దానిని సంపూర్ణముగా నేలమట్టము గావించిరి. ఆరాత్రి బాస్టిలుకోట పడిపోయిన దనుసంగతి వెర్సేల్సులోని రాజునకు తెలిసెను. 'ప్రజలు తిరుగుబాటు చేసిరి,' అని మాత్రమే ఆయన చెప్పెను. 'అయ్యా! తిరుగుబాటుకాదు. విప్లవము ప్రారంభమయినది,' అని లైంకోర్టు ప్రభువు చెప్పెను. ఫ్రెంచిసైన్యములు ప్రజలలో చేరిపోయినందుకు రాజు చింతించెను.

రాజు ప్రజాచిత్తము నెదిరించజాలక ప్రజలకు లొంగెను. జాతీయసభయొక్క కోరికలు మన్నించెను. విదేశసైన్యములను తీసివేసెను. నెక్కరును తిరిగి ప్రధానమంత్రిగా చేసెను. ఈసంతోషవార్తలను ప్యారిసుప్రజలకు తెలుపుటకై జాతీయసభవారు వెర్సేల్సునుండి ఎనుబదిఎనిమిదిమంది ప్రతినిధులను ప్యారిసునకు బంపిరి. ప్యారిసు ప్రజలు మిగుల నుత్సాహమును పొందిరి. అమెరికా స్వాతంత్ర్యపక్షమున నింగ్లాండుతో యుద్ధముచేసియున్న సుప్రసిద్ధ ఫ్రెంచిసేనాని లఫయాతుప్రభువును ప్యారిసులోని జాతీయసైన్యములకు సేనాధిపతిగా చేసిరి. గణితశాస్త్రవిద్వాంసుడును, టెన్నిసుకోర్టుశపథకాలమున అధ్యక్షతవహించినవాడునునగు బైలీని ప్యారిసునగరపురపాలకసంఘమున కధ్యక్షుడుగ నెన్నుకొనిరి. ఫ్రెంచివిప్లవమునకు గుర్తుగా నీలము

ఎరుపు, తెలుపు, మూడురంగులుగల జెండా ఎత్తబడెను. "ఈ మూడురంగుల జెండాప్రపంచమంతను సంచరించును!" అని లఫయాతుసేనాని చెప్పెను.

రాజుయొక్క సోదరుడగు ఆర్టాయిప్రభువును మరికొందరు ప్రభువులును ఫ్రాన్సును విడిచి పారిపోయిరి. తన సురక్షితముకొరకు రాణి వెర్సేల్సులో భయపడుచున్నను, లూయిరాజు కొంతమంది జాతీయసభ్యులను వెంటగొని ధైర్యముతో ప్యారిసునగరమునకు వెళ్లెను. ప్యారిసునగరము వెలుపలనే మ్యునిసిపలు అధ్యక్షుడగు బైలీ రాజునెదుర్కొని, రాజభక్తిసూచకముగ నగరపుతాళపుచెవులను రాజున కర్పించెను. 'ప్రజలు రాజుగారి హృదయమును వశపరచుకొనినా'రని నమ్రతతో బైలీ చెప్పెను. రాజు ప్రజల జయజయధ్వానములమధ్య ప్యారిసునగరములో ప్రవేశించెను. రాజు హొటలుడివిల్లికి పోయి తనటోపీలో మూడురంగులపతాకమును ధరించి, మేడమీదనుండి ప్రజలకు దర్శనమిచ్చెను. బయట మూగియున్న వేలకొలది జను లానందపరవశులై "మారాజును దేవుడు రక్షించుగాక!" "మాదేశమును దేవుడు రక్షించుగాక!" యను కోలాహలధ్వనులు చేసిరి. రాజును తీసివేయవలెనని అంతవరకును ప్రజలు కోరలేదు. ప్రభువులు ప్రజలు ననుభేదములు పోయినరాజరికమునే ప్రజలు కాంక్షించిరి. రాజు ప్రజల యిష్టానుసారము పాలింపవలెనని కోరిరి.

రాజు ప్యారిసును దర్శించుట.

(3)

రాష్ట్రములలో విప్లవము.

రాజధానిలోవలెనే రాష్ట్రములలోకూడ ప్రజాందోళనము హెచ్చెను. ప్రభువులకుగల ప్రత్యేకలాభములును ప్రత్యేకహక్కులును నాశనమై, ప్రభువుల యొత్తిడినుండియు దౌర్జన్యమునుండియు విముక్తులగుటకు ప్రజలు తొందరపడుచుండిరి. ఇంకను జాతీయసభ ఏమియును చేయదయ్యె. ప్రజలు ప్రభువులకు పన్నుల నిచ్చుటకు నిరాకరించిరి. సుంకపుశాలలను, టోలుగేట్లను తగులబెట్టసాగిరి. జూలై 14వ తేదీన బాస్టిలుకోట నాశనమైన దనువార్త రాష్ట్రములలోని యాందోళనపరుల కుత్సాహము కలుగజేసెను. ప్యారిసులో నొక ప్రభుత్వోద్యోగి 'ఫాలన్' అనునాయన ప్రజల కాకలియయిన యెడల గడ్డితినవచ్చునని చెప్పినందున నాయనను, ఆయన అల్లుని దీపపుస్తంభమునకు గట్టి ప్రజ లురిదీసిరి. ప్యారిసు పురపాలకసంఘమువారును, జాతీయసైన్యములును, ప్యారిసు ప్రజలలో శాంతిని నెలకొల్పుచుండెను. అనేకరాష్ట్రములలో నక్కడక్కడ ప్రజలు గుంపులుగ బయలుదేరి, ప్రభువుల యిండ్లను, వారియిండ్లలోని భూదానశాసనములను తగులబెట్టసాగిరి. ప్రజలకు వ్యతిరేకపక్షమువారు వచ్చి తమ పంటలనన్నిటిని నాశనముచేయుదురని వదంతి బయలుదేరినందున ప్రజలు సాయుధులు కాసాగిరి. మధ్యమతరగతిప్రజలును, విద్యార్థులును, మునిసిపలుసంఘములును పిచ్ఛికభటుల నేర్పాటుచేసి, శాంతిని నెలకొల్పిరి. దీనివలన నొకసంగతి స్పష్ట

మయ్యెను. రాజుయొక్కయు, ఆయన యుద్యోగస్థులయొక్కయు నధికారము రాజధానిలోను, రాష్ట్రములలోనుగూడ నదృశ్యమై, ప్రభుత్వోద్యోగు లధికారము చలాయించలేక యూరకొనిరి. సైన్యములు ప్రజలలో చేరెను. ప్రజలు ఆయుధపాణులైరి. ప్రజలే శాంతికొఱకు ప్రయత్నములు చేసికొనిరి. తమమీద నధికారముచేయుటకును, తమ కష్టముల నీడేర్చుటకును జాతీయసభమీదనే ప్రజలు తమదృష్టిని నిల్పుకొనియుండిరి.

జాతీయసభ

జాతీయసభయొక్క ప్రజాప్రతినిధిశాఖలో కొందఱు సుప్రసిద్ధవిద్వాంసులు, 16 గురు వైద్యులు, 102 రు భూస్వాములు, 212 మంది న్యాయవాదులు, కొందఱు వర్తకులు, కొందఱు మేజస్ట్రీటులు, చిన్న రైతులు, 12 మంది ప్రభువులు, ఇద్దఱు మతగురువులును నుండిరి. అర్ధచంద్రాకారముగ నధ్యక్షునియెదుట సభ్యుల యాసనము లమర్చబడెను. సభ్యులయుపన్యాసము లందఱికి వినబడునట్లుగ నుపన్యాసవేదిక నేర్పాటుచేసిరి. జాతీయసభలో నాలుగువిధములైన యభిప్రాయములు గలసభ్యులు కూర్చుండియుండిరి. అధ్యక్షుని కుడివైపున ప్రభుజాతియొక్కయు మతగురువులజాతియొక్కయు ప్రత్యేకహక్కుల నన్నిటిని నిలువబెట్ట యత్నించుచుండిన ప్రభువులును మతగురువులును కూర్చుండియుండిరి. వారి కెడమవైపున పుట్టుకవలన ప్రభువులైనవారుగాక, ధనమువలన ప్రభువులైనవా రుండితీరవలయునని యు, అట్టివారు లేనిది రాజరికమునకు ముప్పు వాటిల్లుననియు

నభిప్రాయపడుచుండినవారు కూర్చుండిరి. శాసనసభలకు వోట్ల నిచ్చువా రప్పటియింగ్లాండులోవలె విశేషమగు ఆస్తిగలవారుగా నుండవలయుననియు, శాసనసభలలో భూస్వామందులే పలుకు బడి గలిగియుండవలయుననియు, ఇంగ్లాండులోవలె రెండుశాసన సభ లుండవలెననియు వీరియభిప్రాయము. అన్నివిధములైన అల్లరులను వెంటనే యణచివేయవలయుననికూడ వీరు కోరు చుండిరి. వీరు స్వల్పసంఖ్యాకులుగ నుండిరి. అధ్యక్షుని యెడమ వైపున రాజులేని ప్రజాస్వామ్యమును, ప్రతిమానవునికిని వోటు ను, ఆస్తియున్నను లేకున్నను యోగ్యతనుబట్టియే అన్నియుద్యో గముల కర్హతయును కోరు అతివాదులు ఇరువది ముప్పది మంది కూర్చుండియుండిరి. వీరికి నాయకులు పేషన్, రాబిస్పి యరులు. రాజును వెళ్ళగొట్టుట వీరి యుద్దేశ్యమేగాని, సాధ్య పడదని తలచి యూరకొనిరి. ఈ అతివాదులకు కుడివైపునను, పైనచెప్పిన రెండవపక్షమువారి కెడమవైపునను, ఏడెనిమిది వందలసభ్యులు మిరాబో, లఫయతు, అబి సైసు మొద లగువారి నాయకత్వముక్రింద కూర్చుండిరి. సర్వసమానత్వ మును ప్రత్యేకహక్కుల నాశనమును వీరు కోరిరి. ప్రజాపరి పాలనమును కాంక్షించిరి. ప్రభుత్వము దృఢముగా నుండు టకు రా జుండితీరవలయునని వీరి అభిప్రాయము. కాని నిజ మయిన అధికారము ప్రజాప్రతినిధులచేతులలోనే యుండి, రాజు నామమాత్రవశిష్టుడుగా నుండవలెననియే, వీరియుద్దే శ్యము. ప్రజలయందు వీరికి సంపూర్ణవిశ్వాసము గలదు. ప్రస్తు తము కొన్నిచోటుల కొన్నిఅల్లరులు జరుగుచున్నను, తిరిగి

వెనుకంజవేయుటకు వీలులేని సరియైన పునాదులమీద జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనలను నిర్మించిన తరువాత, కొలదినెలలలో దేశము లో శాంతి, సంపద, సంతృప్తి నెలకొలుపబడునని వీరి తలంపు.

(4)

ప్రజాహక్కుల స్థాపనము.

1789 సంవత్సరము ఆగష్టునెల 4 వ తేది ఫ్రాన్సుదేశ చరిత్రలో కెల్ల ముఖ్యమగు దినము. ఆసాయంతనము ఫ్రాన్సులో అదివఱకు శతాబ్దములనుండి పాదుకొనియుండిన మొఖాసాప్రభుపరంపరయును, మతగురువుల యాధిక్యతయును జాతీయసభచే నాశనము చేయబడెను. ఇంతటనుండియు ఫ్రెంచిదేశము లోని మనుష్యులందఱును జాతిభేదములులేక సమానహక్కు బాధ్యతలు గలవారని శాసించబడెను. చట్టము లందఱకును సమానముగ వర్తించును. అందఱికిని సమానమగు స్వాతంత్ర్య ములుండును. పుట్టుకయొక్కగాని ధనముయొక్కగాని ఆధిక్యత యుండదు. ప్రభువులకును మతగురువులకును గల న్యాయవిచార ణాహక్కులు, ప్రత్యేకగౌరవములు, రైతులచే బలవంతముగ పనిచేయించుకొను హక్కులు, ప్రభువులకుగల వేటహక్కులు, కొన్ని ప్రదేశములకును, పట్టణములకును, వర్తకసంఘములకును గల ప్రత్యేకవర్తకహక్కులు, మొదలగు ప్రత్యేకహక్కులన్ని యు రద్దుపఱచబడెను. రైతులకును ఇతర సామాన్యప్రజలకును గల నిర్బంధములన్నియు తొలగించబడెను. వ్యవసాయకబానిస త్వము సంపూర్ణముగ రద్దుపఱచబడెను. సివిలు, సైనిక, మతవి షయిక ఉద్యోగములన్నిటికిని యోగ్యత, సామర్థ్యము మాత్ర

మే కావలెను. పుట్టుకనుబట్టి యియ్యఁబడవు. మతముల యొక్క అభివృద్ధికై ప్రజ లిచ్చు పన్నులు తీసివేయబడెను. ప్రభువుల యొక్కయు, మతగురువుల యొక్కయు భూముల కిదివరకు పన్నులనుండిగల మినహాయింపులన్నియు రద్దుపరచబడి అందఱి భూములకును సమానముగ పన్నులు వేయబడెను. జాతీయసభవారు మానవులకు స్వాభావముగా నున్నట్టియు, భగవదుద్దేశ్యమైనట్టియు హక్కుల ప్రకటనమును కావించిరి. (1) స్వాతంత్ర్యమును, ప్రాణ మాన విత్తముల సంరక్షణమును, వీనికి భంగముగలుగజేయ యత్నించినవారి నెదుర్కొనుటయు, ప్రతిమానవునికిని సహజమైన హక్కులు. (2) సమాన హక్కులతో మనుష్యులందఱును పుట్టినారు. (3) చట్టముల ముందఱ పౌరులందరు సమానులు. (4) యోగ్యత, సామర్థ్యము నను భేదములుతప్ప తక్కిన యెట్టిభేదములును లేక, ప్రభుత్వములోని అన్ని యుద్యోగములకును పౌరులందఱును అర్హులు. (5) దేశమునకు ప్రజలే ప్రభువులు. (6) ప్రజలయొక్కయుద్దేశ్యములను దెలుపుటయే చట్టము. ఈ ఆరు హక్కులును ఎవనును తీసివేయుటకు వీలులేని సహజహక్కులని శాసించబడెను. ప్రభువులు, మతగురువులు, ప్రజలు నను భేదము రద్దుపరచబడెను. పత్రికాస్వాతంత్ర్యము, వాక్స్వాతంత్ర్యము దేశీయులకందఱికిని నియ్యబడెను. పౌరులు ఎవరియిష్టమువచ్చిన మతమును వా రవలంబించవచ్చుననియు, ప్రభుత్వమువా రేమతము నవలంబింపరనియు, ఏమతమునందు నెక్కువ గౌరవమునుజూపరనియు ప్రకటించబడెను. రెండు శాసనసభ

లుండవలెనని కొందఱు వాదించిరిగాని, ఎక్కువమందిచే ప్రజాప్రతినిధిసభ యొకటే యుండవలెనని తీర్మానింపబడెను. దీనికి రెండుసంవత్సరముల కొకసారి యెన్నికలు జరుగును. గడువులోపల దీనిని విచ్ఛిన్నముచేయుహక్కు రాజునకు లేదు. సమస్తపరిపాలనాధికారములు నీసభ కుండును.

దేశములోని యిరువదిఅయిదుసంవత్సరముల వయస్సుగలిగి, సాలున కొకరూపాయి పన్నుచెల్లించు పౌరుల కందఱకును ఎన్నికఅధికారము కలుగజేయబడెను. ప్రతినిధి మాత్రము సాలుకు ముప్పదిరూప్యముల పన్ను చెల్లించువాఁడుగ నుండవలెను. ప్రజాప్రతినిధిసభ చేసినచట్టమును రాజు రెండుసారులు త్రిప్పివేయవచ్చును. మూఁడవసారి దానినే ప్రజాప్రతినిధిసభవారు చేసినయెడల, రా జంగీకరించకపోయినను, దానియంతట నదే చట్టమగును.

అత్యంతమగు దేశాభిమానము.

పైన చెప్పబడిన ప్రత్యేకహక్కుల నాశనములోను, మానవసమానత్వస్థాపనములోను, అత్యంతమైన దేశాభిమానముతో ననేకమంది ప్రభువులును మతగురువులును కూడ హృదయపూర్వకముగా తోడ్పడిరి. తమ ప్రత్యేకహక్కులను గౌరవములను తామే ముందుగా విసర్జించి ఆత్మత్యాగమునకు మార్గదర్శకులగుచు వచ్చిరి. నోయాలిసు ప్రభువు అందఱికిని త్రోవజూపెను. ప్రభువుల న్యాయవిచారణహక్కు, వేటహక్కు, రైతులవలన బలవంతముగ పనిచేయించుకొను హక్కు మొదలగు హక్కులన్నియు వెంటనే రద్దుకావలెనని

ఆయన తీర్మానమును బెట్టెను. ఇంతటితో నొకరివెంట నొకరు ప్రభువులును, మతగురువులును, తమ తమ హక్కులను విసర్జనముగావింప నారంభించిరి. దేశాభిమానములోను . ఆత్మత్యాగములోను పోటి గలిగెను. ఒకరికంటె మరియొక రెక్కువ త్యాగమును జూపిరి. అమితోత్సాహము పుట్టెను. దేశముకొరకై ప్రత్యేకవ్యక్తులు చేసిన సమర్పణము లాఖరుకాగనే, డాఫిని రాష్ట్రప్రతినిధి తన రాష్ట్రమునకుగల ప్రత్యేకహక్కుల నన్నిటిని వదలెను. ఒకటివెంట నొకటి రాష్ట్రములు, పట్టణములు, వర్తకసంఘములు తమతమ ప్రత్యేకహక్కులను గౌరవములను వదలుకొనిరి. ఆదిన మత్యంతశుభదినముగా పరిగణించుటకు జాతీయసభవారు తీర్మానించిరి. పదునారవ లూయీరాజునకు, ఫ్రెంచిస్వాతంత్ర్యపునరుద్ధారకు డను బిరుదము నొసంగిరి. ఆదినమున ఫ్రాన్సుదేశములో ఫ్రెంచిప్రజల యొక్క పాలనము స్థాపింపబడెను.

ఫ్రెంచి
స్వాతంత్ర్యవిజయము

పదుమూడవ అధ్యాయము

జాతీయసభ

(1)

ఇటుల వర్సెల్సులో జాతీయప్రభుత్వము నిర్మింపబడు చుండగా, ప్యారిసుపట్టణములో రాజు పారిపోవ యత్నించుచున్నా డనువాడుకలు బయలుదేరెను. ప్యారిసు ప్రజలు వర్సెల్సునకుపోయి, రాజకుటుంబమును ప్యారిసునకు తెచ్చి, భద్రపరుపవలెనను యోచనలు సేయసాగిరి. ఆ సంవత్సరము ఆహారపదార్థముల ధర లపరిమితముగా పెరిగెను. ప్యారిసు మ్యునిసిపాలిటీవారు నష్టమును భరించి, రొట్టెలను ప్రజలకు చౌకగా అమ్మించుచుండిరిగాని, రొట్టెలు తగినన్ని దొరకక, బీదవారు బాధపడుచుండిరి. రాజు ప్యారిసులోనుండినచో నీ రొట్టెలకరవు పోవునని ప్రజలు తలచసాగిరి. ప్రభువులయొక్కయు

ప్యారిసు ప్రజలు రాజును కాపుదలలో నుంచుట.

మతగురువులయొక్కయు కుట్రలవలన తమకు బాధలు కలుగుచున్నవని ప్రజ లెంచిరి. ప్యారిసులోని వాడుకలన్నియు వర్సేల్సులోని రాజునకు తెలియుచుండెను. కొన్ని విదేశీయసైన్యములను రాజు తెచ్చిపెట్టుకొనెను. దేశమునుండి పారిపోవలసినదని కొందరు రాజునకు సలహాచెప్పిరి. దేశములో రాజుయొక్క అధికార మంతరించినది. విదేశమునకు పారిపోయినచో రాణియొక్క సోదరుడగు ఆస్ట్రియాచక్రవర్తియు, ఇదివఱకే దేశమును వదలిపోయిన రాజబంధువులును ఇతర ప్రభువులును ఇంకను రాజుపక్షముననున్న సైన్యములును రాజునకు సహాయముచేయగలరు. వారిసహాయముతో దేశముమీదికి దండెత్తివచ్చి జాతీయసభను నాశనముకావించి, తనయొక్క నిరంకుశత్వము స్థాపించుకొనవచ్చునని, రాజునకు సలహా యొసంగబడెను. ఇందుకు రాణి సమ్మతించెను. కాని రాజు అనుమానించుచుండెను. నూతనసైనికులు వర్సేల్సుకువచ్చినదినమున సైనికోద్యోగు లొక విందొనర్చిరి. రాజు హాజరయ్యెను. రాణి యువరాజునెత్తుకొని యుపన్యాస మిచ్చెను. సైనికోద్యోగులు రాజుయొక్క గౌరవమును నిలువబెట్టెదమని శపథములు చేసిరి. జాతీయసభను తూలనాడిరి. మూడురంగుల జాతీయ జెండాను తీసివేసి ప్రాత తెల్లరాజపతాకముల నెత్తిరి. ఈసంగతులన్నియు మరునాడు ప్యారిసులో ప్రజలు తీవ్రముగా చెప్పుకొనసాగిరి. జాతీయజెండాను కాళ్ళక్రిందవేసి త్రొక్కిరను వర్తమానముకూడ వచ్చెను. ప్రజలలో నుద్రేకము హెచ్చెను. జాతీయభటులు కసితీర్చుకొన నువ్విళ్ళూరుచుండిరి. అక్టో

బరు 5 వ తేదీ ఉదయమున ప్యారిసునుండి అనేకవేలమంది స్త్రీలు, కనబడిన స్త్రీలనందఱను పిలుచుకొని, పదునొకండుమైళ్ల దూరముననున్న వర్సేల్సునకు బయలుదేరిరి. పురుషులగుంపులు వెనుక బయలుదేరెను. ఆవెనుక లఫయత్ సేనానిక్రింద జాతీయభటులు బయలుదేరి వెళ్లిరి. ముందువెళ్లిన స్త్రీపురుషులు రాజమందిరమును చుట్టుకొని, జాతీయసభామందిరములో ప్రవేశించి, రొట్టె రొట్టె యని కేకలువేసిరి. దినమంతయు క్రొత్తగుంపులువచ్చి చేరుచుండెను. రాజసైనికులకును ప్రజాసమూహములకును కలహములు ప్రారంభమయ్యెను. ఇంతలో ఇరువదివేలమంది జాతీయభటులతో లఫయతువచ్చెను. రాజసైనికులు వెళ్లిపోయిరి. శాంతము నెలకొల్పబడెను. మరునాడుప్రొద్దున ప్రజలగుంపులు రాజమందిరములో ప్రవేశించి రాణియొక్క గదులను ముట్టడించిరి. రాణి భయపడి రాజుయొక్క మందిరములోనికి పరుగెత్తెను. లూయీరాజు ప్రజలకులొంగుటకు నిశ్చయించెను. రాజు మిద్దెమీదికివచ్చి క్రిందనున్న ప్రజలకు దర్శనమిచ్చెను. ప్రజలు "రాజుప్యారిసుకు రావలెను" అని కేకలువేసిరి. రాజును, రాణియును సమ్మతింపక తప్పినది కాదు. రాజకుటుంబమును బండిలో నెక్కించుకొని ముందును వెనుకను ప్రజలగుంపులు బారులుతీర్చి ప్యారిసుకు వచ్చిరి. జాతీయసైనికులు బండిప్రక్కను నడిచిరి. అక్టోబరు 6వ తేదీన రాజకుటుంబమును ప్యారిసులోని ట్యూలెరీమందిరమునకు చేర్చిరి. వెంటనే జాతీయసభవారుకూడ వర్సేల్సువదలి ప్యారిసులో సమావేశమయిరి. రెండుసంవత్సరముల కాలముపరకు-

ఫ్రాన్సుదేశప్రభుత్వము (Crowned republic) రాజు పేరునకు గల సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యముగా నుండెను. రాజును, ఆయన కుటుంబమును ట్యూలరీమందిరములో కాపుదలతో నుంచబడిరి. రాజుపేర ప్రజాప్రతినిధులే దేశమును పాలించుచుండిరి. తరువాతకూడ లూయిరాజు నామమాత్రావశిష్టుడగు రాజుగా నుండుటతో తృప్తి పొందియున్న యెడల తమరాజును శిరచ్ఛేదముచేయు దురదృష్టము ఫ్రెంచిజాతికి పట్టెడిదికాదు. కాని దూరాలోచనలేని రాణియొక్క కుట్రలు ఫ్రెంచిచరిత్రను మార్చెను.

(2)

జాతీయసభవారు ప్యారిసులో సమావేశమై మొదట శాంతిని నెలకొల్పిరి. ఒకానొకసమయమున సైనికశాసనమును బెట్టి ప్యారిసుప్రజల యల్లరుల నణపవలసి వచ్చెను. తరువాత గొప్ప రాజకీయసంస్కరణములను గావించిరి. (1) ఫ్రాన్సుదేశమునంతను ౮౩ రాష్ట్రములు (డిపార్టుమెంటులు)గా విభజించిరి. వానికి పర్వతములయొక్కయు, నదులయొక్కయు పేర్లు పెట్టబడెను. ప్రతిరాష్ట్రమును కొన్నిజిల్లాలుగను ప్రతిజిల్లాను కొన్ని కాంటనులుగను, ప్రతికాంటనును కొన్ని మ్యునిసిపాలిటీలుగను విభాగించిరి. మొత్తము మూడువందల డెబ్బది నాలుగుజిల్లా లేర్పడెను. ప్రతిరాష్ట్రమును, జిల్లాను ఒక జనరల్ కౌన్సిలును, ఒక డైరెక్టరీయును (కార్యనిర్వాహకసభ) పాలించును. (2) మ్యునిసిపాలిటీలో 25 సంవత్సరముల వయ

గొప్ప సంస్కరణములు.

స్సుగలిగి సాలు కొకరూపాయి పన్నునిచ్చు ప్రతివానికిని ఎన్నుకొను (వోటిచ్చు) అధికార మేర్పడెను. మ్యునిసిపల్ సభ్యుడగు వాడు ఆరురూపాయల పన్నును, జాతీయశాసనసభలో సభ్యుడగు వాడు ముప్పదిరూపాయలపన్నును చెల్లించువాడుగ నుండవలెను. ఎన్నికాధికారముగలవా రందఱును (వోటర్లందఱును) జాతీయసైన్యములో చేరితీరవలెను. (3) కార్యనిర్వాహకశాఖ (executive), విచారణశాఖలు (judicial) వేరుచేయబడెను. న్యాయాధిపతులు పదిసంవత్సరముల కొకసారి ఎన్నుకొనబడవలెను. జ్యూరీవిచారణహక్కు క్రిమినల్ కేసు లన్నిటిలో నేర్పాటుచేయబడెను. శాసనము లందఱకును సమానముగ వర్తించునట్లును, ఏమనుజునిగాని సరియైన విచారణలేకుండ ఖైదులో నుంచకుండునట్లును చేయబడెను. (4) పీనల్ కోడ్డు (శిక్షాస్మృతి)లో ముఖ్యమైనమార్పులు చేయబడెను. ప్రతి మనుజుడు తనయిష్టమయిన మతము నవలంబించవచ్చును. మతవిశ్వాసముల కెట్టిశిక్షయు నుండదు. మరణశిక్ష చాల నేరములకు తీసివేయబడెను. ఏనేరమునకుగాని నేరస్థునియావదాస్తిని ప్రభుత్వమువారు తీసికొనగూడదు. నేరస్థునికే శిక్ష విధించవలెనుగాని, ఆతనికుటుంబము బాధపడగూడదు. వాక్స్వాతంత్ర్యము పత్రికాస్వాతంత్ర్యములను నిర్బంధించుచట్టములన్నియు రద్దుపరచబడెను. (5) అన్నిమతములవారును, అన్నియుద్యోగములకును అర్హులుగ చేయబడిరి. వెనుకటిప్రభుత్వమువారు ప్రొటెస్టెంటుమతస్థులనుండి బలవంతముగ తీసికొనిన ఆస్తి తిరిగి యిచ్చివేయబడెను. యూదులుకూడ సమస్త

పౌరహక్కులకును, నుద్యోగములకును అర్హులు. (6) దేశములో వర్తకస్వేచ్ఛ, పరిశ్రమలస్వేచ్ఛ నెలకొలుపబడెను. రహదారిసుంకములు, టోలుగేట్లు తీసివేయబడెను. విదేశవర్తకములో కొన్ని సరుకులమీద సుంకములు వేయబడెను. (7) ఫ్రాన్సుదేశములోని మతాచార్యుల ప్రతిష్ఠాపనలకును, మఠములకును షదికోట్లసవరనుల ఆస్తియుండెను. నాలుగు ముప్పదియైదులక్షలసవరనుల ఆదాయము వచ్చుచుండెను. ఈ ఆస్తియంతయు జాతీయప్రభుత్వమువారు వశపఱచుకొని, మతాచార్యుల కందఱకును జీతముల నేర్పఱచిరి. మఠములను స్వాధీనపఱచుకొని, వానిలోని సన్యాసులగు స్త్రీలకును, పురుషులకును, ఉపకారవేతనములనిచ్చి పంపివేసిరి. (8) ప్రభుత్వ బొక్కసములో ధనములేనందున, ప్రతివారును తన ఆస్తిలో నాలుగవవంతు తెచ్చి యియ్యవలెనని జాతీయనాయకుడగు మిరాబోకోరగ, మిక్కిలి యుత్సాహముతో ననేకులాప్రకారముగా తెచ్చియిచ్చిరి. ఇంతియెగాక రాజుయొక్క స్వంతభూములను, మతాచార్యులనుండి తీసికొన్న కొన్ని ఆస్తులను, దేశమును వదలిపోయినవారి సొత్తులను, కొంతవరకు జాతీయప్రభుత్వమువారు విక్రయించి షుమారు రెండుకోట్ల సవరనులను సంపాదించిరి. తాత్కాలికముగా కొంతవఱకు కాగితపుద్రవ్యమును (కరెన్సీనోట్లను) కూడ నిర్మించి సొమ్మును స్వీకరించిరి. న్యాయముగ ఆదాయమునుబట్టి పన్నులు వేయబడెను. బాధకరముగనున్న అన్ని పన్నులును తీసివేయబడెను. దేశమంతటను ఒకేవిధమగుకొలతలును తూనికలును వాడుకలోనికి తేబ

డెను. ప్రజలు మిక్కిలి సంతోషముతో గౌరవోద్యోగములను స్వీకరించిరి. ప్రభుత్వమునకు మిగుల తోడ్పాటు గావించిరి. (9) జూన్ 20 తేదీన బిరుదములు, నైటుహుడ్డులు (సర్ బిరుదము వంటివి), పతకములు, ఫిరంగులుకాల్చుట, పతాకములెత్తుట మొదలగు దంభచిహ్నములెల్లను తీసివేయబడెను.

(3)

(ఫ్రెంచి విప్లవము యొక్క సంవత్సరోత్సవము.

1790 వ సంవత్సరము జులై 14 వ తేదీన ఫ్రెంచి విప్లవముయొక్క ప్రథమసంవత్సరోత్సవమును, పరాసుప్రజలు ప్యారిసులోని శాండిమార్ మైదానములో అత్యుత్సాహముతో జరిపిరి. ఫ్రాన్సుదేశముయొక్క వివిధభాగములనుండియు నొకలక్షమంది ప్రతినిధులు సమావేశమయిరి. లూయిరాజు అధ్యక్షతవహించెను. ప్రధానసేనానియగు లఫయతు, జాతీయసభవారు నూతనముగా నేర్పరచిన రాజ్యాంగవిధానమునకు లోబడి నడుచుకొందునని ప్రమాణముచేసెను. వచ్చిన లక్షమందిప్రతినిధులును, నాలుగు లక్షలప్రజలును, అట్లే ప్రమాణములను గావించిరి. తన సింహాసనమునుండి లూయిరాజు, "ఫ్రెంచిరాజునైననేను, జాతీయసభవారు గావించిన నూతనరాజ్యాంగవిధానమును, నాయావచ్ఛక్తితోను కాపాడెదను. దానిననుసరించి చేయబడెడు అన్నిచట్టముల నమలులో బెట్టెదను" అని బిగ్గరగా శపథము చేసెను. రాణిగూడ అంగీకారసూచకముగ తన చేతిలోని రాజకుమారుని ప్రజలకు చూపెను. ఈసమయములో అది

వరకావహించియున్న మేఘములు విడిపోయి, సూర్యుడు తన కిరణములను ప్రసరింపజేసెను. ప్రజలమనంబులు సంతోషముతో నుప్పొంగెను. దేవతల యాశీర్వచనము కలిగెనని ప్రజలు తలచిరి. '**మా** రాజు దీర్ఘాయు వగుగాక! **మా** దేశము సౌఖ్యముగా నుండునుగాక!' **యను** జయజయధ్వానములు మిన్నుముట్టెను. దేశాభిమానములోను రాజభక్తిలోను సోదరత్వములోను ప్రజ లోలలాడిరి. నేలమట్టముగావింపబడిన బాస్టిలుకోటప్రదేశములో, నాటిరాత్రి ప్రజలు సంతోషముతో నృత్యములు సలిపిరి. కొన్నిరోజులవరకు బాణాసంచు కాల్చుట,ఆటలు మొదలగు వినోదములు ప్యారిసులో జరిగెను.

ఇంతవరకును విప్లవము సరిగా నడచెను. రాజుయొక్కయు ప్రభువులయొక్కయు నిరంకుశత్వమునకు బదులు ప్రజలరాజ్యము స్థాపింపబడెను. శతాబ్దములనుండి ప్రజలను పీడించుచుండిన ప్రతిష్ఠాపనములు, ప్రత్యేకహక్కులు, మామూళ్ళు నిర్మూలనము గావింపబడి న్యాయము, నీతి, సమానహక్కుబాధ్యతలు, స్వేచ్ఛ నెలకొలుపబడెను. కాని ఇంతత్వరలో ఫ్రెంచిజాతియొక్క కష్టము లీడేర లేదు. నూతనరాజ్యతంత్రమును నాశనముచేయుటకు, దేశము బయటను, దేశములోపలను, నిరంకుశత్వము, స్వార్థపరత్వము కుట్రలు సలుపుచున్నవి. యూరప్పులోని తక్కిన దేశములన్నియు నిరంకుశత్వమునకు లోబడియున్నవి. ఆదేశములప్రజ లింకను మేల్కొనలేదు. ఆదేశములపాలకులు ఫ్రెంచిజాతిపొందిన స్వేచ్ఛను సహించలేకుండిరి. తమక్రింది ప్రజలు ఇట్టి స్వాతంత్ర్యములనే కోరుదు

రని వారికి భయము. ఆపాలకులెల్ల ఫ్రాన్సుస్వాతంత్ర్యమునకు వ్యతిరేకముగా కక్షవహించిరి. అప్పుడప్పుడు ఫ్రాన్సుప్రజల యజ్ఞానము, ఫ్రెంచి యతివాదుల తీవ్రగమనము, కూడ ఫ్రెంచిజాతియొక్క కష్టములకు తోడ్పడెను. ఇన్ని యాపదలు గడచి ఫ్రాన్సు స్వాతంత్ర్యోద్యానవనమగుటకు చాల సంవత్సరములు పట్టెను. ఈలోపల ఎంతమందియో స్వాతంత్ర్యపీఠములమీద ప్రాణము లర్పించవలసియుండిరి.

(4)

ఫ్రాన్సులో విప్లవము జరుగుచున్నకాలదియు ప్రజలలో నూతనాశయములు, నూతనాభిప్రాయములు వ్యాపింపజేయుటకును ప్రజాభిప్రాయము తమవైపున బలపఱచుకొనుటకును శ్రోత్రసంఘములు (క్లబ్బులు) స్థాపింపబడెను. వీనియన్నింటిలో 'బర్టను క్లబ్బు' అనునది మిగుల ప్రాముఖ్యత వహించెను. జాతీయసభతో కూడ వెర్సేల్సునుండి ప్యారిసుకు తీసికొనివచ్చి దానిని జేకొబిన్సు అను పాతమఠపుగృహములో నెలకొల్పిరి. అంతటనుంచి దానికి 'జేకొబిన్సుక్లబ్బు' అను సుప్రసిద్ధనామ మేర్పడెను. క్రమముగా ప్రతిరాష్ట్రములోను దీనికి శాఖ లేర్పడెను. ఈ జేకొబిన్సుక్లబ్బులు ప్రజాభిప్రాయమును తమవైపునకు త్రిప్పుకొని, ప్యారిసులోను, రాష్ట్రములలోను అధికారులు తమ తీర్మానములప్రకారము నడచుకొనునట్లు నిర్బంధించుచు వచ్చిరి. కొంతకాల మీక్లబ్బులే నిజముగా దేశప్రభుత్వమును తమ యభిప్రాయానుసారముగ త్రిప్పుచుండెను. ఈ జేకొబిన్సుక్లబ్బు

క్లబ్బులు.

ప్రథమములో లామెత్తులు, బార్నేవ్ మొదలగు మితవాద నాయకుల పలుకుబడిలో నుండెను. తరువాత రాబిస్పీయరు మొదలగు నతివాదులయాజమాన్యముక్రిందికి వచ్చెను. '89 క్లబ్బు'లో ఆబీసైసు, లఫయతు ముఖ్యులు. 'కారిడిలీర్' అను క్లబ్బులు తీవ్రవాదులగు డాన్టన్ మొదలగువారు స్థాపించుకొనిరి. రాజుపక్షముననున్న ప్రభువులుకూడ క్లబ్బులు స్థాపించిరిగాని, విశేషకాలము నిలువలేదు. మితవాదులకు వేరొకక్లబ్బు కలదు. పత్రికలు ప్రధానస్థానము నాక్రమించుకొని యున్నవి. కొందరు తీవ్రవాదులు తమపత్రికలలో జాతీయసభాచర్యలు తగినంతతీవ్రముగ లేవని ఖండించుచుండిరి. ఆకాలములో మిక్కిలి ప్రసిద్ధికెక్కిన పత్రికాధిపతి బ్రిసో. ఈయన తీవ్రవాది. గిరాండిస్టు లనుకక్షికి నాయకుడు. ఈయన రాజులేని ప్రజాస్వామ్యము కావలెనని తమపత్రికలో వ్రాయుచుండెను. వాణిజ్యస్వేచ్ఛ, పత్రికాస్వేచ్ఛ ప్రజలకందఱకును విద్య, మతస్వాతంత్ర్యము, కాయకష్టమునకు గౌరవము మొదలగువిషయముల నీయన బలపఱచుచుండెను. ప్రతివాడును తన జీవితములో నీతిమంతుడుగానున్నగాని జాతి గొప్పది కానేరదనియు, నీతి, ధర్మము ప్రధానములనియు, నీయన బోధించుచుండెను. కమిల్ డెమొలిన్ అను నాయన తన "లి రివల్యూషన్" పత్రికలో రాజును తీసివేయవలసినదనియు, వోట్లు అందరికి నుండవలెననియు శతాబ్దములనుండి హీనస్థితిలోనుండిన ప్రజలు మేల్కొనునప్పుడు కొంతవరకైనను అల్లరులు, రక్తపాతము జరుగకతప్పదుగావున అల్లరుల నణచుటకు జాతీయ

సభవారు కఠినశాసనములను చేయకూడదనియు నీయన వ్రాయుచుండెను. "ప్రజలస్నేహితు"డను పత్రికయొక్క అధిపతి డాక్టరుమారెటుగా నింకను రక్తపాతమై స్వాతంత్ర్యమునకు వ్యతిరేకముగనున్నవా రందఱిని చంపువరకును దేశమునకు మోక్షముండదని వ్రాయుచుండెను.

(5)

జాతీయసభవారు బిషప్పుల (మతాచార్యుల) యొక్కయు సామాన్యమతగురువులయొక్కయు సంఖ్యను తగ్గించిరి. రాష్ట్రమున కొక బిషప్పుండుట చాలుననిరి.

మతగురువులలో రెండు కక్షలు.

ఈమతాచార్యులను గురువులను శాసనసభనెన్నుకొనెడి వోటర్లే ఎన్నుకొనున ట్లేర్పఱచిరి. వీరందఱికిని జీతముల నేర్పఱచిరి. నూతన బిషపులును మతగురువులును కొత్త రాజ్యాంగమునకు విధేయుల మగుదుమని శపథములు చేయవలెనని శాసించిరి. ఫరాసుదేశము ముఖ్యముగా రోమనుకాథలిక్కు దేశము. రోమనుకాథలిక్కుమతపీఠాధిపతి రోములోని పోపు ఫరాసుదేశములోని మతగురువులను తాను నియమించవలెనే గాని ఫ్రెంచిప్రజ లెన్నుకొనగూడదనియు, మతగురువులెవరును ప్రభుత్వమునకు లోబడుదుమని శపథములు తీసికొనగూడదనియు నాజ్ఞాపించెను. అందుమీద కొందరు మతగురువులు మాత్రమే శపథములు తీసికొనిరి. తక్కినవారు విప్లవమునకు

వ్యతిరేకులై మత మపాయకరమగు స్థితిలో నున్నదని రోమను కాథలిక్కు ప్రజలకు బోధించుచు, నూతనప్రభుత్వముపై నాగ్రహమును పురికొల్పుచుండిరి. శపథములు స్వీకొనని వారు మతబోధలు చేయకూడదని జాతీయసభవారు శాసించిరి. వారు రహస్యముగా బోధించుచుండిరి. మతగురువులలో రెండు కక్షలేర్పడెను. ప్రభుత్వపక్షమువారు, పోపు పక్షమువారు. కొన్నిచోట్ల వారికి, కొన్ని చోట్ల వీరికి పలుకుబడి కలిగియుండెను. కలహములు తరుచుగా గలుగుచుండెను. పోపుపక్షవాదులు ప్రభువులలోచేరి స్వాతంత్ర్యవిద్వేషులై కుట్రలుసలుప నారంభించిరి. కొంతమంది ప్రభువులు మాత్రము ప్రజలపక్షము చేరిరి. కొంతమంది దేశమువిడిచివెళ్ళిరి. మరికొందఱు ప్రభువులు దేశములోనేయుండి కుట్రలు చేయుచుండిరి. కష్టములవలన జాతీయసభ లొంగిపోవునని వేచియుండిరి. కొన్నిచోటుల కుట్రదారులు తిరుగుబాటులు చేయించిరి. నాన్సీలోనిసైన్యము హెచ్చువజీతములు కావలెనని తిరుగుబాటుచేసిరి. బౌలీసేనాని తిరుగుబాటుల నన్నింటిని అణచివేసెను. సైనికులజీతము హెచ్చువచేసెను. 1790 సెప్టెంబరునెలలో నెక్కరుమంత్రి తనకెట్టియధికారము లేదని గ్రహించి, రాజీనామా నిచ్చెను. మొత్తముమీద ఫ్రాన్సుదేశములోని యధికసంఖ్యాకులగు ప్రజలు, జాతీయసభవారు చేయుచున్న సంస్కరణములకు సంతోషమును తృప్తిని కనబఱచిరి. నూతనరాజ్యాంగవిధానమును మనస్ఫూర్తిగా నంగీకరించిరి.

(6)

ఇట్టి స్థితిలో మిరాబో పరలోకగతుడయ్యెను. ఈయన పుట్టుకవలన ప్రభువయ్యును ప్రజలపక్షమున చేరి విప్లవములో ప్రధానస్థానము నాక్రమించుకొనెను.

మిరాబో పర చిన్నతనములో మిక్కిలి దుడుకువాడై తన
లోకగతుడయ్యెను. భార్యను వదలి పరులదారల నపహరించెను.

ఈయనతండ్రి మిక్కిలి కఠినమయిన శిక్షలకు పాల్జేసి, యనేకమాసులు కారాగృహములో పెట్టించెను. కాని మిరాబో యద్భుతమేధావి. గొప్ప విద్వాంసుడు. మితిలేని సాహసధైర్యములు గలవాడు. నిష్కళంక దేశాభిమాని. దినమునకు యిరువదిగంటలకాలము గ్రంథపఠనము చేయుచుండెను. అసామాన్యవక్తయు లేఖరియు నై, ప్రజారంజకుడుగ నుండెను. మిక్కిలి ధైర్యముతో రాజును, తోడి ప్రభువులను ఎదిరించి, జాతీయసభలో ప్రధాననాయకుడయ్యెను. స్టేట్సుజనరల్ కూడినప్పటినుండియు మరణించువరకును విప్లవమును మిరాబో నడిపెను. అటు మితవాదులలోను, ఇటు తీవ్రవాదులలోను చేరక జాగ్రత్తగ తీసికొనివచ్చెను. రాజును పూర్తిగ తీసివేయుట ఈయన కిష్టములేదు. అనేకసార్లు రాజుతోను, రాణితోను ఈయన ముచ్చటించుచుండెను. రాణి ప్రథమములో మిరాబోయందు మిక్కిలి అయిష్టము గలిగియుండెను. క్రమముగా ఉభయులును స్నేహితులైరి. జాతీయరాజ్యాంగవిధానము నంగీకరించవలసినదనియు, లేనియెడల ప్రమాదము కలుగుననియు రాజు

నకు మిరాబో గట్టిగా సలహానిచ్చెను. "దీనికి వెనుకకు బోవుటయనగా, నొకతరమువారు కష్టపడిచేసిన పనియంతయు నాశనముచేయుటయు, రెండుకోట్ల యేబదిలక్షలప్రజలు జ్ఞాపకముంచుకొన్నదంతయు తుడిచివేయుటయు నగు"నని మిరాబో రాజుతో చెప్పెను. రాజును, రాణియును మిరాబోవలన తామింతవరకైన సురక్షితముగా నున్నామని తలంచుచుండిరి. మిరాబోమరణమువలన ప్రజలయొక్కయు, జాతీయసభయొక్కయు, రాజుయొక్కయు విశ్వాసమును పొంది, దేశమును సురక్షితముగ నడిపించుచు, ప్రజల కవసరమగు సమస్త సంస్కరణములను గావించుచుండిన గొప్ప రాజ్యాంగవేత్తను ఫ్రాన్సుదేశము గోల్పోయెను. ఇట్టి రాజకీయధురంధరుడు ఫ్రాన్సుకు తిరిగి చిరకాలమువరకు లభించలేదు. చనిపోవువరకు ఈయనవయస్సు నలువదిరెండువత్సరములు మాత్రమే గలవు. చిన్నతనములో దురభ్యాసములకు లోబడి తన యారోగ్యమును గోల్పోయెను. తనశక్తి నశించువరకును వ్రాయుచును, మాట్లాడుచును, ఆందోళనపఱచుచు నుండుటవలన అకాలమరణమునకు లోనయ్యెను. ఈయనకు చాల జబ్బుచేసినదని తెలియగానే ప్రజలు గుంపులుగుంపులుగా నీయన ఆరోగ్యస్థితి నరయుటకై యాత్రతో నెడతెగక గృహము చుట్టును మూగియుండిరి. గంటగంటకును ఈయనజాడ్యస్థితినిగూర్చి వైద్యులు ప్రత్యేకముగవార్తలను ముద్రించి ప్రకటించుచుండిరి. ప్రతిదినమును రాజు మనుష్యులనుబంపి వర్తమానము తెప్పించుకొనుచుండెను. చనిపోవు దినమున తాను

చనిపోవుట నిశ్చయమని తెలిసికొని, మంచిపుష్పములను సువాసనద్రవ్యములను పక్కలో వేయించుకొనెను. మంచి సంగీతమును పాడించి వినెను. "పాపము! రాజుయొక్క అధికారమును కూల్చివేసినాము. ప్రజలు అంతఃకలహములు లేకుండ నీనూతనాధికారము నెట్లు వినియోగించుకొనెదరో నను నాత్రతవలన నాహృదయము బరువుగానున్న"దని యాఖరు మాటలు చెప్పెను.

1791 సంవత్సరము 2 వ ఏప్రిల్ తేదీన మిరాబో పరలోకగతుడయ్యెను. జాతీయసభ్యులెల్లరును, ప్యారిసునగరవాస్తవ్యులెల్లరును ఆయనశవము వెంట వెళ్ళిరి. ఆయనశవమును పాంథియను ప్రదేశములో పాతిపెట్టిరి. ఆప్రదేశములోనే తరువాత ఫ్రాన్సుదేశములోని గొప్పవారి మృతకళేబరములను పాతిపెట్టుచుండిరి.

(7)

రాజుయొక్క కుట్రలు.

మిరాబో చనిపోయిన తరువాత లూయిరాజునకు దుర్బోధ లెక్కువయ్యెను. 1790 డిశంబరునుండియే లూయి పరరాజులతో రహస్యాలోచనలు నడుపుచుండెను. కాని క్రియారూపకము దాల్చలేదు. ఇంతటినుండియు రాజు రాణియొక్క పలుకుబడిలో పూర్తిగనుండెను. దేశమువిడిచి పారిపోయి పరరాజుల సహాయమున తనరాజ్యమును పొందవలెనను ఆలోచనలు బలమయ్యెను. రాజుతరఫున ఆయనసోదరులగు ఆర్టాయిప్రభువును కౌండిరాకొమారుడును ఆస్ట్రియారాజు

నొద్దచేరి కుట్రలు చేయుచుండిరి. ఆస్ట్రియారాజు లియోపాల్డు ఫ్రెంచిరాణికి సోదరుడు. ఫ్రెంచిప్రభువులును మతగురువులును ఫ్రాన్సుదేశము విడిచి బయట సరిహద్దున జర్మనీలో గుమిగూడుచుండిరి. లూయిరాజు పారిపోయి వీరితో చేరునేమోయని ప్యారిసుప్రజలు భయపడుచుండిరి. రాజు తనమేనత్తలను ఇటలీకి పంపెను. ప్రజలసందేహము మరింత హెచ్చెను. ప్యారిసునుండి సెంటుక్లౌడుకు వెళ్ళవలెనని రాజు యత్నించగా ప్యారిసుప్రజ లడ్డుపడి వెళ్ళకుండ చేసిరి.

యూరపురాజుల సమావేశము.

1791 సంవత్సరము 20 వ మే తేదీన ఇటలీలోని మాంచువాలో యూరపులోనిరాజులసమావేశ మయ్యెను. ఆస్ట్రియా, ప్రష్యా, రుష్యా, స్వీడెను, జర్మను రాష్ట్రములు, సార్డినియా, స్పెయిన్, ఇంగ్లాండు, పైడిమాంటు రాజులప్రతినిధులు కలిసి, ఫ్రెంచిప్రజలమీద నొక లక్షసైన్యములను బంపి, లూయిరాజుయొక్క యధికారమును పునరుద్ధరించవలయునని రహస్యముగా తీర్మానించుకొనిరి. తమ తోడిరాజగు లూయిరాజును ఫ్రెంచిప్రజలు అవమానపరచి యిబ్బంది కలుగజేయుచున్నందుకు తమ అసమ్మతిని ముందుగా ఖండితముగా ప్రచురించి జులై నెలలో వివిధరాజులసైన్యములు నలువైపులనుండియు నొక్కసారిగ ఫ్రాన్సును ముట్టడించవలెననియు, అంతవరకు నీసంగతి రహస్యముగా నుంచవలెననియు నిశ్చయించుకొనిరి. కొంతరాజ్యము కలుపుకొనవలెనని ఆస్ట్రియాయొక్క ఆశ. అమెరికాకు ఫ్రాన్సు సహాయముచేసినందులకు ఫ్రాన్సు

పైన నీసమయములో కసిదీర్చుకొనవలెననియు, విప్లవమును తమదేశములో వ్యాపింపకుండ చేయవలెననియు నింగ్లాండుయొక్క అభిప్రాయము. ప్రష్యారాజునకు నిరంకుశత్వమును తనరాజ్యములో స్థిరపరచుకొనుట కుద్దేశ్యము. యూరపుయొక్క దృష్టి ఫ్రెంచిపోరాటములో మగ్నమయి యుండగా పోలండును కాజేయవలెనని రుష్యాయొక్క ఆలోచన. తమతోడిప్రభువులు కోల్పోయినహక్కులను తిరిగి నిలువబెట్టుట జర్మనీరాష్ట్రాధిపతులకోరిక. స్పెయిన్ మొదలగు బోర్బోన్ వంశస్థులకు తమవంశీయుడగు ఫ్రెంచిరాజునకు కలిగిన యవమానమును తొలగించవలెనను తలంపు. ఇట్టి వివిధయూహలతో వివిధరాజు లేకమై ఫ్రెంచిజాతిని నాశనముగావింప నిశ్చయించిరి. యూరపులోని నిరంకుశత్వమంతయు, ప్రజల స్వాతంత్ర్యమును నిర్మూలము గావించుటకు ఏకమయ్యెను. ఫ్రాన్సునుండి దేశభ్రష్టులైనవారు ఫ్రాన్సులో సైన్యములు లేవనియు, సరియైననాయకులు లేరనియు, అంతఃకలహములతో నిండియున్నారనియు, బొక్కసములో ద్రవ్యము లేదనియు, ప్రజలకు రాజునందు భక్తియింకను గలదనియు, అల్లరులు చేయుటకు సిద్ధముగా నున్నారనియు, జాతీయసభయం దందఱకును విసుగు పుట్టినదనియు, ఫ్రెంచిజాతీయప్రభుత్వమువారు స్వసంరక్షణము చేసికొనలేరనియు, రాజు లందఱితోను చెప్పి వారిని ప్రోత్సాహపరచిరి. మాంచువాసమావేశముసంగతి రహస్యముగా ఆస్ట్రియారాజు చారులచే ఫ్రెంచిరాజునకు కబురంపెను.

(8)

1791 సంవత్సరము జూన్ 20 వ తేదీన లూయిరాజు ప్యారిసును విడిచి పారిపోవ నిశ్చయించెను. జనరల్ బొయిలీ యను ఫ్రెంచి సేనాధిపతి రాజునకు పరమ

రాజు పారిపోవుట.

మిత్రుడు. ఫ్రాన్సుసరిహద్దున శత్రువులు సైన్యములు ప్రోగుచేయుచున్నా రనుమిష మీద తన సేనలను సరిహద్దుకు దగ్గరనున్న మాంటుమడీలో నుంచెను. రాజు కుటుంబముతో మాంటుమడీకి వచ్చి ఈ సేనలను చేరుటకేర్పాటుచేసిరి. రాజు షాలోనుమీదుగా వచ్చును. త్రోవలో ప్రతిచోటను రాజుయొక్క సురక్షితము కొరకు బొయిలీ కొంతమంది సైనికుల నుంచెను. మాంటుమడీలోని సేనలకు ప్యారిసునుండి కొంతసొమ్ము తీసికొని వెళ్ళి భద్రముగా నొప్పగించుటకై సైనికులను త్రోవలో పెట్టినట్లు బొయిలీ నటించెను. జూన్ 20 వ తేది రాత్రి రహస్యముగా నొకరి తరువాత నొకరు రాజును రాణియును మారువేషములతో ట్యూలరీమందిరమునుండి తప్పించుకొనిపోయిరి. రాజుయొక్క తోబుట్టువు ఎలిజబెత్తును, రాజుయొక్క కుమార్తెయు, కొడుకును, వారల దాదియుకూడ ముందుగనే వెళ్లిరి. వీరందరును బోలివార్డులో సిద్ధముగ నుంచబడిన పెద్దగుఱ్ఱపుబండిలో నెక్కి మాంటుమడీకై వెళ్ళిరి.

ట్యూలరీమందిరమును కాపుదలచేయుచుండిన జాతీయ సైనికులు మైమరచియుండిరి. మరునాడు తెల్లవారగనే రాజకుటుంబము పారిపోయినసంగతి కనిపెట్టిరి. ప్యారిసులో గొప్ప

కలవరము పుట్టెను. ఎక్కడచూచినను ప్రజలు గుంపులుగూడి దీనినిగురించియే యాందోళనపడుచుండిరి. ఆరాత్రి కాపలాయున్న సైనికుల యజాగ్రత్తను నిందించుచుండిరి. లఫయతు బొయిలీ సేనాధిపతులే యీపనిలో తోడ్పడిరేమోయను అనుమానముకూడ కొందరికి కలిగెను. ప్రాతనిరంకుశత్వమును, ప్రాతసాంఘిక సాంప్రదాయములును తిరిగివచ్చుటకును, దేశ మధోగతి పాలగుటకును నిది దురదృష్టసూచకమని ప్రజలు భావించసాగిరి. వెంటనే జాతీయసభవారు తగినచర్య పుచ్చుకొని ప్రజలను శాంతింపజేసిరి. జాతీయసభ సమావేశమై మంత్రులను ప్రధానోద్యోగస్థులను పిలిపించి రాజుయొక్క అధికారములన్నియు తమకు సంక్రమించినవనియు, నింతటినుండియు జాతీయసభవారిపేరనే సమస్తకార్యములను జరుపవలసినదనియు నాజ్ఞాపించిరి. సేనాధిపతులకు కబురంపి సేనలను జాతీయసభకే లోబడి నడచుకొనునట్లు పదిలపఱచిరి. రాజు పారిపోవుటవలన ఫ్రెంచిప్రభుత్వము విచ్ఛిన్నము కాలేదనియు, ఫ్రెంచిజాతితరపున తాము ఫ్రాన్సుదేశపుప్రభుత్వమును చేయుచున్నామనియు, నితరదేశముల ప్రభుత్వములతో సఖ్యముగా నుండుటయే తమ యుద్దేశమనియు ప్రకటనముగావించి, యూరపులోని రాజుల కందరకును తెలియపఱచిరి. దేశసంరక్షణకొఱకు వెంటనే మూడులక్షలమంది జాతీయసైన్యములను ప్రోగుజేయుటకు తీర్మానించిరి. "నాలుగుగంటలకాలములో ఫ్రెంచిజాతీయసభ సమస్తఅధికారములను పొందినది. ప్రభుత్వము యథాప్రకారము సాగినది. ప్రజలలో లేశమైనను

శాంతికి భంగము కలుగలేదు. ఈ యనుభవమువలన రాజు పేరునకుమాత్రమే కలడనియు, రాజు లేకపోయినను ఫ్రెంచి జాతికి నష్టము లేదనియు, ప్యారిసునగరమును, ఫ్రాన్సుదేశమును గ్రహించినవి" అని ఫెర్రీరుప్రభువు చెప్పెను.

ఈలోపున లూయిరాజును ఆయనకుటుంబమును ప్రయాణము పూర్తిచేయుచుండిరి. ప్రథమదినమున జయప్రదముగా ప్రయాణము సాగుటవలనను, ప్యారిసునుండి చాలదూరము వచ్చినామను సంతోషమువలనను, లూయిరాజు అజాగ్రత్తగానుండి బండిలోనుండి అటునిటు బయిటకు చూడసాగెను.

రాజును పట్టుకొనితెచ్చుట.

21 వ తేది సాయంత్రము సెంటుమెనిహాల్డువద్ద పోస్టుమాస్టరు జనరలగు డ్రూయి, రాజును గుర్తించి బండివెంట పోయెను. ఆరుగంటలు కొట్టుసరికి రాజు బండిలో వెరెన్నుచేరెను. గుఱ్ఱములలసియున్నందున అక్కడ సిద్ధముగానుంచబడియున్న మరియొక గుఱ్ఱములజతను బండికి కట్టుచుండిరి. బండివెంటవచ్చిన డ్రూయి, వెరెన్నులోని మ్యునిసిపలుఅధ్యక్షుడు మొదలగువారిని ప్రోగుచేసి, రాజుగారిబండి నటకాయించెను. వెరెన్నుప్రజలును అక్కడి జాతీయభటులును బండిని చుట్టుకొని ముందుకు పోనియ్యలేదు. జాతీయభటులు బొయిలీసేనాని త్రోవలోనుంచిన సైనికుల నోడగొట్టిరి. ఆరాత్రి వెరెన్నులోని యొక్క చిన్నయింటిలో రాజకుటుంబమునకు ఫలహారములు, తేయాకునీళ్ళు నిచ్చిరి. జాతీయభటులును ప్రజలును రాజుయొక్క బండిని త్రిప్పించి ప్యారిసుకు తీసికొనిపోవుచుండిరి. రాజున కెక్కడను

సహాయము లేదయ్యెను. దేశములోని ప్రజలందరును ఏకమైయుండిరి. త్రోవలో ఎపెర్నియొద్ద జాతీయసభవారు పంపిన ముగ్గురు ప్రతినిధులు రాజును కలిసి ప్యారిసునకు తీసికొనిపోయిరి. ప్యారిసునకు రాజకుటుంబము చేరగనే వేలకువేలప్రజలు రాజుబండిని చుట్టుకొనిరి. "రాజునకు గౌరవము చూపినవారికి దెబ్బలశిక్ష విధించబడును. రాజు నవమానపరచినవారికి మరణదండన నియ్యబడు"నని ప్యారిసు పురపాలకసంఘమువారు ప్రచురించియుండిరి. ప్యారిసుప్రజలు నిశ్శబ్దముగాను శాంతచిత్తముతోను రాజును చూచివెళ్ళిరి. తిరిగి రాజకుటుంబమును రాజును ట్యూలరీమందిరములో నుంచబడిరి. ఎక్కువ బందోబస్తుగా కాపుదల చేయబడెను.

రాజు నేమిచేయవలెనని జాతీయసభలో తీవ్రముగా చర్చజరిగెను. ఇంతటినుండియు రిపబ్లికనుపార్టి (సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యకక్షి) ముందుకు వచ్చెను. వెంటనే రాజును పదభ్రష్టునిచేసి విచారణ చేయవలసినదనియు, రాజులేని ప్రజాప్రభుత్వమును స్థాపించవలెననియు వీరు కోరిరి. గోడలమీద రిపబ్లికు కావలెనని పెద్దకాగితముల నంటించిరి. కాని ఎక్కువమంది సభ్యులు రాజును తీసివేయుటకు సమ్మతించలేదు. తొందరపడవద్దనియు పేరునకు రాజుండుటవలన జాతికి నష్టములేదనియు బార్నిల్ గంభీరోపన్యాసము గావించెను. ఇప్పటికైనను రాజు నూతనప్రభుత్వవిధానము నంగీకరించకపోయినను, ఫ్రెంచిజాతికి విరోధులగువారితో చేరినను, జాతికి వ్యతిరేకముగ సైన్యములను ప్రోగుచేసినను రాజ్యమును కోల్పోవునని తీర్మానించిరి.

సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యవాదులు దీనితో తృప్తినొందక ప్రజలలో నాందోళనమును పురిగొల్పిరి. మిరాబో చనిపోయిన తరువాత పేషన్, రాబిస్పియరుల నాయకత్వముక్రింద జేకొబిన్ క్లబ్బులు ఈకక్షివారి పలుకుబడిలో చేరెను. జులై 17 వ తేదిన వెంటనే రాజును పదభ్రష్టుని చేయవలసినదని జాతీయసభవారిని కోరుచు, నొక మహజరును తయారుచేసి, ప్యారిసులోని షాండిమారుప్రదేశములో కట్టబడియున్న వేదికయొద్ద వేలకువేలదస్కతులు చేయుచుండిరి. ప్యారిసుచుట్టునున్న పల్లెలకుగూడ నీయాందోళనము వ్యాపించెను. జాతీయసభవారు, ప్రజలు గుమిగూడి దస్కతులు చేయవద్దని యుత్తరువుచేసిరి. జాతీయభటులకును ప్యారిసుమ్యునిసిపాలిటీకిని, ప్రజలగుంపులు చెదరగొట్టవలసినదని యాజ్ఞాపించిరి. వీరు ప్రజలగుంపులను చెదరగొట్టగా ప్రజ లాగ్రహావేశులై ఇంక నెక్కువగాచేరి దస్కతుల చేయనారంభించిరి. లఫయతుసేనాని సైన్యములను తెచ్చెను. పోవలసినదని యుత్తరు విచ్చెను. ఆకాశమునకై తుపాకులను పేల్పించెను. ప్రజలు పోక రాళ్ళు రువ్విరి. అప్పుడు సైనికులను ప్రజలమీద కాల్చుట కుత్తరువు చేసెను. తుపాకులను కాల్చగా ప్రజలలో చాలమంది చనిపోయిరి. చాలమందికి గాయములు తగిలెను. ప్రజలు పారిపోయిరి. ఈసంగతి జరిగినతరువాత సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యకక్షియొక్క పలుకుబడి ప్రజలలో నింకను ఎక్కువదృఢముగా నాటుకొనెను. జాతీయసభలోని మితవాదనాయకుల పొరబాటు వారికక్షియొక్క నిర్మూలమునకు తోడ్పడెను. ప్రజల

మీద నిర్బంధములు ప్రయోగించినకొలదియు ప్రభుత్వముయొక్కబలము క్షీణించును. ఆదినమున చనిపోయిన ప్రజల రక్తము రాజశిరచ్ఛేదమునకు కారణమయ్యెను.

(9)

లూయీరాజును పట్టుకొని తిరిగి తెచ్చినారనువార్త ఫ్రాన్సుబయటనున్న రాజుయొక్క స్నేహితులకందరకును కలవరము గలిగించెను. రాజునకు సహాయముచేసిన బొయిలీసేనాని కొంత సైన్యముతో దేశమును వదలి దేశభ్రష్టులలో చేరెను. దేశభ్రష్టులు తమయాశల నన్నిటిని ఇంతటినుండియు యూరపురాజులమీదనే పెట్టుకొనిరి. ఆగష్టు 27వ తేదీన ఆస్ట్రియాచక్రవర్తియు, ప్రష్యారాజును, ఆర్టాయిప్రభువును కలిసికొని యూరపురాజు లందరితరఫున నొక ప్రకటనము గావించిరి. తమ తోడిరాజగు పదునారవలూయీయొక్క గౌరవము తమదేననియు, ఆయన యిష్టమువచ్చినచోటికి పోవుటకు స్వేచ్ఛ యుండవలెననియు, నాయనసింహాసనము నాయనకు తిరిగి యిచ్చివేసి జాతీయసభ అంతరించవలెననియు, ఫ్రెంచిప్రభువులకు తమతమ ఆస్తులను, హక్కులను తిరిగి యిచ్చివేయవలెననియు, నిట్లు ఫ్రెంచిప్రజలు చేయనియెడల యూరపులోని రాజులందరును ఫ్రాన్సుమీదికి దండెత్తివచ్చి లూయీరాజుయొక్కయు, ఫ్రెంచిప్రభువులయొక్కయు హక్కులను సంపూర్ణముగా పునరుద్ధరింతుమనియు నాప్రకటనలో చెప్పబడెను. దీనివలన ఫ్రెంచిప్రజలేమి, జాతీయ

యూరపురాజుల ప్రకటనము.

సభ్యులేమి, నిరుత్సాహపడుటకు మారుగ కోపోద్దీపితులైరి. "మన దేశవ్యవహారములతో నీ విదేశరాజుల కేమిపని? ఒక గొప్పజాతికి నుత్తరువు లిచ్చుటకు వీరి కేమియధికారము? మన జాతియొక్క లాభనష్టములు, మంచిచెడ్డలు, రాజ్యాంగ విధానములు మనమే నిర్ణయించుకొనవలెనుగాని, యూరపు రాజుల కేమిజోక్యము?" అని ప్రశ్నింపసాగిరి. వెంటనే ఫ్రాన్సు యొక్క సరిహద్దులన్నియు సురక్షితముగ నుండుటకై తగు బందోబస్తులను జేసిరి. ఒకలక్ష జాతీయసైనికులను తయారు జేసిరి. శత్రువులముట్టడికి బహు శాంతమనస్కులై సంపూర్ణ ముగ సిద్ధపడిరి. ఫ్రెంచిజాతి దేశాభిమానపూరితమైయున్న ఈసమయములో తమభూమిమీద ఎవరికిని జయింప నలవి గానిదని దృఢవిశ్వాసమును గలిగియుండెను.

(10)

జాతీయసభ యొక్క ముగింపు.

జాతీయసభవారు నూతనరాజ్యాంగవిధానమును చట్టములను అన్నిటిని సరిజూచి, సెప్టెంబరు 14వ తేదీన 60 మంది ప్రతినిధులచే లూయిరాజుయొక్క దస్కతు నిమిత్తము పంపిరి. లూయిరాజు వానినన్నిటిని పరిశీలించి దస్కతుపెట్టెను. "నే నీరాజ్యాంగ విధానము నంగీకరించుచున్నాను. నాదేశములో దానిని సంరక్షించుటకును, విదేశీయుల ముట్టడులనుండి కాపాడుటకును, వాగ్దత్తము చేయుచున్నాను. నాకున్న యావత్తుఅధికారములను వినియోగించి, దాని నమలులో బెట్టెద"నని రాజు జాతీయసభకు ఉత్తరము పంపెను. మరుసటిదినము రాజు స్వయముగా జాతీయసభకు వచ్చెను. రాజ్యాంగవిధానము నంగీకరించెను. ప్రజలు జేజే ధ్వానములు సలిపిరి. జాతీయసభ్యులమితోత్సాహపరవశులైరి. ఆదినమున రాజు ప్రజలయొక్క విశ్వాసమును గౌరవమును తిరిగి పొందెను. నూతనరాజ్యాంగ విధానమునుబట్టి నూతనశాసనసభ (లెజిస్లేటివ్ ఎస్సంబ్లి) అక్టోబరు 1వ తేదీన సమావేశమగును. కావున సెప్టెంబరు 29వ తేదీన జాతీయసభయొక్క యాఖరుసమావేశము జరిగెను. రాజు హాజరయ్యెను. గంభీరోపన్యాసమును జేసెను. "సభ్యులారా! మీరు చాలకష్టపడి యనేక దేశోపయుక్తమయిన చట్టములను చేసియున్నారు. మీరిండ్లకు వెళ్లినప్పుడు మీరు చేయవలసిన కార్యమొకటి గలదు. ఈచట్టముల నిజమైన యుద్దేశ్యములను మీతోడిపౌరులకు చెప్పి, వీనిని నిర్లక్ష్యము చేయువారిని మందలించుటయు, మీప్రేమవల్లను ఋజుప్రవర్తనవల్లను దేశములోని వివిధాభిప్రాయములు గలవారినెల్ల నేకీభవింపజేయుటయు నైయున్నది. మీరాజు ప్రజలకు నెల్లప్పుడును విశ్వాసపాత్రుడైన స్నేహితుడుగా నుండునని వారితో చెప్పుడు. ప్రజలప్రేమనే గోరుచున్నాననియు, ప్రజలసౌఖ్యమే నాసౌఖ్యమనియు, ప్రజలకు మేలుచేయుటవలనమాత్రమే నాకు తృప్తికలుగుననియు, మీతోడిపౌరులతో చెప్పుడు" అని రాజు సభ్యులహర్షధ్వానులమధ్య అంత్యోపన్యాసమును చేసెను. జాతీయసభవారు ఇదివరకు రాజును పారిపోవుటకు ప్రోత్సహించినవారిమీద బెట్టబడిన నేరారోపణలన్నియు నెత్తివేసిరి. దేశభ్రష్టులైనవారెల్లరును తిరిగి దేశమునకు వచ్చి సౌఖ్య

నూతనరాజ్యాంగవిధానప్రకారము ప్రాతజాతీయసభ్యు లెవరును నూతనశాసనసభలో సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడుటకు వీలులేదు. ఇది మంచియేర్పాటుగాదు. అనుభవశాలురు రాకుండబోయిరి. స్టేట్సుజనరలులలోను, జాతీయసభలోను నిరంకుశత్వమును ప్రభువులహక్కులను సంరక్షించ యత్నించిన ప్రభువులు, మతాచార్యు లుండిరి. అట్టివా రెవరును నీ నూతనశాసనసభలో లేరు. ప్రజలయెన్నికలలో నట్టివారికి తావులేదు. జాతీయసభలో మధ్యనుండిన కక్షివారు నూతనశాసనసభలో కొంతమంది మితవాదకక్షిగను, తక్కినవారు గిరాండిష్టులుగను చీలిరి. అతివాదుల కెక్కువబలము గలిగెను. శాసనసభలో అధ్యక్షునికి కుడివైపున మితవాదులు కూర్చుండిరి. వీరి కెడమప్రక్కన గిరాండిష్టు లుండిరి. గొప్పవిద్వాంసులగు బ్రిసో, వేనర్డు గెన్సోనే, మొదలగువారు వీరి నాయకులు. సభలో నెడమవైపున సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యమును గోరుచున్న అతివాదులు కూర్చుండిరి. వీరికి మౌంటెనార్డులని పేరు. యౌవనము, తీవ్రవాదము, మంచివక్తృత్వము, వీరికి ప్రధానలక్షణములు. అటునిటు ఊగులాడుచుండినవారు మధ్యకూర్చుండి యుండిరి. ఎటుబలముగానున్నప్పుడటు చేరుచున్నవారు ప్లెయిన్ అని వీరికిపేరు.

(2)

క్లిప్తపరిస్థితులు

శాసనసభకు ప్రథమమునుండియు గొప్పకష్టము లెదురాయెను. జాతీయసభ వదలిపోయిన శత్రువులబాధ దినదినమున కెక్కువయ్యెను. దేశమును వదలిపోవువారిసంఖ్య విశేషముగా హెచ్చెను. సైనికోద్యోగులుకూడ దేశమును వదలి వెళ్ళసాగిరి. ప్రభువులు వెళ్ళి వీరితో చేరిరి. సరిహద్దులనున్న పటాలములు కొన్ని దేశభ్రష్టులతో కలిసెను. దేశములోనుండి దృఢచిత్తములేనివారికి, ప్రభువులు తిరిగి యధికారములు పొందగనే, వీరిగతి యేమియగునో ఆలోచించుకొనుమని వర్తమానములంపుచుండిరి. జర్మనురాష్ట్రములలోను ఆస్ట్రియాలోను ఫ్రెంచిదేశభ్రష్టులగుంపులు చేరి ఫ్రెంచివిప్లవమును నాశనముచేయుటకు సిద్ధపడుచుండిరి. యూరపులోని రాజులు వీరికి తగురక్షణను, సహాయము నిచ్చుచుండిరి. వీరిరాయబారులను రాజు లాదరించుచు, ఫ్రెంచిప్రభుత్వపు రాయబారులను అగౌరవపఱచి వెళ్ళగొట్టిరి. జాతీయవాదులగు ఫ్రెంచివర్తకులకును బేహారులకును, యూరపులో ప్రతిచోటను మిగుల నిర్బంధములు కలుగజేసిరి. ఫ్రాన్సులో నున్న పోపుపక్షపు మతాచార్యులు ప్రజలను జాతీయప్రభుత్వముపై మతముపేర పురిగొల్పి తిరుగుబాటును చేయించుచుండిరి.

దేశభ్రష్టులమీద నిర్బంధములు.

విదేశములకు పోకుండ నిర్బంధములు కలుగజేయుటకు శాసనసభవారు సమకట్టిరి. కొంత తీవ్రమగుచర్చ జరిగెను. మితవాదు లాక్షేపించిరి. ముప్పదియవ అక్టోబరు తేదీన రాజుయొక్క జ్యేష్ఠసోదరుడగు లూయీస్టానిలాప్రభువు రెండు నెలలలో ఫ్రాన్సుకు తిరిగిరానియెడల, రాజకుటుంబములో నాయనకుగల సమస్తహక్కులు పోవునని శాసించిరి. నవంబరు ౯ వ తేదీన ఫ్రాన్సును వదలి విదేశసరిహద్దులలో ప్రోగగుచున్నవారందఱును దేశద్రోహులనియు, 1792 సం

వత్సరము జనేవరి 1వ తేదీలోపల దేశములోనికి తిరిగిరాని యెడల కుట్రదారులుగా భావింపబడి వారిమీద మరణశిక్ష విధింపబడుననియు వారిభార్యలయొక్కయు పిల్లలయొక్కయు ఋణదాతలయొక్కయు న్యాయమయిన హక్కులకు లోబడి వారియొక్క యావదాస్తిని ప్రభుత్వమువారు తీసికొందురనియు శాసించిరి. నవంబరు 29వ తేదీన జాతీయప్రభుత్వము నొప్పుకొనుచు శపథములు తీసికొననియెడల, మతాచార్యుల యుపకారవేతనములు తీసివేయబడుననియు వారిని తిరుగుబాటుదారులుగ భావించి నిగహాలో నుంచెదమనియు శాసించిరి.

లూయిరాజు తన సోదరునిమీద చేయబడిన శాసనము నంగీకరించి దస్కతును పెట్టెనుగాని, దేశభ్రష్టులనుగూర్చియు మతాచార్యులనుగూర్చియు శాసనసభవారు చేసిన శాసనముల నంగీకరించక త్రోసివేసెను. శాసనసభలోని కక్షలలో నొకరిమీద నొకరినెక్కించి తాను నిజమైనయధికారమును చలాయించవలెనని రాజు యత్నించెను. ఎప్పటికైనను తమకు మంచిరోజులు వచ్చునేమోయనునాశతో రాజును, రాణియును కుట్రలు పలుపుచుండిరి. ఫ్రెంచిక్లబ్బను పేర నొకక్లబ్బును ప్యారిసుపట్టణములో తన కుట్రదారుడగు మోలివెలిచేత స్థాపింపజేసి, యాక్లబ్బులో రహస్యముగా జీతములనిచ్చి సభ్యులను జేర్పించి, రాజుపక్షముగా నాందోళనము చేయించుచుండిరి. కొంతమంది మితవాదులగు శాసనసభ్యులుకూడ లంచములు పుచ్చుకొని ఈకుట్రలో చేరిరి.

విదేశరాజులతో తమంతట తాము కలహించవలెనను నుద్దేశ్యము శాసనసభకు లేదు. సాధ్యపడినయెడల స్నేహముగానుండవలెననుతలంపుమాత్రమే గలదు.

ఇతరరాజ్యములతో స్నేహమును కోరుట

నవంబరు 29వ తేదీని శాసనసభవారొక శాంతికరమగు ప్రకటనమును గావించిరి. "ఇతరదేశములను జయించవలెనను కోరిక ఏమాత్రమును ఫ్రెంచిప్రజలకు లేదని ప్రమాణము గావించుచున్నాము. ప్రక్కనున్న దేశములవారి వాత్సల్యతనే కోరుచున్నాము. స్వాతంత్ర్యమును పొందినట్టియు, గొప్పదైనట్టియు మాజాతితరఫున మీకందఱకును మా మనఃపూర్తియగు స్నేహభావమును ప్రకటించుచున్నాము. మీయొక్క చట్టములను, మీ యాచారములను, మీ రాజ్యాంగవిధానములను మేము గౌరవించెదము. వానితో మేమెట్టిజోక్యమును కలుగజేసికొనము. మా చట్టములను, మా రాజ్యాంగవిధానమును మీరుకూడ గౌరవించెదరని నమ్ముచున్నాము. మీరక్రమముగా మామీద యుద్ధమునకు వచ్చినయెడల లోపమంతయు మీదేయగును. మే మప్పుడు మాసైన్యములను మాఫిరంగులనేగాక, మా స్వాతంత్ర్యధర్మమునుగూడ మీకు వ్యతిరేకముగ నిలువబెట్టెదము. పునర్జీవమునుపొందిన ప్రజలతో యుద్ధముచేయుటవలన మీకు గలిగెడి ఫలితములకు మీరే జవాబుదారులగుదు"రని విదేశప్రభువులకు తెలియపఱచవలసినదిగా రాజును కోరిరి. లూయిరాజట్లు తెలియపఱచెను. కాని, యూరపురాజు లెవరు నీశాంతిసందేశమును

లక్ష్యపెట్టక కిరీటాధిపతులయొక్క గౌరవముకొఱకును, సురక్షితముకొఱకును, తాము చేసికొనియున్న యొడం బడికను మార్చుకొనుటకు వీలులేదని ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. తరువాత నిరువదిమూడు సంవత్సరములవఱకు నెడతెగక యూరపులో జరిగిన ఘోరయుద్ధమునకు, నిరంకుశత్వమును పునరుద్ధరింపదలచిన రాజులే జవాబుదారులు. ఫ్రెంచి జాతియొక్క స్వయంనిర్ణయమునకును, స్వాతంత్ర్యమునకును, యూరపుయొక్క నిరంకుశత్వమునకును, దురాశకును మధ్య జరిగిన ఈయుద్ధములో, ప్రథమమునుండియు నింగ్లాండు నిరం కుశపుపక్షముననే నిలువబడి, ఫ్రెంచిప్రజ లేర్పఱచుకొన్న ప్రభుత్వము నిర్మూలనమై పదునెనిమిదవ లూయీరాజును బల వంతముగా ఫ్రెంచిప్రజలపైన కట్టువరకును పోరాడెను.

(3)

యుద్ధములో నపజయములు.

ఫ్రాన్సుదేశము యుద్ధమునకు తయారయ్యెను. గిరాం డిస్టులు శాసనసభలో నెక్కువమందియు నెక్కువ పలుకుబడి గలిగియు నున్నందున లూయిరాజు వారిలోనుండి మంత్రుల నేర్పరచుకొనవలసివచ్చెను. ఏప్రిలు 20 వ తేదిన లూయిరాజు శాసనసభకు వచ్చి ఆస్ట్రియామీద యుద్ధమును ప్రకటించెను. ఈ వార్త ఫ్రాన్సుదేశమునకు సంతోషముకలిగించెను. పట్టణము లలోను జిల్లాలలోను నుత్సాహముతో ప్రజలు సైన్యములో చేరిరి. ధనసహాయముకూడ బాగుగాచేసిరి. కాని ఏప్రిలు 28 వ తేదిన బెల్జియములో ఫ్రెంచిసేనలు ఆస్ట్రియావారిచే

పూర్తిగ నోడింపబడి చెల్లాచెదరయ్యెను. లఫయతు సేనాని తన సేనలను మరల్చుకొని ఫ్రాన్సుసరిహద్దున చేరెను. శత్రు వులు ప్యారిసుమీద పడుదురనుభయము ప్యారిసుప్రజలలో కలిగి విశేషకలవరమును కలిగించెను.

రాజుయొక్క ప్రవర్తనము.

విప్లవమునకు వ్యతిరేకులగు ప్రభుపక్షపాతులు సంత సమును వెలిబుచ్చిరి. రాజు తన స్వంతసైన్యములను హెచ్చిం చుచుండెను. విప్లవమునకు వ్యతిరేకులనుండి సైనికుల నేరుకొనుచుండెను. రాణిచుట్టును ఆస్ట్రియారాజుతో సలహాలుచేయుచున్న బృంద మొకటి చేరెను. శాసనసభవారు వెంటనే ప్యారిసునగరమున నిరువదివేలమంది రిజర్వుసైనికులను తయారుచేసిరి. రాజు యొక్క స్వంతసైన్యములను, రాణియొక్క ఆస్ట్రియాబృంద మును తీసివేయవలెనని కోరిరి. జాతీయప్రభుత్వముచే నంగీక రింపబడని మతగురువులనెల్ల కల్లోలములను పురిగొల్పుచున్నం దున వెంటనే ఫ్రాన్సుదేశమును వదలిపోవలసినదని శాసనము చేసిరి. ఈశాసనమును రాజు త్రోసివేసెను. రాజు గిరాం డిస్టుమంత్రులను వెళ్లగొట్టి, మితవాదులనుండి మంత్రివర్గము నేర్పరచుకొనెను. ప్రజలలో పలుకుబడి గోల్పోయినవారును, స్వల్పసంఖ్యాకులు నగు మితవాదులమీద ఆధారపడక, రాజు తన యాశలనన్నిటిని యూరపురాజులమీద పెట్టుకొనెను. మేలన్డూపాన్ అను రాయబారిద్వారా విదేశరాజులకు కబు రంపెను. దేశముయొక్క కష్టములకన్నిటికిని రాజే కారకు డుగ నున్నాడని శాసనసభవారి అంగీకారముతో రోలెండను

సభ్యుడు రాజునకుత్తరము వ్రాసిపంపెను. గిరాండిస్టుమంత్రులను తీసివేసినందులకు శాసనసభవారు తమ యసమ్మతిని దెలిపిరి. కాని రాజు తన దుష్ప్రవర్తనను మానలేదు. ఇందుమీద రాజును తీసివేసినగాని దేశమునకు సురక్షితము లేదని అతివాదులు ప్రజలకుపన్యాసముల నిచ్చిరి. పత్రికలలో వ్రాయుచుండిరి. క్లబ్బులలో తీర్మానించుచుండిరి. సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యవాదులపలుకుబడి ప్రజలలో బాగుగ వృద్ధిచెందెను ప్యారిసునగర మ్యునిసిపల్ అధ్యక్షుడును, సభ్యులును ఈకక్షిలోనే చేరియుండిరి.

(4)

రాజును తీసివేయవలెనను యత్నము.

జూన్ 20 వ తేదీ జాతీయసభ్యులు టెన్నిసుకోర్టు శపథమును తీసికొన్నదినము. దాని సంవత్సరోత్సవముపేర ప్యారిసులోని ముప్పదివేలమంది జనులు, పురుషులు, స్త్రీలు, పిల్లలు జాతీయగీతములను విప్లవకీర్తనలను పాడుచు, శాసనసభామందిరమునకు వచ్చిరి. ప్రజాసమూహముయొక్క నాయకులు శాసనసభ కొకఅర్జీ నిచ్చుచు 'రాజు తన యిష్టమువచ్చినట్లు ప్రవర్తించుచున్నాడు. ప్రజానురంజకులగు మంత్రులను దీసివేసినాడు. జాతియొక్క సౌఖ్య మొకమనుష్యునిదయమీద నాధారపడదగినంత తేలికైన వస్తువుకాదు. దేశము నీయపాయస్థితినుండి తప్పించుటకు మీరు వెంటనే పూనుకొను' డని చెప్పిరి. ఈసంగతి తాము జాగ్రత్తగా నాలోచింతుమనియు, ప్రజ లల్లరులు చేయకుండ తిరిగి యుండ్లకేగవలయునని కోరుచు

న్నామనియు శాసనసభాధ్యక్షుడు చెప్పెను. ప్రజ లక్కడనుండి పోయి రాజమందిరములో ప్రవేశించిరి. రాజు ధైర్యముగా తలుపులు తీయించి ప్రజలను రానిచ్చెను. జాతీయభటులు ప్రజ లల్లరిచేయకుండ కాపాడిరి. రాజు ముందుకువచ్చి, ప్రజలిచ్చిన జేకొబినులు ధరించెడి ఎఱ్ఱటోపీని ధరించెను. వారిలో నొకరిచ్చిన ద్రాక్షసారాయమును త్రాగెను. ప్రజలు సంతృప్తినొంది వెళ్ళిపోయిరి.

శాసనసభలో రాజును తీసివేయవలెనని గిరాండిస్టుకక్షిసభ్యులుకూడ చెప్పసాగిరి. వెర్నాడను సభ్యుడు దేశముయొక్క అపాయస్థితిని వర్ణించి, దీనికంతకును రాజును, ఆయన సలహాదారులును జవాబుదారులని, సభ్యులమనంబులు కరుగునట్లుపన్యసించెను. బ్రిస్సో "రాజును, ఆయన సలహాదారులును ఫ్రెంచిజాతిని ఆటబొమ్మవలె త్రిప్ప యత్నించుచున్నా"రని చెప్పెను. యుద్ధము ముగియువఱకును శాసనసభ ఎడతెగకుండ సమావేశమగునట్లు తీర్మానించిరి. సభ్యులు రాష్ట్రములకు పోయి ప్రజలను పురిగొల్పి సైన్యములలో జేర్చిరి. యుద్ధమునకు దృఢప్రయత్నములను జేసిరి.

రాజును ఖైదుచేయుట.

1792 సంవత్సరము జులై 26 వ తేదీన ప్రష్యాసేనాధిపతియగు బ్రన్సువిక్కుప్రభువు పదునాఱవలూయీరాజుగోల్పోయిన హక్కులను తిరిగి యిచ్చుటకయి తాము వచ్చుచున్నామనియు, లూయీరాజుకు వ్యతిరేకముగా నుండువారినెల్ల కాల్చివేయుదుమనియు యూరపురాజులతరఫున ప్రకట

నము చేసెను. ఇందుమీఁద ప్యారిసుప్రజ లాగ్రహపరవశులైరి. ఆగష్టునెల 10 వ తేదీన ఉదయము 7 గంటలకు ప్యారిసుప్రజలును జాతీయభటులును ఆయుధములను ధరించి ట్యూలరీమందిరమును ముట్టడించిరి. రాజుయొక్క విదేశీయభటు లెదిరించిరి. ప్రయోజనము లేదయ్యెను. రాజుచెంతనున్న జాతీయభటులు ప్రజలలో కలిసిరి. రాజు కుటుంబముతోఁగూడ పారిపోయి శాసనసభామందిరములో శరణుజొచ్చెను. శాసనసభవారు రాజును కుటుంబమును ఆమందిరముయొక్క కొన్నిగదులలో రెండురోజులుంచి ప్రజలయాగ్రహమునుండి సంరక్షించిరి. శాసనసభకు ప్రజలువచ్చి వెంటనే రాజును పదభ్రష్టుని చేయవలసినదని కోరిరి. సెప్టెంబరు 21 వ తేదీన ప్రభుత్వపద్ధతిని నిర్ణయించుటకొరకు నేషనల్ కన్వెన్షనును (జాతీయసమావేశము) కూర్చుటకును, రాజును రాజ్యభ్రష్టుని చేయు జవాబుదారి వారికి వదలుటకును, అంతవఱకును రాజును అధికారమునుండి తొలగించి ఆయన యేర్పఱచిన మితవాదమంత్రులను దీసివేయుటకును, శాసనసభవా రేకగ్రీవముగా తీర్మానించిరి. వెంటనే గిరాండిస్టుమంత్రులను శాసనసభవారు నియమించిరి. జాతీయప్రభుత్వమునకు వ్యతిరేకులగు మతగురువులను షుమారు నాలుగువేలమందిని దేశభ్రష్టులను గావించిరి. సైన్యములకు తగుప్రోత్సాహము కలుగజేయుటకై కమీషనరులను బంపిరి. పదునాఱవలూయీరాజు కుటుంబముతో కూడ సెప్టెంబరు 21 వ తేదీన ప్యారిసులోని టెంపిలుకోటలో విడిఖైదులో నుంచబడెను. యూరపునంతను గడగడ వణంక

జేసియున్న ఫ్రాన్సురాజరిక మొక్కదినములోపల ప్రజాశక్తిముందఱ కూలిపోయెను.

(5)

ఈకాలమున ప్రష్యాసైన్యములు బయలుదేరి ఫ్రాన్సుసరిహద్దులోపల ప్రవేశించి ఆగష్టు 20వ తేదీని లాంగువీపట్టణమును ముట్టడించి స్వాధీనపఱచుకొనెను. 30వ తేదీన వర్డన్ పట్టణమును ముట్టడించెను. వర్డన్ పడిపోయినచో శత్రువులు ప్యారిసుమీఁదికి వచ్చుట సులభమగును. దేశమును సంరక్షించుకొను టెట్లని శాసనసభ్యులు చర్చించుకొనుచుండిరి. దేశములోని రాజపక్షపాతులకెల్ల భయము పుట్టించవలెనని డాంటన్ చెప్పెను. శాసనసభ యేమియు తీర్మానించలేదు. ప్యారిసుపురపాలకసంఘమువారు ఇంటింటను ఆయుధములకొఱకు వెదకి శత్రువులు ప్యారిసును ముట్టడించినచో రాజుపక్షమున చేరుదురని యనుమానింపబడిన ప్రభువులను, మతగురువులను, దేశభ్రష్టులైనవారి బంధువులను, రాజుక్రింద సైనికులుగనున్నవారిని చెరసాలలో నుంచిరి. సెప్టెంబరు 1వ తేదీ రాత్రికి వర్డన్ శత్రువులకు లొంగెనను వర్తమానము ప్యారిసులో తెలిసెను. ప్రజల కలవరమునకు మేరలేదు. శత్రువులు ప్యారిసుమీఁదికి వత్తురని గొప్ప భీతావహము కలిగినది. సెప్టెంబరు 2 వ తేదీనుండియు వరుసగా మూఁడురోజులు, పేరున కొక విచారణకమిటీ యని యేర్పఱచి చెరసాలలను తెఱచి అనుమానగ్రస్తులగు సుమారు వేయిమందిని ప్యారిసుప్రజలు నిర్దా

యుద్ధములో జయములు.

క్షిణ్యముగ చంపివేసిరి. ప్రజలయావేశముముందట శాసనసభ యేమియు చేయలేకుండెను. డెమరోసేనాని ఫ్రెంచిసైన్యములను తీసికొని శత్రుసైన్యములమీదికి వెళ్ళెను. శత్రుసేనాని యగు బ్రన్సువిక్కు ప్యారిసుమీదికి నెకాయ్యెకి వచ్చుటకు సందేహించెను. మ్యూజుకోటను పట్టుకొనుటకై వెడలుచుండెను. త్రోవలో వాల్మియొద్ద ఫ్రెంచిసైన్యములు శత్రువుల నెదుర్కొనెను. ఫ్రెంచిసైనికులసంఖ్య తక్కువగానున్నను దేశాభిమానపూరితులై పోరాడి శత్రువులను పూర్తిగ నోడించెను. లూయీరాజును పేరునకు రాజుగాచేసినను చాలునని ప్రష్యావారు సంధిరాయబారముల నంపగా ప్రష్యాసైన్యములు పూర్తిగా ఫ్రెంచిదేశము వదలివెళ్ళినగాని ఎట్టిరాజీనామా మాటలను మాట్లాడుటకే వీలులేదని ఫ్రెంచిప్రభుత్వమువారు జవాబు చెప్పిరి. తిండిలేక బాధపడి, రోగములచే పీడింపబడి, ప్రష్యాసైన్యములు సెప్టెంబరు 30 వ తేదినుండియు ఫ్రాన్సును వదలి వెళ్ళిపోయిరి. ఫ్రెంచిసైనికులు వర్డ్యూ లాంగులీలను తిరిగి స్వాధీనపఱచుకొనిరి. ఆస్ట్రియనులు లిలీని ముట్టడించగా వారిని ఫ్రెంచిసైన్యములు తఱిమివేసెను. వాల్మిజయమువలన ఫ్రెంచివిప్లవము కాపాడబడెను. ఆ జయమును పొందిన మరుసటిదినముననే ప్యారిసులో జాతీయసభవారు రాజును శాశ్వతముగా పదభ్రష్టునిచేసి సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యమును ప్రకటించిరి.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్యవిజయము

పదునేనవ అధ్యాయము

రాజునకు మరణదండనము విధించుట

(1)

సంపూర్ణ ప్రజాస్వామ్యము.

1792 సంవత్సరము సెప్టెంబరు 21 వ తేదీన నూతన జాతీయసభ సమావేశమయ్యెను. మితవాదు లెన్నికలకు నిలువబడనేలేదు. వారియాజమాన్యముననుండిన ఫ్యూలెంటుక్లబ్బు మూయబడినది. కొంతమంది మితవాదులు దేశమును వదలిపోయిరి. కొంతమంది దేశములోనుండి తిరుగుబాటులను పురికొల్పుచుండిరి. జాతీయసభలో కుడివైపున గిరాండిస్టులును, ఎడమవైపున మాంటెనార్డులును, మధ్య నేకక్షికిని చెందనివారును, కూర్చుండియుండిరి. ఎడమకక్షికి చెందినవారిలో రాబిస్పియరు, డాంటన్, మారటు మొదలగువారు ముఖ్యులు. ఎక్కువ రాష్ట్రములు గిరాండిస్టులనే యెన్నుకొనెను. కాని అతివాదు

లగు మాంటినార్డులకు ప్యారిసుప్రజలలోను, మున్సిపాలిటీలోను పూర్తిగ పలుకుబడిగలదు. జేకొబిన క్లబ్బులును వీరి యాజమాన్యమునసనే యున్నవి. జాతీయసభ కూడగనే, రాజును తీసివేసి ఫ్రాన్సుదేశమును సంపూర్ణప్రజాస్వామ్యముగ (రిపబ్లిక్కుగా) చేసిరి. సెప్టెంబరు 22 వ తేదీనుండియు, నూతనశకప్రారంభ మగునట్లు ప్రకటించిరి. ఫ్రాన్సుయొక్క పంచాంగములో ప్రథమసంవత్సర మా తేదీనుండి ప్రారంభమును చేయించిరి.

రెండుకక్షులకును తగాదాలతో ప్రజాస్వామ్యప్రభుత్వము ప్రారంభమయ్యెను. సెప్టెంబరు రెండవతేదీన ప్యారిసులో హత్యల గావించినవారిని, ఆహత్యల ప్రోత్సాహకులను శిక్షించవలెనని గిరాండిస్టులు తీర్మానమును బెట్టిరి. ఉద్రేకసమయములలో నట్టివి జరుగకమానవనియు ఎవరిని శిక్షింపబనిలేదనియు అతివాదులు ఖండించిరి. అతివాదనాయకులగు రాబిస్పియరుమారటుగారులె యాహత్యలుచేయుటకుప్రోత్సాహకులని రెండవకక్షివారు నిందించిరి. తుదకు ఏమియు తేలకయే జాతీయసభవారు హత్యలవిషయము విడిచిపెట్టిరి. ఉభయకక్షులమధ్య మనస్తాపములు పెరుగుచుండెను. ఎక్కువసంఖ్యాకులగు గిరాండిస్టులనుండియే మంత్రులేర్పడిరి. గిరాండిస్టులనెటులయిన కూలద్రోసి తా మధికారములోనికి రావలెనని యతివాదులు తలచిరి. అతివాదులు ప్యారిసుప్రజలగుంపుల యుద్రేకముమీదను జేకొబినుక్లబ్బులమీదను ఆధారపడియుండిరి. గిరాండిస్టులు అనుభవజ్ఞులును విద్వాంసులును గొప్ప

వక్తలునేకాని, ప్రజాసమూహములను తమ యభిప్రాయములలోనికి త్రిప్పుకొనుటకు ప్రయత్నించలేదు. సామాన్యప్రజలలోనియాందోళనమును నిర్లక్ష్యముగా జూచిరి. ప్యారిసుప్రజలవి అల్లరులకెల్ల కారకులగుచున్నారని బెదరించి, ముఖ్యపట్టణముయొక్క సానుభూతిని గోలుపోయిరి. ప్యారిసుయొక్క పలుకుబడినుండి రాష్ట్రములను వేరుచేయవలెనని ప్రయత్నించిరి; కాని సాగలేదు.

(2)

యుద్ధము.

యుద్ధము సాగుచుండెను. ఫ్రెంచిసైన్యములు జాతీయవాదులగు యౌవనులతో నిండియుండెను. వీరు దేశము కొఱకై కార్చిచ్చులో నుముకుటకును కంఠములు కోసియిచ్చుటకును సిద్ధపడినవారు. దుస్తులలోను ఆహారములలోను ఎట్టిలోపము లున్నను, వానినన్నిటికిని సంతోషముగా సహించుచున్నవారు. వీరిలో చాలమంది జీతములు పుచ్చుకొనకుండ వచ్చినవారు. తమ దేశముయొక్క ఘనతకై యుద్ధములో ముందునకు దుముకుచుండిరి. ఇట్టి ధైర్యశాలురగు సైన్యములను యూరపుఖండ మదివర కెన్నడును చూచియుండలేదు. ఫ్రెంచిసైన్యములకే ప్రతిచోటను జయముకలిగెను. ఫ్రెంచిసేన లిటలీలో జొరబడి శత్రువుల నోడించి సావాయి, నైస్, సార్డినియాలను లోబరచుకొనెను. జర్మనీలో ప్రవేశించి రైన్ రాష్ట్రములను కొంతవరకు ఆక్రమించుకొని మైంజు, ఫ్రాన్కుఫర్టు కోటలను పట్టుకొనెను. బెల్జియముపై ఫ్రెంచిసేనలు దండెత్తి

పోయి నవంబరు 6 వ తేదీన జెమాపెసుయుద్ధములో ఆస్ట్రియా వారిని పూర్తిగా నోడించి, బెల్జియమును స్వాధీనపఱచుకొనెను. సావాయి, నైసులు ఫ్రాన్సులో చేరుటకు సమ్మతించినందున ఫ్రాన్సయొక్క రాష్ట్రములుగ చేయబడెను. బెల్జియములోని ప్రభువులును, మతగురువులును ఆటంకము గలుగజేయుచున్నందున బెల్జియమును స్వతంత్రమయిన ప్రజాస్వామ్యమునుగా నుంచవలెనా లేక ఫ్రాన్సులో కలుపుకొనవలెనా యనువిషయములను ఫ్రెంచిజాతీయసభవారు ఆలోచించుచుండిరి. స్కెల్డునదిలో స్వేచ్ఛగా నన్నిజాతులవారును వర్తకపుటోడలు తెచ్చుకొనుటకై ఫ్రెంచివారనుజ్ఞనొసంగిరి. ఇదివఱకు నాంగ్లేయులయోడలుమాత్రమే యీనది లోనికి వచ్చుచుండెను. బెల్జియము ఫ్రాన్సులో చేర్చుకొనబడుటకుగాని స్వతంత్రమయిన ప్రజాస్వామ్యముగా చేయబడుటకుగాని, ఆంగ్లేయుల కసమ్మతము. ఫ్రాన్సును విజృంభించకుండ నణచగల యొకరాజుపాలనములోనే బెల్జియ ముండవలెనని ఇంగ్లీషువారి పట్టుదల. హాలండుమీదికి దండెత్తుటకై ఫ్రెంచివారు యోచించుచుండిరి. వీలయినచో సంధిచేసికొని యుద్ధ మంతరింపజేయవలెననియే ఫ్రెంచిజాతీయప్రభుత్వమువారు తిరిగి ప్రయత్నించిరి. హాలండుపై తాము దండెత్తుట మానుకొనెదమనియు, ఫ్రెంచిరాజును, ఆయన కుటుంబమును ఫ్రాన్సును విడిచిపోవుటకు సమ్మతించెదమనియు, బెల్జియముసంగతి సంధి జరుగువరకును నిలిపియుంచెదమనియు ఫ్రెంచివారు ఇంగ్లాండునకును, ప్రష్యాకును సంధిరాయబారములను బంపిరి. ఇంగ్లాండు

ఈ రాయబారమును తృణీకరించెను. ఇంగ్లీషుప్రముఖుడగు బర్కు ఫ్రెంచివిప్లవమునకు వ్యతిరేకముగ "Reflections on the French Revolution" అను గ్రంథమును ప్రకటించుటయేగాక ఆంగ్లేయప్రభుత్వమువారు యూరపులోని రాజులందఱును ఫ్రాన్సుపై యుద్ధముచేయునట్లు పురిగొల్పిరి.

(3)

స్వాతంత్ర్య ప్రకటనలు.

నవంబరు 19 వ తేదీన, ఏదేశప్రజలయినను స్వాతంత్ర్యమును గోరి, తమ్ము పాలించుచున్న రాజులపయి తిరుగుబాటుచేసిన యెడల, తా మట్టిప్రజలకు సహాయము చేయుటకు సంసిద్ధులుగ నున్నామని, ఫ్రెంచి జాతీయప్రభుత్వమువారు ప్రకటనమును గావించిరి. డిసెంబరు 15 వ తేదీన, ఫ్రెంచి సైన్యములు పోయినచోటనెల్ల, ప్రజలే తమదేశమును పాలించుకొనుటకు హక్కుదారులనియు, తమపైనున్న నిరంకుశప్రభుత్వములను ప్రభుపరంపరల ప్రత్యేకహక్కులను కూలద్రోసి, స్వతంత్రమైన ప్రజాపాలనమును స్థాపించుకొనవచ్చుననియు, నిందుకు తాము తోడ్పడెదమనియు ప్రజలలో ప్రకటించవలసినదని, ఫ్రెంచిప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువులను జారీచేసిరి. డిసెంబరు నెలలో ఫ్రెంచిసైన్యములు హాలెండు నాక్రమించెను.

రాజును విచారించుట.

ఖయిదు చేయబడినరాజును విచారించి మరణశిక్ష విధించవలెనని అతివాదు లాందోళనము ప్రారంభించిరి. క్రొత్తగా నేర్పడిన ప్రజాస్వామ్యమునకు రాజు దేశములో బ్రతికియుండు టపాయకరమని జేకొబిన్ క్లబ్బులు తీర్మానించిరి. రాష్ట్రముల

లోని ప్రజాసంఘములును. నిట్టి తీర్మానములనే చేసి జాతీయసభకుపంపెను. ప్యారిసునగరప్రజలు 10వ ఆగష్టు తేదీన రాజసైన్యములచే గాయములు పొందినవారిని జాతీయసభకు మోసికొనివచ్చి 'దీనికి లూయికాపటుకు ప్రతీకారము చేయవలసిన'దని కోరిరి. పదునారవలూయిరాజను నామము తీసివేసి, లూయికాపటని ఆయనను ప్రజలు పిలువసాగిరి. 'కాపటు' లూయిరాజు కుటుంబనామము. గిరాండిస్టులు రాజుయొక్క ప్రాణమును రక్షించవలెనను నుద్దేశ్యము గలిగియుండిరి. గిరాండిస్టులను ప్రజలకు విద్వేషులుగ జేసి ఆకక్షిని పడగొట్టునూహతో అతివాదులు రాజును చంపవలెనని పట్టుపట్టిరి. ఈసమయమున తాము ప్రజానురాగమును పొంది యధికారమును సంపాదించవలెనని వీరిపన్నాగడ.

దురదృష్టవశమున 10 వ ఆగష్టుకు తరువాత సిపిలు దస్తావేజులున్న కచ్చేరిలలో లూయీరాజు దేశవిరోధులతోను యూరపురాజులతోను కుట్రలుసలిపిన యుత్తరప్రత్యుత్తరములు దొరకెను. 1791 సంవత్సరము 16 వ యేప్రిల్ తేదీన, తనకు తిరిగి యధికారము వచ్చినచో విప్లవము నణచెడి ప్రాత నిరంకుశప్రభుత్వమునే స్థాపించెదననియు, మతాచార్యులకు వెనుకటిస్థితిని గలుగజేసెదననియు, ఫ్రెంచిజాతీయప్రభుత్వముతరపున దాను యూరపురాజులమీద యుద్ధమును ప్రకటించినది, వారు త్వరగా దండెత్తివచ్చి ఫ్రెంచిప్రజల నోడించి తనకు విముక్తి గలుగజేయుదు రనునాశతోమాత్రమే చేసితిననియు, క్లేరుమాంటు బిషప్పుకు (మతాచార్యునికి) లూయీ

రాజు ఉత్తరము వ్రాసినట్లు బయల్పడెను. "ఈయుద్ధమువలన త్వరగా నీరాజద్రోహులును అనీతిపరులు నగు ఫ్రెంచిమూకలమీద యూరపురాజు లందరు నొక్కుమ్మడిగా వచ్చెదరు. రాజులయొక్క లక్షయేబదివేలమంది సైనికులును ఇరువదివేలమంది దేశభ్రష్టులును వచ్చి మీకు సహాయముచేతు" రని బిషప్పు వ్రాసిన ప్రత్యుత్తరముకూడ దొరకెను. రాజు బహిరంగముగా తన సోదరులమీద బహిష్కారశాసనముచేసి, రహస్యముగా వారితో నాలోచనలు జరుపుచున్నట్లును బుజువయ్యెను. ఇంతేగాక ట్యూలరీమందిరములోని యొకమూలనున్న గోడలో ఇనుపతలుపుచే మూయించియున్న సొరంగములోకూడ, కొన్నిదస్తావేజులు దొరకెను. లూయీరాజు విదేశీయులతో కుట్రలు జరుపుటయేగాక. స్వదేశములోకూడ తిరుగుబాటులు జరుగుటకు కుట్రలుచేసినట్లును, మితవాదులను ప్రోత్సహించి శాసనసభను కూలద్రోయ యత్నించినట్లును వీనివలన స్పష్టపడెను.

ఇందువలన నతివాదులవాదమునకు ప్రోద్బలము గలిగెను. రాజును రక్షించదలచినవారిపక్షము బలహీనమయ్యెను. జాతీయసభలో రాజువిచారణసంగతి చర్చకువచ్చినప్పుడు, కొందరు, రాజు చట్టములకు మించినవాడనియు, నాయనను విచారించుట కెవరికిని అధికారము లేదనియు, వాదించిరి. లూయిరాజువిచారణ జరుగవచ్చునా, జాతీయసభవారు విచారించవచ్చునా, యను విషయములనుగూర్చి యభిప్రాయమిచ్చుట కేర్పరుపబడిన న్యాయవాదులయుపసంఘము

వారు విచారించవచ్చునని యభిప్రాయ మిచ్చిరి. రాజుగా గాక ప్రత్యేకవ్యక్తిగా శిక్షాస్మృతిక్రింద దేశద్రోహనేరమునకై విచారించవచ్చుననియు, దేశములోని న్యాయమునకంతికిని మూలస్థానమయిన ప్రజలెన్నుకొనిన ప్రతినిధులగుటవలన, జాతీయసంఘమునకట్టి విచారణాధికారము గలదనియు నీసంఘమువారు ఆఖ్యాయికను వ్రాసిరి. ఈ నివేదనవచ్చిన యారుదినముల కనగ 13వ నవంబరు నుండియు, జాతీయసభలో నీవిషయమై తిరిగి చర్చలు జరిగెను. రాజును శిక్షించుట కెవరికిని అధికారము లేదనియు, జాతీయసభ కాయనపై న్యాయవిచారణ చేయుటకు హక్కులేదనియు, నింతేగాక రాజునకు న్యాయము, కరుణ కనుపఱచవలసినదనియు, నూతనప్రజాప్రభుత్వ మౌదార్యవంత మయినపను కీర్తిని పొందవలసినదనియు, రాజును శిక్షించుటవలన దేశము లోపలను బయటను ఉపద్రవము లెక్కువ కలుగుటకు కారణమగుననియు, కొందఱు చెప్పిరి. అతివాదులు, లూయిరాజు దేశద్రోహియనియు, మానవకోటికి శత్రువనియు, ఆయన జీవించియుండుటవలన దేశములో విద్రోహపు తిరుగుబాటులకు కారణమగుననియు, విచారణ లేకుండగనే ఆయనకు మరణశిక్ష విధించుట దేశక్షేమమునకు కత్యావశ్యకమనియు చెప్పిరి. "విచారణతో మనకు సంబంధము లేదు; లూయి ముద్దాయి గాడు; మీరు న్యాయాధిపతులుగారు; మీరు రాజకీయవేత్తలు; ఒకమనుష్యునిమీద నేరముస్థాపనముచేయుటగాని నిర్దోషియని చెప్పుటగాని మీపని కాదు; మీదేశసురక్షితమునకావశ్యక మేదో దానినే చేయుట మీవిధి; జాతినికాపాడుట మీధర్మము; సింహాసనభ్రష్టుడయిన రాజు రెండుపనులకే తగియున్నాడు: దేశముయొక్క శాంతిని భంగపఱచుటకును, దాని స్వాతంత్ర్యమును చెడగొట్టుటకును లూయి రాజుగ నుండెను. ఆయనను తీసివేసి ప్రజాస్వామ్యమును స్థాపించితిమి. ఇందువలననే మీ రాలోచించుచున్న సమస్య తెలిపోయినది. లూయిని విచారించనక్కర లేదు. ఇదివరకే మీరు విచారించి దోషియని నిర్ధారణ చేసియున్నారు. లేనియెడల ప్రజాస్వామ్యమును స్థాపించి యుండెడివారుగారు" అని యతివాదనాయకుడగు రాబిస్పియరు చెప్పెను. "ఒకరాజునకు న్యాయమైన శిక్ష విధించుటకు చేతులువణకుచున్నవారు, శాశ్వతపునాదులమీద ప్రజాప్రభుత్వము నెట్లు నిర్మించగలరు? స్వాతంత్ర్యమునుగోరు పౌరులారా! స్వతంత్రమును పొందిన ప్రథమదివసమునుండియు మీబానిసత్వమును గౌరవముగా జ్ఞాపకముంచుకొనుచెడల, రోమనులవలెను ఇంగ్లీషువారివలెను కొంతకాలమయిన తరువాతనయిన తిరిగి రాజును తెచ్చిపెట్టుకొనుదురను భయమునకు తావుండదా?" అని సెంటుజస్టు చెప్పెను. జాతీయసభలో నెక్కువమంది యొకవైపున అతివాదుల యభిప్రాయములను, మరియొకవైపున రాజును విచారించనేగూడదనువారి వాదనలను త్రోసివేసి, లూయిరాజును విచారించుటకే తీర్మానించిరి. ఆయనమీద నేరారోపణచేసి ఆయన జాతీయసభకువచ్చి జవాబు చెప్పవలసినదని కోరిరి.

నాలుగు నెలలనుండియు లూయిరాజును, కుటుంబమును టెంపిలుకోటలో ఖైదీలుగనుండిరి. ప్యారిసుమ్యునిసిపాలిటీవారు బహు అనుమానముతో గట్టిగా కాపుదలలు చేసిరి. లూయి యన్నిటికిని మనస్సు సమాధానపర్చుకొని శాంతచిత్తుడై తనకు రానున్నదాని ననుభవించుటకు సిద్ధముగానుండెను. క్లెరీ యను నొక నౌకరుమాత్రమే ఆయనయొద్దనుండెను. అతడే ఆయనకుటుంబమునకును సేవ చేయుచుండెను. ఖైదువేయ బడిన మొదటినెలలలో ప్రతిదినమును ఆయన కుటుంబముతో కలిసికొనుచుండెను. దీనివలన ఆయనమనస్సునకు కొంతవరకు తృప్తియుండెను. దురదృష్టములో భాగస్వాములుగ భార్య యగు మేరిఅంటునెటును, సోదరియగు ఎలిజబెత్తును నుండిరి. వారి నీయన యోదార్చుచుండెను. చిన్నరాకొమరునికి లూయి దురదృష్టవంతులను గూర్చిన విషయములు బోధించుచుండెను. లూయి విశేషముగా గ్రంథములను చదువుచుండెను. ఇంగ్లాండు చరిత్రను తరుచుగా చదువుచు ఇంగ్లీషుప్రజలు సింహాసనభ్రష్టులనుచేసిన రాజుల కథలను, ఇంగ్లీషువారు శిరచ్ఛేదముచేసిన చార్లెసురాజుచరిత్రమును ముఖ్యముగా పఠించుచుండెను. కాని కుటుంబమును ప్రతిదినము చూచుభాగ్యముకూడ నాయనకు త్వరలోనే పోయినది. ఆయనను విచారణచేయవలెనను నాలోచనలు ప్రారంభముకాగనే అందరును కలిసి యాలోచించుకొనకుండ నాయనను, కుటుంబమును వేరుజేసి యొకరినొకరు చూచుకొనకుండ ప్యారిసుపురపాలకసంఘమువారు కట్టుదిట్టములుచేసిరి.

ఈస్థితిలో నుండగా జాతీయసభకు లూయిని తీసికొని రావలసినదని పురపాలకసంఘోద్యోగియగు సాంటెరీ కుత్తరువు చేసిరి. ఆయనయును ప్యారిసుపురపాలనాధ్యక్షుడును టెంపిలుకోటకు వెళ్లి రాజుతో నీసందేశమును చెప్పి 'దయచేసెదరా' యని యడిగిరి. ఒక్కనిమిషమాలోచించి లూయిరాజు వారితోకూడ వెళ్ళెను. లూయిరాజు జాతీయసభలోనికి ప్రవేశించి యన్నివైపుల నొక్కసారి వీక్షించెను. జాతీయసభాధ్యక్షుడు "లూయి! ఫ్రెంచిజాతి మీమీద నేరములు మోపుచున్నది. అవి మీకు చదివి వినిపించెదను. కూర్చుండుడి" యని చెప్పెను. అదివరకే వేయబడియున్న యొక యాసనముపై లూయి కూర్చుండెను. చాలసేపు విచారణజరిగెను. లూయి మనస్థైర్యముతో ప్రతిప్రశ్నకును స్ఫుటముగా సమాధానము చెప్పెను. తన ప్రవర్తన నిష్కల్మషమయినదనియే యాయన చెప్పెను. దేశశత్రువులతో తాను రహస్యాలోచనలు జరుపనే లేదని చెప్పెను. లూయియాదస్కతుగల దస్తావేజులను ప్రతికక్షులు చూపిరి. లూయియా వేనిని తనదస్కతని యొప్పుకొనలేదు. ఇనుపమూతవేసిన సొరంగముసంగతి తనకు తెలియదనెను. తన తరఫున వాదించుట కొకన్యాయవాది నియ్యవలసినదని లూయియా కోరెను. విచారణకు తిరిగి వాయిదా వేయబడెను. లూయిని తిరిగి టెంపిలుకోటలో విడిచిరి.

కొందరతివాదు లాక్షేపించినను జాతీయసభవారు లూయిరాజునకు న్యాయవాది నిచ్చుటకే యంగీకరించిరి. జాతీయసభ్యులలో నొకరగు సుప్రసిద్ధన్యాయవాది మాలె

షెర్బ్ రాజుతరఫున వాదించుటకు బూనుకొనెను. "అప్పటి కనేకమంది గొప్పవారికిదుర్లభమయిన మంత్రిపదవిని నాకు రెండుసార్లు లూయీయిచ్చియున్నాడు. ఇప్పుడాయనకు నేను కృతజ్ఞతను చూపెద"నని మాలెషెర్బ్ చెప్పెను. మాలెషెర్బ్ లూయీతో సంప్రతించుటకు టెంపిలుకోటలోని లూయీయున్న గదిలోనికి వెళ్ళగనే లూయీ లేచివచ్చి కన్నీళ్ళతో మాలెషెర్బ్‌ని కౌగలించుకొని "మీ త్యాగము మిగుల నౌదార్యవంతమయినది. నా ప్రాణమును మీరు సంరక్షించలేకపోగా, మీ ప్రాణమునకుకూడ నపాయమును తెచ్చుకొన్నారు." అని లూయీ చెప్పెను. మాలెషెర్బ్, ట్రోన్షెటు, డెజ్జీ అనుముగ్గురు న్యాయవాదులు మిద్దాయివాదమును తయారుచేసిరి. "నాప్రాణమును తప్పక తీసెదరు. నాకు మరణము నిశ్చయము. కాని, నేను నిర్దోషినని భావిసంతతివారికైనను తెలియగలందులకు మనము వాదించు టవసర"మని లూయీ వీరితో చెప్పెను.

రాజునకు మరణ శిక్ష విధించుట.

విచారణదినమున లూయిరాజు హాజరయ్యెను. అనేకమంది ప్రజలు చూడవచ్చిరి. అంతయు బహునిశ్శబ్దముగానుండెను. లూయితరఫున న్యాయవాదులలో డెజ్జీ వాదనమును నడిపెను. అనేక హేతువులను యుక్తియుక్తముగాచెప్పి లూయిరాజు కెప్పుడును పవిత్రమయినట్టియు ప్రజాసౌఖ్యమును గోరునట్టియు యుద్దేశ్యములుమాత్రమే కలవనిచూపెను. గంభీరమైన యుపన్యాసముతో వాదమును ముగించెను: "న్యాయ

సంరక్షకులారా! వినుడు. చరిత్ర భావికాలములో నేమివ్రాయనున్నదో యోచించుకొనుడు. లూయిరాజు ఇరువదవయేట చిన్నతనముననే రాజ్యమునకువచ్చెను. నీతిలోను, న్యాయములోను, మితవ్యయములోను ఆదర్శప్రాయమగు ప్రవర్తనను కలిగియుండెను. ఆయనకు దురభ్యాసము లేవియులేవు. ఏ దుర్వ్యసనమునకు నాయన లోనుగాలేదు. ఆయన ఎల్లప్పుడును ప్రజలకు స్నేహితుడుగనే యుండెను. తమ్మును పీడించుచున్న పన్నును తీసివేయుమని ప్రజలుకోరిరా? లూయి వెంటనే తీసివేసెను. బానిసత్వమును రూపుమాపవలెనని ప్రజలు కోరిరా! లూయి వెంటనే రూపుమాపెను. సంస్కరణములు చేయవలెనని ప్రజలు కోరిరా! లూయి వెంటనేచేసెను. చట్టములు మార్చవలెనని ప్రజలుకోరిరా? లూయి వెంటనే మార్చెను. లక్షలకొలది ఫ్రెంచిప్రజలకు రాజకీయహక్కులను కోరిరా? లూయియిచ్చెను. ప్రజలు స్వేచ్ఛనుగోరిరా? లూయి ప్రసాదించెను. ప్రజలకొఱకు లూయి గొప్పత్యాగములు చేసెనని యొప్పుకొనకతప్పదు. ఇట్టి లూయిని మీరు చంప చూచుచున్నారు. పౌరులారా! ఇంతకన్న నెక్కువ నేను చెప్పను. తక్కినదంతయు చరిత్రకు వదలివేయుచున్నాను. మీ రిప్పుడు చెప్పెడితీర్పును చరిత్ర విమర్శించునని జ్ఞాకముంచుకొనుడు. ఇందుపై చరిత్ర యిచ్చెడితీర్పు శాశ్వతముగానుండును." అని యుపన్యాసమును ముగించెను. తీర్పుకు వాయిదావేసి లూయిరాజును టెంపిలుకోటకు పంపిరి.

లూయీని కాపాడవలెననియే గిరాండిస్టులకు గలదు గాని తమ్మును, రాజరికమును తిరిగి నెలకొలుపదలచినవారని దేశములో నతివాదు లల్లరిపెట్టుదురను భయము వీరికి కలిగి ఎటుచేయుటకును తోచకుండిరి. అతివాదులు చాకచక్యముతో నాందోళనము సలిపిరి. రాజుతరఫున వాదనయంతయు రాజరికమును తిరిగి స్థాపింపయత్నించుటయే యని వీరు చెప్పసాగిరి. జేకొబినుక్లబ్బులు వీరికి తోడ్పడెను. రాజును వెంటనే చంపవలెనని జాతీయసభకు మహాజర్లు వచ్చెను. లూయి నిర్దోషియని యనుటవలన ప్రయోజనము లేదనియెంచి ఆయన విషయమైన తీర్పు జాతీయసభవారు చెప్పక ఫ్రెంచిప్రజలకు వదలివేయవలెనని కొందరు గిరాండిస్టులు తలచిరి. తీర్పు జాతీయసభవారే చెప్పి అందుమీద ప్రజలయభిప్రాయ మడుగవలసినదని మరికొందరు గిరాండిస్టులు చెప్పిరి. రాష్ట్రములలోని ప్రజలు రాజును రక్షించుట కొప్పుకొనెదరని వీరి యాశ. ప్రజలకు వదలివేయుటవలన దేశములో అంతర్యుద్ధము సంప్రాప్తమగునని కొంద రాక్షేపించిరి. ఆన్నివిషయములలోను జాతీయసభ్యులయభిప్రాయములు తీసికొనబడెను. లూయి దోషియనియే అందరును ఏకగ్రీవముగా తీర్మానించిరి. ప్రజలయభిప్రాయము తీసికొనవలెనని రెండువందల యెనుబదిమందిసభ్యులును, జాతీయసభవారే పూర్తిగ తీర్పుచెప్పవలసినదని నాలుగువందలయిరువదినలుగురుసభ్యులును సమ్మతుల నిచ్చిరి. ఏమిశిక్ష విధించవలెననువిషయములో, గిరాండిస్టులలో కొందరు రాజును దేశభ్రష్టునిచేయుటకును, కొందరు ఖైదు

లోనే యుంచుటకును, సమ్మతుల నిచ్చిరి. మూడువందల ఇరువదియొకరు వెంటనే మరణశిక్ష వేయవలెనని సమ్మతుల నిచ్చిరి. ఇరువదియారుమంది ఎక్కువసమ్మతులతో (మెజార్టీతో) రాజునకు మరణశిక్ష విధించవలెనను తీర్మాన మంగీకృతమయ్యెను. అధ్యక్షుడు దుఃఖచిహ్నముతో "జాతీయసభ పేర లూయీ కాపెటుకు మరణశిక్ష తీర్మానింపబడిన"దని ప్రకటించెను. కొద్దిమందిమెజార్టీవలనమాత్రమే మరణశిక్ష తీర్మానింపబడినందున శిక్షను పునర్విమర్శచేయవలసినదని రాజుయొక్కన్యాయవాదులు కన్నీళ్ళతో కోరిరి. "బహు కొద్దిమందిగల యెక్కువసంఖ్యతోనే చట్టములన్నియు చేయబడుచున్న"వని యొక యతివాది జవాబుచెప్పెను. "అవును. చట్టములు తిరిగి మార్చబడును. చనిపోయిన మనుష్యుని తిరిగి బ్రతికించజాల"మని యొకరు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. పునర్విమర్శ తీర్మానముమీద సమ్మతులు తీసికొనగా నది యోడిపోయెను. పదునారవ లూయీరాజునకు మరణదండన స్థిరపడెను.

రాజును శిరచ్ఛేదము చేయుట.

లూయీరా జిందుకు సిద్ధపడియేయుండెను. మాలెషెర్బ్ కన్నీళ్ళుకార్చుచు నీశిక్షసంగతి లూయీకి చెప్పుటకు పోయినపుడు లూయీ చేతితో కన్నులు మూసికొని యొంటరిగా నేదో గొప్పయాలోచనలో మగ్నుడై యుండెను. మాలెషెర్బ్ వెళ్ళగనే లూయీ లేచి "రెండుగంటలనుండియు నాప్రభుత్వములో నే నెప్పుడైన నాప్రజలకు కీడుచేసితినా యని యాలోచించుకొనుచున్నాను. నే నిప్పుడే భగవంతుని సన్ని

ధికి పోబోవుచున్నాను. నే నెప్పుడును నాప్రజలసౌఖ్యమునే కోరి ప్రవర్తించితినని నేను మీకు ప్రమాణము చేయుచున్నాను." అని లూయిరాజు చెప్పెను. మరణదండనసంగతి లూయి శాంతముగా వినెను. మరణమునకు తయారగుటకు మూడురోజులు వ్యవధి యియ్యవలెననియు, తనకుటుంబమును చూడనియ్యవలెననియు, తన కొకమతాచార్యుని ఇయ్యవలెననియు లూయి కోరెను. ఆఖరు రెండుకోరికలును మన్నింపబడెను. ఒకరోజు వ్యవధిమాత్రమే యియ్యబడెను. ఆ దిక్కులేని కుటుంబమును లూయి చూచిన కడసారిచూపు మిక్కిలి దుఃఖకరమైనదిగా నుండెను. మరియొకసారి దర్శించెదనని కుటుంబముతో లూయి చెప్పెను. కాని తిరిగి వారిని చూడలేక పోయెను. "నే నాదురదృష్టవంతులను చూడలేను" అని లూయి తనలో అనుకొనెను. ఆరాత్రి లూయి శాంతముగా నిద్రించెను. మరుసటియుదయ మయిదుగంటలకే నౌకరు లూయిని నిద్రనుండి లేపెను. ఆయన స్వాధీనములోని ఆస్తియంతయు ననగ నొక యుంగరము, ముద్ర, కొన్ని వెంట్రుకలు, నౌకరున కిచ్చెను. అదివరకే ఫిరంగులమ్రోతలును, వాద్యములచప్పుడులును ప్రారంభ మయ్యెను. ఇంతలో సాంటెరీ వచ్చెను. "నాకొరకు మీరు వచ్చినారు. ఒకనిమిష మాగు" డని లూయిచెప్పి తాను వ్రాసిన మరణశాసనము నా మ్యునిసిపలుయుద్యోగస్థునికిచ్చి "పోదము రండి" యని లూయి టోపీనిధరించి బయలుదేరెను.

టెంపిలుకోటబయట నిలువబెట్టబడియున్న గుఱ్ఱపుబండిలో సాంటెరీతోకూడ లూయిరాజెక్కి యొకగంటలో ఉరితీయు స్థలమగు ప్లాసి డి రెవల్యూషన్ కు వచ్చెను. త్రోవపొడుగునను నిరుపక్కలను ఆయుధపాణులగు షుమారు ఏబది వేలమంది సైనికులు కాపుదలకాయుచుండిరి. ప్యారిసుపట్టణ మంతయు నిశ్చేష్టితముగనుండెను. ఉరిప్రదేశమునకు చూడ వచ్చిన ప్రజలు సంతోషమునుగాని విచారమునుగాని వెలిబుచ్చక నిశ్శబ్దముగా చూచుచుండిరి. లూయి గుఱ్ఱపుబండి దిగెను. స్థైర్యముగా నురిస్తంభముపై నెక్కెను. మతాచార్యుని దీవనను గైకొనుటకు మోకరించెను. "సెంటులూయికుమారుడా! స్వర్గమునకుబొమ్ము" అని మతాచార్యు డాశీర్వదించెను. లూయి తనచేతులు బంధింపబడుటకు కొంచె మయిష్టతను చూపెను. తరువాత నొప్పుకొనెను. ఉరిస్తంభముయొక్క ఎడమపక్కకు తొందరగావెళ్ళి "నేను నిర్దోషిగా చనిపోవుచున్నాను. నాశత్రువులను నేను క్షమించుచున్నాను. దురదృష్టవంతులగు ప్రజలారా!......" అని లూయి చెప్పబోవుచుండగా ఆయనచెప్పునది వినబడకుండ తప్పెటలు వాద్యములు మ్రోగించబడెను. వెంటనే ముగ్గురు శిరచ్ఛేదకులు వచ్చి ఆయనను పట్టుకొనిరి. 1793 సంవత్సరము జనేవరి 21వ తేదిన ఉదయము పదిగంటల పదినిమిషములకు లూయి ప్రాణములను విడిచెను.

ఈవిధముగా ముప్పదితొమ్మిదవయేట, పదునాగున్నర సంవత్సరములు రాజ్యపాలన చేసి, ఫ్రాన్సుయొక్క మిక్కిలి యోగ్యుడగునట్టియు మిక్కిలి బలహీనుడయినట్టియు రాజు మరణించెను. ఆయనపూర్వుల పరిపాలనాలోపములవలన ఆయనకాలములో గొప్పవిప్లవము కలిగెను. దైవభీతియు ప్రజలయందు ప్రేమయు నాయనకుండెను. కాని ప్రజలలో కలిగిన నూతనభావములను సరిగా గ్రహించి వానికి తాను నాయకుడై ప్రజలను నడిపించగల దూరదృష్టియు సామర్థ్యమును ధైర్యస్థైర్యములును కలిగియుండనందున ప్రజాశక్తి కాహుతుడయ్యెను.

ఫ్రెంచి

స్వాతంత్ర్యవిజయము

పదునాఱవ అధ్యాయము

అతివాదులు

(1)

లూయిరాజు మరణించినతరువాత ఫ్రాన్సు దేశము యొక్క కష్టము లంతరించలేదు. జాతీయసభలో గిరాండిస్టులకును అతివాదులకును మధ్య తగాదాలు హెచ్చినవిగాని తగ్గలేదు. యూరోపులోని శత్రుమండలి యొక్క పట్టుదల ద్విగుణీకృతమయ్యెను.

యూరపులోని శత్రుమండలి.

ఆగష్టు 10 వ తేదీన లూయిని రాజ్యభ్రష్టుని చేసినప్పటినుండియు నింగ్లాండుప్రభుత్వమువారు ఫ్రెంచిరాయబారిని వెడలగొట్టిరి. నూతనప్రభుత్వము నంగీకరించనని ఆంగ్లేయ ప్రధానమంత్రి విలియంపిట్టు చెప్పెను. ఫ్రెంచిజాతీయసభవారు 1793 వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 1 వ. తేదీన బెల్జియమును ఫ్రాన్సులో కలుపుకొని ఇంగ్లాండుమీద యుద్ధమును ప్రక

శించిరి. ఇంగ్లాండు ఫ్రాన్సుదేశము నణచుటకు యావచ్ఛక్తిని వినియోగించెను. ఆకాలమున ఫ్రాన్సుదేశము నాగరికతలో యూరపుఖండమునం దగ్రస్థానము వహించియున్నది. ప్రపంచముయొక్క వర్తకములోను పలుకుబడిలోను ఇంగ్లాండుకు పోటీగా నున్న దొక్కఫ్రాన్సుదేశమే. అప్పటికి తక్కిన దేశములు తగ్గుస్థితిలో నున్నవి. ఇట్టి మంచి యవకాశమును జారవిడువక, యూరోపులోని రాజులనందరను ప్రోగుజేసి ఫ్రాన్సు నణగగొట్టిన యెడల తనకు ఫ్రాన్సు దేశపుపోటీపోయి అమెరికాఖండములోను హిందూదేశములోను అడ్డులేకుండ రాజ్యమును వ్యాపింపజేయవచ్చుననియు యూరోపుఖండమున తా నగ్రస్థానము వహించవచ్చుననియు, ఇంగ్లాండుయొక్క అభిప్రాయము. అప్పటికి హిందూదేశములో కొద్దిభాగముమాత్ర మాంగ్లేయులక్రిందికి వచ్చినది. స్వదేశరాజులు ఇంకను పెక్కుమంది యుండిరి. ఎంతద్రవ్యమునైన ఖర్చుపెట్టి ఫ్రాన్సును కూలద్రోయవలెననియే ఇంగ్లాండుయొక్క పట్టుదల. ఆరునెలలలోపల ఫ్రాన్సుకు వ్యతిరేకముగ యూరోపులోని వివిధప్రభుత్వములతో నింగ్లాండనేక యొడంబడికలు చేసికొనెను. అనేకమందిరాజులను ద్రవ్యమిచ్చి ఇంగ్లాండు యుద్ధములోనికి తెచ్చెను. మార్చి 4 వ తేదీన ఇంగ్లాండునకును హానోవరుకును ఒడంబడిక; మార్చి 25 వ తేదీన ఇంగ్లాండుకును రుష్యాకును సంధి; మే 25 వ తేదీన స్పెయినుతో సంధి; జులై 12 వ తేదిన ఇటలీతో సంధి; జులై 14 వ తేదీన ప్రష్యాతోసంధి; ఆగష్టు 30 వ తేదీన ఆస్ట్రియాచక్రవర్తితో సంధి; సెప్టెంబరు 26 వ తేదీన పోర్చుగలుతో సంధి. ఇన్నిసంధులను ఇంగ్లాండు ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా చేసికొనెను. ఇంతేగాక ఇంగ్లాండు యుద్ధవ్యయము భరించునట్లును ఆయాప్రభువులు సైన్యములను బంపి ఫ్రాన్సుమీద పడునట్లును, ఏప్రిలు 10 వ తేదిన హెస్సికాసిలు ప్రభువుతోను, ఏప్రిలు 25 వ తేదీన సార్డినియాప్రభువుతోను సెప్టెంబరు 21 వ తేదీన బేడెన్ప్రభువుతోను, యొడంబడికలు చేసికొనెను. ఆస్ట్రియాకును ప్రష్యాకును యుద్ధవ్యయమునకై ఇంగ్లాండు చాల ధనమిచ్చెను. ఈవిధముగా నింగ్లాండు ఫ్రెంచిజాతియొక్క స్వయంనిర్ణయమునకు బద్ధశత్రువై యుద్ధము నడిపినది.

ఇంతమంది శత్రువులు ఫ్రాన్సుయొక్క అన్నిసరిహద్దులను ఒక్కసారి వేలకొలది సైన్యములతో ముట్టడించెదరు. ఫ్రెంచిజాతీయసభవారు సరిహద్దుల నన్నివైపులను కాపాడుకొనుటకు వెంటనే మూడులక్షల సైన్యములను తయారుచేసిరి. ఏప్రిలు 6 వ తేదీన యుద్ధమును జయప్రదముగా నడుపుటకై పండ్రెండుమందిగల (కమిటీ ఆఫ్ పబ్లిక్ సేఫ్టి) దేశసంరక్షకసంఘము నొకదాని నేర్పరచిరి. దేశములోపల జాతీయప్రభుత్వమునకు వ్యతిరేకులని యనుమానింపబడినవారిని పట్టుకొనుటకు పండ్రెండుమందిగల దేశపుకాపుదలసంఘము (కమిటీ ఆఫ్ జనరల్ సెక్యూరిటీ) నొకదానిని స్థాపించిరి. వీరుపంపినవారిని విచారించి శిక్షించుటకొరకు విప్లవన్యాయస్థానము నేర్పరచిరి.

(౨)

గిరాండిస్టు కక్షి పడిపోవుట.

సెప్టెంబరు నెలలో హత్యలుగావించిన కొందరిని విచారించుటకు గిరాండిస్టులు ప్రారంభించగా నతివాదు లట్టివిచారణ కూడదని యాపిరి. రాజునురక్షింప యత్నించి నందుకు గిరాండిస్టులను అతివాదులు క్లబ్బులలో తీవ్రముగా ఖండించిరి. వర్తకులు సరుకులమ్మక దాచుకొనగా ధరలు పెరిగినందున ప్రజలు వెళ్లి దోచుకొనిరి. ఇది అతివాదనాయకుడగు మారటు సలహామీద జరిగినదని గిరాండిస్టులు జాతీయసభలో కఠినముగా విమర్శించిరి.

ఇంతవరకును ఫ్రెంచిసేనలను నడిపిన డ్యూమరో సేనాని లూయీరాజుమరణమునకు చింతించి నూతనప్రభుత్వమునకు వ్యతిరేకుం డయ్యెను. ప్యారిసుమీదికిపోయి తిరిగి రాజరికమును స్థాపించ నుద్దేశించెను. ఆస్ట్రియాసేనాధిపతితో కుట్రలుసలిపి తన స్వాధీనములోని కొన్నికోటలను ఆస్ట్రియావారికి వశము చేసెను. కాని ఆయనక్రిందనున్న సేనలు ఆయనతోకూడ శత్రువులతో చేరుటకు సమ్మతించలేదు. డ్యూమరో సేనానిని జాతీయప్రభుత్వమువారు సేనాధిపత్యమునుండి తొలగించిరి. ఆయనయు మరియిద్దరుసేనానులును మాత్రము లేచిపోయి శత్రువులతో చేరిరి. ఆయనక్రిందనున్న సేనలన్నియు ఫామర్సునకువచ్చి మరియొక సేనాధిపతిక్రిందనున్న మిగిలిన పరాసుసైన్యములతో చేరెను. డ్యూమరో గిరాండిస్టులకక్షికి చెందియుండెను. ఆయనయొక్క కుట్రలో మిగిలిన గిరాండిస్టులును గల

రని యతివాదులు నిందలుమోపిరి. ప్యారిసుప్రజలసహాయమున గిరాండిస్టులను జాతీయసభనుండి వెడలగొట్టవలెనని యతివాదు లాలోచించుచుండిరి. గిరాండిస్టు లతివాదనాయకుడగు మారటుమీద వర్తకులను దోయించినాడను నేరారోపణచేసి నూతనవిప్లవన్యాయస్థానమునకు విచారణకు బంపిరి. ప్యారిసుపట్టణములోను క్లబ్బులలోను గొప్పయాందోళనము కలిగెను. ప్యారిసుపురపాలకాధ్యక్షుడు వెంటనే గిరాండిస్టులలో ముఖ్యులను జాతీయసభనుండి రాజీనామా నిచ్చిపోవలెనని ప్యారిసుపురపాలకసంఘముతరఫున కోరెను. మారటుమీద కేసు కొట్టివేయబడెను. మారటును ప్యారిసుప్రజ లూరేగించిరి. జేకొబినులపక్షమువారు జాతీయసభను చూడ వెళ్లి కూర్చొని గిరాండిస్టులు మాట్లాడుచున్నపు డల్లరిచేయుచుండిరి. ప్యారిసుమ్యునిసిపాలిటీయొక్క ప్రవర్తనను విచారించుట కొకకమిటీని గిరాండిస్టులు నియమించిరి. వీరివిచారణమూలమున మ్యునిసిపలుసభ్యులకు చాలభయముకలిగెను. మే 22 వ తేదిన అమలుజరుపనున్న మరియొకకుట్ర గలదని తేలెను. మ్యునిసిపలుసంఘములో చేరిన హెబర్టును, మరికొందరిని కుట్రక్రింద పట్టుకొనిరి. అతివాదులు, జేకొబినులు, మ్యునిసిపలు సభ్యులు ప్రజలలో నుద్రేకమును పుట్టించిరి. ఈవిచారణసంఘమువారు జాతీయసభలోనుండిన యతివాదుల నందఱను ఖయిదుచేసి గిరాండిస్టుల నిరంకుశత్వమును స్థాపించెద రను సపోహ ప్యారిసుప్రజలలో కలిగెను. మే 27 వ తేదిన ప్యారిసుపురపాలకసంఘమువారు హెబర్టు మొదలగువారిని విడుదలచేయ

వలయుననియు వెంటనే విచారణసంఘమును రద్దుపర్చవలసిన దనియు జాతీయసభవారిని కోరిరి. వేలకువేలు ప్యారిసుప్రజలు జాతీయసభను చుట్టుకొనిరి. 'ఇటువంటి యల్లరులు చేసినయెడల ప్యారిసుపట్టణమును నాశనముచేసెద'మని జాతీయసభాధ్యక్షుడు చెప్పినదానిమీద ప్రజలయాగ్రహము మరింత హెచ్చెను. అల్లరికి మేరలేదు. కొంతమంది గిరాండిస్టులు సభను విడిచిపోయిరి. మిగిలిన జాతీయసభ్యులు ప్రజలకోరికలను మన్నించి హెబర్టు మొదలగువారిని విడిచిపుచ్చుటకును విచారణసంఘమును రద్దుపరచుటకును తీర్మానించిరి.

మరునాడు జాతీయసభకు గిరాండిస్టులందరును హాజరై క్రిందటిరోజున చేసిన తీర్మానమును రద్దుపఱచి తిరిగి విచారణసంఘమును నెలకొలిపిరి. జాతీయసభపై ప్రజలలో తిరుగుబాటు ప్రారంభమయ్యెను. జూన్ 2వ తేదీన యెనుబదివేలమంది ప్యారిసుప్రజలు జాతీయసభను ముట్టడించిరి. వెంటనే గిరాండిస్టుప్రముఖుల నందరను ఖైదుచేయవలసినదని కోరిరి. "ఇరువదినలుగురు దేశద్రోహులను మాకప్పగించవలె" నని ప్రజల నాయకుడగు హెన్రియట్టు కోరెను. ఈకల్లోలములో సగముమంది జాతీయసభ్యులు లేచిపోయిరి. అతివాదసభ్యు లీ కుట్రలో చేరియుండిరి. మిగిలిన గిరాండిస్టులు భయపడిరి. అతివాదసభ్యు లిచ్చిన జాబితాదాఖలా ఇరువదిమంది గిరాండిస్టులను ప్రజలు ఖైదుచేయుటకు హాజరుండిన జాతీయసభ్యులనుజ్ఞ నిచ్చిరి. ఆ ఇరువదినలుగురును వారివారియిండ్లలో నుండగా ప్రజలు ఖైదుచేసిరి. ప్రజ లంతటితో తృప్తినొంది వెళ్ళిపోయిరి.

(3)

మారటుయొక్క హత్య.

గిరాండిస్టులలో కొందరు ఖయిదులో నుండిరి. కొందరు దేశమునువిడిచి పారిపోయిరి. పేషక్ మొదలగు కొందరు రాష్ట్రములకు బోయి జాతీయప్రభుత్వముపై తిరుగుబాటులు చేయించిరి. ఎవ్రీలోను, కైనులోను స్థావరమేర్పఱచుకొనిరి. బ్రిటనీ వీరితో చేరెను. సైన్యములను ప్రోగుచేసికొని ప్యారిసుమీద దండెత్తవలెనని యత్నించుచుండిరి. ఆవైపులనున్న యతివాదులను ఖయిదుచేసిరి. ఇచటనుండి యొక ధైర్యశాలి యగు యువతి, మిగుల సౌందర్యవతి, చార్లెటికార్డి యనునామె, జూన్ 2 వ తేదీన గిరాండిస్టులను వెళ్లగొట్టినవారిలో ముఖ్యుడగు మారటును చంపుటకు బయలుదేరెను. మారటు సుప్రసిద్ధవైద్యుడు. ఎం. డి. పరీక్షలో తేరినవాడు. అతివాదులలో కెల్ల పలుకుబడిగలవాడు. "ప్రజాస్నేహితు" డను పత్రికకు సంపాదకుడు. ప్యారిసుప్రజల కీయనయం దత్యంతగౌరవము గలదు. గొప్ప రక్తపాతములేనిది స్వతంత్రము స్థాపించబడ నేరదని ఈయన సిద్ధాంతము. మారటు జబ్బుగానుండుటవలన యావిరిస్నానముచేసి కూర్చుండి యుండగా గిరాండిస్టుల కుట్రలనుగూర్చిన కొంతసమాచారము తెలుపుటకు వచ్చితినని చార్లెటి కబురంపి లోనికి వచ్చుటకు అనుజ్ఞపొందినది. లోనికి వెళ్ళినది. కొంతసమాచారము మారటుకు చెప్పినది. ఆమె చెప్పుచున్నదాని నాయన జాగ్రత్తగా వ్రాసికొనుచుండెను. ఈసమయమున తాను తెచ్చియున్న కత్తితో ఆమె మారటును పొడిచిచంపెను. వెంటనే ఆమెను పట్టుకొనిరి. న్యా

యాధిపతుల యెదుట విచారణకు బెట్టిరి. "నేను ప్రజాస్వామ్యమును కోరుచున్నదాననే. వేలకొలది ప్రజలను సంరక్షించుటకే దుర్మార్గుని చంపితిని. అమాయకులను కాపాడుటకే ద్రోహిని నాశనము చేసితిని. నా దేశమునకు శాంతినిచ్చుటకే యడవి మృగమును వధించితిని," యని యామె మిగుల ధైర్యముతో చెప్పెను. ఆమెకు మరణదండన విధింపబడెను. మారటు చనిపోయినతరువాత ప్రజలకొరకు ప్రాణములర్పించిన వీరుడని ఆయనయందు ప్రజలగౌరవ మతిశయించెను.

తిరుగుబాటులు.

ఇంతలో లైన్సు, మార్సెల్సు, బోర్డో పట్టణములును అరువది గ్రామములును తిరుగుబాటులో చేరెను. రాజర్షికపుపక్షవాదులు కూడ తిరుగుబాటులను పురిగొలిపిరి. సైన్యములు తయారయ్యెను. సార్డినియాప్రభువు వీరికి సహాయమును బంపెను. టూలాను, నైమ్సు, మాంటుబాన్ పట్టణములును వీరితో చేరెను. జూన్ 6 వ తేదీన నలుబదివేలమంది తిరుగుబాటుదారుల సైన్యములు లా వెండినుండి బయలుదేరి నామూరును పట్టుకొనెను. తరువాత నాన్టేక్సుమీద పడెను. బయట శత్రుమండలివారు పెరినీసువద్ద ఫ్రెంచిసైన్యముల నోడించి వాలన్షీన్సు, కాండేలను స్వాధీనపర్చుకొనిరి. మైన్సుపట్టణము శత్రువులవశమయ్యెను. ప్యారిసులోను, రాష్ట్రములలోను కఱవుబాధ అధికమగుట చూచి, ఇంగ్లీషువారు ఫ్రాన్సుకు సముద్రముమీద నాహారసామగ్రులు రాకుండుటకై సముద్రరేవులను ముట్టడించిరి. ఎటు

చూచినను ఫ్రెంచిప్రజాప్రభుత్వము విపత్పరంపరలలో చిక్కుకొనియున్నది.

(4)

1793 రాజ్యాంగ విధానము.

అతివాదులు జాతీయసభలో ముఖ్యులైరి. ఒకనూతన రాజ్యాంగవిధానమును తయారుచేసిరి. గొప్పకుటుంబములో పుట్టినను, సామాన్యకుటుంబములో పుట్టినను, ఆస్తియున్నను లేకున్నను, విద్య యున్నను లేకున్నను, దేశములోని ప్రతిమనుష్యుడును ప్రభుత్వములో సమానభాగస్వామియని వీరిసిద్ధాంతము. ఇదే రూసోపండితుని మతము. ఈసిద్ధాంతమును బట్టి యాస్తిగాని విద్యగాని యుండవలెనను నిర్బంధములేక యందరుపౌరులకును ఎన్నుకొనుహక్కు నిచ్చిరి. ప్రతిసంవత్సరము శాసనసభను ప్రజ లెన్నుకొనవలెను. ఎప్పటికప్పుడు శాసనసభ్యులు ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించి నడుచుకొనుటకై ప్రతిసంవత్సర మెన్నికలు పెట్టిరి. ఎన్నుకొనువారు స్వయముగా శాసనసభ్యుల నెన్నుకొనెదరు. ఎన్నుకొనువారి (వోటర్ల) సంఘము లేర్పరుపబడెను. ఈసంఘములవారు సంవత్సరము లోపల ఇష్టమువచ్చినపుడెల్ల సమావేశమై శాసనసభలోని తమ ప్రతినిధులు నడుచుకొనవలసినపద్ధతులను తీర్మానించుచుండును. వీరు తమప్రతినిధులను రాజీనామా నియ్యవలసినదని కోరినచో శాసనసభ్యులు రాజీనామా నియ్యవలెను. వోటర్లసంఘముల సలహాల ననుసరించి శాసనసభ్యులు సంపూర్ణముగా నడుచుకొనవలెను. ఇది 1793 సంవత్సరపు రాజ్యాంగవిధానము. నలుబదినాలుగువేల మ్యునిసిపలుసంఘములప్రతినిధులు

ప్యారిసులో సమావేశమై దీని నంగీకరించిరి. "నిరంకుశత్వమును నిర్మూలించెదము. లేనియెడల నశించెదము," అను ప్రమాణము నందరును గైకొనిరి.

దేశోపయుక్త కార్యములు.

జాతీయసభవారు దేశము కష్టస్థితియం దుండగనే దేశోపయోగకరమగు పెక్కుకార్యములను చేసిరి. విద్యను, వ్యవసాయమును అభివృద్ధిచేయుటకును, నీళ్ళు నిలిచెడి ప్రదేశములలోని నీళ్ళను తీయించి వ్యవసాయమునకు అర్హముగా చేయుటకును, ముసలివారికిని, తల్లిదండ్రులులేని పిల్లలకును సహాయము చేయుటకును తీర్మానించిరి. ఎక్కువ స్పష్టమగునట్టియు చిక్కులు లేనట్టియు సివిలుకోడ్డును, ధర్మస్మృతిని తయారుచేసిరి. నీగ్రోలను బానిసలుగ పట్టుకొనుటను మాసిచి వేసిరి. ఫ్రాన్సుదేశపు వలసరాజ్యములలోని నల్లజాతులవారి కందరకును ఫ్రెంచివారితో సమానముగ పౌరసత్వపుహక్కుల నిచ్చిరి. నిర్బంధముగ ఉచిత ప్రారంభవిద్యను నెలకొలిపిరి. మతవిద్యను పాఠశాలలలో గరపగూడదనిరి. ప్యారిసుపట్టణములో మూడువైద్యవిద్యాలయములను, నొక ప్రకృతిశాస్త్రపరిశోధనాలయమును, నొక సంగీతవిద్యాశాలను స్థాపించిరి.

జాతీయసభవారిచే మూడునెలల కొకమారు దేశసంరక్షకసంఘ మెన్నుకొనబడుచుండెను. ఈదేశసంరక్షకసంఘమే యావత్తుప్రభుత్వముయొక్కయు కార్యనిర్వాహకవర్గ మయ్యెను. జాతీయసభయు దేశసంరక్షకసంఘమును అతివాదులకు

క్రొత్తపంచాంగము.

పూర్తిగా వశమయ్యెను. రాబిస్పియరు అతివాదులలో ముఖ్యుడు. బారి, సెంటు జస్టు లీయనకు శిష్యులు. కార్నటు యుద్ధమంత్రిగనుండెను. వీరికి ప్రజాసమూహములలోను, క్లబ్బులలోను పూర్తిగా పలుకుబడియుండెను. జాతీయప్రభుత్వమువారు క్రైస్తవపంచాంగమును తీసివేసి విప్లవపంచాంగము నేర్పరచిరి. ఫ్రెంచిజాతీయప్రభుత్వమునకును క్రైస్తవమతమునకు నెట్టి సంబంధము లేదని తీర్మానించిరి. మొదటిసంవత్సరము ఏసుక్రీస్తుప్రభువు పుట్టినదినమునుండి ప్రారంభించుటకు మారుగ, ఫ్రెంచిప్రజలు పూర్తిగ స్వతంత్రమును పొందిన ఫ్రెంచిప్రజాస్వామ్యమే (రిపబ్లికు) ఏర్పడినప్పటినుండియు ప్రారంభము కావలెనని శాసించిరి. ఇందువలన ఫ్రెంచి (రిపబ్లికు) ప్రజాస్వామ్యమేర్పడిన క్రీస్తుశకము 1792 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు 22 వ తేదీనుండియు ఫ్రెంచిశకము ప్రారంభము చేయబడినది. సంవత్సరము ముప్పదిదినములుగల పండ్రెండునెలలుగా భాగించబడెను. నెలలకు జనేవరి మొదలగు క్రైస్తవనామములను తీసివేసి క్రొత్తనామముల నిచ్చిరి. మూడువందల అరువదిరోజులకు పైగనున్న అయిదురోజులును జాతీయపండుగలుగ నేర్పరచబడెను. ఒకదినము ప్రతిభ (బుద్ధి సూక్ష్మత) యొక్క పండుగ. రెండవదినము కాయకష్టముయొక్క పండుగ. మూడవదినము సత్కర్మలయొక్క పండుగ. నాలుగవదినము ఫలముల ననుభవించుటనుగూర్చిన (సత్కర్మలుచేసిన మంచి ఫలముల ననుభవించుట) పండుగ. అయిదవదినము ఉత్కృష్టమైన భావముల పండుగ. ఈ అయిదుపండుగలును ఫ్రెంచి

జాతి సలుపవలసిన జాతీయపండుగలని శాసించబడెను. ప్రతి నెలకును మూడువారములుండును. వారమునకు పదిరోజులుండును. పదియవదినము విశ్రాంతిదినము. ఆదినమున కచ్చేరీలును దుకాణములును మూయబడును. వారములోని దినముల పేర్లుకూడ మార్చబడెను.

యుద్ధముకై సంసిద్ధమగుట.

శత్రుమండలిగా నేర్పడిన యూరపురాజులపైకి తగిన సైన్యములను బంపుటకు దేశసంరక్షకసంఘమువారు గట్టి ప్రయత్నములను చేసిరి. "ప్రతిపౌరుడును తా ననుభవించదలచిన స్వతంత్రముయొక్క ఋణమును తీర్చుకొనవలసియున్నాడు. స్వతంత్రమును సంరక్షించుటకు దేశములోని వయస్సుయొక్క విచక్షతలేకుండ స్త్రీపురుషులందరును కృషిసలుపవలెను. యువకులు యుద్ధములో పోరాడుటకు బోవలెను. వివాహితులైన పురుషులు ఆయుధములు తయారుచేయుటలోను, ఫిరంగులను సామానులను ఒకచోటనుండి మరియొకచోటికి చేర్చుటలోను తోడ్పడవలెను. మరియు నాహారసామగ్రిలను తయారుచేయవలెను. స్త్రీలు డేరాలను సైనికులదుస్తులను తయారుచేయవలెను. కొందరు స్త్రీలు గాయములు తగిలినవారికి చికిత్సలుచేయవలెను. పిల్లలుగూడ దూది మొదలయినవి తీయవలెను. వృద్ధులైనవారు బహిరంగస్థలములలోనికి తీసికొనిపోబడి రాజులయందు ద్వేషమును, ప్రజాస్వామ్యమునం దాసక్తిని బోధించి పనుచువారిని సైనికులుగ చేయునట్లు పురికొల్పవలెను. ప్రతివారియొద్దనున్న ఆయుధములను

గుఱ్ఱములను బండ్లను జాతికి సమర్పింపవలెను. ఫ్రెంచిదేశమంతయు నవసరములనుబట్టి యొకసైనికప్రదేశముగ భావించవలెను," అని ప్రచురించిరి. ఫ్రాన్సుదేశములోని పదునెనిమిది, ఇరువదియైదు సంవత్సరముల మధ్యవయస్సుగల యువకులందరును మాతృదేశముయొక్క సంరక్షణకొరకు చెప్పనలవిగాని యుత్సాహముతో సైన్యములలో చేరి యాయుధములను ధరించిరి. యుద్ధసామగ్రిలను ఆహారసామగ్రిలను దుస్తులు మొదలగువానిని ఫ్రెంచిస్త్రీలు, పురుషులు తయారుచేసిరి. అతిశీఘ్రకాలములో పండ్రెండులక్షలమంది ఫ్రెంచిసైనికులు పదునాలుగు గొప్పసేనలుగ విభజించబడి, దేశరక్షణాదీక్షాపరులగు సేనానులక్రింద ఫ్రాన్సుయొక్క యన్ని వైపులసరిహద్దులకును బయలుదేరి వెళ్లిరి.

మొదటిసంపుటము సమాప్తము.

భృంగామలక తైలము:—స్నానమునకు శ్రేష్ఠమైనది. కండ్లమంటలను పోగొట్టి చల్లగ జేయును. మెదడుకు బలము నిచ్చి జ్ఞాపకశక్తిని అధికము జేయును.

4 ఔన్సులు రూ 1-0-0. పౌను రూ 3-0-0

ఇతరులు మా పేరును కొంచెము మార్చి పెట్టుకొని వ్యాపారము చేయుటను చూచి మోసపోకూడదు. "ఆంధ్ర" అనగానే అసలుమందులు. "ఆంధ్ర" లేనివి మావికావు.

క్యాటలాగు తపాలఖర్చులేక ఉచితముగ పంపబడును.

ఆంధ్రగ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల (లిమిటెడ్) బెజవాడ

END OF
TITLE